

การนำมาตรการกักขังเป็นช่วงระยะเวลาบังคับใช้เป็นมาตรการแรก
กรณีความผิดชั้นบรรณณะเมาสุราตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก

สืบตำรวจโทอุเทน มิ่งก่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกกฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2560

**Enforcement of Periodic Detention Measure as the First Measure in Case of Drunken
Driving Offence under Road Traffic Act**

Pol.Col. Utean Mingko

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Laws in Criminal Law and Criminal Justice

School of Law

Sukhothai Thammathirat Open University

2017

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การนำมาตรการกักขังในช่วงระยะเวลาบังคับใช้เป็นมาตรการแรก
กรณีความคิดขั้บรองขณะเมาสุราตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก
ชื่อและนามสกุล สิบตำรวจโทอุเทน มิ่งก่อ
วิชาเอก กฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม
สาขาวิชา นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ภานิณี กิจพ่อคำ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2561

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ภานิณี กิจพ่อคำ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์สิริพันธ์ พลรบ)

(รองศาสตราจารย์ ดร.ภาณุมาศ ชัดเงางาม)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชานิติศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การนำมาตรการกักขังเป็นช่วงระยะเวลาบังคับใช้เป็นมาตรการแรก
 กรณีความผิดขั้บรณขณะเมาสุราตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก
ผู้ศึกษา สิบตำรวจโทอุเทน มิ่งก่อ **รหัสนักศึกษา** 2544002641 **ปริญญา** นิติศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ภานิณี กิจพ้อคำ **ปีการศึกษา** 2560

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีในการกำหนด
 ความผิดและโทษทางอาญาตลอดจนแนวคิดและวัตถุประสงค์ในบทบัญญัติความผิดตามกฎหมาย
 ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาผลกระทบข้อจำกัดของมาตรการในการลงโทษความผิดฐานขั้บ
 ระหว่างเมาสุราตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก ศึกษาวิเคราะห์ถึงการนำมาตรการกักขังเป็นช่วง
 ระยะเวลาบังคับใช้เป็นมาตรการแรกในกรณีความผิดขั้บขณะเมาสุรา เสนอแนะเบื้องต้นถึงการ
 นำเอารูปแบบการกักขังเป็นช่วงระยะเวลามาใช้บังคับเป็นมาตรการแรกในกรณีความผิดขั้บขณะ
 เมาสุราในประเทศไทยต่อไป

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยได้ทำการศึกษามาตรการลงโทษ
 กรณีความผิดขั้บรณขณะเมาสุราตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก รวมถึงรูปแบบและหลักเกณฑ์
 ของการนำมาตรการกักขังเป็นช่วงระยะเวลาบังคับใช้ โดยได้ทำการศึกษาจากพระราชบัญญัติ
 จราจรทางบก ปีพุทธศักราช 2522 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประมวลกฎหมายอาญา
 ตลอดจนงานศึกษาวิจัยต่างที่เกี่ยวข้องกับการบังคับโทษทางอาญารวมถึงแนวคิดทฤษฎีและ
 วัตถุประสงค์ของการลงโทษ โดยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการศึกษาพบว่า ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจราจรทางบกโดยนำจำนวน
 ครั้งและปริมาณแอลกอฮอล์มาเป็นเงื่อนไขสำคัญในการกำหนดโทษและนำมาตรการกักขังเป็นช่วง
 ระยะเวลาซึ่งเป็นมาตรการลงโทษระดับกลางมาบัญญัติเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติจราจรทางบก
 นอกจากนี้ ควรจะมีการเพิ่มมาตรการฟื้นฟูบำบัดรักษาผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ติดสุราเรื้อรัง
 หรือดื่มสุราเป็นอาจันและ ควรกำหนดให้มีการสืบเสาะและจัดทำฐานข้อมูลกลางในความผิดฐาน
 ขั้บรณขณะเมาสุราแยกจากฐานความผิดอื่นเพื่อให้พนักงานสอบสวนสามารถเข้าถึงฐานข้อมูลได้ใน
 ระบบออนไลน์สืบเสาะหรือตรวจสอบการกระทำความผิดฐานขั้บรณขณะเมาสุราย้อนหลังของ
 ผู้กระทำความผิดประกอบสำนวนเพื่อให้ศาลใช้ประกอบการพิจารณาลงโทษผู้กระทำความผิดฐาน
 ขั้บรณขณะเมาสุราได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ มาตรการกักขัง ความผิดขั้บรณขณะเมาสุรา

Independent Study title: Enforcement of Periodic Detention Measure as the First Measure in Case of Drunken Driving Offence under Road Traffic Act

Author: Pol.Col. Utean Mingko; **ID:** 2544002641; **Degree:** Master of Laws;

Independent Study advisor: Panini Kijporkha, Associate Professor;

Academic year: 2017

Abstract

The objective of this independent study is to study concepts and theories of offence and criminal penalty determination, and concepts and objectives of legal offence legislations, to study and analyze the problems, impacts and limitations of punishment measure for drunken driving offence under Road Traffic Act, to study and analyze the enforcement of periodic detention measure as the first measure in case of drunken driving offence, and to primarily suggest the enforcement of periodic detention form as the first measure in case of drunken driving offence in Thailand accordingly.

This independent study is the qualitative research through study of punishment measure in case of drunken driving offence under Road Traffic Act including form and criteria for enforcement of periodic detention measure. Road Traffic Act B.E. 2522 (1979), Criminal Procedure Code, Criminal Code, as well as relevant researches of criminal penalty enforcement and concepts, theories and objectives of punishment were conducted. The following has been the summary of research result.

The finding from the studying result indicated that Road Traffic Act should be revised by taking number of times and alcohol content as important condition of punishment determination and applying periodic detention measure as moderate level punishment measure to be additionally enacted in Road Traffic Act. Moreover, rehabilitation and treatment measure for the offender who is alcoholic or habitually drinks alcohol should be added. The investigation and separate preparation of central database for offence of drunken driving offence from other offences should be determined so that the inquiry official can access online system data, retroactively investigate or verify drunken driving offence of the offender to support the case record for the court's use in accompany with the appropriate consideration on punishing the offender of drunken driving offence.

Keywords: Detention Measure, Drunken Driving Offence

กิตติกรรมประกาศ

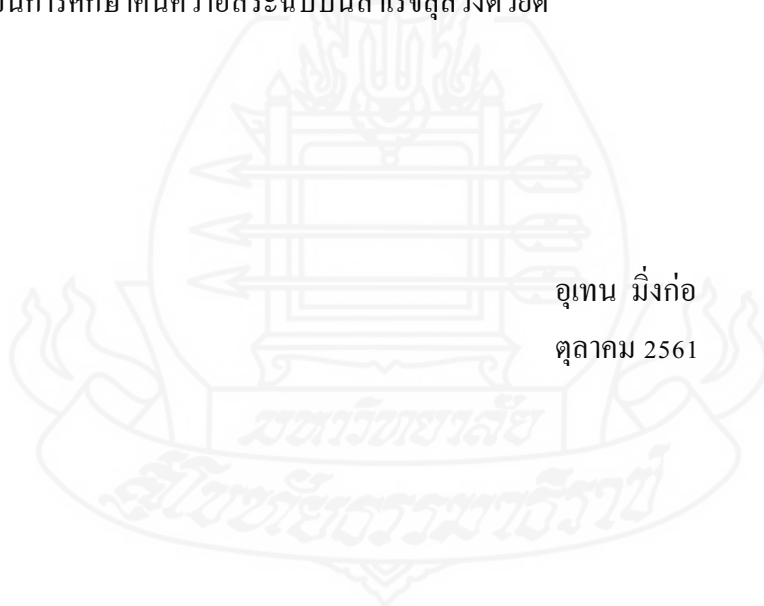
การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก ท่าน รองศาสตราจารย์ภาณี กิจพ่อคำ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ ที่ได้ให้ความเมตตาช่วยเหลือ ให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขงานการศึกษาค้นคว้าอิสระมาโดยตลอด ผู้ศึกษาวิจัย มีความซาบซึ้งและถือเป็นพระคุณอย่างยิ่ง จึงกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ในสาขาวิชานิติศาสตร์ ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ให้แก่ผู้ศึกษาวิจัย ขอขอบพระคุณครอบครัว บิดา มารดา ญาติพี่น้อง และบรรดากัลยาณมิตรทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในการสืบค้นข้อมูลต่างๆ ให้กำลังใจ และให้คำแนะนำในหลายๆ ด้าน จนผู้ศึกษาวิจัยจะทำการศึกษาค้นคว้าอิสระสำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณงามความดีอันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้ศึกษาวิจัยขอมอบแด่บิดา มารดาอันเป็นที่รักและ เคารพยิ่ง และคณาจารย์ผู้ประสาทวิชาความรู้ตลอดจนทุกๆ ท่าน ที่ได้ช่วยเหลือจนการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

อุเทน มิ่งก่อ

ตุลาคม 2561

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
3. สมมติฐานของการวิจัย	5
4. ขอบเขตของการวิจัย	5
5. วิธีการวิจัย	6
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการลงโทษทางอาญาและการเลียงโทษจำคุก	7
1. แนวความคิดเกี่ยวกับการลงโทษทางอาญา	7
1.1 ความหมายและที่มาของการลงโทษทางอาญา	7
1.2 วัตถุประสงค์ของการลงโทษทางอาญา	15
1.3 วิวัฒนาการและรูปแบบของการลงโทษทางอาญา	22
1.4 วิวัฒนาการและรูปแบบของการลงโทษทางอาญาของไทย	24
2. มาตรการบังคับทางอาญาและวิธีการเพื่อความปลอดภัย	26
2.1 มาตรการบังคับทางอาญา	26
2.2 วิธีการเพื่อความปลอดภัย	29
3. แนวคิดเกี่ยวกับการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลา	42
3.1 วัตถุประสงค์ของการจำคุกเฉพาะวันที่กำหนด	50
3.2 รูปแบบของการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลา	53
4. แนวคิดเกี่ยวกับการเลียงโทษจำคุก	54
4.1 ความหมายของการเลียงโทษจำคุก	54
4.2 วัตถุประสงค์ของการเลียงโทษ	56
4.3 รูปแบบของการเลียงโทษจำคุก	57

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.4 การเลี้ยงโทษจำคุกตามมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ (United nations standard Minimum Rules for non-custodial Measures: The Tokyo Rules)	71
4.5 การเลี้ยงโทษจำคุกในประเทศไทย	77
5. การคุมประพฤติและการควบคุมโดยใช้กำไลอิเล็กทรอนิกส์	83
5.1 การคุมประพฤติ	83
5.2 การควบคุมโดยใช้กำไลอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring: EM)	90
บทที่ 3 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความผิดกรณีเมาแล้วขับ	
ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก	93
1. ชนิดของโทษและหลักเกณฑ์ของการลงโทษทางอาญาของประเทศไทย	93
2. พระราชบัญญัติจราจรทางบก	103
2.1 แนวคิดและวัตถุประสงค์ของการบัญญัติกฎหมายจราจร	103
2.2 ความผิดและโทษตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก	107
2.3 ความผิดและโทษตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้รถ	107
3. ความเหมาะสมและรูปแบบของการนำการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาบังคับใช้ กรณีเมาแล้วขับตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก	112
3.1 ผลของการนำมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลามาใช้บังคับกรณีเมาแล้วขับ ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก	113
3.2 ผลดีของการนำมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลามาใช้บังคับกรณีเมาแล้วขับ ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก	114
3.3 ข้อจำกัดทางกฎหมายในการนำมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลากรณี เมาแล้วขับตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกบังคับใช้ในประเทศไทย	118
บทที่ 4 มาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดกรณีเมาแล้วขับในต่างประเทศ	125
1. มาตรการในการลงโทษกรณีเมาแล้วขับของประเทศไทย	125
2. มาตรการในการลงโทษกรณีเมาแล้วขับของประเทศไทย	144
3. มาตรการในการลงโทษกรณีเมาแล้วขับของประเทศไทย	161

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	166
1. บทสรุป.....	166
2. ข้อเสนอแนะ	171
บรรณานุกรม	174
ประวัติผู้ศึกษา	178

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 สถิติการสั่งคุมความประพฤติ คดีมาแล้วซ้ำ ช่วงปีใหม่ และสงกรานต์.....	3
ตารางที่ 3.1 สรุปรฐานความผิดและโทษตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนของผู้ขับขี่.....	110
ตารางที่ 4.1 การกำหนดอัตราโทษของการ “มาแล้วซ้ำ ”	143
ตารางที่ 4.2 อัตราโทษกรณีมาแล้วซ้ำสำหรับผู้ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะแล้ว.....	155
ตารางที่ 4.3 อัตราโทษกรณีมาแล้วซ้ำสำหรับผู้ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ.....	156
ตารางที่ 4.4 แสดงการกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดที่มีระดับแอลกอฮอล์ .08 - .099%.....	158
ตารางที่ 4.5 แสดงการกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดที่มีระดับแอลกอฮอล์ .10-1.59%.....	159
ตารางที่ 4.6 แสดงการกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิด ที่มีระดับแอลกอฮอล์ตั้งแต่ .160% ขึ้นไป.....	160
ตารางที่ 4.7 อัตราโทษมาแล้วซ้ำของประเทศสิงคโปร์.....	164

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาความสูญเสียอันเนื่องมาจากการเกิดอุบัติเหตุทางท้องถนนนั้นก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งด้านร่างกาย ชีวิต ทรัพย์สิน ตลอดจนความเสียหายทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งจากการสำรวจข้อมูลขององค์การระหว่างประเทศชี้ให้เห็นว่าการเมาแล้วขับเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน โดยข้อมูลทางสถิติพบว่าการเกิดอุบัติเหตุในประเทศที่ประชากรมีรายได้ต่ำถึงปานกลางนั้น สูงถึงร้อยละ 69 มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจากอุบัติเหตุรถชนกันอันเนื่องมาจากกรณีเมาแล้วขับอัตราสูงถึงร้อยละ 90 องค์การอนามัยโลก (WHO) และพันธมิตรองค์การระหว่างประเทศจึงได้จัดทำเอกสารการจัดการที่ดี (Good Practice) เกี่ยวกับปัญหาเมาแล้วขับหรือที่เรียกว่า “Drinking and Driving: a road safety manual for decision-makers and practitioners” เป็น การเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบและสามารถนำไปใช้ในทุกประเทศ เพื่อลดความสูญเสียที่เกิดขึ้นได้¹

ประเทศไทยเราก็เป็นอีกหนึ่งประเทศที่ประสบปัญหาอันเนื่องมาจากการเกิดอุบัติเหตุทางท้องถนนและได้รับความสูญเสียทั้งในชีวิตและทรัพย์สินจากสถิติข้อมูลคดีอุบัติเหตุจราจรทางบกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยปี พ.ศ.2559 มีอุบัติเหตุจราจรเกิดขึ้นจำนวน 75,699 ครั้ง (เฉพาะกรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับแจ้ง) ทำให้มีผู้เสียชีวิตจำนวน 6,944 คน ได้รับบาดเจ็บสาหัสจำนวน 2,094 คน และบาดเจ็บเล็กน้อย จำนวน 8,918 คน ซึ่งอุบัติเหตุดังกล่าวทำให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินมีมูลค่ารวมถึง 173,307,250 บาทและช่วงเทศกาลสำคัญอย่างปีใหม่และสงกรานต์ที่มีวันหยุดติดต่อกันหลายวัน จำนวนผู้เสียชีวิต และบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนนในช่วง 7 วัน อันตราย สร้างความสูญเสียทางเศรษฐกิจมูลค่ามหาศาล ในระยะ 5 ปี ที่ผ่านมา ระหว่างปี 2554 – 2558 จำนวนอุบัติเหตุทางถนนในช่วง 7 วัน อันตรายเกิดขึ้นถึง 15,937 ครั้ง มีผู้เสียชีวิตถึง 1,768 ราย บาดเจ็บ 16,916 ราย ผู้เสียชีวิตประมาณปีละ 300 กว่าราย โดยสาเหตุหลักที่ทำให้คนเสียชีวิตมากที่สุดคือ

---

¹Global Road Safety Partnership, Drinking and Driving: a road safety manual for decision-makers and practitioners Geneva, Global Road Safety Partnership, 2007. อ้างถึงใน สุทธิชัย คำพานิช, 2557, มาตรการในการลดโทษความผิดฐานขับขีระหว่างเมาสุราตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก.

“เมาแล้วขับ”² แม้จะมีบทบัญญัติในการลงโทษผู้ที่ดื่มสุราแล้วขับรถซึ่งบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 ที่ห้ามมิให้ขับจี้รถในขณะที่เมาสุราหรือของเมาอย่างอื่นหากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับและให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่มีกำหนดไม่น้อยกว่าหกเดือน หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่³ และอัตราโทษจะเพิ่มขึ้นในกรณีถ้าเป็นเหตุทำให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่ร่างกายและจิตใจผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาทและให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นมีกำหนดไม่น้อยกว่าสองปี หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ กรณีถ้าเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัสผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงหกปีและปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสองหมื่นบาทและให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นมีกำหนดไม่น้อยกว่าสองปีหรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่และกรณีถ้าเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสองแสนบาทและให้ศาลสั่งเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่และอาจยังมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาด้วย⁴

หากพิจารณาบทลงโทษกรณีเมาแล้วขับตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกจะเห็นได้ว่ามีทั้งโทษจำคุกและโทษปรับซึ่งในทางปฏิบัติส่วนใหญ่แล้วศาลมักจะใช้มาตรการคุมประพฤติหรือรอลงอาญามากกว่าที่จะลงโทษจำคุก จากสถิติการคุมประพฤติ คดีเมาแล้วขับเฉพาะช่วงเทศกาลปีใหม่ และสงกรานต์ตั้งแต่ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554– 2558 มีการสั่งคุมประพฤติผู้ที่กระทำความผิดกรณีเมาแล้วขับดังรายละเอียดในตาราง ที่ 1.1

²<https://moneyhub.in.th/article/drunk-driving-vs-economic/> สืบค้นเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2559.

³พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 มาตรา 43 (2) และ มาตรา 160 ตร.

⁴ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 291 มาตรา 300 และมาตรา 390.

ตารางที่ 1.1 สถิติการสั่งคุมความประพฤติ คดีเมาแล้วขับ ช่วงปีใหม่ และสงกรานต์

ปี	ถูกสั่งคุมประพฤติช่วงปีใหม่	ถูกสั่งคุมประพฤติช่วงสงกรานต์	รวม
2554	3,379	6,032	9,411
2555	3,768	5,005	8,773
2556	4,635	4,691	9,326
2557	3,797	3,826	7,623
2558	4,059	4,051	8,110
ปี	ถูกสั่งคุมประพฤติช่วงปีใหม่	ถูกสั่งคุมประพฤติช่วงสงกรานต์	รวม
2559	3,471		
2560	4,342	เป็นผู้กระทำความผิดซ้ำมากกว่า ร้อยละ 50	
2561	6030	มีผู้กลับมากกระทำความผิดซ้ำ เพิ่มขึ้น 99 ราย	

ซึ่งหากเราพิจารณาสถิติการสั่งคุมความประพฤติ คดีเมาแล้วขับ เฉพาะช่วงปีใหม่ และสงกรานต์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 – 2561 จะเห็นได้ว่าศาลใช้ดุลพินิจในการสั่งคุมประพฤติกว่า การลงโทษจำคุกและจากสถิติข้อมูลทำให้เราเห็นได้ว่าแม้ศาลจะสั่งให้คุมประพฤติผู้ที่กระทำความผิดกรณีเมาแล้วขับก็ไม่สามารถลดพฤติกรรมเมาแล้วขับได้เท่าที่ควร

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและเสนอแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขมาตรการในการลงโทษความผิดฐานขับขี้นขณะเมาสุราตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันมากขึ้นเนื่องมาจากมาตรการในการลงโทษกรณีขับขี้นขณะเมาสุราของประเทศไทยในปัจจุบันแม้จะมีตั้งแต่การลงโทษจำคุก การปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ ตลอดจนให้อำนาจศาลในการสั่งพักหรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี้นแต่พฤติกรรมการขับขี้นขณะเมาสุราก็ยังไม่ลดลงและยังมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นด้วย จากสถิติสรุปคดีเมาแล้วขับ ในช่วงปีใหม่ ปี 2560 มีการดำเนินคดี และศาลสั่งคุมประพฤติกรณีเมาแล้วขับ 4,342 คดีเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ถึง 871 คดี คิดเป็นร้อยละ 25.09⁵ ซึ่งให้เห็นได้ว่ามาตรการคุมประพฤติกมิได้มีผลทำให้พฤติกรรมขับขี้นขณะเมาสุราลดลงเท่าที่ควรนอกจากนี้แม้ว่าพระราชบัญญัติจราจรทางบกจะมี

⁵ไทยรัฐออนไลน์ (<http://www.thairath.co.th/content/829709>) สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มกราคม 2560.

บทบัญญัติให้ลงโทษจำคุกกรณีจับขังขณะเมาสุราไว้ด้วยก็ตามแต่ก็เป็นการจำคุกระยะสั้นซึ่งจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมครอบครัวและตัวผู้กระทำความผิดในระยะยาวซึ่งศาลมักจะไม่ใช่ดุลพินิจในการสั่งลงโทษจำคุกแต่จะใช้มาตรการคุมประพฤติแทนอันสืบเนื่องมาจากมาตรการในการลงโทษ ความผิดฐานจับขังในระหว่างเมาสุราตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกยังไม่มี ความหลากหลายและเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันเท่าที่ควร

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการนำมาตรการกักขังเป็นช่วงระยะเวลา มาบังคับใช้เป็นมาตรการแรกในการลงโทษกรณีความผิดจับขังขณะเมาสุรา เพื่อเพิ่มความหลากหลายของการลงโทษให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและเป็นการเพิ่มทางเลือกในการใช้ดุลพินิจของศาลทั้งยังเป็นการลดผลกระทบต่อสังคมจากการลงโทษจำคุกระยะสั้นและข้อจำกัดของมาตรการคุมประพฤติที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันทำให้ผู้กระทำความผิดที่มีโช้อาชญากรอาชีพ หรือมีพฤติกรรมที่ไม่เป็นอันตรายต่อสังคม หรือผู้กระทำความผิดซึ่งต้องโทษจำคุกระยะสั้น หรือผู้กระทำความผิดที่ยังไม่เหมาะสมที่จะถูกลงโทษจำคุกแบบเต็มเวลา หากแต่เพียงคุมประพฤติตามปกติก็จะทำให้ผู้กระทำความผิดไม่สำนึกและไม่รู้สึว่าตนเองถูกลงโทษ ซึ่งในต่างประเทศมีการนำการกักขังเป็นช่วงระยะเวลาซึ่งเป็นมาตรการลงโทษระดับกลางมาบังคับใช้เป็นมาตรการลงโทษที่ไม่ใช่การจำคุกและมีลักษณะเข้มงวดมากกว่าการคุมประพฤติทั่วไปผู้กระทำความผิด ก็ยังไม่ต้องรับโทษจำคุกแบบเต็มเวลาในเรือนจำ อันเป็นรูปแบบหนึ่งของมาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดแบบกึ่งควบคุม (Semi-Custodial Penalties) ที่สามารถนำมาใช้แทนการลงโทษจำคุกปกติได้ มาตรการดังกล่าวถือว่าเป็นทางเลือกหนึ่งของศาล ในกรณีที่ยังต้องการลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดอยู่แต่ไม่ต้องการให้ผู้กระทำความผิดได้รับผลร้ายจากการลงโทษจำคุกในเรือนจำ โดยในวันธรรมดาหรือวันทำงานผู้กระทำความผิดยังคงสามารถใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวและทำงานได้ตามปกติ แต่ในวันหยุดหรือวันว่างจากการทำงานยังคงต้องถูกจำกัดเสรีภาพในร่างกายโดยต้องกลับเข้าสู่ศูนย์คุมขังตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด เพื่อรับการฟื้นฟูแก้ไขให้กลับตนเป็นคนดี และเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์มากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการแยกผู้กระทำความผิดออกจากสังคมที่ไม่ดีซึ่งแวดล้อมตัวผู้กระทำความผิดอยู่ อันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้กระทำความผิดกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกได้โดยจะทำการศึกษารูปแบบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกักขังเป็นช่วงเวลาที่ใช้บังคับอยู่ในประเทศออสเตรเลียประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อเป็นทางเลือกหนึ่งให้แก่ศาลในการนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดกรณีความผิดจับขังขณะเมาสุราเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์แก้ไขเพิ่มเติมและปรับปรุงกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาตรการดังกล่าวมาบังคับใช้อย่างเป็นรูปธรรมในประเทศไทยต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีในการกำหนดความผิดและโทษทางอาญาตลอดจนแนวคิดและวัตถุประสงค์ในบทบัญญัติความผิดตามกฎหมาย

2.2 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาผลกระทบข้อจำกัดของมาตรการในการลงโทษความผิดฐานขบขันในระหว่างเมาสุราตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก

2.3 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงการนำมาตรการกักขังเป็นช่วงระยะเวลา มาบังคับใช้เป็นมาตรการแรกในกรณีความผิดขบขันขณะเมาสุรา

2.4 เพื่อเสนอแนะเบื้องต้นถึงการนำเอารูปแบบการกักขังเป็นช่วงระยะเวลา มาใช้บังคับเป็นมาตรการแรกในกรณีความผิดขบขันขณะเมาสุราในประเทศไทยต่อไป

3. สมมติฐานการวิจัย

การนำมาตรการกักขังเป็นช่วงระยะเวลา มาใช้บังคับเป็นมาตรการแรกแทนการคุมประพฤติและการลงโทษจำคุกแบบเต็มเวลา ในกรณีเมาแล้วขบขันตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก เป็นการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาบังคับใช้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดกรณีเมาแล้วขบขันตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกซึ่งต้องโทษจำคุกระยะสั้นยังคงมีศักยภาพที่จะอยู่ในสังคมสามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้ซึ่งในขณะเดียวกันผู้กระทำความผิดก็ยังคงต้องรับโทษชดเชยความผิดของตนให้กับสังคมอยู่ มาตรการกักขังเป็นช่วงระยะเวลานี้ น่าจะเป็นมาตรการหนึ่งที่เหมาะสมเพื่อให้ศาลสามารถนำมาใช้เป็นทางเลือกหนึ่งในการลงโทษจำคุกนอกเหนือจากการลงโทษ และการคุมประพฤติในกรณีเมาแล้วขบขันตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก อันจะเป็นประโยชน์แก่ผู้กระทำความผิดและสังคม โดยเฉพาะการลดอุบัติเหตุบนท้องถนนทำให้ประชาชนที่สัญจรบนถนนมีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

4. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้จะศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายในการนำมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลา กรณีความผิดเกี่ยวกับกรณีเมาแล้วขบขันตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก มาใช้บังคับเป็นมาตรการแรกในความผิดกรณีเมาแล้วขบขันตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก โดยจะเน้นการศึกษา ทฤษฎีและวัตถุประสงค์ของการลงโทษ ผลกระทบจากการลงโทษจำคุกระยะสั้นและการคุม

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการลงโทษทางอาญาและการเลี้ยงโทษจำคุก

การกระทำความผิดถือเป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นในสังคมมนุษย์ ฉะนั้นสังคมจึงจำเป็นต้องหามาตรการในการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิก เพื่อให้สังคมเกิดความสงบเรียบร้อยสมาชิกในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข ซึ่งวิธีการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมที่ใช้กันอย่างแพร่หลายและเห็นผลได้แก่ การใช้กฎหมายอาญาและการบังคับโทษทางอาญาในกรณีที่มีการฝ่าฝืนกฎหมายเกิดขึ้นอันถือเป็นการตอบโต้ของสังคมต่อผู้ละเมิดกฎระเบียบของสังคม ซึ่งแต่เดิม ในสมัยยุคแรกๆนั้นรูปแบบการลงโทษผู้กระทำความผิดจะมีลักษณะเป็นการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนส่วนตัวที่รุนแรง เช่น ฆ่าผู้กระทำความผิดหรือขับไล่ออกจากชุมชนต่อมารูปแบบการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนส่วนตัวที่รุนแรงก็ได้วิวัฒนาการมาเป็นระบบการลงโทษโดยรัฐในปัจจุบัน กล่าวคือ เมื่อมีการละเมิดกฎหมายรัฐก็จะเป็นผู้ใช้มาตรการบังคับโทษทางอาญาต่อผู้กระทำความผิดเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมในบทนี้จะศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎีทางอาญาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษผู้กระทำความผิดการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรม ความหมาย ความเป็นมา หลักเกณฑ์ความเหมาะสม ตลอดจนความจำเป็นในการลงโทษผู้กระทำความผิดรวมทั้งการนำมาตรการลงโทษระดับกลาง ความหมาย แนวคิดในการเลี้ยงโทษจำคุก อันเป็นพื้นฐานความคิด ในการศึกษาและวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมในการนำมาตรการจำคุกเป็นช่วงระยะเวลามาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบังคับโทษทางอาญาในประเทศต่อไป

1. แนวความคิดเกี่ยวกับการลงโทษทางอาญา

1.1 ความหมายและที่มาของการลงโทษทางอาญา

1.1.1 ความหมายของโทษทางอาญา

ในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมนั้นสิ่งหนึ่งที่จะขาดเสียมิได้ คือการลงโทษบุคคลผู้ที่ละเมิดหรือฝ่าฝืนกฎหมายอันเป็นมาตรการสำคัญในการส่งเสริมให้กฎหมายมีประสิทธิภาพในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมมากยิ่งขึ้นจนอาจ

กล่าวได้ว่าการลงโทษถือเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายก็ได้ตามความเห็นทางทฤษฎีของนักวิชาการทางด้านกฎหมายหลายท่านได้อธิบายและให้ความหมายของโทษทางอาญาไว้ดังนี้

ศาสตราจารย์ฮาร์ท⁶ แห่งมหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ดศาสตราจารย์เป็นและศาสตราจารย์ฟลู อธิบายว่า โทษทางอาญาจะต้องประกอบด้วยสาระสำคัญ 5 ประการได้แก่

1) โทษจะต้องก่อให้เกิดความทุกข์ หมายถึง ผู้ได้รับโทษจะต้องได้รับความทุกข์อย่างใดอย่างหนึ่ง อาจเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพทางร่างกาย การได้รับความเจ็บปวดทางกาย (pain) หรือการสูญเสียทรัพย์สิน หรืออื่นๆ

2) โทษจะต้องใช้ต่อผู้กระทำผิดกฎหมาย หมายถึง ผู้กระทำผิดกฎหมายเท่านั้นที่จะต้องถูกลงโทษ จะนำบุคคลอื่นที่มีได้กระทำความผิดมารับโทษมิได้

3) โทษจะต้องมีขึ้นเมื่อมีการกระทำผิดกฎหมาย หมายถึง ต้องมีการกระทำผิดกฎหมายเสียก่อน จึงจะลงโทษได้ หากไม่มีการกระทำผิดกฎหมายก็ลงโทษไม่ได้

4) โทษต้องเป็นวิธีการซึ่งคนใดคนหนึ่งนอกจากตัวผู้กระทำผิดนำมาใช้กับผู้กระทำผิดนั้นหากผลร้ายที่เกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลนั้นเอง ไม่นับเป็นโทษทางอาญา

5) โทษต้องเกิดจากผู้มีอำนาจที่จะกระทำให้เกิดผลร้ายนั้นขึ้นมาได้ หมายถึง โทษนั้นต้องผ่านกระบวนการตามกฎหมายและผู้มีอำนาจตามกฎหมายจึงจะเป็นผู้ให้ผลร้ายได้

ศาสตราจารย์ โยฮันส์ แอนเดอนีส (Johannes Andenaes) อธิบายว่า โทษอาญา จะต้องประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 3 ประการคือ

1) โทษเป็นผลร้ายที่รัฐนำมาใช้กับผู้กระทำผิด ผลร้ายที่จะถือว่าเป็นโทษอาญาตามความหมายนี้ จะต้องเป็นโทษที่รัฐซึ่งมีอำนาจนำมาใช้กับผู้กระทำผิด

2) โทษต้องมีขึ้นเมื่อมีการกระทำผิดกฎหมาย หากไม่มีการกระทำผิดกฎหมายแล้วได้รับผลร้ายไม่ถือว่าเป็นโทษอาญาตามความหมายนี้

3) โทษเป็นผลร้ายซึ่งต้องการตอบแทนให้ผู้กระทำผิด รู้ว่าเป็นผลร้ายที่ได้รับจากรัฐโดยตรงจากการกระทำผิดไม่ใช่ผลร้ายที่เกิดขึ้นโดยอ้อม

ศาสตราจารย์ รอส (ALF Ross) เห็นว่า โทษอาญาเป็น“การตอบสนองของสังคม”ซึ่งมีลักษณะสำคัญคือ

1) จะต้องเกิดขึ้นเมื่อมีการกระทำผิดตามกฎหมาย

2) จะต้องถูกกำหนดขึ้นและใช้โดยผู้มีอำนาจเท่านั้น

⁶ H.L.A. Hart. (1982) Punishment and Responsibility. London : Oxford University Press. PP. 4-5

อ้างอิง สหชน รัตนไพจิตร “ความประสงค์ของการลงโทษอาญา: ศึกษาเฉพาะในประเทศไทยสมัยใช้กฎหมายลักษณะอาญาและประมวลกฎหมายอาญา” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527,

3) จะต้องเป็นผลร้ายต่อผู้กระทำความผิด

4) จะต้องเป็นผลร้ายที่แสดงถึงการตำหนิผู้กระทำความผิดว่าผู้นั้นได้กระทำความผิดที่ไม่สมควร หากผลร้ายนั้นไม่ต้องการการตำหนิก็ไม่ถือเป็นโทษตามความหมายนี้

ความหมายของโทษทางอาญาตามนัยแห่งประมวลกฎหมายอาญาพิจารณาความหมายของโทษทางอาญาตามที่บัญญัติไว้ในมาตราที่ 2 แห่งประมวลกฎหมายอาญาดังนี้ มาตรา 2⁷ บุคคลจักต้อง “รับโทษในทางอาญา” ต่อเมื่อได้กระทำการ อันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้น บัญญัติเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

ตามนัยของมาตราที่ 2 จะเห็นได้ว่า มีการกล่าวถึง “โทษในทางอาญา” ว่าบุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อ

1) ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้และ

2) โทษที่จะลงกับผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย (มาตราที่ 18 แห่งประมวลกฎหมายอาญา)

มีข้อสังเกตว่าหากโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดไม่ใช่โทษตามที่ระบุไว้ในมาตราที่ 18⁸ แห่งประมวลกฎหมายอาญาเราจะถือว่าเป็นโทษอาญาตามความหมายนี้หรือไม่ กรณีนี้ ศาสตราจารย์จิตติ ดิงศภัทย์⁹ นักวิชาการด้านกฎหมายของไทยได้อธิบายหลักคิดไว้ว่า เราต้องพิจารณาลักษณะอันแท้จริงของวิธีการนั้น และความประสงค์ที่นำวิธีการนั้นมาใช้ว่าจะถือเป็นการลงโทษหรือไม่ มิได้สำคัญอยู่ที่เรียกขานวิธีการนั้น

จากแนวคิดนี้อาจสรุปได้ว่า วิธีการที่นำมาใช้กับผู้กระทำความผิด โดยมีความมุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดผลร้ายแก่ผู้กระทำความผิด อันเป็นการตอบแทนการกระทำความผิดกฎหมายของเขา ซึ่งวิธีการที่จะก่อให้เกิดผลร้ายดังกล่าวนี้ได้บัญญัติไว้ในกฎหมาย และออกมาโดยผู้มีอำนาจตามกฎหมายย่อมถือได้ว่าเป็นโทษทางอาญาตามความหมายนี้ได้มาตรา 18 โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดมีดังนี้

⁷ ประมวลกฎหมายอาญา มาตราที่ 2.

⁸ ประมวลกฎหมายอาญา มาตราที่ 18.

⁹ จิตติ ดิงศภัทย์ *กฎหมายอาญา ภาค 1* กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติ

1.1.2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษ

การลงโทษเป็นขบวนการใช้มาตรการทางกฎหมายควบคุมสังคมเพื่อจำกัดขอบเขตความประพฤติของแต่ละบุคคลในอันที่จะรักษาไว้ซึ่งความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ศีลธรรมอันดี และเสถียรภาพทางสังคม¹⁰

จากการศึกษาเราจะพบว่าการกระทำผิดเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมและการลงโทษผู้กระทำผิดนั้นก็เป็นที่มิอยู่ในสังคมมาตั้งแต่ดั้งเดิมแล้ว เพราะเมื่อมีผู้กระทำความผิดหรือละเมิดกฎหมาย หรือระเบียบที่สังคมกำหนดขึ้นสังคมก็ต้องหาวิธีการเพื่อยับยั้งหรือลงโทษผู้ที่กระทำความผิดนั้นเพื่อเป็นการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมนั้นส่วนการจะลงโทษแบบไหนหรือด้วยวิธีการอย่างไรนั้นก็แล้วแต่สังคมนั้นและยุคสมัยซึ่งการลงโทษในอดีตมักจะเป็นไปในลักษณะแก้แค้นทดแทนผู้กระทำผิดเพื่อเป็นการข่มขวัญผู้กระทำความผิดและผู้อื่นให้เกรงกลัวต่อโทษทัณฑ์ ต่อมาแนวคิดและทฤษฎีการลงโทษทางอาญาก็ได้พัฒนาขึ้นมาเป็นลำดับตามลักษณะและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยทฤษฎีอาชญาวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษมี 4 ทฤษฎีได้แก่

- 1) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนความผิด (Retributive Theory)
- 2) ทฤษฎีการลงโทษแบบอรรถประโยชน์ (Utilitarian Theory)
- 3) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (Rehabilitative Theory)
- 4) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อปกป้องคุ้มครองสังคม (Social Protection Theory)

- 1) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนความผิด (Retributive Theory)

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทน ได้รับอิทธิพลมาจากความเชื่อของสำนักคิดทางอาชญาวิทยาสำนักคลาสสิก (Classical School) ซึ่งเห็นว่า ผู้ที่กระทำผิดเป็นผู้ละเมิดศีลธรรมฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของสังคม จึงสมควรถูกลงโทษเพื่อตอบแทนความผิดที่ผู้นั้นกระทำลงไป โดยเห็นว่าผู้กระทำความผิดควรจะต้องถูกบีบบังคับให้ได้รับความเจ็บปวด เพราะผู้กระทำผิดเป็นผู้ก่อความเจ็บปวดให้คนอื่นก่อนตามหลัก “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” (An eye for an eye, a tooth for a tooth) คือเมื่อไปปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไรก็ควรได้รับการปฏิบัติเช่นกันตอบแทน นักทฤษฎีอาชญาวิทยากล่าวว่า ทฤษฎีการแก้แค้นทดแทนนี้ เป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อปกป้องสิทธิ์โดยชอบด้วยกฎหมาย ทั้งของสังคมและสิทธิ์ของผู้ถูกระทำความผิด

แนวคิดหลักทฤษฎีการลงโทษเพื่อการแก้แค้นทดแทนนั้นได้รับการพัฒนาสืบทอดต่อๆ กันมาหลายยุค แต่ในยุค Enlightenment ได้มีนักปรัชญาอเมริกันหลายคนได้พัฒนา

¹⁰ ประเสริฐ เมฆมณี *หลักทัณฑ์วิทยา* กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์, 2523, หน้า 20.

ปรับปรุงแนวคิดนี้ โดยเห็นว่าการลงโทษนอกจากจะทำเพื่อแก้แค้นทดแทนแล้วการลงโทษควรมีสิ่งที่เป็นเป้าหมายสำคัญของการลงโทษด้วย คือ การลงโทษต้องมีวัตถุประสงค์ของการลงโทษ Bradley นักปรัชญาชาวอังกฤษได้อธิบายว่า การลงโทษจะต้องมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการลงโทษ คือ ประการแรก เพื่อเป็นการตอบแทนการกระทำของผู้กระทำความผิด เพราะผู้นั้นสมควรสมควรได้รับโทษเพราะการกระทำผิดของตน ประการที่สองเพื่อแสดงความรับผิดชอบของผู้ที่ได้ออกไป ประการที่สามเพื่อธำรงความยุติธรรมในสังคม ประการที่สี่เพื่อรักษากฎหมาย เหตุผลของการลงโทษตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน แบ่งออกเป็นสองประการคือ

(1) เหตุผลเพื่อความยุติธรรม แนวคิดนี้เห็นว่า การกระทำความผิดเป็นการฝ่าฝืนผู้กระทำความผิดจึงต้องถูกลงโทษ เพื่อที่จะธำรงรักษาความยุติธรรมไว้ บุคคลผู้ที่เป็นต้นคิดตามแนวคิดดังกล่าวนี้ คือ เอมมานูเอล คานท์ (Kant), เฮเกิล (Hegel), และฮอว์กินส์ (Hawkins), เป็นการลงโทษตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน

(2) เหตุผลเพื่อการทดแทนความผิดตามกฎหมาย แนวคิดนี้เห็นว่า เมื่อมีการกระทำความผิดกฎหมายเกิดขึ้น เราจะลงโทษผู้กระทำความผิด ด้วยเหตุเพราะผู้นั้นสมควรจะได้รับการลงโทษ เนื่องจากการกระทำผิดกฎหมายไม่ใช่เพื่อความยุติธรรม ทั้งนี้เพราะอาชญากรรมและการลงโทษเป็นของคู่กัน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าแนวคิดหลักการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนในยุคต้นถึงยุคกลาง มีความมุ่งหมายสำคัญ คือ เพื่อการทดแทนการกระทำความผิดเป็นหลัก

2) ทฤษฎีการลงโทษแบบอรรถประโยชน์ (Utilitarian Theory)

แนวคิดการลงโทษตามทฤษฎีอรรถประโยชน์นั้น มีรากฐานความคิดมาตั้งแต่ยุคกรีก โดย Plato ได้กล่าวว่า “การที่บุคคลใดถูกลงโทษมิใช่เป็นเพราะผู้นั้นได้กระทำความผิดและด้วยเหตุที่การกระทำที่ได้ลงมือกระทำไปแล้วก็ไม่อาจลบล้างการกระทำได้อีก มีแต่การแก้ไขด้วยการลงโทษ กล่าวคือ การที่บุคคลนั้นถูกลงโทษก็เพื่อผลในอนาคตแก่ตัวของผู้กระทำความผิดนั่นเอง และก็เพื่อผู้อื่นด้วย คือ เพื่อให้ผู้อื่นเห็นว่า การกระทำนั้นควรได้รับการแก้ไขและยังผลให้ลดอัตราการกระทำความผิดที่ผู้นั้นก่อให้เกิดขึ้นในภายหน้า”¹¹

Thomas Hobbes กล่าวว่า “การแก้แค้น หรือลงโทษบุคคลไม่ควรพิจารณาถึงความร้ายแรงอันเกิดจากความหน้าดำหน้าของผู้นั้นในอดีต แต่ควรพิจารณาถึงผลดีที่สุดที่ตามมาจากการลงโทษ ดังนั้น การลงโทษจะกระทำได้เฉพาะแต่ในกรณีที่จะแก้ไขผู้กระทำความผิดหรือตักเตือนมิให้ผู้อื่นเอาเยี่ยงอย่างผู้กระทำความผิด” โดยทฤษฎีอรรถประโยชน์นิยมจะมุ่งเน้นถึงการไฝ่หาความสุขให้คนส่วนใหญ่ในสังคม การลงโทษก็เพื่อให้เกิดความสุขโดยรวมขึ้นแก่คนในสังคม

¹¹ สุเนติ คงเทพ รอการลงโทษ : ภาคทฤษฎีและการปฏิบัติ กรุงเทพฯ นิติธรรม, 2557, หน้า 34.

ดังนั้น ทฤษฎีอรรถประโยชน์นิยมจึงหมายถึงแนวคิดที่เชื่อว่า คุณค่าทางศีลธรรมเป็นการกระทำที่ขึ้นอยู่กับ การกระทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม กล่าวคือ เป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความสุขหรือความพอใจขึ้นในบุคคลทั่วไป ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของผลลัพธ์นิยมหรือการยึดถือคุณค่าทางศีลธรรมขึ้นอยู่กับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเป็นหลัก ทฤษฎีอรรถประโยชน์ยังเป็นการกล่าวถึงลักษณะการเชื่อมโยงต่อหลักจริยธรรม ซึ่งมีความผิดแผกไปจากจริยศาสตร์ ไม่พิจารณาว่าผลลัพธ์ของการกระทำเป็นตัวกำหนดศีลธรรม การลงโทษตามแนวคิดของทฤษฎีอรรถประโยชน์นั้นมีแนวคิดที่สำคัญอยู่ 5 ประการ ได้แก่

(1) การลงโทษผู้กระทำความผิดนั้น ก็เพื่อป้องกันผู้กระทำความผิดหรือบุคคลอื่นในสังคมกระทำความผิดขึ้นมาใหม่ ไม่ใช่เป็นการลงโทษเพื่อแก้แค้น หรือกล่าวได้ว่าไม่ได้มุ่งถึงการลงโทษการกระทำความผิดที่ผู้กระทำความผิดมาแล้วในอดีต แต่เป็นการลงโทษเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวมในอนาคต

(2) การลงโทษที่มีความชอบธรรม คือ การลงโทษเพื่อป้องกันการกระทำผิดที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

(3) การลงโทษที่เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของสังคมนั้น ต้องเป็นการลงโทษเพื่อเตือนให้ผู้กระทำความผิดและผู้อื่นได้ตระหนักถึงผลของการฝ่าฝืนกฎหมาย

(4) การลงโทษผู้กระทำผิดจะต้องมุ่งเพื่อการแก้ไขอนาคต ไม่ใช่แก้อดีต ดังนั้น ผู้กระทำผิดจะต้องได้รับการเยียวยารักษาอาการที่เขาได้กระทำความผิด หรือคิดที่จะกระทำความผิดในภายหน้า

(5) ความชอบธรรมของการลงโทษไม่ใช่การลงโทษที่รุนแรงเพื่อแก้แค้น แต่การลงโทษต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีมนุษยธรรม หากเปรียบเทียบทฤษฎีการลงโทษแบบอรรถประโยชน์กับทฤษฎีการลงโทษเพื่อทดแทนแล้วจะพบว่า ทฤษฎีการลงโทษแบบอรรถประโยชน์มองว่า การลงโทษควรจะมองไปในอนาคตมากกว่ามองย้อนหลังไปในอดีต ส่วนการลงโทษเพื่อทดแทนนั้นจะมองเฉพาะในอดีตเท่านั้น

การลงโทษตามทฤษฎีอรรถประโยชน์นั้น จะก่อให้เกิดผลดีจากการลงโทษอยู่ 3 ประการ¹² คือ

(1) การลงโทษจะมีผลเป็นการยับยั้ง (deterrence) แก่ตัวผู้กระทำความผิดและแก่บุคคลทั่วไปไม่ให้มีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น

(2) การลงโทษจะยังผลให้เกิดมีการแก้ไข (reformative effect) รวมทั้งฟื้นฟู โดยทำให้ผู้กระทำความผิดเปลี่ยนค่านิยม และทัศนคติที่จะยอมเชื่อฟังและไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย

¹² สุเนติ คงเทพ รอการลงโทษ : ภาคทฤษฎีและการปฏิบัติ กรุงเทพฯ นิติธรรม, 2557, หน้า 37-38.

(3) การลงโทษจะเป็นการตัดโอกาสมิให้ผู้นั้นกระทำผิดขึ้นอีกครั้ง (incapacitive effect) โดยการลงโทษจำคุกเป็นการแยกผู้กระทำความผิดออกจากสังคม

3) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อปกป้องคุ้มครองสังคม (Social Protection Theory)

ทฤษฎีคุ้มครองสังคมนี้มีตั้งแต่สมัย ค.ศ. 1532 (สมัยพระเจ้าจักรพรรดิชาร์ลที่ 5) โดยบัญญัติไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา 176 ว่า “เมื่อบุคคลไม่ทำตามสัญญาหรือหลังจากประกอบอาชญากรรมอย่างหนึ่งขึ้นแล้วยังจะทำความผิดต่อไป ถ้าผู้พิพากษาที่พิจารณาคดีเห็นว่าบุคคลนั้นจะก่อให้เกิดอันตรายต่อบุคคลอื่นอาจมีคำสั่งให้ขังผู้นั้นไว้ในเรือนจำจนกว่าจะหาประกันหรือผู้ค้ำประกันที่เหมาะสมได้ เพื่อป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้น” แนวคิดของสำนักนี้เห็นว่าการทำให้สังคมดีขึ้นและเพื่อป้องกันอาชญากรรม การลงโทษควรพิจารณาจากบุคลิกภาพของผู้กระทำความผิด การควบคุมสิ่งแวดล้อมและกฎหมายอาญา โดยนำกฎหมายอาญาเข้ามาเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดด้วย และเน้นการป้องกันสังคมโดยการแก้ไขปรับปรุงและอบรมบ่มนิสัยผู้กระทำความผิดมากกว่าการลงโทษ โดยได้วางหลักการสำคัญไว้ดังนี้ คือ

(1) ควรมีการมองวิธีการดำเนินการกับผู้กระทำความผิดอย่างเป็นระบบ มุ่งคุ้มครองสังคมจากอาชญากรรมมากกว่าการลงโทษผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคล

(2) นำวิธีการคุ้มครองสังคมไปปฏิบัติโดยไม่ต้องอาศัยกฎหมายอาญา เพื่อให้ผู้กระทำความผิดไม่เป็นพิษภัยต่อไป ซึ่งอาจกระทำโดยการเคลื่อนย้ายและแยกผู้กระทำความผิดออกไปจากสังคม หรือไม่ก็ให้การศึกษาเสียใหม่

(3) นโยบายทางอาญาของสำนักป้องกันสังคม ส่งเสริมให้ใช้กระบวนการขัดเกลาทางสังคมเป็นรายบุคคลมากกว่าเป็นรายกลุ่ม ในการป้องกันอาชญากรรม และในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด

(4) ถ้าหากแก้ไขให้กฎหมายอาญามีบทบัญญัติที่มีมนุษยธรรมยิ่งขึ้น ระบบการขัดเกลาทางสังคมก็อาจเกิดขึ้นได้ และกฎหมายอาญานั้นจะมุ่งคุ้มครองสิทธิของผู้กระทำความผิดในฐานะเป็นคน ไม่ว่าจะเป็นผู้ถูกกล่าวหาหรือถูกลงโทษทางอาญา

(5) การทำให้กฎหมายอาญามีมนุษยธรรมและการพิจารณาพิพากษาคดีอย่างมีมนุษยธรรมไม่ใช่เป็นการตื่นตัวทางมนุษยธรรมเท่านั้น แต่จะทำให้เข้าใจปรากฏการณ์ของอาชญากรรมและบุคลิกภาพของผู้กระทำความผิดโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์อีกด้วย

นอกจากนี้ สำนักป้องกันสังคมยังมีแนวความคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยเน้นไปที่การแก้ไขฟื้นฟูและการอบรมบ่มนิสัยเป็นรายบุคคลมากกว่าการลงโทษและการแก้แค้น การจะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดได้ก็ต้องอาศัยการศึกษาผู้กระทำความผิดโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ แล้วช่วยผู้กระทำความผิดให้ปรับตัวเข้ากับสังคม เพราะฉะนั้นการ

ป้องกันสังคมตามทฤษฎีคุ้มครองสังคมแตกต่างจากการป้องกันตามทฤษฎีป้องกันของสำนักคลาสสิกตรงที่ว่า การป้องกันของสำนักคลาสสิกเป็นการลงโทษ แต่การป้องกันตามทฤษฎีคุ้มครองสังคมของสำนักป้องกันสังคมเป็นการแก้ไขฟื้นฟู

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าทฤษฎีนี้มีวัตถุประสงค์ประสงค์ในการลงโทษเพื่อคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัย คือ การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและอบรมบ่มนิสัยมากกว่าการลงโทษ การลงโทษจะเน้นให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคล เพื่อให้มีการปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้เป็นคนดี โดยบัญญัติหลักเกณฑ์ในการป้องกันควบคุมและการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิดไว้ในกฎหมายอาญาคด้วย

4) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (Rehabilitative Theory)

แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ไขฟื้นฟูนั้นเริ่มมาตั้งแต่ยุคศตวรรษที่ 19 โดยมีความคิดว่า แยกตัวผู้กระทำความผิดให้อยู่อย่างโดดเดี่ยวจะส่งผลให้เขาสำนึกบาปที่เขากระทำ เพื่อให้เขาทำจิตใจให้ตั้งมั่นและปรับปรุงนิสัยของตนเอง ต่อมาแนวคิดนี้ได้มีการแก้ไขปรับปรุงในเวลาต่อมาด้วยการวางระเบียบวินัยให้ผู้กระทำความผิดปฏิบัติควบคู่กันกับการทำงานหนักเพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้มีโอกาสครุ่นคิดทบทวนตนเองว่าทำไมเขาถึงเลือกหนทางแห่งการกระทำความผิด การวางกฎระเบียบให้ผู้กระทำความผิดนั้นหมายรวมถึงการลงโทษทางร่างกายด้วยเพื่อให้เขาสำนึก ช่วงเวลาที่กำหนดระเบียบวินัยนี้ ผู้กระทำความผิดจะสามารถมีความรับผิดชอบในพฤติกรรมของตนเอง โดยมีความเชื่อว่าสาเหตุของการกระทำความผิดเป็นผลสืบเนื่องมาจากความผิดปกติของปัจเจกชนที่ไม่สามารถใช้ชีวิตเหมือนคนปกติและมีชีวิตอยู่ด้วยความกลัว ความไม่ศรัทธาต่อพระเจ้า แต่ต่อมาภายหลังศตวรรษที่ 19 ได้มีการปฏิรูปการปรับปรุงฟื้นฟูนิสัยนักโทษโดยให้มีการแยกแยะนักโทษเพื่อแก้ไขตามลักษณะของพฤติกรรมแต่ละบุคคลเพื่อปรับปรุงแก้ไข ทั้งให้มีการแนะนำการประกอบอาชีพ ให้การศึกษาอบรมควบคู่กันไปกับการบังคับใช้กฎระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด

ในยุคหลังได้มีการตื่นตัวทางวิทยาศาสตร์ มีการศึกษาค้นคว้าโดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่เรียกว่า ปฏิฐานนิยม (Positivism) ใช้วิธีการศึกษาเชิงประจักษ์ (Empirical method) ที่ได้จากการสังเกต การทดลอง นักอาชญาวิทยากลุ่มนี้ นำโดย ลอมโบรโซ (Lombroso) กาโรฟาโล (Garofalo) และเฟอร์รี (Ferri) นักอาชญาวิทยาชาวอิตาลี และในฐานะผู้นำของสำนักอิตาลีเห็นว่าการศึกษารื่องอาชญากรรมและการกระทำความผิด ควรนำวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการศึกษา โดยการมุ่งเน้นการศึกษาเป็นรายบุคคล เพื่อค้นหาสาเหตุแห่งอาชญากรรมและการนำผลที่ได้มาใช้ในการแก้ไขการกระทำความผิด รวมทั้งปรับปรุงวิธีการลงโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด เริ่มมีแนวคิดว่าการกระทำความผิดของคนมีสาเหตุมาจากการไม่สามารถควบคุมตนเองได้ในทางอาชญาวิทยามองว่าบุคคลเหล่านี้เป็นคนป่วยที่จะต้องได้รับการแก้ไขบำบัดรักษา

ตามทฤษฎีนี้เชื่อว่า การลงโทษควรมีเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับตัวเป็นคนดี เพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิดกลับมากระทำความผิดซ้ำ รวมทั้งพยายามที่จะช่วยให้ผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมได้ตามปกติมากกว่าการลงโทษเพื่อข่มขู่ให้หวาดกลัวโดยการลงโทษตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูมีวัตถุประสงค์ 3 ประการดังนี้

(1) มุ่งที่จะศึกษาทำความเข้าใจสาเหตุแห่งการกระทำความผิด โดยเน้นตัวบุคคลผู้กระทำความผิดและสภาพแวดล้อม

(2) เพื่อหาทางแก้ไขผู้กระทำความผิดมากกว่าที่จะลงโทษ

(3) ทำให้ผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมของตนเองได้ และมีชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมอย่างปกติสุข

ดังนั้น การลงโทษตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู จึงมีวัตถุประสงค์ที่แท้จริง คือ เพื่อเป็นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับตัวเป็นคนดี และมีให้กระทำความผิดซ้ำรวมทั้งการพยายามทำให้ผู้กระทำความผิดสามารถกลับเข้าสู่สังคมของตนเองได้ สามารถใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นๆ ในสังคมได้อย่างปกติสุข

1.2 วัตถุประสงค์ของการลงโทษทางอาญา

เนื่องจากกฎหมายเป็นเครื่องมือของรัฐในการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในรัฐ และการลงโทษก็เป็นสิ่งที่ทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ถึงแม้ว่าการลงโทษจะมีเจตนาเพื่อให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกว่าเขาเองได้รับผลร้ายจากการกระทำก็ตาม แต่วัตถุประสงค์หลักของการลงโทษก็เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของรัฐและสังคมนั่นเอง การลงโทษในสังคมดั้งเดิมนั้นจะมีลักษณะทารุณ โหดร้ายมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้แค้นตอบแทนผู้กระทำความผิดให้สาสมกับการกระทำของตน ต่อมาสังคมมีความเจริญก้าวหน้าและแนวคิดค่านิยมในสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปลงผลให้วัตถุประสงค์ในการลงโทษมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย จากเพื่อแก้แค้นทดแทนผู้กระทำความผิด ข่มขู่ผู้กระทำความผิดและผู้อื่นให้เกรงกลัวต่อการลงโทษ มีแนวโน้มเป็นป้องกันภัยให้กับสังคมและแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดมากขึ้น

1.2.1 วัตถุประสงค์การลงโทษตามแนวคิดทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน

การลงโทษทางอาญาตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้แค้นตอบแทนผู้กระทำความผิดรูปแบบการลงโทษจะมีลักษณะที่รุนแรง เช่น การตัดอวัยวะ การเขียนดี การทรมาน หรือแม้แต่การประหารชีวิต ซึ่งการลงโทษดังกล่าวถือว่าเป็นการชดใช้ให้แก่สังคมในความผิดที่ผู้กระทำความผิดได้ทำลงไปเพื่อให้เกิดความยุติธรรมกับผู้ที่ได้รับผลร้าย กล่าวคือผู้ใดกระทำความผิดก็จะได้รับผลร้ายเป็นการตอบแทน หรืออาจกล่าวได้ว่าการกระทำความผิดเป็นกรรมชั่ว เมื่อผู้ใดกระทำความผิดก็ต้องชดใช้กรรมของตนเองโดยการรับ

โทษ¹³ ซึ่งหลักการดังกล่าวสอดคล้องกับความรู้สึกของผู้เสียหายและประชาชนโดยทั่วไปที่ต้องการเห็นผู้ที่กระทำความผิดได้รับผลร้าย

ต่อมาวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนได้มีพัฒนาการ ลักษณะและรูปแบบการลงโทษผู้กระทำความผิดให้มีความยุติธรรมมากขึ้น จากที่เคยใช้วิธีการที่รุนแรงและโหดร้าย เพื่อต้องการให้ผู้กระทำความผิดได้รับความเจ็บปวดจากความผิดที่ตนเองได้ก่อขึ้น ซึ่งบางครั้งอาจมีความรุนแรงมากกว่าความผิดที่ตนเองได้ทำไว้ มาเป็นการพยายามหาวิธีการที่เหมาะสมในการลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อแก้แค้นทดแทนให้มีความสมดุลหรือเทียบเท่ากับ ความผิดที่ผู้กระทำความผิดได้ก่อขึ้น โดยการลงโทษจะรุนแรงเพียงใดขึ้นอยู่กับความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับจากการกระทำความผิดนั้นๆ ซึ่งต้องสอดคล้องเหมาะสมกัน ในทางทฤษฎีสสมัยใหม่ จะใช้คำว่า Just Desert โดยมีความหมายทำนองเดียวกับ Retribution ซึ่งแปลว่า การแก้แค้นทดแทน เช่นกัน แต่ในมุมมองของ Just Desert จะมีความทันสมัยและได้รับการพัฒนามากขึ้น โดยจะเน้นถึงการพิจารณาลงโทษผู้กระทำความผิดให้มีความยุติธรรมมากยิ่งขึ้น และต้องคำนึงถึงความเหมาะสม และความจำเป็นของการลงโทษรูปแบบการลงโทษที่นำมาใช้จะต้องได้สัดส่วนกับระดับความรุนแรงของการกระทำและพฤติกรรมอาชญากรของผู้กระทำความผิด โดยความแตกต่างของการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนในลักษณะของ Just Desert และ Retribution อาจแยกพิจารณาได้ 2 ประการ คือ

1) การลงโทษแก้แค้นทดแทนในลักษณะของ (Retribution) มุ่งที่จะแก้แค้น ในลักษณะตาต่อตา ฟันต่อฟัน มีความรุนแรง ทารุณโหดร้ายเพื่อให้สาสมกับความผิดที่ได้กระทำลงไป โดยมีได้มุ่งถึงปัจจัยหรือเหตุผลอื่นในการกระทำความผิดเลย แต่การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนในลักษณะของ Just Desert จะเน้นที่การลงโทษเพื่อตำหนิผู้กระทำความผิด โดยคำนึงถึงสาเหตุ ความจำเป็นในการกระทำความผิด ซึ่งจะต้องพิจารณาองค์ประกอบอื่นๆ ประกอบด้วย เช่น ลักษณะของตัวผู้กระทำความผิดเอง พฤติกรรมแวดล้อมในขณะกระทำความผิด ความรู้สึกของประชาชนและสังคมประกอบด้วย เพื่อจะได้กำหนดรูปแบบการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนที่เหมาะสมกับลักษณะและพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดนั้น อีกทั้งยังเป็นการป้องกันมิให้สังคมลงโทษผู้กระทำความผิดเองด้วย

2) การลงโทษแก้แค้นทดแทนในลักษณะของ (Retribution) นั้น เป็นการลงโทษที่มุ่งเน้นให้ผู้กระทำความผิดได้รับความเจ็บปวด ทุกข์ทรมาน ดังนั้น วิธีการในการลงโทษจึงมีลักษณะที่ทารุณโหดร้าย และมีความรุนแรง แต่การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนในลักษณะของ Just Desert นี้ จะมุ่งเน้นให้วิธีการลงโทษ ต้องสัมพันธ์กับระดับความร้ายแรงของอาชญากรรมที่

¹³ อุททิศ แสนโกสติก หลักกฎหมายอาญา : การลงโทษ, 2529, หน้า 6.

เกิดขึ้น แม้ต้องการที่จะแก้แค้นทดแทนผู้ที่กระทำคามผิดก็ตาม แต่การลงโทษก็ไม่จำเป็นต้องรุนแรงทุกกรณีก็ได้¹⁴ ซึ่งในปัจจุบันนี้การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนในลักษณะ Just Desert ได้รับความยอมรับและนำไปใช้ในการลงโทษผู้กระทำคามผิดอย่างแพร่หลายแต่อย่างไรก็ตามในการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนก็มีจุดอ่อนหลายประการที่น่าสนใจ คือ

(1) การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนไม่ได้มองถึงประโยชน์ในอนาคต ไม่ได้พิจารณาถึงว่าการลงโทษนั้นจะมีผลในการป้องกันไม่ให้มีการกระทำผิดเกิดขึ้นอีกหรือไม่ การลงโทษเพื่อทดแทนมิได้ทำให้เกิดผลอะไรกลับมา

(2) การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนไม่ได้คำนึงถึงความจำเป็นของสังคม แต่คำนึงถึงความเหมาะสมของโทษกับความผิดที่กระทำ ฉะนั้นเมื่อได้ลงโทษผู้กระทำผิดตามอัตราโทษแล้ว ก็ต้องปล่อยตัวออกมาต่างๆ ที่ยังเป็นอันตรายต่อสังคมอยู่ หรือเช่นกรณีการตัดมือผู้กระทำผิดฐานลักทรัพย์ สังคมจะไม่ได้อะไรจากการลงโทษดังกล่าวนอกจากคนพิการที่สังคมจะต้องเป็นภาระเลี้ยงดูต่อไป

(3) เป็นการยากที่จะวัดขนาดความรุนแรงของโทษกับความผิดว่ามีความเท่าเทียมกันจริงหรือไม่ เพราะในสภาพความเป็นจริงสังคมยังไม่สามารถมีมาตรการใดๆ ที่จะลงโทษให้ได้สัดส่วนกับความผิดอย่างแท้จริงได้ เช่นกรณีการลักทรัพย์ การจะลงโทษอย่างไรจึงจะสาสม หากจะใช้โทษจำคุกจะต้องจำคุกกี่ปีจึงจะทดแทนกันได้เป็นเรื่องของความรู้สึกทั้งสิ้น ยังไม่มีมาตรฐานใดๆ ที่จะวัดได้ว่าทดแทนกันได้ ปัญหาจึงเกิดว่าผู้กระทำผิดถูกลงโทษอย่างยุติธรรมหรือผู้เสียหายได้รับการตอบแทนที่ยุติธรรมหรือไม่

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้เองประกอบกับสังคมมีความเจริญรุ่งเรืองขึ้นและมีการเชิดชูสิทธิมนุษยชนมากขึ้น ทำให้วัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อการแก้แค้นทดแทนลดความสำคัญลงในปัจจุบัน แต่ก็ยังคงมีอยู่ ทั้งนี้เพราะยังสอดคล้องกับความรู้สึกของผู้เสียหายและประชาชนทั่วไปในการที่จะทำให้ผู้กระทำผิดได้รับการลงโทษเพื่อทดแทนให้สาสมกัน เช่นในกรณีการวางระเบิดและฆ่าหมู่รวม 93 ศพ ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีประชาชนเรียกร้องให้มีการลงโทษผู้กระทำผิดอย่างรุนแรงและนำโทษประหารชีวิตกลับมาใช้เป็นตัว

1.2.2 วัตถุประสงค์การลงโทษตามแนวคิดทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่ยับยั้ง

การลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่ยับยั้งนั้น เกิดจากแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม (Classical School) ที่เชื่อว่าการกระทำคามผิดเกิดขึ้นจากคนไม่เกรงกลัวกฎหมายหรือการบังคับใช้กฎหมายอ่อนแอ มนุษย์มีเจตจำนงอิสระ ที่จะเลือกหรือไม่เลือกกระทำก็ได้ ทำให้เกิด

¹⁴ Ira J. Silverman. (2001). Corrections A Comprehensive View (2 nd ed.). p.21.

แนวคิดเรื่องการลงโทษเพื่อป้องกันอาชญากรรมขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการข่มขู่ยับยั้ง ไม่ให้เกิดการกระทำความผิดขึ้นอีกในอนาคต

การลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่ยับยั้งนั้นเกิดขึ้นเนื่องจากความต้องการควบคุมอาชญากรรมในอดีต รูปแบบการลงโทษได้เริ่มวิวัฒนาการมาในสมัยศตวรรษที่ 18 โดยเริ่มพัฒนาขึ้นในยุโรปสมัยของ ซีซาร์ เบคคาเรีย (Cesare Beccaria) และเจริมี เบนธัม (Jeremy Bentham) ซึ่งเชื่อว่าบุคคลมักจะเลือกกระทำในสิ่งที่ทำให้ตนพอใจและได้รับประโยชน์ บุคคลจะเลือกกระทำการใดๆ ก็ตาม ได้มีการชั่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์ที่ตนจะได้รับกับผลกระทบต่างๆ ที่จะเกิดความเสียหายขึ้น หากเห็นว่าตนจะได้รับประโยชน์มากกว่าผลเสียที่จะเกิดขึ้น ก็จะเลือกสิ่งที่จะกระทำการนั้นไป การลงโทษจึงควรมีขึ้นเพื่อป้องกันการกระทำความผิดโดยทำให้ผู้กระทำความผิดรู้ดีว่าผลของการกระทำจะก่อให้เกิดความเจ็บปวดและไม่เป็นผลดีเลย บุคคลนั้นก็จะเลี่ยงที่จะกระทำความผิด โดยเราสามารถแบ่งการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง ออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1) การข่มขู่ยับยั้งโดยทั่วไป (General Deterrence) ที่การลงโทษจะมุ่งข่มขู่ยับยั้ง หรือป้องกันบุคคลอื่นในสังคม ให้ไม่กล้ากระทำความผิดแบบเดียวกันอีก เพราะกลัวการลงโทษ เช่น อาจมีการเพิ่มโทษสำหรับผู้กระทำความผิดซ้ำ เป็นต้น

2) การข่มขู่ยับยั้งเฉพาะราย (Specific Deterrence) เป็นการลงโทษเพื่อมุ่งให้เกิดผลแก่ผู้กระทำความผิดเองอันจะทำให้ผู้กระทำความผิดเข็ดหลาบ ไม่กล้าที่จะกระทำความผิดซ้ำ (Recidivism) ขึ้นอีก เพราะกลัวการถูกลงโทษและรู้ถึงความยากลำบาก และความเจ็บปวดจากการถูกลงโทษ เนื่องจากเคยมีผู้กระทำความผิดคนอื่นได้รับการลงโทษมาแล้ว

การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งนั้น เรย์ เจฟเฟอร์รี่ กล่าวไว้ว่า จะต้องมีความแน่นอน รวดเร็ว เสมอภาค และโทษที่เหมาะสม กล่าวคือมีลักษณะ 4 ประการ คือ

(1) การลงโทษต้องมีความแน่นอนในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ กล่าวคือ เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้วจะต้องทำให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสหลุดรอดจากการถูกจับกุมลงโทษไปได้ยาก ซึ่งจะมีผลในการข่มขู่และยับยั้งให้คนทั่วไปและผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวไม่กล้าเสี่ยงกระทำผิดขึ้นอีก เพราะทำผิดแล้วต้องถูกจับก็ไม่คุ้มค่า

(2) การลงโทษจะต้องกระทำได้อย่างรวดเร็ว เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้วจะต้องสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้อย่างรวดเร็วให้ “เห็นผลทันตา” จึงจะทำให้ผู้กระทำความผิดและคนทั่วไปเห็นเป็นตัวอย่างว่าเมื่อกระทำความผิดแล้วจะได้รับผลร้ายเช่นไร ในทางตรงกันข้ามหากมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้ว อีก 3 ปีต่อมาจึงจะสามารถจับกุมตัวผู้กระทำความผิดได้ หรืออีก 5 ปีต่อมาศาลจะลงโทษผู้กระทำความผิด ก็จะทำให้คนทั่วไปลืมถึงเรื่องราวการกระทำผิดที่เกิดขึ้น และทำให้การลงโทษไม่มีผลในการข่มขู่ยับยั้งเพราะไม่เห็นผลทันตา ดังนั้น หากเป็นกรณีการกระทำผิด

ในคดีที่สะท้อนขวัญประชาชนหรือคดีที่ประชาชนให้ความสนใจ กระบวนการยุติธรรมโดยตำรวจ อัยการ ศาล อาจารย์ร่วมมือกันในการเร่งดำเนินคดี เพื่อให้ผู้ต้องหาได้รับการพิจารณาตัดสินโดยเร็ว ก็จะทำให้การลงโทษมีผลในการข่มขวัญยับยั้งมากขึ้น

(3) การลงโทษต้องมีความเสมอภาค โดยผู้ที่กระทำผิดจะต้องถูกลงโทษเท่าเทียมกันไม่มีการเลือกปฏิบัติ ซึ่งจะมีผลให้ผู้กระทำผิดหรือผู้ที่คิดจะทำผิดไม่มีโอกาสแก้ตัวหรือหาทางหลีกเลี่ยงหรือหาข้อยกเว้นจากการถูกลงโทษถ้าทำผิด การลงโทษจึงจะมีผลในการข่มขวัญยับยั้ง หากเมื่อมีการกระทำผิดแล้วบางคนได้รับโทษ บางคนมีข้อยกเว้น ก็จะทำให้การลงโทษไม่ศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ต่างหาช่องทางที่จะหลบหลีกหรือหาข้อยกเว้นที่ไม่ต้องรับโทษทำให้ไม่มีความเกรงกลัวต่อโทษ

(4) การลงโทษจะต้องมีบทลงโทษที่เหมาะสมและตัดเทียบกับความผิด หากบทลงโทษเบาเกินไปไม่ได้สัดส่วนกับการกระทำผิด ก็จะทำให้ผู้กระทำผิดและคนทั่วไป ไม่เกิดความเกรงกลัวและคุ้มค่าที่จะเสี่ยงกระทำผิด แต่หากบทลงโทษหนักเกินไป ก็จะทำให้ผู้กระทำผิดพยายามปกปิดการกระทำผิดของตนเอง โดยการทำร้ายเหยื่อหรือทำให้เหยื่อได้รับผลร้ายมากขึ้น เช่น หากใช้โทษประหารชีวิตกับการปล้นหรือข่มขืนจะกระตุ้นให้มีการปล้นแล้วฆ่าเจ้าทุกข์หรือข่มขืนแล้วฆ่ามากขึ้นเพื่อปกปิดการกระทำผิดของตนเองเพราะโทษเท่ากัน ในขณะที่เดียวกัน กระบวนการยุติธรรมจะต้องทำงานหนักมากขึ้นในการนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ เพราะยังมีโทษหนักยิ่งต้องมีการพิสูจน์หรือมีพยานหลักฐานที่ชัดเจน ศาลจึงจะส่งลงโทษ หากพยานหลักฐานหรือการฟ้องร้องดำเนินคดีไม่รัดกุมพอก็จะเป็นโอกาสให้ผู้กระทำผิดหลุดรอดจากการถูกลงโทษไปได้ ดังนั้น โทษจึงต้องมีความเหมาะสมและตัดเทียบกับการกระทำผิด จึงจะมีผลในการข่มขวัญยับยั้ง

อย่างไรก็ตาม แม้หลักการของการลงโทษเพื่อเป็นการข่มขวัญยับยั้งจะมุ่งในการป้องกันอาชญากรรม แต่ก็ปรากฏว่าในประเทศที่มีการลงโทษอย่างเฉียบขาดและรุนแรงก็ยังมีอาชญากรรมเกิดขึ้นอยู่ทั่วไป ทำให้เกิดข้อสงสัยว่าการลงโทษจะมีผลในการข่มขวัญยับยั้งการกระทำผิดได้จริงหรือและแค่ไหน เพียงไร นอกจากนี้ การลงโทษเพื่อข่มขวัญยับยั้งนั้นยังไม่สามารถทำให้ผู้กระทำผิดเกิดความสามารถที่จะยับยั้งได้ เพียงแต่ทำให้เกิดความเกรงกลัว อาจไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดการยับยั้งได้ เช่น กรณีผู้กระทำผิดเพราะมีบุคลิกภาพบกพร่องหรือขาดความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพอันจะนำไปสู่การกระทำผิด ดังนั้น ไม่ว่าจะลงโทษรุนแรงอย่างไรก็เพียงพอทำให้เกิดความเกรงกลัวแต่ไม่เกิดความสามารถที่จะยับยั้งนั้น คือ ไม่ได้ทำให้เหตุผลผลักดันไปสู่การกระทำผิดหมดไป

ข้อจำกัดของวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อข่มขวัญยับยั้งอีกประการหนึ่งก็คือการใช้โทษเป็นเครื่องมือในการยับยั้งนั้นเป็นการยับยั้งที่เกิดจากความเกรงกลัว การลงโทษ

ไม่ได้เกิดจากจิตใจที่ตั้งงามหรือการยับยั้งจากภายใน คือ เพราะการเป็นผู้มีวินัยหรือมีจิตใจที่ไม่คิดจะทำผิดแม้มี โอกาส ซึ่งเป็นเรื่องของการขัดเกลาทางสังคมและเป็นปัจจัย ที่สำคัญในการที่จะป้องกันอาชญากรรม

1.2.3 วัตถุประสงค์การลงโทษตามแนวคิดทฤษฎีการลงโทษเพื่อตัดโอกาสมิให้กระทำความผิดขึ้นอีก

การลงโทษเพื่อตัดโอกาสมิให้กระทำความผิดตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อตัดโอกาสมิให้กระทำความผิดขึ้นอีกนั้นวัตถุประสงค์ก็เพื่อตัดโอกาสในการก่ออาชญากรรมของอาชญากรมิให้มีโอกาสในการกระทำความผิดหรือประทุษร้ายต่อสังคมอีกต่อไปโดยใช้การลงโทษที่เป็นการจำกัดขอบเขตการเคลื่อนไหวทำให้ผู้กระทำความผิดหมดโอกาสในการกระทำความผิดอีก การตัดโอกาสในการกระทำความผิดอาจเป็นการตัดออกจากสังคมเป็นการชั่วคราว เช่น การจำคุกหรือกักขัง หรือเป็นการตัดออกจากสังคมเป็นการถาวรก็ได้ เช่น การประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต เป็นต้น ซึ่งถือว่ามาตรการลงโทษต่างๆ ดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อจำกัดช่องทางในการกระทำความผิดโดยตรง การลงโทษเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้ คล้ายกับการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง คือ ต่างก็มุ่งที่จะไม่ให้ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดซ้ำอีก แต่ต่างกันตรงที่การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งนั้นมุ่งที่จะทำให้ผู้กระทำความผิดและบุคคลอื่นเกรงกลัวการถูกลงโทษและไม่กล้าที่จะกระทำความผิดอีก แต่การลงโทษเพื่อตัดโอกาสในการกระทำความผิดนั้น มุ่งที่จะให้ผู้กระทำความผิดหมดโอกาสที่จะกระทำความผิดได้อีก โดยจะนำไปใช้กับผู้กระทำความผิดบางประเภทที่ยังคงเป็นอันตรายต่อสังคมหรือประชาชนอยู่ ซึ่งวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดประเภทนี้จำเป็นต้องดูความร้ายแรงของการกระทำความผิดด้วย หากเป็นความผิดที่ร้ายแรงมาก กระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีอย่างมากแล้ว ก็อาจถูกตัดออกจากสังคมเป็นการถาวร เช่น ประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต เป็นต้น แต่หากเป็นการกระทำความผิดที่มีเหตุบางอย่างซึ่งเป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิด ก็อาจใช้วิธีการลงโทษที่เป็นการตัดโอกาสเป็นการชั่วคราวเพื่อให้ผู้กระทำความผิดหมดศักยภาพในการที่จะกระทำความผิดลง เช่น การจำคุกเป็นเวลานานๆ เป็นต้น

1.2.4 วัตถุประสงค์การลงโทษตามแนวคิดทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

วัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูนี้มีได้มุ่งที่ลงโทษต่อผู้กระทำความผิดแต่เพียงอย่างเดียว แต่จะมุ่งให้การลงโทษนั้นมีผลในการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อันเป็นสาเหตุแห่งการกระทำความผิด และเมื่อผู้กระทำความผิดสามารถปรับปรุงแก้ไขพัฒนาตนเองได้แล้วก็กลับเข้ามาอยู่ในสังคมปกติต่อไป การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดนั้นมีผู้เห็นว่าควรใช้คำว่าบำบัด (Treatment) มากกว่าการลงโทษ เพราะการทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับความลำบาก

หรือได้รับผลร้ายจากการลงโทษนั้น ไม่น่าจะทำให้ประพุดตัวดีขึ้นจนกระทั่งการลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่ก็ไม่มีผลเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดที่ได้รับโทษแล้วกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก และไม่ช่วยให้ผู้กระทำความผิดสามารถกลับตัวเป็นคนดีได้เลยการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูตามแนวความคิดนี้ได้รับความนิยมในปัจจุบันมากเรือนจำต่างๆ ทั่วโลกนำวิธีการแก้ไขฟื้นฟูไปใช้กับนักโทษที่ต้องถูกจำคุก เพื่อให้ นักโทษเหล่านั้นเมื่อพ้นจากการลงโทษสามารถที่จะกลับไปใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้โดยไม่มีพิษภัย แต่การแก้ไขฟื้นฟูก็ยังเป็นที่น่าสงสัยว่าได้รับผลตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ในเมื่อยังปรากฏว่านักโทษที่พ้นจากการลงโทษและผ่านการแก้ไขฟื้นฟูแล้วยังกลับไปกระทำความผิดซ้ำและต้องเข้าไปอยู่ในเรือนจำอยู่เสมอ

อย่างไรก็ตามการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในปัจจุบันแม้จะเป็นแนวทางที่ยอมรับกันในวงการราชทัณฑ์โดยทั่วไปแต่ก็ยังเป็นที่สงสัยว่าจะได้รับผลตามประสงค์เพียงไร เพราะการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดจะมีอุปสรรคหลายประการ กล่าวคือ

1) ผู้กระทำความผิดบางส่วนเปรียบเสมือนกับแก้วที่แตกไปแล้วยากต่อการที่จะมาต่อให้เหมือนเดิมเพราะได้สูญเสียบุคลิกภาพไปแล้ว โดยถูกหล่อหลอมและขัดเกลาให้มีบุคลิกลักษณะเช่นนั้นมาเป็นเวลานาน แต่ใช้เวลาในเรือนจำไม่นาน เพื่อที่จะแก้ไขฟื้นฟูให้ฟื้นคืนกลับมา และให้ปรับตัวเข้ากับคนโดยทั่วไปในสังคมนั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก

2) การลงโทษเพื่อการแก้ไขขัดกับความรู้สึกของคนในสังคมว่าผู้กระทำความผิดไม่ควรได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่าคนทั่วไป ตามหลักของเจเรมี เบนเท็ม (Jeremy Bentham) ที่เรียกว่า “หลักการได้รับประโยชน์ที่น้อยกว่า” (Principle of less eligibility) ทั้งนี้เพราะคนโดยทั่วไปจะเห็นว่าเป็นการไม่เป็นธรรมที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับประโยชน์มากกว่าคนสุจริตโดยทั่วไป เช่น ผู้กระทำความผิดจะได้รับการอบรมแก้ไขฝึกวิชาชีพ สวัสดิการ อาหาร ที่อยู่อาศัย ตลอดจนการจัดการศึกษา การหางาน ในขณะที่คนโดยทั่วไปในสังคมอีกจำนวนมากไม่ได้รับบริการดังกล่าว ความรู้สึกของคนทั่วไปดังกล่าวเห็นได้ว่าขัดกับหลักของการแก้ไขฟื้นฟู

3) การแก้ไขฟื้นฟูเหมาะสำหรับผู้กระทำความผิดบางประเภทเท่านั้น เช่น ผู้กระทำความผิดครั้งแรก ซึ่งได้กระทำความผิดไปเพราะอารมณ์ชั่ววูบหรือโดยพลั้งพลาด หรือทำไปเพราะความจำเป็น การแก้ไขฟื้นฟูไม่ทำให้กระทำความผิดซ้ำขึ้นอีกย่อมมีทางทำสำเร็จได้มาก แต่สำหรับผู้กระทำความผิดที่เคยกระทำความผิดและถูกลงโทษมาหลายครั้งแล้ว หรือพวกอาชญากรอาชีพหรือพวกทำผิดคดีนิสสัย โอกาสที่จะแก้ไขฟื้นฟูให้กลับตัวจะยอมเป็นไปได้อีก ดังนั้น การแก้ไขฟื้นฟูจึงไม่สามารถจะทำให้ผู้กระทำความผิดกลับตัวได้ทุกกรณีไป

4) การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในเรือนจำ จะทำให้ผู้กระทำผิดได้รับทราบป กลายเป็นคนซื่ออกซื่อตรง เมื่อพ้นโทษออกไปก็จะไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม จึงต้องไปคบหา สماعคมกับพวกเดียวกันที่ยอมรับและกลับเข้ามาในเรือนจำใหม่

อย่างไรก็ตาม แม้การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูจะมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ ดังกล่าว แต่ก็เป็นวัตถุประสงค์ที่ได้รับการยอมรับและปฏิบัติอยู่ในวงการราชทัณฑ์ของประเทศ ต่างๆ โดยทั่วไปโดยจะต้องทำควบคู่ไปกับหลักการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง เพื่อแยกคนที่สมควร แก้ไขฟื้นฟูมาดำเนินการอย่างจริงจัง ทั้งนี้ โดยผสมผสานไปกับวัตถุประสงค์ข้ออื่นๆ วัตถุประสงค์ ในการลงโทษทั้งสี่ข้อข้างต้น ยังเป็นวัตถุประสงค์ในการลงโทษที่แพร่หลายอยู่ในสังคมปัจจุบัน หากแต่จุดเน้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เน้นการลงโทษเพื่อการแก้แค้นทดแทนไปสู่การลงโทษ เพื่อการอบรมแก้ไข แต่การลงโทษเพื่อการแก้แค้นทดแทนก็ยังคงปรากฏอยู่ในความคาดหวังของ สังคม ซึ่งจะเห็นได้จากการที่รัฐยังต้องลงโทษเพื่อตอบสนองความรู้สึกของประชาชนในกรณีที่มี อาชญากรรมรุนแรงเกิดขึ้น ในขณะที่เดียวกันการลงโทษยังเป็นการทำให้คนทั่วไปเกิดความเกรงกลัว ในการถูกลงโทษ การลงโทษจึงมุ่งเพื่อข่มขู่ยับยั้งเช่นกัน นอกจากนี้การลงโทษโดยการจำคุกยังถือ เป็นการลงโทษเพื่อตัดออกจากสังคม ดังนั้น วัตถุประสงค์ในการลงโทษทั้งสี่ข้อจึงยังเป็นวัตถุประสงค์ ที่ผสมผสานในการลงโทษอยู่ในปัจจุบัน

1.3 วิวัฒนาการและรูปแบบของการลงโทษทางอาญา

การลงโทษทางอาญาที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันนี้ ได้มีวิวัฒนาการมาจากในอดีตโดย รูปแบบวิธีการลงโทษจะมี ลักษณะทารุณโหดร้ายมุ่งต่อการตอบแทนความผิดที่ผู้กระทำ ความผิดได้ก่อขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เป็นไปเพื่อความปลอดภัยและความมั่นคงของสังคม เน้นลงโทษเพื่อให้เกิดความหวาดกลัว ทำให้โทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นมีความหนักแล้ว น่าสยดสยอง และปราศจากมนุษยธรรม

ซีซาร์ เบ็คคาเรีย (Cesare Beccaria) นักอาชญวิทยาชาวอิตาลี โดย เบ็คคาเรีย ได้เขียน หนังสือเรียงความเล่มเล็กๆ หนึ่งชื่อเรื่อง “อาชญากรรมและการลงโทษ” (Essay on Crimes and Punishments) เมื่อ ค.ศ. 1764 ซึ่งงานเขียนดังกล่าวถือเป็นงานเขียนชิ้นแรกของสาขาอาชญวิทยาที่มี อิทธิพลสำคัญมากต่อสังคมในยุคปัจจุบันนี้ และได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางจากนานา อารยประเทศ จนกระทั่งเบ็คคาเรียได้รับยกย่องว่าเป็นบิดาผู้ก่อตั้งสำนักอาชญวิทยาดั้งเดิม ในหนังสือเรื่อง “อาชญากรรมและการลงโทษ” เบ็คคาเรีย ได้วางหลักความเสมอภาคของบุคคล ตามกฎหมายขึ้น โดยเห็นว่าบุคคลทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมาย ฉะนั้นไม่ว่าผู้ใดกระทำ ผิดในลักษณะเดียวกันจะต้องได้รับโทษเช่นเดียวกัน ดังนั้นเพื่อให้บุคคลทุกคนทราบว่าพฤติกรรม ประพฤติใดเป็นความผิดและมีบทกำหนดโทษ กฎหมายจะต้องเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรที่แจ่มชัดและ

เข้าใจได้ เบ็คคาเรีย ได้ต่อต้านวิธีการพิจารณาคดีอย่างป่าเถื่อนปราศจากกฎหมาย โดยเบ็คคาเรียได้ตำหนิผู้พิพากษาในยุคนี้ว่ามีอำนาจมากเกินไปเป็นเหตุให้ดำเนินคดีและลงโทษผู้กระทำความผิด โดยปราศจากความยุติธรรมและผิดหลักมนุษยธรรมอยู่บ่อยๆ เขามีความเห็นว่าเป็นประเทศต่างๆ ควรเลิกใช้ระบบการลงโทษที่โหดร้ายทารุณและการพิจารณาโทษจะต้องเป็นธรรม โดยคำนึงถึงการป้องกันอาชญากรรมให้มากกว่าการลงโทษ

เบ็คคาเรีย ต่อต้านการลงโทษที่รุนแรงเนื่องจากเห็นว่าการลงโทษที่รุนแรงนอกจากจะมีวิธีที่ยังยับยั้งไม่ให้คุณคนกระทำผิดแล้ว ยังขัดกับความยุติธรรมและลักษณะของสัญญาประชาคม โดย เบ็คคาเรีย มองว่าการลงโทษจะได้ผลดีต่อเมื่อการลงโทษนั้นได้สัดส่วนสมเหตุสมผล รวดเร็ว และไม่ขัดกับหลักมนุษยธรรม ดังนั้นเหตุผลของการลงโทษจึงเป็นเพียงแค่การป้องกันสังคม และยับยั้งผู้อื่น มิให้ก่ออาชญากรรมเท่านั้น การลงโทษด้วยวิธีการที่รุนแรงมีผลปลูกเร้าให้มนุษย์กระทำความผิดอย่างรุนแรงมากกว่าการป้องกัน เนื่องจากว่าพวกเขากลัวการถูกลงโทษที่รุนแรง จึงประกอบอาชญากรรมที่รุนแรงขึ้น เพื่อมิให้มีพยานหลักฐานสำหรับการลงโทษ ความผิดที่เขาเหล่านั้น ได้กระทำความผิด นอกจากนั้น มาร์ค อังเซล (Marc Ancel) ซึ่งอดีตเคยเป็นผู้พิพากษา และได้พัฒนาแนวคิดของทฤษฎีป้องกันสังคม (Theory of social defense) เพิ่มเติมจนได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งทฤษฎีป้องกันสังคมใหม่ (La défense sociale nouvelle) ปรัชญาของแนวคิดนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักอาชญาวิทยาและหลักมนุษยธรรมในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยเห็นว่าการสร้างและพัฒนาระบบกลับคืนเข้าสู่สังคมของผู้กระทำความผิดจะบรรลุผลได้ก็ต่อเมื่อได้มีการพัฒนาความมีมนุษยธรรมในกระบวนการยุติธรรมอาญาโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของวิทยาศาสตร์และการศึกษาการกระทำความผิด ลักษณะเฉพาะของผู้กระทำความผิด โดยแนวคิดตามทฤษฎีป้องกันสังคมใหม่นี้ได้พยายามหลีกเลี่ยงการ ลงโทษจำคุก แต่พยายามหามาตรการลงโทษที่หลากหลายเพื่อให้เหมาะสมกับพฤติกรรมและลักษณะของผู้กระทำความผิดให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

จากแนวคิดดังกล่าวของ ซีซาร์ เบ็คคาเรีย (Cesare Beccaria) และมาร์ค อังเซล (Marc Ancel) ส่งผลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและวิธีการลงโทษทางอาญาในปัจจุบันเป็นอย่างมาก รูปแบบการลงโทษได้มีการพิจารณาถึงผลตอบแทนที่ได้จากการลงโทษผู้กระทำความผิดในแง่ประโยชน์ต่อสังคมเป็นหลัก รูปแบบและวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนที่สำคัญในอดีตได้ลดความสำคัญลง แม้จะยังจำเป็นต้องมีไว้ ก็เพียงเพื่อลดความโกรธแค้นของสังคมที่มีต่อการกระทำความผิดเท่านั้น ทำให้การลงโทษที่มีความทารุณโหดร้ายเพื่อให้เกิดความทรมานเริ่มหมดไป เช่น การลงโทษประหารชีวิตก็ถูกยกเลิกไปแล้วในหลายประเทศ

1.4 วิวัฒนาการและรูปแบบของการลงโทษทางอาญาของไทย

การลงโทษทางอาญาในประเทศไทยได้ปรากฏอยู่ในกฎหมายหลายฉบับที่ได้มีการบัญญัติขึ้นใช้ เช่น ในกฎหมายตราสามดวงลักษณะต่างๆ อาทิ พระอัยการอาญาหลวง พระอัยการลักษณะโจร โดยรูปแบบการลงโทษจะมีลักษณะเน้นให้ผู้กระทำความผิดได้รับการทรมานทางร่างกาย เช่น การประหารชีวิตด้วยวิธีการให้ตายอย่างช้าๆ การใช้ช้อน ตัดมือ ตัดเท้า ตัดนิ้ว โขยด้วยหวาย หรือเผาเหล็กแดงประทับตราเป็นด้น ซึ่งเป็นวิธีการลงโทษที่แพร่หลายในสมัยก่อน ทั้งนี้เพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทน และเพื่อข่มขู่มิให้ผู้อื่นเอาเป็นเยี่ยงอย่าง แม้ผู้กระทำความผิดจะกระทำความผิดเพียงเล็กน้อยก็อาจถูกลงโทษอย่างหนักได้เพื่อให้เป็นที่น่าเกรงกลัว ดังเช่น กฎหมายพระอัยการลักษณะฝ่าฝืน มาตรา 6 ได้บัญญัติถึงการลงโทษชายหญิงที่เป็นชู้กัน โดยให้ประจานชายหญิงนั้นด้วยการให้ไถนา เอาเมล็ดปะหน้าตัดดอกชบาสีแดงทั้งสองหู ร้อยดอกชบาแดงเป็นมัลย์ใส่ศีรษะใส่คอ แล้วให้อาหญิงเข้าเทียมแอกข้างหนึ่ง ชายชู้เข้าเทียมแอกอีกข้างหนึ่ง ประจานด้วยการไถนา 3 วัน หรือการลงโทษหญิงแพศยาให้อาปูนเขียนหน้าหญิงร้ายนั้นเป็นตารางร้อยดอกชบาเป็นมัลย์ ใส่ศีรษะใส่คอแล้วเอาขึ้นข่าหยั่งประจาน แม้ผู้ถูกลงโทษดังกล่าวจะไม่ได้รับความทรมานทางร่างกายหรือถูกจำคุกให้เสียเสรีภาพก็ตามแต่ผลของการลงโทษก็ทำให้ผู้ถูกลงโทษไม่สามารถอยู่ในสังคมได้ดังเดิม¹⁵

การลงโทษผู้กระทำความผิดได้มีวิวัฒนาการโดยอาศัยหลักมนุษยธรรมมาใช้ประกอบในการพิจารณาลงโทษมากขึ้น เริ่มจากการลงโทษอย่างทารุณโหดร้ายเพื่อตอบแทนให้สมแค้นหรือเพื่อข่มขู่ยับยั้งให้กลัวและเข็ดหลาบ มาเป็นการฟื้นฟูอบรมแก้ไขให้สามารถกลับคืนสู่สังคมได้ การลงโทษผู้กระทำความผิดของประเทศไทย ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ซึ่งอาจแบ่งวิวัฒนาการการลงโทษผู้กระทำความผิดของประเทศไทย เป็น 3 ยุค คือ ยุคก่อนสมัยรัชกาลที่ 5, ยุคแห่งการปรับปรุงในสมัยรัชกาลที่ 5, ยุคปัจจุบันเริ่มแต่สมัยการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 พอสรุปได้ดังนี้

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีแม้ว่ากฎหมายเก่าจะสูญหายไปมากแต่จากกฎหมายตราสามดวง ก็ยังเห็นเค้าโครงของการลงโทษในสมัยนั้นได้ว่าเป็นการลงโทษเพื่อตอบแทนให้สมแค้นและข่มขู่ยับยั้ง เพราะมุ่งลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างเต็มที่โดยเฉพาะโทษประหารชีวิตในพระอัยการขบถศึก อันว่าด้วยโทษทวะดิงษ์กรรมกรณ์ 32 ประการ ได้กำหนดวิธีการประหารชีวิตหลายรูปแบบที่น่าสยดสยองซึ่งการลงโทษสมัยอยุธยาพอสรุปได้ ดังนี้

¹⁵ นวลจันทร์ ทศนชัยกุล. การคุมประพฤติและการพักการลงโทษ. กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองธรรม, 2532, หน้า 12-13.

1) การประหารชีวิต ปกติใช้วิธีตัดศีรษะด้วยดาบ แต่ในกรณีกบฏ ได้มีบทบัญญัติในลักษณะที่โหดร้ายทารุณอย่างยิ่ง ซึ่งเข้าใจว่ามุ่งข่มขู่ให้เกรงกลัว และในกรณีลงโทษพระราชวงศ์ ก็มีวิธีการประหารชีวิตแตกต่างจากสามัญชน

2) ลงโทษร่างกายให้เจ็บปวดทรมาน โดยปกติใช้เข็ญด้วยหวาย จองจำด้วยเครื่องพันธนาการต่างๆ เช่น ขื่อ คา พวงคอ ล่ามโซ่ ครวน ขี้้นขาหยั่ง การบั่นทอนอวัยวะ อาทิ ตัดมือ ตัดเท้า ปอกเล็บ ควักนัยตา แหวะปาก ตัดลิ้น

3) ประจาน ได้แก่ สักหน้าหรือสักตัว เบะหน้าผากหรือแก้ม พร้อมทั้งจำเครื่องพันธนาการ มีคนตีฆ้องร้องประกาศความชั่ว ตระเวนไปรอบเมือง

4) ปรับตามลักษณะความร้ายแรงของความผิด และตามฐานันดรศักดิ์

5) ทรัพย์สินมักใช้บังคับคู่กับโทษประหารชีวิต เรียกว่าริบราชบาตร คือ ถูกริบหมดทั้งทรัพย์สินเงินทอง รวมทั้งลูกเมีย

6) โทษจำคุก ไม่มีกำหนดยาวนานเท่าใด แล้วแต่พระเจ้าอยู่หัวจะโปรดพระราชทานอภัยโทษ หรือมีพระบรมราชโองการสั่งให้เป็นอย่างไร

สมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์หลักการและแนวความคิดในการลงโทษก็ไม่แตกต่างกับสมัยอยุธยา นักการเรือนจำในกรุงเทพฯ มี 2 อย่าง คือ "คุก" ใช้เป็นสถานที่จำขัง ผู้ร้ายที่มีกำหนดโทษสูง 6 เดือนขึ้นไป ส่วนผู้ต้องขังที่มีการกำหนดโทษตั้งแต่ 6 เดือนลงมา ก็ให้ขังไว้ใน "ตาราง" ซึ่งมีอยู่หลายตารางด้วยกัน สังกัด กระทรวง ทบวง กรม ที่บังคับบัญชากิจการนั้นๆ ส่วนการเรือนจำในหัวเมืองชั้นนอกอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ว่าราชการเมือง มีสถานที่คุมผู้ต้องโทษ เรียกว่าตารางประจำเมืองถ้าเป็นกรณี ความผิดฉกรรจ์หนักโทษ ผู้ว่าราชการเมืองต้องส่งตัวผู้กระทำผิดมายังกระทรวงเจ้าสังกัด การคุมขังนักโทษในสมัยนั้นมิได้มีกฎข้อบังคับไว้โดยเฉพาะ ให้แล้วแต่ผู้ว่าราชการเมืองจะกำหนดขึ้นใช้เองตามแต่จะเห็นควร

ในยุครัชกาลที่ 5 นับเป็นยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงงานราชทัณฑ์ของไทยให้ก้าวหน้าขึ้น โดยได้ทรงยกเลิกจารัตนครบาลอันโหดร้าย ทรงจัดระเบียบการคุกตารางใหม่ เริ่มแต่ ร.ศ. 110 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะเรือนจำ ร.ศ. 120 เพื่อใช้บังคับกิจการเรือนจำเป็นการเฉพาะ ทรงวางระเบียบข้อบังคับเรือนจำให้เป็นบรรทัดฐานเดียวกัน ด้วยกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ซึ่งมีหลักการและวิธีการลงโทษที่ได้ละเว้นความทารุณโหดร้ายลงไปมาก กับได้บัญญัติวิธีลงโทษผู้กระทำผิดอาญาแผ่นดินต้องผ่านกระบวนการยุติธรรม คือ ตำรวจ อัยการ ศาล และเรือนจำ ครั้นถึงสมัยรัชกาลที่ 6 จึงได้ประกาศตั้งกรมราชทัณฑ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2458 โดยรวม

กิจการเรือนจำทั่วราชอาณาจักรไว้ในสังกัดกระทรวงนครบาล การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้เป็นไปตามระเบียบ กฎ ข้อบังคับเดียวกัน นับว่าการราชทัณฑ์ไทยได้พัฒนาไปสู่แนวทางที่มีเหตุผลยิ่งขึ้น¹⁶

หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 การราชทัณฑ์ไทยจึงได้วิวัฒนาการเข้าสู่ยุคปัจจุบัน เริ่มจากการสร้างเรือนจำกลางบางขวางให้เป็นเรือนจำที่ทันสมัยในปี พ.ศ. 2477 แก้ไขเปลี่ยนแปลงการประหารชีวิตด้วยดาบ เป็นการประหารชีวิตโดยใช้อาวุธปืนยิงให้ตาย มีการกำหนดนโยบายอาญาและหลักทัณฑ์ปฏิบัติให้สอดคล้องกับภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและตามหลักการของอารยะประเทศยิ่งขึ้น โดยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 กำหนดหลักการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้เป็นไปอย่างสอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องขององค์การสหประชาชาติ โดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน และมุ่งในเรื่องการฟื้นฟูอบรมแก้ไขผู้กระทำความผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองดีต่อไป

2. มาตรการบังคับทางอาญาและวิธีการเพื่อความปลอดภัย

2.1 มาตรการบังคับทางอาญา

มาตรการบังคับทางอาญาที่มนุษย์กำหนดขึ้นและใช้ในอดีตจนถึงปัจจุบันมีอยู่หลากหลายมาตรการด้วย และหลายวิธีการ ไม่ว่าจะเป็นมาตรการ ที่เกี่ยวกับชีวิต ได้แก่ การลงโทษประหารชีวิตด้วยวิธีการต่างๆ มาตรการทางด้านร่างกาย ได้แก่ โทษ จำคุก กักขัง ฯลฯ เป็นต้น มาตรการบังคับทางทรัพย์สิน เช่น โทษปรับ โทษริบทรัพย์สิน เป็นต้น ข้อสังเกตเกี่ยวกับมาตรการบังคับทางอาญา คือ ทุกมาตรการมีผลกระทบต่อมนุษย์ผู้ถูกบังคับ ไม่ว่าจะเป็นในทางใดทางหนึ่ง มีความรุนแรงมากหรือน้อยแล้วแต่ลักษณะลัทธิรูปแบบของการใช้มาตรการบังคับนั้นๆ และมีผลกระทบในด้านอื่นๆ กับผู้ที่เกี่ยวข้องไม่มากนัก

ดังนั้น การใช้มาตรการบังคับทางอาญากับมนุษย์ด้วยกัน ตลอดทั้งหลักแนวคิดของกระบวนการในขั้นตอนต่างๆ ที่นำไปสู่การใช้มาตรการบังคับทางอาญาทั้งหลายที่มีอยู่ในกฎหมายอาญานั้น พึงต้องระลึกถึงความเป็นมนุษย์ สำคัญกว่าอะไรทั้งหมดและต้องรักษาความเป็นมนุษย์เอาไว้และพยายามมองเห็นคนอื่นให้เป็นมนุษย์ด้วย

2.1.1 ความหมายของมาตรการบังคับทางอาญา

ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ฒ นคร ได้อธิบายความหมายของคำว่า “มาตรการบังคับทางอาญา” (Kriminalstrafe/criminal sanction) ในที่นี้ความหมายถึงมาตรการบังคับต่างๆ

¹⁶ <http://boonyachinda.blogspot.com/> สืบค้นเมื่อ วันที่ 3 พ.ย. 2558.

ในกฎหมายอาญาที่ชี้กับผู้กระทำความผิดอันได้แก่ โทษ วิธีการเพื่อความปลอดภัย และมาตรการ บังคับทางอาญาอื่น

มาตรการบังคับทางอาญาอื่นในกฎหมายอาญาไทย เช่น การยึดทำลายวัตถุ หรือส่วนจึงวัตถุที่มีข้อความหมิ่นประมาท การโฆษณา คำพิพากษาในหนังสือพิมพ์โดยให้จำเลย เป็นผู้ชำระค่าโฆษณา

ศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย ได้อธิบายเกี่ยวกับมาตรการบังคับทางอาญา ในเรื่องเกี่ยวกับ “การป้องกันทั่วไป” และ “การป้องกันพิเศษ” ไว้ว่า

“การป้องกันทั่วไป” (Generalprvention/general prevention) เป็นวัตถุประสงค์ ของการลงโทษประการหนึ่งที่ได้รับการยอมรับในทางกฎหมายอาญา กล่าวคือ เป็นการใช้โทษเพื่อ การข่มขู่ผู้อื่นมิให้กระทำความผิดในทำนองเดียวกันนั้น หรือเพื่อให้เป็นแบบอย่างซึ่งบังคับจิตใจ บุคคลทั่วไปที่คิดกระทำความผิดอย่างเดียวกันในห้วงเวลาดังกล่าว

“การป้องกันพิเศษ” (Spezialprvention/special prevention) ก็เป็นวัตถุประสงค์ อีกประการของกฎหมายอาญาที่จะป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดนั้นกระทำความผิดในลักษณะ เดียวกันนั้นซ้ำอีกทั้งนี้โดยการลงโทษผู้กระทำความผิดนั้นหรือการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย¹⁷

2.1.2 การลงโทษที่เหมาะสมกับตัวผู้กระทำความผิดหลายบุคคล

ในการใช้มาตรการบังคับทางอาญานั้นมีกรอบแนวคิดแนวทางในการใช้ ดุลพินิจ เหตุผลเสมอว่าทำไมจึงใช้มาตรการบังคับทางอาญานั้นๆ กับบุคคลผู้กระทำความผิดใน จำนวนหรือระยะเวลาหนึ่ง การใช้มาตรการบังคับทางอาญาแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง นอกเหนือจาก ข้อเท็จจริงในการกระทำความผิดแล้ว ยังต้องพิจารณาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดด้วย ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาระบบปัจจุบันได้บัญญัติไว้ในมาตรา 138 ว่า

มาตรา 138 พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนเองหรือส่งประเด็นไป สอบสวนเพื่อทราบความเป็นมาแห่งชีวิตละความประพฤติอันเป็นอาเงินของผู้ต้องหา แต่ต้องแจ้งให้ ผู้ต้องหาทราบทุกข้อกล่าวหา

ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ฒ นคร อธิบายมาตรานี้ว่า บทบัญญัตินี้แสดงให้เห็น ถึง “หลักตรวจสอบ” ว่าข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ต้องหาที่มีความสำคัญที่ขอบจะตรวจสอบด้วย ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการใช้ดุลพินิจสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ หรือมิฉะนั้นก็เพื่อประโยชน์ในการ ใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษของศาล การมีข้อมูลของบุคคลผู้กระทำความผิดจึงเป็นสิ่งสำคัญที่

¹⁷ ธาณี วรภัทร์. หลักกฎหมายมาตรการบังคับทางอาญา: กรุงเทพมหานคร. วิญญูชน, 2557, หน้า 21-22.

เป็นที่มาของเหตุผลในการเลือกใช้มาตรการบังคับทางอาญาและกำหนดความหนักเบาที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นๆ อย่างเหมาะสม¹⁸

โดยท่านอาจารย์ ธาณี วรภัทร์ ได้ให้ความเห็นไว้ว่า การให้ประชาชนเข้าถึงความยุติธรรมคือ การที่กระบวนการยุติธรรมเข้าถึงประชาชนทุกๆ คน สามารถรู้รายละเอียดของผู้ต้องหาหรือจำเลยก่อนพิพากษาคัดสินคดีของผู้ที่เข้ามาในกระบวนการยุติธรรม ย่อมให้ความยุติธรรมได้อย่างถูกต้องแท้จริง มิติในการใช้มาตรการบังคับจึงต้องมีที่ไปที่ไปใน 3 มิติดังนี้

1) มิติข้อเท็จจริง ในการกระทำความผิด ตาม โครงสร้างความคิดชอบทางอาญา ในฐานะความผิดต่างๆ ที่บัญญัติไว้เป็นความผิดอาญาของบุคคลนั้น

2) มิติข้อเท็จจริงของตัวผู้กระทำความผิด เพื่อเป็นหลักประกันการเข้าถึงบุคคลที่กระทำความผิด จริงกันให้เกิดความยุติธรรม fair trial โดยกระบวนการยุติธรรมจะต้องรู้จักและเข้าใจ ประชาน ของคดีเป็นอย่างดี และเพียงพอเพื่อการใช้ดุลพินิจ หรือพิพากษาคัดสินในความถูกต้องของกฎหมายบุคคลนั้น อย่างเป็นธรรมตามหลัก การพิจารณาคดี และใช้มาตรการบังคับทางอาญาที่เหมาะสมกับบุคคล (Individualization of Punishment)

3) มิติในอนาคตของการอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นเหตุผลในอนาคตภายหลังจากการใช้มาตรการบังคับทางอาญานั้นแล้วผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้ถูกบังคับ เขี้ยว และสังคม เป็นประโยชน์หรือเป็นผลเสียต่อการอยู่ร่วมกัน ในสังคม ในอนาคตต่อไปอย่างไร

ประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณาอีกประการคือ การ ใช้มาตรการบังคับทางอาญาที่เหมาะสมกับพฤติกรรม การกระทำของบุคคล ตาม หลักพิจารณาคดีและบังคับโทษที่เหมาะสมกับบุคคล (Individualization of Punishment) เป็นสมการความสัมพันธ์ที่เหมาะสม ของการกำหนดโทษที่จะใช้กับผู้กระทำความผิด กับความผิดอาญาที่ได้ มีการกระทำขึ้น ที่ ถูกต้องเหมาะสมกับคนๆ นั้น เป็นเรื่องที่แสดงและยืนยันว่าผู้กระทำความผิดเป็น ประชานของการบังคับโทษ คือ ตัวผู้กระทำความผิด ตัวผู้กระทำความผิดมีความสำคัญ ต่อการป้องกัน มิให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำขึ้นอีกกรณีจึงเป็นเรื่องของการ มุ่งที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขตัวบุคคล ผู้กระทำความผิดเป็นหลัก การกำหนดโทษจึงมีความจำเป็น ที่ต้องเข้าถึงและเข้าใจ ข้อมูลสำคัญของตัวผู้กระทำความผิด อย่างเพียงพอ

หลักการพิจารณาคดีและบังคับโทษที่เหมาะสมกับบุคคล (Individualization of Punishment) เป็นสมการความสัมพันธ์ที่เหมาะสม ของการกำหนดโทษที่จะใช้กับผู้กระทำความผิด จับความผิดอาญาที่เกิดขึ้นที่ถูกต้องเหมาะสมกับคนๆนั้น เป็นเรื่องที่แสดงและยืนยันว่าผู้กระทำความผิดเป็นประชานของการบังคับโทษ เพราะวัตถุประสงค์ของการถูกบังคับโทษคือ ตัวผู้กระทำความผิด ตัวผู้กระทำความผิดมีความสำคัญต่อการป้องกัน มิให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำขึ้นอีก

¹⁸ ธาณี วรภัทร์. หลักกฎหมายมาตรการบังคับทางอาญา: กรุงเทพมหานคร. วิญญูชน, 2557.

กรณีจึงเป็นเรื่องของการมุ่งที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขตัวบุคคลผู้กระทำความผิดเป็นหลักการกำหนดโทษจึงมีความจำเป็นที่ต้องรู้และเข้าใจผู้กระทำความผิดอย่างลึกซึ้ง

สภาพพฤติกรรมแห่งคดี ประวัติการกระทำความผิด อายุ สุขภาพทางกาย และภาวะแห่งจิต ประวัติการศึกษาและครอบครัว สิ่งแวดล้อม ภูมิหลัง ประวัติการทำงาน สถานะทางการเงิน นิสัย ภาวะแห่งจิตและความประพฤติเป็นอาชญา ปัจจัยอื่น ที่เกี่ยวข้อง เช่น เหตุอันอันควรปราณี เลยตามความจริงที่มนุษย์แต่ละคนมีความสามารถและความรับผิดชอบที่ไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งบุคลิก ลักษณะ นิสัยแสดงออกทางพฤติกรรมภายนอก จึงต้องมุ่งเน้นที่ตัวผู้กระทำความผิด โดยตรง เพื่อการปรับปรุงแก้ไขบุคลิกนิสัย (Character Building) ผู้กระทำความผิด ให้สามารถกลับตนเป็นพลเมืองดีและสามารถอยู่ได้ในสังคม ผู้กระทำความผิดจึงเป็นประธานของการบังคับโทษในหลักการนี้

ดังนั้น ข้อเท็จจริง 2 ส่วนที่สำคัญในการพิจารณาพิพากษาและในการบังคับโทษคือ

- 1) ข้อเท็จจริงที่เป็นพฤติกรรมของการกระทำความผิด
- 2) ข้อเท็จจริงที่เป็นส่วนบุคคลกล่าวคือ ความเป็นมาแห่งชีวิตและความประพฤติเป็นอาชญาของผู้ต้องหา

ทั้ง 2 ข้อนี้ จะนำไปสู่การใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษ และการบังคับโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคล

2.2 วิธีการเพื่อความปลอดภัย

2.2.1 ลักษณะทั่วไปของวิธีการเพื่อความปลอดภัย

มูลเหตุที่ต้องมีวิธีการเพื่อความปลอดภัยขึ้นก็เนื่องจากการป้องกันมิให้เกิดการกระทำความผิดที่พึงเล็งเฉพาะตัวบุคคล ซึ่งได้กระทำโดยวิธีลงโทษให้เจ็ดทาบ หรือทาบจำ ไม่ได้ผลเพียงพอ เป็นต้นว่า การลงโทษมีระยะเวลาจำกัดสั้นเกินไป ไม่ได้ผลในทางดัดนิสัยผู้ต้องโทษจึงต้องมีการกักกันผู้นั้นต่อไปเป็นระยะเวลาอีกนานพอสมควรเพื่อมีเวลาดัดนิสัยผู้นั้น นอกจากนี้การลงโทษจะทำได้ต่อเมื่อได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้ว ก่อนที่ผู้ใดจะได้กระทำความผิดขึ้นแม้มีพฤติกรรมที่น่ากลัวอันตรายแสดงว่าผู้นั้นจะกระทำความผิดขึ้นก็ดี ยังไม่มีทางจะลงโทษผู้นั้นได้ จึงต้องมีวิธีการเพื่อความปลอดภัยขึ้นเพื่อปฏิบัติต่อผู้ที่น่าจะกระทำความผิดขึ้นในอนาคต ความประสงค์ของการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยมีหลายประการ เช่น เพื่อป้องกันการกระทำผิดเพื่อดัดนิสัย เพื่อฝึกหัดอาชีพ เพื่อความปลอดภัยของประชาชน ส่วนความประสงค์ของการลงโทษแม้จะพึงเล็งถึงการป้องกันมิให้เกิดความผิดขึ้นในอนาคตเช่นเดียวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยก็ตาม แต่มุ่งประสงค์ทดแทนความผิดที่ได้กระทำขึ้นแล้วนั้นด้วย ซึ่งความประสงค์ในส่วนนี้ไม่มีอยู่

เลยในการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย วิธีการเพื่อความปลอดภัยจึงพึงเล็งเฉพาะสภาพในตัวบุคคลที่น่าจะเป็นภัยแก่ผู้อื่น โดยไม่คำนึงถึงจิตใจอันชั่วร้ายของเขา ถึงแม้จะเป็นเด็กหรือคนวิกรจริตก็อาจใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยได้¹⁹

2.2.2 หลักเกณฑ์การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย

1) การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด หมายความว่า การที่จะบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยได้จะต้องมีกฎหมายให้อำนาจศาลใช้วิธีการดังกล่าวได้ (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 12)

2) กฎหมายที่ใช้บังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยได้ต้องเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ขณะที่ศาลพิพากษา (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 12)

3) กรณีภายหลังจากที่กฎหมายบัญญัติยกเลิกวิธีการเพื่อความปลอดภัยให้ศาลสั่งระงับการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยเสีย ทั้งนี้เป็นไปตามหลักกฎหมายอาญา มาตรา 13 ซึ่งบัญญัติว่า "ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติภายหลังได้มีการยกเลิกวิธีการเพื่อความปลอดภัยใด และถ้าผู้ใดถูกใช้บังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นอยู่ก็ให้ศาลสั่งระงับการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นเสีย เมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาล เมื่อผู้นั้น ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น หรือพนักงานอัยการร้องขอ"

จากบทบัญญัติมาตรา 13 ดังกล่าว สามารถสรุปหลักเกณฑ์การสั่งระงับวิธีการเพื่อความปลอดภัยได้ดังนี้

1) บุคคลนั้นต้องถูกบังคับตามวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามกฎหมายเดิม
2) กฎหมายใหม่ออกมายกเลิกวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามกฎหมายเดิม
3) เมื่อความในข้อ 2 ปรากฏแก่ศาลเอง หรือผู้นั้น หรือผู้แทนโดยชอบธรรมของ ผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น หรือพนักงานอัยการร้องขอต่อศาล

4) ศาลต้องสั่งระงับการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้น

4) กรณีที่กฎหมายในภายหลังเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขจะสั่งให้มีการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยซึ่งการเปลี่ยนแปลงทำให้ไม่อาจนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นมาบังคับแก่บุคคลผู้ต้องถูกบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยตามกฎหมายเดิม หรืออาจนำมาใช้บังคับได้ตามกฎหมายในภายหลังให้เป็นคุณแก่ผู้นั้นยิ่งกว่า ดังนี้ ศาลมีอำนาจสั่งยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงวิธีการเพื่อความปลอดภัยได้ตามหลักเกณฑ์ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 14 ซึ่งบัญญัติว่า

¹⁹ จิตติ ดิงศภัทย์. คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1 ตอน 2, พิมพ์ครั้งที่ 4 พระนคร; แสงทองการพิมพ์, 2518, หน้า 1050-1051.

มาตรา 14 "ในกรณีที่มีผู้ถูกใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยโดยอยู่และได้มีบทบัญญัติของกฎหมาย ที่บัญญัติในภายหลังเปลี่ยนแปลง เงื่อนไขที่จะสั่งให้มีการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นไปซึ่ง เป็นผลอันไม่อาจนำมาใช้บังคับแก่กรณีของผู้นั้นได้ หรือนำมาใช้บังคับ ได้แต่การใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามบทบัญญัติของ กฎหมายที่บัญญัติในภายหลังเป็นคุณแก่ผู้หนึ่งยิ่งกว่า เมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาล หรือเมื่อผู้หนึ่ง ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้หนึ่ง ผู้อนุบาล ของผู้หนึ่ง หรือพนักงานอัยการร้องขอต่อศาลให้ยกเลิกการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือร้องขอรับผลตามบัญญัติแห่งกฎหมาย นั้น แล้วแต่กรณี ให้ศาลมีอำนาจสั่งตามที่เห็นสมควร"

จากบทบัญญัตินี้ดังกล่าวสามารถแยกเงื่อนไขการบังคับใช้มาตรา 14 ได้ดังนี้

1) กรณีที่มีผู้ถูกบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยอยู่และต่อมาได้มีบทบัญญัติในภายหลังเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขที่จะบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นไปทำให้ไม่อาจบังคับใช้กฎหมายแก่ผู้หนึ่งได้ หรือนำมาใช้ได้แต่กฎหมายที่บัญญัติในภายหลังนั้นเป็นคุณแก่ผู้หนึ่งยิ่งกว่า

2) หากต่อมาความปรากฏแก่ศาลเอง หรือ ผู้ถูกบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือมีผู้แทนโดยชอบธรรม หรือผู้อนุบาลของผู้หนึ่ง หรือพนักงานอัยการร้องขอให้ศาลยกเลิกการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือร้องต่อศาลขอรับผลดีตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น

3) กรณีศาลเห็นสมควร สั่งยกเลิกบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยหรือสั่งใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยตามกฎหมายใหม่ที่เป็นคุณแก่ผู้ต้องถูกบังคับตามกฎหมาย

5) กรณีกฎหมายอาญาเปลี่ยนโทษมาเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยปรากฏในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 15 ซึ่งบัญญัติว่า"ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง โทษใดได้เปลี่ยนลักษณะมาเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย และได้มี คำพิพากษาลงโทษนั้นแก่บุคคลใดไว้ ก็ให้ถือว่าโทษที่ลงนั้นเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยด้วยในกรณีดังกล่าวในวรรคแรก ถ้ายังไม่ได้ลงโทษผู้หนึ่งหรือผู้หนึ่งยัง รับโทษอยู่ ก็ให้ใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้หนึ่งต่อไป และ ถ้าหากว่าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังมีเงื่อนไข ที่สั่งให้มีการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยอัน ไม่อาจนำมาใช้ บังคับแก่กรณีของผู้หนึ่ง หรือนำมาใช้บังคับได้ แต่การใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง เป็นคุณแก่ผู้หนึ่งยิ่งกว่า เมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาล หรือเมื่อผู้ นั้นผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้หนึ่ง ผู้อนุบาลของผู้หนึ่งหรือพนักงาน อัยการร้องขอต่อศาลให้ยกเลิกการใช้บังคับวิธีการ เพื่อความ

ปลอดภัย หรือร้องขอรับผลตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น แล้วแต่ กรณี ให้ศาลมีอำนาจสั่งการตามที่เห็นสมควร"

จากบทบัญญัติดังกล่าวสามารถสรุปหลักเกณฑ์ ได้ดังนี้

1) ถ้าศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำคุกบุคคลนั้นแล้ว ให้ถือว่าโทษที่ลงนั้น เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย ทั้งนี้ โดยไม่ต้องรอให้ศาลสั่งเปลี่ยน (มาตรา 15 วรรคแรก)

2) ถ้าศาลพิพากษาลงโทษผู้หนึ่งแล้วแต่ยังไม่รับโทษหรือกำลังรับโทษอยู่ เมื่อมีกฎหมายออกมาเปลี่ยนโทษเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย ก็ให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้หนึ่งต่อไป (ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 15 วรรคสอง)

(1) ในกรณีตามข้อ 1 ถ้าปรากฏว่าการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขที่จะสั่งให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยไม่อาจนำมาใช้บังคับแก่กรณีนั้นได้ เมื่อศาลเห็นเองหรือมีบุคคลตามมาตรา 13 ร้องขอ ศาลอาจใช้ดุลพินิจสั่งยกเลิกวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นเสียได้

(2) ในกรณีตามข้อ 1 ถ้าปรากฏว่าการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขที่จะสั่งให้ใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยไม่อาจจะนำมาใช้บังคับแก่กรณีบุคคลนั้นได้ แต่การใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามกฎหมายที่บัญญัติภายหลังเป็นคุณแก่บุคคลนั้นยิ่งกว่า เมื่อศาลเห็นเองหรือมีบุคคลตามมาตรา 13 ร้องขอศาลก็อาจใช้ดุลพินิจสั่งให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยที่เป็นคุณแก่บุคคลนั้นได้

(3) บุคคลที่อาจร้องขอต่อศาลขอให้ศาลสั่งตาม 1) หรือ 2) คือ บุคคลผู้จะถูกบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยตามกฎหมายที่บัญญัติภายหลัง ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้หนึ่ง ผู้อนุบาลของผู้หนึ่ง พนักงานอัยการ

6) กรณีที่ศาลจะสั่งเพิกถอนและงดใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยมีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 16 ซึ่งบัญญัติว่า "เมื่อศาลได้พิพากษาให้ใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้ใดแล้ว ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลตามคำเสนอของผู้หนึ่งเอง ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้หนึ่ง ผู้อนุบาลของผู้หนึ่งหรือพนักงาน อัยการว่าพฤติการณ์เกี่ยวกับการใช้บังคับนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ศาลจะสั่งเพิกถอนหรืองดการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้หนึ่งไว้ชั่วคราว ตามที่เห็นสมควรก็ได้"

จากบทบัญญัติดังกล่าวสามารถแยกหลักเกณฑ์ได้ดังนี้

1) ศาลพิจารณาให้ใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่บุคคลใดบุคคล

หนึ่ง

2) ความปรากฏแก่ศาลในภายหลังตามคำเสนอของผู้ยื่นเองหรือผู้แทน โดยชอบธรรมของผู้ยื่น ผู้อนุบาลของผู้ยื่น หรือพนักงานอัยการว่า พฤติการณ์ที่เกี่ยวกับการใช้บังคับ นั้นเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

3) ศาลมีดุลพินิจสั่งได้ตามที่เห็นสมควร คือ สั่งให้เพิกถอนวิธีการเพื่อความปลอดภัย และสั่งการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้ยื่นไว้ชั่วคราว

2.2.3 ประเภทของวิธีการเพื่อความปลอดภัย

วิธีการเพื่อความปลอดภัยบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 39 - 50 แต่วิธีการเพื่อความปลอดภัยของไทยหาได้มีเฉพาะที่ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญาของไทยแต่อย่างเดียวไม่ หากแต่เรายังสามารถพบมาตรการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยในกฎหมายอื่นๆ อีกหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 เป็นต้น

สำหรับประเภทของวิธีการเพื่อความปลอดภัย และวิธีการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยที่ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 39 นั้น แบ่งได้ 5 ประเภท ดังนี้

1) กักกัน

(1) ความหมายของการกักกัน คือการควบคุมผู้กระทำความผิดติดนิสัไว้ภายในเขตกำหนดเพื่อป้องกันการกระทำผิด เพื่อตัดนิสัและฝึกหัดอาชีพ²⁰

(2) วัตถุประสงค์ของการกักกัน

(1) เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้กระทำผิด
(2) เพื่อแก้ไขให้ผู้กระทำความผิดติดนิสักลับตัวเป็นคนดี โดยการตัดนิสัและฝึกหัดอาชีพแก่ผู้ยื่นนั้นอาจกล่าวได้ว่า การกักกันเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย ประเภทที่ตัดโอกาสบุคคลมิให้ออกไปกระทำผิด โดยการเอาตัวมาควบคุมไว้ที่ศาลกำหนดอยู่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งเป็นการป้องกันการกระทำผิดรวมไปถึงการตัดนิสัให้กลับตัวเป็นคนดี และในกรณีที่บุคคลนั้นกระทำผิด โดยไม่มีอาชีพก็จัดให้มีการฝึกหัดอาชีพให้ ซึ่งจะทำให้บุคคลนั้นมีจิตสำนึกว่า ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม จึงถือเป็นการขัดเกลาคติใจของผู้กระทำผิดด้วย

2) หลักเกณฑ์ในการกักกัน

มาตรา 41 บัญญัติว่า “ผู้ใดเคยถูกศาลพิจารณาให้กักกันมาแล้ว หรือเคยถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 6 เดือนมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง ในความผิดดังต่อไปนี้”²¹

²⁰ ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 40.

²¹ ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 41.

(1) ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 209 ถึง 216

(2) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 217 ถึง 224

(3) ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 240 ถึงมาตรา 246

(4) ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 276 ถึง 286

(5) ความผิดเกี่ยวกับชีวิต ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 288 ถึง 290 มาตรา 292 ถึงมาตรา 294

(6) ความผิดต่อชีวิต ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 295 ถึง 299

(7) ความผิดต่อเสรีภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 309 ถึงมาตรา 320

(8) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 334 ถึงมาตรา 340 มาตรา 354 และมาตรา 357

และภายในเวลาสิบปีนับแต่วันที่ผู้นั้นได้พ้นจากการกักกันหรือพ้นโทษแล้วแต่กรณี ผู้นั้นได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใด ในบรรดาที่ระบุไว้ข้างต้นอีกจนศาลพิพากษา ลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าหกเดือน สำหรับการกระทำความผิด ศาลอาจถือว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดติด นิสัย และจะพิพากษาให้กักกันมีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าสามปีและไม่เกินสิบปีก็ได้

ความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มีอายุยังไม่เกินสิบแปดปีนั้น มิให้ถือเป็นความผิดที่จะนำมาพิจารณากักกันตามมาตรานี้

กล่าวโดยสรุป เงื่อนไขที่ศาลจะพิพากษาให้กักกันนั้น ได้แก่

(1) ผู้นั้นเคยถูกศาลพิพากษาให้กักกันแล้ว หรือเคยถูกศาลพิพากษาให้ ลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 6 เดือนแล้วไม่น้อยกว่า 2 ครั้งในความผิดที่ระบุไว้ในมาตรา 41 (1) – (8)

(2) ผู้นั้นได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ระบุไว้ข้างต้นอีกภายใน เวลา 10 ปี นับตั้งแต่ผู้นั้นพ้นจากการกักกัน หรือพ้นโทษ จนศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 6 เดือน

(3) ถ้าผู้นั้นกระทำความผิดในขณะที่มีอายุยังไม่เกิน 18 ปี ไม่นำเอาความผิดนั้นมา พิจารณากักกัน

(4) อำนวยการฟ้องคดีขอให้กักกัน

การฟ้องขอให้กักกันได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 43 ความว่า “การฟ้องขอให้กักกัน เป็นอำนาจของพนักงานอัยการ โดยเฉพาะ และขอรวมกันไปฟ้อง คดีอันเป็นมูลให้เกิดอำนาจฟ้องภายหลังก็ได้”²²

²² ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 43.

3) หลักเกณฑ์ที่พนักงานอัยการขอให้กักกัน

(1) ขอให้ศาลพิพากษากักกันรวมไปในการฟ้องคดี อันเป็นมูลให้เกิดอำนาจฟ้องขอให้กักกัน

(2) ฟ้องเป็นคดีให้กักกัน เป็นอีกคดีหนึ่งเป็นอีกคดีหนึ่งซึ่งการฟ้องแบบนี้ต้องทำเป็นคำฟ้องด้วย

4) การคำนวณระยะเวลาที่กักกัน

มาตรา 42 กล่าวไว้ว่า “ในการคำนวณระยะเวลาที่กักกันให้นับวันที่ศาลพิพากษาเป็นวันเริ่มกักกัน แต่ถ้ามีโทษจำคุก หรือกักกันนั้นจะต้องรับอยู่ที่ให้จำคุก หรือกักขังเสียก่อน และให้นับวันถัดจากวันที่พ้นโทษจำคุก หรือพ้นจากการกักขังเป็นวันเริ่มกักกัน”

5) กรณียกเว้นที่ไม่สามารถกักกัน

(1) กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้กักกันแล้ว แต่ผู้กระทำผิดยังไม่ได้รับการกักกันเลย หากพ้นกำหนด 3 ปี นับแต่วันพ้นโทษ โดยผู้กระทำผิดได้รับโทษตามคำพิพากษาศรบกถ้วนแล้วถือเป็นอันล่วงเลยการกักกัน จะทำการกักกันผู้นั้นไม่ได้ หรือหากพ้นกำหนด 3 ปี นับแต่วันพ้นโทษ โดยล่วงเลยการลงโทษตามคำพิพากษาก็ถือเป็นอันล่วงเลยการกักกัน และจะทำการกักกันผู้นั้นไม่ได้เช่นเดียวกัน

(2) กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้กักกันผู้กระทำผิดได้รับการกักกันมาบ้างแล้ว แต่ยังไม่ครบถ้วนโดยการหลบหนี ถ้าพ้นกำหนด 3 ปี นับแต่วันที่ผู้นั้นหลบหนีระหว่างเวลาที่ต้องกักกันเป็นอันล่วงเลยระยะเวลาการกักกัน จะกักกันผู้นั้นอีกไม่ได้

6) สถานที่ที่ใช้ในการกักกัน

การกักกันไม่ใช่โทษ สถานที่กักกันจึงต้องแตกต่างกันไป โดยผู้ใดกระทำผิดและได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาก็ต้องรับโทษในเรือนจำ ดังนั้น การกักกันจึงได้กำหนดสถานที่กักกัน โดยให้ควบคุมไว้ภายในเขตที่กำหนด และเขตที่กำหนดซึ่งใช้เป็นสถานที่กักกันต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักกัน ตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2510 และได้มีคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 154/251163 เรื่อง กำหนดเขต เขตกักกันนครปฐม ลงวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2511 ให้กำหนดเขตกักกันนครปฐม ขึ้นที่ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมืองนครปฐม เพื่อดำเนินการควบคุม ทัศนศึกษาอบรม และฝึกหัดอาชีพผู้ถูกกักกัน และคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 643/251264 เรื่อง กำหนดเขตกักกันลาดบัวขาว ลงวันที่ 18 กันยายน 2513 ให้กำหนดเขตกักกันลาดบัวขาว ขึ้นที่ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสี่คิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เพื่อดำเนินการเช่นเดียวกับเขตกักกันนครปฐม

7) การพักการกักกัน

ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักกัน ตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2510 มาตรา 12 บัญญัติว่า “ผู้ถูกกักกันผู้ใดได้รับการกักกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสองในสามของกำหนดการกักกัน ตามหมายศาลถ้าแสดงให้ศาลเห็นว่ามีความประพฤติดี มีความอดสาหะ มีความก้าวหน้าในการศึกษา และทำการงานเกิดผลดี หรือทำความชอบแก่ราชการเป็นพิเศษ ผู้ถูกกักกันผู้นั้นอาจได้รับการพักการกักกันตามเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง และได้มีกฎกระทรวงมหาดไทย (พ.ศ. 2514)²³ กำหนดสาระสำคัญเกี่ยวกับการพักการกักกันไว้ ใน ข้อ 1, 2, 3 และ 6 ดังนี้

ข้อ 1. มีความว่า “เงื่อนไขสำหรับผู้ได้รับการกักกัน มีดังนี้

(1) ผู้ได้รับการพักการกักกันจะต้องไปรายงานตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เขตกักกัน พนักงานคุมประพฤติของกรมราชทัณฑ์ หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำแหน่งแห่งที่ที่ได้รับการพักการกักกันเข้าไปอยู่ตามที่ระบุไว้ในหนังสือสำคัญกรมข้อ 4 และตามระยะเวลาที่กำหนด

(2) ผู้ได้รับการพักการกักกันจะต้องไม่กระทำความผิดอาญาขึ้นอีก

(3) ผู้ได้รับการพักการกักกันจะไม่เข้าไปในเขตท้องที่ที่กำหนดไว้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงานตาม (1) เป็นครั้งคราวในกรณีจำเป็น

(4) ผู้ได้รับการพักการกักกันจะต้องไม่ประพฤติตนในทางเสื่อมเสีย

(5) ผู้ได้รับการพักการกักกันจะต้องประกอบอาชีพที่มีอยู่แล้ว หรือที่ผู้อื่นจัดหาให้ ทั้งนี้โดยความเห็นชอบของพนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือตามที่พนักงาน เจ้าหน้าที่จัดหาให้

(6) ผู้ได้รับการพักการกักกันจะต้องปฏิบัติทางศาสนาที่ตนนับถือตามสมควร”

ข้อ 2. มีความว่า “เงื่อนไขตามข้อ 1 อธิบติจะกำหนดให้ผู้ได้รับการพักการกักกันแต่ละคนปฏิบัติเพียงข้อเดียวหรือหลายข้อก็ได้ แล้วแต่ความเหมาะสมตามลักษณะของบุคคลและพฤติการณ์ และจะแก้ไขเพิ่มเติมหรือเพิกถอนเงื่อนไขที่กำหนดนั้นข้อใดข้อหนึ่งเสียก็ได้”

ข้อ 3. บัญญัติถึงการพิจารณาอนุมัติว่า “ให้มีคณะกรรมการพิจารณาการพักการกักกัน ประกอบด้วยประธานกรรมการ 1 คน แลกรรมการอื่น ซึ่งอธิบดีแต่งตั้งจากข้าราชการ มีจำนวนรวมกันอีกไม่น้อยกว่า 3 คน ผู้ถูกกักกันจะได้รับการพักการกักกัน เมื่อคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งเห็นชอบและอธิบดีอนุมัติ และการประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งการให้ความเห็นชอบของคณะกรรมการให้ถือเสียงข้างมาก”

²³ ราชกิจจานุเบกษา (แผนกราชกิจจาฯ) เล่ม 85 ตอนที่ 6 (มีนาคม), 2511, หน้า 842.

ข้อ 6. มีความว่า “ผู้ได้รับการพักการกักกันต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้โดยเคร่งครัด หากไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข อธิบดีอาจสั่งระงับการพักการกักกัน และแจ้งให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจจับส่งเขตกักกันได้”

8) ห้ามเข้าเขตกำหนด

เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยอีกชนิดหนึ่ง ซึ่งเดิมเป็นโทษตามกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 มาตรา 24 บัญญัติว่า “โทษฐานให้อยู่ภายในเขตที่อันมีกำหนดนั้น ท่านบัญญัติไว้เป็นสองอย่าง คือ²⁴

(1) ห้ามมิให้เข้าไปในท้องที่หรือจังหวัดที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา

(2) บังคับให้อยู่แต่ในท้องที่หรือจังหวัดที่ซึ่งเจ้าพนักงานฝ่ายตุลาการได้กำหนดให้อยู่ในสองอย่างนี้ให้ศาลมีอำนาจเลือกใช้ตามสมควรแก่เหตุ”

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า มีลักษณะคล้ายคลึงกับการห้ามเข้าเขตกำหนดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 44 - 46 แตกต่างกันตรงที่เดิมบัญญัติเป็นโทษ ส่วนในปัจจุบันเป็นเพียงวิธีการเพื่อความปลอดภัยเท่านั้น

1) ความหมายของการห้ามเข้าเขตกำหนด

การห้ามเข้าเขตกำหนดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 44 บัญญัติว่า “ห้ามเข้าเขตกำหนดคือ การห้ามเข้าไปในท้องที่หรือสถานที่ที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา” ซึ่งการห้ามเข้าเขตกำหนดนั้น ศาลมีอำนาจห้ามเข้าเขตกำหนดในคำพิพากษาได้ 2 กรณี คือ²⁵

(1) การห้ามเข้าเขตพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง โดยกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เป็นการห้ามเข้าเขตไปในท้องที่ เช่น อำเภอ จังหวัด เป็นต้น

(2) การห้ามเข้าสถานที่ที่กำหนดตามคำพิพากษา เช่น การห้ามเข้าโรงพยาบาลนตร์ ร้านขายสุรา ดิสโก้เธค เป็นต้น เช่น นาย ก. เป็นคนที่ชอบดื่มสุราแล้วชอบไปเที่ยวดิสโก้เธค ก่อเรื่องทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายผู้ที่เข้าไปเที่ยว เมื่อศาลพิพากษาลงโทษนาย ก. ฐานทำร้ายร่างกาย ศาลอาจพิพากษาลงโทษนาย ก. ฐานทำร้ายร่างกาย ศาลอาจพิพากษาห้ามนาย ก. เข้าไปเที่ยวในดิสโก้เธคเป็นเวลาไม่เกิน 5 ปี ก็ได้ เพื่อป้องกันไม่ให้เข้าไปก่อเหตุร้ายประการอื่นอีก

สรุป ก็คือ ลักษณะการห้ามเข้าเขตกำหนดแบ่งออกเป็นการห้ามเข้าเขตพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง และการห้ามเข้าไปในสถานที่ที่กำหนดในคำพิพากษา

2) วัตถุประสงค์ของการห้ามเข้าเขตกำหนด

²⁴ กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 มาตรา 24.

²⁵ ประมวลกฎหมายอาญา พุทธศักราช 2499 มาตรา 44.

การห้ามเข้าเขตกำหนดมีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ผู้ที่มีพฤติกรรมโน้มเอียงในการกระทำผิดในเขตพื้นที่มิให้กระทำผิด หรือก่อเหตุร้ายขึ้นในท้องที่หรือสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง

3) หลักเกณฑ์ของการห้ามเข้าเขตกำหนด

หลักเกณฑ์ในการห้ามเข้าเขตกำหนดนั้น บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 45 ความว่า “เมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้ใด และศาลเห็นสมควรเพื่อความปลอดภัยของประชาชนไม่ว่าจะมีคำขอหรือไม่ ศาลอาจสั่งในคำพิพากษาว่า เมื่อผู้นั้นพ้นโทษตามคำพิพากษาแล้ว ห้ามมิให้ผู้นั้นเข้าไปในเขตกำหนดเป็นเวลาไม่เกิน 5 ปี” เมื่อนำมากล่าวโดยสรุป หลักเกณฑ์การห้ามเข้ากำหนดมีดังนี้

(1) ต้องมีคำพิพากษาและเป็นคำพิพากษาให้ลงโทษในความผิดฐานใด

ฐานหนึ่ง

(2) ศาลจะสั่งห้ามเข้าเขตกำหนดก็ต่อเมื่อศาลเห็นสมควรเพื่อความ

ปลอดภัยของประชาชน

4) อำนาจการฟ้องคดีขอให้ห้ามเข้าเขตกำหนด

การฟ้องขอห้ามเข้าเขตกำหนดนั้น ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 45 ดังกล่าวแล้วข้างต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าศาลอาจเห็นควรสั่งห้ามเข้าเขตกำหนดขึ้นมาเองคือ โดยไม่มีใครขอ หรืออาจมีคำขอของโจทก์ในคดีนั้นด้วยก็ได้ และศาลจะสั่งห้ามเข้าเขตกำหนดหรือไม่นั้น ก็ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาล กล่าวโดยสรุปก็คือ จะขอหรือไม่ขอการห้ามเข้าเขตกำหนดนั้น ศาลก็สามารถสั่งใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยในการห้ามเข้าเขตกำหนดได้ นอกจากนี้การสั่งห้ามเข้าเขตกำหนดนี้จะต้องปรากฏผู้กระทำผิดและถูกลงโทษด้วย และห้ามมิให้พิพากษาหรือสั่งเกินคำขอหรือที่ไม่ได้กล่าวในฟ้อง

5) หลักเกณฑ์การฟ้องคดีขอให้ห้ามเข้าเขตกำหนด

การฟ้องขอห้ามเขตกำหนด พนักงานอัยการจะต้องขอรวมกันไปในกรฟ้องคดีอันเป็นมูล จะร้องขอภายหลังอย่างกักกันมิได้ และในกรณีที่มีการเลยกำหนดเวลาลงโทษ ซึ่งถือเป็นการพ้นโทษตามคำพิพากษา เมื่อจับตัวได้เมื่อใดก็สามารถใช้วิธีนี้ได้เสมอ ไม่มีกำหนดเวลาล่วงเลยการบังคับคดี

6) การกำหนดระยะเวลาห้ามเข้าเขตกำหนด

การห้ามเข้าเขตกำหนดนั้น จะห้ามเท่าไรก็ได้ อาจจะ 6 เดือน 1 ปี หรือ 3 ปีก็ได้ อย่างไรก็ตามจะต้องไม่เกิน 5 ปี ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 45 บัญญัติว่า “...ศาลอาจสั่งให้คำพิพากษาแล้ว ห้ามมิให้ผู้นั้นเข้าไปในเขตกำหนดเป็นเวลาไม่เกินห้าปี”

จะเห็นได้ว่า การนับวันเริ่มห้ามมิให้เข้าเขตกำหนดนั้น ไม่มีปัญหา เพราะการสั่งห้ามจะอยู่ในดุลพินิจศาล โดยศาลอาจสั่งห้ามตั้งแต่วันพ้นโทษ หรือจากวันใดที่จะปรากฏในคำสั่ง และผลบังคับของการห้ามเข้าเขตกำหนดก็ต่อเมื่อนั้นพ้นโทษตามคำพิพากษาแล้ว เช่น ให้จำคุก 3 ปี แล้วพ้นโทษก็จะถูกห้ามเข้าเขตกำหนด

7) สถานที่ที่ใช้ในการห้ามเข้าเขตกำหนด

สถานที่ที่ใช้ในการห้ามเข้าเขตกำหนดนั้น ศาลจะเป็นผู้สั่งห้ามเข้าเขตกำหนด และจะต้องสั่งไว้ในคำพิพากษา โดยจะระบุท้องที่หรือสถานที่ที่กำหนดไว้ให้ชัดเจน

8) การเรียกประกันทัณฑ์บน

วิธีการเพื่อความปลอดภัยวิธีนี้มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 46 และ 47 เดิมกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 บัญญัติให้การ “เรียกประกันทานบน” เป็นโทษสถานหนึ่ง และมาตรา 30 บัญญัติหลักเกณฑ์ว่า “เมื่อผู้ใดแสดงความอาฆาตมาดร้ายแก่ผู้อื่นก็ดี หรือเมื่อศาลพิจารณาเห็นเหตุอันสมควรเชื่อว่า ผู้ใดก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นก็ดี หรือเมื่อปรากฏแก่ศาลว่า ผู้ใดเป็นคนจรจัดไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง และไม่ปรากฏการทำมาหาเลี้ยงชีพด้วยประการใดก็ดี ศาลมีอำนาจเรียกประกันทานบน หรือเรียกแต่ทานบนให้ผู้นั้นสัญญาว่าจะประพฤติตนรักษาความสงบเรียบร้อยมิกระทำให้เกิดเหตุร้ายตลอดเวลาที่ศาลจะกำหนดให้ไม่เกินกว่า 2 ปี และจำนวนเงินค่าปรับเมื่อทำผิดทานบนนั้นแล้วแต่ศาลจะกำหนดแต่อย่าให้เกินห้าร้อยบาทขึ้นไป

การเรียกประกันทัณฑ์บน เป็นการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยใน ส่วนของการป้องกันอาชญากรรมไม่ให้เกิดขึ้น เป็นการป้องกันก่อนการกระทำผิด โดยศาลให้ผู้นั้น สัญญาว่าจะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อบุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น

9) ความหมายของการเรียกประกันทัณฑ์บน

ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 46 บัญญัติว่า “ถ้าความปรากฏแก่ศาลตามข้อเสนองานพนักงานอัยการว่าผู้ใดจะก่อเหตุร้าย ให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น หรือจะกระทำการใดให้เกิดความเสียหาย แก่สิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติตามกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ในการพิจารณาคดีความผิดใด ไม่ว่าศาลจะลงโทษผู้ถูกฟ้องหรือไม่ก็ตาม เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อว่า ผู้ถูกฟ้องน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น หรือจะกระทำความผิดให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติ ตามกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ให้ศาลมีอำนาจที่จะสั่งผู้นั้นให้ทำทัณฑ์บน โดยกำหนดจำนวนเงินไม่เกินห้าหมื่นบาท ว่าผู้นั้นจะไม่ก่อเหตุร้ายหรือจะไม่กระทำความผิดดังกล่าว แล้วตลอดเวลาที่ศาลกำหนดแต่ไม่เกินสองปี และจะสั่งให้มีประกัน

ด้วยหรือไม่ก็ได้ถ้าผู้นั้นไม่ยอมทำทัณฑ์บนหรือหาประกันไม่ได้ ให้ศาลมีอำนาจสั่งกักขังผู้นั้นจนกว่า จะทำทัณฑ์บนหรือหาประกันได้ แต่ไม่ให้กักขังเกินกว่าหกเดือน หรือจะสั่งห้ามผู้นั้นเข้าในเขตกำหนดตาม มาตรา 45 ก็ได้การกระทำของผู้ซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีมิให้อยู่ในบังคับแห่งบทบัญญัติตามมาตรานี้จากบทบัญญัติดังกล่าวเห็นได้ว่า บุคคลนั้นเพียงน่าจะก่อเหตุร้ายอันเป็นภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นหรือจะกระทำการใดให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดล่อมหรือทรัพยากรธรรมชาติตามกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล่อมและทรัพยากรธรรมชาติ ศาลมีอำนาจที่จะสั่งผู้นั้นให้ทำทัณฑ์บนโดยกำหนดจำนวนเงินไม่เกินกว่าห้าหมื่นบาท ว่าผู้นั้นจะไม่ก่อเหตุร้ายหรือจะไม่กระทำความผิดดังกล่าว แล้วตลอดเวลาที่ศาลกำหนดแต่ไม่เกินสองปี และจะสั่งให้มีประกันด้วยหรือไม่ก็ได้

10) การควบคุมตัวไว้ในสถานพยาบาล

การควบคุมตัวไว้ในสถานพยาบาล เป็นมาตรการอีกวิธีหนึ่งของวิธีการเพื่อความปลอดภัยซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 กรณี ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 48 และ 49 คือ

(1) กรณีเกี่ยวกับสภาพแห่งจิตของผู้กระทำผิด ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 48 บัญญัติว่า “ถ้าศาลเห็นว่า การปล่อยตัวผู้มีจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือนซึ่งไม่ต้องรับโทษหรือได้รับการลดโทษตาม มาตรา 65 จะเป็นการไม่ปลอดภัยแก่ประชาชน ศาลจะสั่งให้ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลก็ได้ และคำสั่งนี้ศาลจะเพิกถอนเสียเมื่อใดก็ได้

(2) กรณีผู้เสพสุราเป็นอาจิม หรือผู้เสพยาเสพติดให้โทษ ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 49 กล่าวคือ “ในกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุก หรือพิพากษาว่า มีความผิดแต่รอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษบุคคลใด ถ้าศาล เห็นว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดเกี่ยวเนื่องกับการเสพสุราเป็น อาจิม หรือการเป็นผู้ติดยาเสพติดให้โทษ ศาลจะกำหนดในคำพิพากษา ว่าบุคคลนั้นจะต้องไม่เสพสุรา ยาเสพติดให้โทษ อย่างหนึ่งอย่างใด หรือทั้งสองอย่างภายในระยะเวลาไม่เกินสองปีนับแต่วันพ้นโทษหรือ วันปล่อยตัวเพราะรอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษก็ได้

ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวในวรรคแรก ไม่ปฏิบัติตามที่ศาลกำหนด ศาลจะสั่งให้ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลเป็นเวลาไม่เกินสองปีก็ได้วัตถุประสงค์ของสองมาตรานี้ก็เพื่อป้องกันผู้ที่อาจจะกระทำความผิดได้ง่ายกว่าบุคคลทั่วไป เนื่องจากสภาพร่างกายป่วยเป็น โรคจิต เสพสุราเป็นอาจิม หรือติดยาเสพติด ให้หายจากสภาพดังกล่าวเพื่อไม่ให้มีโอกาสไปกระทำความผิดได้อีก

11) การห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง

การห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยอีกประการหนึ่งซึ่งมีความสำคัญมาก ทั้งนี้เพราะการประกอบอาชญากรรมบางอย่างนั้นผู้กระทำ

ความผิดได้กระทำโดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ ซึ่งได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 50 กล่าวคือ “เมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้ใด ถ้าศาลเห็นว่าผู้กระทำความผิดโดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพ หรือเนื่องจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ และเห็นว่าหากผู้นั้นประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้นต่อไป อาจกระทำความผิดเช่นนั้นขึ้นอีก ศาลจะสั่งไว้ในคำพิพากษาห้ามการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้น มีกำหนดเวลาไม่เกินห้าปีนับแต่วันพ้นโทษแล้วก็ได้ยกตัวอย่างเช่น นาย ก. กระทำผิดฐานผลิตอาหารปลอม เช่น น้ำปลาปลอม ก่อให้เกิดอันตรายแก่สุขภาพของประชาชน การกระทำของนาย ก.เป็นความผิดตามกฎหมายอาญา หากศาลพิพากษาลงโทษ นาย ก.และถ้าศาลเห็นว่าหากนาย ก.พ้นโทษไปแล้ว นาย ก.อาจไปปลอมอาหารอีก ฉะนั้นศาลอาจสั่งไว้ในคำพิพากษา นาย ก. ด้วยว่า ห้ามนาย ก. ประกอบอาชีพผลิตอาหารมีกำหนดเวลาไม่เกินห้าปีก็ได้

12) วัตถุประสงค์

การห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง เป็นแนวความคิดที่เป็นการป้องกันสังคม โดยการตัดโอกาสบุคคลบางประเภท ไม่ให้กระทำความผิดจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ

13) หลักเกณฑ์ในการห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง

(1) ในคดีนั้นศาลได้พิพากษาให้ลงโทษ (กรณีรอกำหนดโทษหรือรอกำหนดโทษจะใช้วิธีการนี้ไม่ได้)

(2) ศาลเห็นว่าผู้ที่ถูกลงโทษนั้นกระทำความผิด โดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ หรือว่าทำผิดเนื่องจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ เช่น ผู้จัดการโรงแรมกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าประเวณี ถ้าศาลเห็นว่าที่เขากระทำความผิดนั้น เพราะมีอาชีพเป็นผู้จัดการโรงแรม ถ้าหากจะให้ดำเนินกิจการโรงแรมต่อไป อาจกระทำความผิดฐานค้าประเวณีได้อีก ฯลฯ

(3) หากปรากฏพฤติการณ์ต่อศาลดังกล่าวข้างต้น ศาลมีอำนาจสั่งห้ามในคำพิพากษา 2 ประการ คือ

- สั่งห้ามประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพนั้น
- สั่งห้ามประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพนั้น โดยมีกำหนดเวลาไม่เกิน

5 ปี นับจากวันพ้นโทษ

3. แนวคิดเกี่ยวกับการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลา

มาตรการลงโทษที่นำมาบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดนั้นในแต่ละยุคสมัยก็มีพัฒนาการเปลี่ยนแปลงไปตามความเหมาะสมของสังคมในยุคสมัยนั้นๆ ตามบทบัญญัติของกฎหมายที่ที่ผันแปรไปให้ทันกับสภาวะการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้กฎหมายสามารถอำนวยความสะดวก ยุติธรรมให้กับสังคมผู้ถูกระทำและแม้แต่ตัวของผู้กระทำความผิดเองเพื่อให้กฎหมายเป็นที่ยอมรับได้ของสังคม ตลอดจนเป็นกลไกในการป้องปรามมิให้เกิดการกระทำความผิดในลักษณะเดียวกันขึ้นอีก อันจะนำไปสู่การปกป้องสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมได้ในอนาคต

การลงโทษจำคุกนั้นเป็นกระบวนการลงโทษที่มีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพ ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิต ชื่อเสียง ความเป็นอยู่ของผู้กระทำความผิดหลายประการ เช่น เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพในการเคลื่อนไหว การประกอบอาชีพ การออกเสียงเลือกตั้ง รวมทั้งเป็นการแยกตัวผู้กระทำความผิดออกจากสังคมภายใต้เงื่อนไข และระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังนั้นการลงโทษจำคุกจึงเป็นมาตรการควบคุมผู้กระทำความผิดในเรือนจำที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจ และก่อให้เกิดรอยมลทินทางสังคมแก่ผู้กระทำความผิดในทุกกรณี²⁶

วิธีการลงโทษจำคุก แม้จะได้ผลดีกับผู้กระทำความผิดคดีร้ายแรงเพราะต้องถูกจำคุกในเรือนจำเป็นระยะเวลานานทำให้มีเวลาพอที่จะอบรมนิสัย ผีอกอาชีพ รวมทั้งทำให้ผู้กระทำความผิดมีความสำนึกในผลของการกระทำความผิด แต่สำหรับผู้กระทำความผิดในคดีที่ไม่ร้ายแรงซึ่งมีโทษจำคุกระยะสั้น วิธีการจำคุกกลับก่อให้เกิดความเสียหายหลายประการ เช่น ทำให้ต้องเข้าไปใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้กระทำความผิดร้ายแรง หรือผู้กระทำความผิดที่ประกอบอาชญากรรมเป็นอาชีพจึงทำให้เกิดการเรียนรู้ และได้รับการถ่ายทอดเทคนิควิธีการประกอบอาชญากรรมมากยิ่งขึ้น หรือทำให้ผู้กระทำความผิดดังกล่าวถูกตราหน้าว่าเป็น “คนจี้คุก จี้ตาราง” ซึ่งเป็นที่รังเกียจของคนในสังคม ดังนั้นเมื่อผู้กระทำความผิดคดีที่ไม่ร้ายแรงได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำและกลับไปใช้ชีวิตอยู่ในสังคมปกติ ปรากฏว่าได้รับความกดดันและไม่เป็นที่ยอมรับของคนในสังคมแม้กระทั่งบุคคลในครอบครัวของตนเอง ทำให้ผู้กระทำความผิดดังกล่าวไม่สามารถใช้ชีวิตในทางสุจริตตามที่ตั้งใจไว้ หรือผู้กระทำความผิดบางคนได้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในทางที่ชั่วร้ายมากขึ้นหรือมีพฤติกรรมในการประกอบอาชญากรรมที่รุนแรงมากยิ่งขึ้นเพราะได้รับการถ่ายทอดวิธีการประกอบอาชญากรรมเพิ่มมากขึ้น²⁷

²⁶ ประเสริฐ เมฆมณี. *หลักทัณฑ์วิทยา*: กรุงเทพมหานคร. บพิธการพิมพ์, 2523, หน้า 46.

²⁷ สงวน พรอิชยานนท์, *รอกการลงโทษ*: กรุงเทพมหานคร. บริษัท อทตชชา จำกัด, 2539, หน้า 2.

เรือนจำได้ทำหน้าที่ในการแบ่งแยกผู้กระทำความผิดกับเหยื่อ และแบ่งแยกระหว่างผู้กระทำความผิดกับสังคม ลักษณะของเรือนจำนั้นเมื่อมองย้อนกลับไปได้ตั้งแต่ช่วงเวลาแรกที่ผู้กระทำความผิดถูกควบคุมตัวเป็นการลงโทษตามที่ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ นักโทษในตอนปลายยุคกลางส่วนใหญ่จะถูกเก็บซ่อนไว้ในเรือนจำ²⁸

ดังนั้นการลงโทษจำคุกสามารถทำลายความสัมพันธ์ในครอบครัวและยังเป็นการเพิ่มความเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำหรือการกระทำผิดที่ร้ายแรงกว่าเดิมขึ้นอีก เพื่อให้สามารถจัดการกับปัญหานี้การจำคุกเป็นช่วงระยะเวลา (Intermittent Custody) จึงได้ถูกสร้างขึ้น โดยผู้กระทำความผิดจะใช้ระยะเวลาในการถูกจำคุกเฉพาะวันที่กำหนด เช่น ในวันหยุดสุดสัปดาห์ หรือ ในช่วงระหว่างสัปดาห์ ส่วนเวลาที่เหลือก็สามารถใช้ชีวิตปกติอยู่ในสังคมต่อไปได้ การลงโทษโดยการคุมขังเป็นช่วงเวลานี้ทำให้ผู้กระทำความผิดยังสามารถไปทำงานได้ตามปกติ หรือสามารถรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัวดูแลครอบครัวหรือบุตรได้ หรือทำตามคำสั่งศาลเกี่ยวกับการศึกษา การรับการรักษา หรือทำโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูได้ การกักขังเป็นช่วงเวลานี้เหมาะสมกับการลงโทษในระยะสั้น และยังสามารถจัดตั้งเครือข่ายการควบคุมดูแลโดยชุมชนที่อยู่นอกเรือนจำอีกด้วย

Vivien Stern²⁹ กล่าวไว้ว่า “เนื่องด้วยลักษณะของโทษจำคุกที่เป็นการแยกตัวผู้กระทำความผิดออกจากสังคม และเป็นการนำตัวผู้กระทำความผิดไปอยู่ในสภาวะแวดล้อมที่แตกต่างไปจากเดิม ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่สามารถที่จะปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ และเป็นการสร้างแรงกดดัน และ สภาพบังคับขึ้น....ปฏิภณของมนุษย์ และพฤติกรรมที่สร้างสรรค์ก็จะเกิดขึ้น ได้ยาก” ในการพัฒนา โทษจำคุกที่ยังคงไว้ซึ่งการบรรลุวัตถุประสงค์เรื่องความปลอดภัยและหลักการเรื่องการลดจำนวน ประชากรในเรือนจำ มันไม่ใช่ครั้งแรกที่มีแนวความคิดที่จะเปลี่ยนแนวทางเรื่องการจำคุก แต่เป็นการ พัฒนาคั้ง ถ้าสุด บุคคลที่ใช้ชีวิตในช่วงศตวรรษที่ 19 ก็จะได้เห็นแนวความคิดในเรื่อง การจำคุกในวัน สุดสัปดาห์ หรือการจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดว่าเป็นเรื่องแปลกใหม่ ในยุคก่อนนั้น ผู้กระทำความผิดจะ ถูกจำคุก และไม่ถูกปล่อยตัวจนกว่าจะได้รับโทษจนเสร็จสิ้น ในปัจจุบัน ในหลายประเทศอนุญาตให้ผู้ พิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิด โดยให้รับโทษในวันหยุดสุดสัปดาห์ หรือ ตามระยะเวลาที่กำหนดได้ สิ่งนี้ ไม่ใช่เป็นเพียงแต่เรื่องพัฒนาการกำหนดตารางเวลาจำคุก แต่เป็นเรื่องของวิธีการที่ได้รับโทษ³⁰

²⁸ Julian V. Roberts. *The Virtual Prison: Community Custody and the Evolution of Imprisonment*. Cambridge. U.K.: Cambridge University Press, 2004. P.8.

²⁹ Vivien Stern, *Sin Against the Future: Imprisonment in the World*, (London:Penguin Books, 1998), p.107.

³⁰ Julian V. Roberts, *supra note 18*, p.8.

ในหลายประเทศมีการจำคุกผู้กระทำความผิดเฉพาะวันที่กำหนดได้แทนที่จะจำคุกอย่างต่อเนื่องตามปกติซึ่ง โดยจะควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในวันหยุดสุดสัปดาห์ แต่ก็ไม่เสมอไป โดยบางประเทศอาจจะมีข้อจำกัดเรื่องการลงโทษเฉพาะวันต่างกันไป เช่น ในประเทศสเปน การลงโทษจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดอาจจะใช้กับผู้ซึ่งถูกลงโทษสำหรับความผิดเล็กน้อยโดยจะจำคุกในวันหยุดสุดสัปดาห์เพื่อที่จะได้ไปศึกษาเล่าเรียนหรือไปทำงานในระหว่างวันจันทร์ถึงวันพฤหัสบดีและกลับมาจำคุกในตอนกลางคืนสำหรับวันศุกร์และวันเสาร์อาทิตย์ก็กลับไปพักกับครอบครัว ในประเทศสวิสเซอร์แลนด์ ผู้กระทำความผิดที่ถูกลงโทษระหว่าง 3 เดือน ถึง 12 เดือน อาจถูกพิพากษาให้จำคุกเฉพาะวันที่กำหนดโดยให้ไปทำงานในชุมชนได้ในแต่ละวัน แต่จะใช้เวลาตอนกลางคืนและวันหยุดสุดสัปดาห์ในคุก ในประเทศแคนาดา ผู้พิพากษาอาจจะใช้การลงโทษจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดสำหรับโทษจำคุกที่มีระยะเวลาจำคุก 90 วันหรือน้อยกว่านั้น โดยผู้พิพากษาสามารถระบุระยะเวลาที่จะเริ่มใช้การจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดโดยผู้พิพากษาอาจจะระบุไปว่าให้ผู้กระทำความผิดต้องจำคุกในวันสุดสัปดาห์ ส่วนในช่วงระยะเวลาที่ผู้กระทำความผิดไม่ถูกควบคุมตัวก็อาจถูกกำหนดให้มีการคุมความประพฤติไว้ เป็นต้น โดยได้มีการให้คำอธิบายเกี่ยวกับลักษณะของการลงโทษโดยการจำคุกแบบไม่ต่อเนื่องไว้ดังต่อไปนี้

Black's Law Dictionary³¹ ได้ให้คำจำกัดความของ Intermittent Sentence หรือ weekend Sentence ไว้ว่า คือ การลงโทษที่ประกอบด้วยระยะเวลาของการจำคุกที่ไม่ต่อเนื่องเพราะได้รับการปล่อยให้เป็นอิสระ

Morris & Tonry³² ได้ให้คำจำกัดความของ Intermittent Incarceration ไว้ว่าเป็นวิธีการอนุญาตให้ผู้กระทำความผิดถูกใช้การลงโทษจำคุกโดยไม่ต้องรบกวนการทำงานและครอบครัวสัมพันธ์ในครอบครัวโดยใช้ระยะเวลาไม่นานกว่าระยะเวลาเดียวกันของการจำคุกในเรือนจำ

กฎหมายอาญาแห่งมลรัฐนิวเจอร์ซีย์ มาตรา 85.00 ได้ให้คำจำกัดความของการลงโทษจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดไว้ว่า การพิพากษาลงโทษจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดเป็นการพิพากษาจำคุกแบบเพิกถอนได้โดยผู้กระทำความผิดจะต้องมารับโทษในวันที่กำหนด หรือ ช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งที่ระบุไว้โดยศาลเป็นส่วนหนึ่งของการรับโทษ บุคคลผู้ซึ่งต้องรับโทษจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดจะถูกจองจำในเรือนจำซึ่งเขาได้ถูกส่งตัวไปในช่วงเวลาหนึ่งตามที่ระบุไว้ในคำพิพากษาของศาล

³¹ Bryan A. Garner, Henry Campbell Black. Black's Law Dictionary. 9th edition. (St. Paul, Minn.: West/Thomson Reuters, 2009). P.1485.

³² Norval Morris and Michael Tonry. Between Prison and Probation: Intermediate Punishments in a Rational Sentencing System. (New York: Oxford University Press, 1990.), P.218.

ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธ์³³ ได้ให้คำจำกัดความของ Periodic Imprisonment หรือ Periodic Detention ไว้ว่า การจำคุกเว้นช่วงเป็นการพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยโดยเว้นช่วงระยะเวลา เช่น จำคุกเฉพาะเวลาเย็นตั้ง แต่เวลา 19.00 น. ถึง 07.00 น. หรือการจำคุกสุดสัปดาห์กล่าวคือ จำคุกเฉพาะวันเสาร์และวันอาทิตย์ (Weekend Imprisonment) ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดได้ทำงานหาเลี้ยงชีพหรือเล่าเรียนตามปกติ

จึงอาจกล่าวได้ว่าการลงโทษจำคุกในลักษณะที่ไม่ต่อเนื่องเหมือนการจำคุกเต็มเวลาตามปกตินี้มีชื่อเรียกต่างกันไปในแต่ละประเทศ แต่ไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร ก็มีความหมายเป็นไปในแนวทางเดียวกัน กล่าวคือ เป็นวิธีการลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดอย่างหนึ่งแต่จะเป็นการจำกัดอิสรภาพผู้กระทำความผิดในเรือนจำหรือคุกเพียงบางเวลาเท่านั้น และมีการปล่อยผู้กระทำความผิดไปในช่วงเวลาที่กำหนด โดยช่วงเวลาที่ถูกปล่อยตัวนั้น จะแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ ซึ่งอาจเป็นช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ หรือช่วงกลางสัปดาห์ หรือตามที่ศาลเห็นสมควรก็ได้ แนวคิดการจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดในสหรัฐอเมริกานั้น เกิดขึ้น สืบเนื่องมาจากการเคลื่อนไหวในปี ค.ศ.1960 แม้ว่าในสหรัฐอเมริกาจะมีการใช้วิธีการคุมประพฤติมาตั้ง แต่ปี ค.ศ.1841 แล้วก็ตาม โดยการเคลื่อนไหวนี้เกิดขึ้นเมื่อแนวคิดการใช้คุกเริ่มประสบปัญหา “คนล้นคุก” และทำให้ความนิยมในการใช้คุกเริ่มลดลงในประเทศตะวันตก จากการใช้การจำคุกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องต่อมาในปี ค.ศ.1990 กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสหรัฐอเมริกาจึงได้เริ่มหามาตรการในการลงโทษที่เหมาะสมและเพียงพอกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดๆ กับการจัดการในเรือนจำ จึงทำให้เกิดการพัฒนาวิธีการปฏิบัติสำหรับผู้กระทำผิดกลุ่มนี้ขึ้น³⁴ กล่าวคือ เปลี่ยนมาใช้มาตรการลงโทษระดับกลางเพิ่มมากขึ้นตัวอย่างเช่น การใช้การควบคุมตัวเฉพาะวันที่กำหนดที่ยังคงให้เสรีภาพแก่ผู้กระทำความผิดในบ้าน กึ่งวิถี หรือ ใช้วันหยุดสุดสัปดาห์ในคุก เป็นต้น

เรื่องการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลานี้ถูกนำมาใช้ใน ช่วงกลางศตวรรษที่ 19 ในสหรัฐอเมริกา และ สหราชอาณาจักร โดยนำมาใช้ในรูปแบบของบ้านกึ่งวิถีที่ใช้ในการพักการลงโทษเพื่อให้

³³ ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธ์. *รวมศัพท์อาชญาวิทยาและงานยุติธรรมทางอาญา*. กรุงเทพมหานคร: Peter Adler, 2540, หน้า 73.

³⁴ กรรณิการ์ แสงทอง. “มาตรการลงโทษระดับกลาง: อีกทางเลือกของการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด”. เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 5. อ่างใน เอมอร ถนนมฤตยู. การจำคุกเฉพาะวันที่กำหนด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขานิติศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554, หน้า 17.

ผู้กระทำความผิด ได้กลับสู่สังคม โดย Latessa และ Travis³⁵ กล่าวว่าจนถึงปี ค.ศ.1970 การใช้บ้านกึ่งวิถีสำหรับผู้กระทำความผิดทางอาญานั้นได้หายาก และมีการเปลี่ยนชื่อเป็นศูนย์ที่อยู่อาศัยการแก้ไขโดยชุมชน อันเป็นผลมาจากการเคลื่อนไหวของการแก้ไขโดยชุมชนในช่วงปี ค.ศ.1960 คณะกรรมการอาชญากรรมและการบริหารงานยุติธรรม ได้ผลักดันให้เพิ่มทางเลือกในการจำคุก โดยเน้นการเพิ่มบทบาทของชุมชนในการแก้ไขผู้กระทำความผิดในชุมชนมากกว่า ผู้กระทำความผิดจะใช้ระยะเวลาจากช่วงกลางคืนวันศุกร์ หรือ ช่วงวันเสาร์ตอนเช้าถึงวันอาทิตย์ หรือ ช่วงวันจันทร์เช้าในเรือนจำ แต่ในระหว่างช่วงระยะเวลาที่เหลือในสัปดาห์ ผู้กระทำความผิดก็จะพักอาศัยอยู่ในชุมชน การจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดนี้จะใช้กับผู้กระทำความผิดพิเศษ เช่น ผู้กระทำความผิดทางเพศที่ไม่ร้ายแรง ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการติด แอลกอฮอล์ หรือ ดิคาเสพติดและ ผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้หญิง สำหรับในประเทศอังกฤษเริ่มแรกของการควบคุมตัวในวันหยุดสุดสัปดาห์นั้น จะถูกใช้สำหรับผู้กระทำความผิดที่ถูกคุมประพฤติผู้ซึ่งกระทำความผิดเกี่ยวกับความผิดฐานเมาแล้วขับหรือการกระทำความผิดเล็กๆ น้อยๆ ต่อทรัพย์สิน หรือการทำร้ายร่างกายเล็กๆ น้อยๆ แนวคิดของการจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดนี้มุ่งเน้นไปที่การป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือผู้กระทำความผิดในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับเป็นพลเมืองดีของสังคม ซึ่งกระบวนการนี้ใหม่ดังกล่าวนี้อาจสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีเรื่องการลงโทษระดับกลางกระทรวงยุติธรรมของสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นผู้ริเริ่มการนำการลงโทษระดับกลางมาใช้ได้ให้คำจำกัดความ “การลงโทษระดับกลาง” ไว้ในเอกสาร Survey of IntermediateSanction³⁶ ว่าหมายถึง ทางเลือกในการลงโทษที่มีลำดับความต่อเนื่องอยู่ระหว่างการคุมความประพฤติแบบเดิมกับการจำคุกที่ใช้กันอยู่เป็นปกติ

McCarthy and McCarthy³⁷ ได้ให้ความหมายไว้ว่า มาตรการลงโทษระดับกลางเป็นทางเลือกแทนการคุมความประพฤติและการจำคุก ซึ่งถูกจัดให้เป็นมาตรการในระดับกลาง (midrange disposition) ระหว่างจำคุกกับคุมประพฤติ เพื่อใช้กับผู้กระทำความผิดในชุมชนที่สะท้อนให้

³⁵ Latessa, E. and Travis, L., “Residential Community-correctional Programs” Smart Sentencing: The Emergence of Intermediate Sanctions, (Beverly Hills, CA: Sage,1992), p.162.

³⁶ U.S. Department of Justice, “Survey of Intermediate Sanctions”, Corrections in the Community, (Ohio: Anderson Publishing Co.,1997), p.3. อ้างใน เอมอร์ ถนนอมพฤติกุล. การจำคุกเฉพาะวันที่กำหนด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554, หน้า 18

³⁷ Belinda Rodgers McCarthy, Bernard J. McCarthy, Community-Based Corrections, (Belmont, Calif.: Wadsworth, 1997) อ้างใน สักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธ์, เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “ทางเลือกใหม่ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดและการป้องกันอาชญากรรม” กรมคุมประพฤติ, หน้า 2. (อัสตานา).

เห็นการโต้ตอบต่อการกระทำผิดได้ดีกว่าการใช้การคุมความประพฤติหรือการใช้การจำคุกแต่เพียงอย่างเดียวหนึ่ง

มาตรการลงโทษระดับกลางนี้มีจุดมุ่งหมายพื้นฐานอยู่ 3 ประการ คือ เพื่อคุ้มครองป้องกันชุมชน เพื่อสร้างลำดับขั้น ของการลงโทษที่เหมาะสมกว่าการคุมความประพฤติและการจำคุก และ เพื่อลดค่าใช้จ่ายของเรือนจำ อย่างไรก็ตาม เป้าประสงค์หลักของมาตรการลงโทษระดับกลาง ก็คือการลดจำนวนผู้ต้องขังลงและมุ่งป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

ในสหรัฐอเมริกา คณะกรรมาธิการการจัดทำแนวทางการพิพากษาของศาลสหรัฐ (The U.S. Sentencing Commission) ได้เพิ่มทางเลือกที่สำคัญในการลงโทษแก่ศาล คือ การจำคุกเฉพาะวันที่กำหนด (Intermittent Confinement) เพื่อนำมาใช้เป็นทางเลือกในการลงโทษแทนการจำคุกแบบตั้ง เดิม โดยทางเลือกในการลงโทษตัวใหม่นี้จะใช้ได้ เฉพาะในช่วงปีแรกของการคุมประพฤติ (Probation) หรือการปล่อยโดยมีเงื่อนไขให้คุมประพฤติ (Supervised Release) ก่อนหน้านั้นการจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดไม่เคยปรากฏเป็นตัวเลือกในการลงโทษมาก่อน ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการได้เพิ่มแนวทางใหม่ใน U.S.S.G. § 5F1.8 การจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดอาจถูกกำหนดเป็นเงื่อนไขของการคุมประพฤติในช่วงปีแรกของการคุมประพฤติ การจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดนี้ปกติแล้วหมายถึงการใช้เวลาในการถูกควบคุมตัวในช่วงกลางคืน และ ในวันหยุดสุดสัปดาห์ แต่ผู้พิพากษาอาจจะระบุช่วงเวลาอื่นๆ นอกเหนือจากนี้ได้ การจำคุกเฉพาะวันที่กำหนด หมายความว่ายังคงถูกควบคุมตัวในเรือนจำระหว่างเวลากลางคืน หรือวันหยุดสุดสัปดาห์ หรือช่วงเวลาอื่นๆ รวมไม่น้อยกว่าหนึ่งปี หรือ การจำคุกสำหรับความผิดในช่วงปีแรกของระยะเวลาการคุมประพฤติหรือการปล่อยโดยมีเงื่อนไข (18 U.S.C. § 3563(b)(10)) การควบคุมตัวเฉพาะวันที่กำหนดใช้กับผู้กระทำผิดกับโทษของช่วง 0-6 เดือน หรือ ผู้กระทำผิดกับโทษของช่วง 1-12 เดือน

แนวคิดการจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดในประเทศอังกฤษนั้น เนื่องมาจากการที่คนในสังคมของประเทศอังกฤษเชื่อว่าวิธีการลงโทษที่ใช้อยู่ยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร เช่น บุคคลที่ทำความผิดไม่ได้รับโทษที่สาสมหรือได้รับโทษน้อยเกินไปยังไม่มี ความชัดเจนในการใช้อำนาจของศาลส่วนนี้ทำให้ประชาชนไม่เชื่อมั่น ในระบบ ทำให้เป้าหมายสำคัญของรัฐที่พยายามให้เกิดขึ้นในทางปฏิบัติ คือการ สร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และการก่อตั้งคณะกรรมการพิจารณาโทษ Sentencing Guideline Council โดยมี Lord Chief Justice เป็นประธาน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการวินิจฉัยลงโทษที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษ โดยมีแนวทางดังตัวอย่างเช่น

มีการใช้ระบบการลงโทษทางเลือก เช่น การใช้วิธีการจำคุกเพียงบางวันในวันสุดสัปดาห์ หรือในวันอื่นๆ ที่กำหนด เป็นต้น³⁸

การทำให้การจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดเกิดผลสำเร็จเป็นความพยายามของรัฐบาลที่จะเพิ่มทางเลือกในการลงโทษและจัดการแก้ไขปัญหาการกลับมากระทำความผิดซ้ำของผู้กระทำ ความผิด การจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดนี้ได้ถูกเสนอใน Criminal Justice Act 2003 และเริ่มมีผลใช้บังคับเมื่อเดือนมกราคม 2004 โดยต้นกำเนิดการจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดของประเทศอังกฤษถูกพบในปี 2002 ใน White Paper, Justice for All ซึ่งอธิบายว่าการจำคุกเฉพาะวันที่กำหนด (Intermittent Custody) นั้น ก่อให้เกิดผลทั้ง การจำกัดเสรีภาพและการอนุญาตให้ผู้กระทำความผิดสามารถปฏิบัติ ตามโปรแกรมพื้นฐาน โปรแกรมการบำบัดรักษา โปรแกรมการศึกษา รวมทั้งโปรแกรมที่ระบุไว้ เป็นพิเศษต่างๆ ของศาลได้ในขณะที่ถูกลงโทษ³⁹

ในตอนเริ่มต้นของการใช้การลงโทษโดยการจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดนั้น มีศาล 51 ศาลใน 11 พื้นที่ งานคุมประพฤติของประเทศอังกฤษที่มีอำนาจทดลองใช้การจำคุกเฉพาะวันที่ กำหนดกับผู้กระทำความผิด นักโทษสองคนซึ่งคนหนึ่งเป็นชายและอีกคนเป็นหญิงได้ถูกเลือกให้ ทดลองใช้การจำคุกเฉพาะวันที่กำหนด โดยมีการสร้างสถานที่ควบคุมตัวมาตรฐานเพื่อรองรับ ผู้กระทำความผิดที่ถูกลงโทษจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดเพราะผู้กระทำความผิดที่ถูกเลือกจะถูก เรียกร้องให้ต้องมีสถานที่พักที่มีความเหมาะสมที่สามารถเดินทางไปยังศูนย์ควบคุมตัวเฉพาะวันได้ ในแต่ละสัปดาห์ (ค่าเดินทางจะอยู่ในความรับผิดชอบของกรมราชทัณฑ์) และต้องได้รับความ ยินยอมจากผู้กระทำความผิดที่จะใช้การจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดด้วยการจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดนี้ ถูกแนะนำให้ใช้สำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ (อายุ 21 ปี ขึ้น ไป) ผู้ซึ่งได้กระทำความผิด ร้ายแรงเพียงพอที่จะต้องถูกลงโทษให้ควบคุมตัวแต่ผู้กระทำผิดคนนั้น ก็ไม่ได้เป็นอันตรายต่อ สังคมถึงขนาดที่ต้องถูกเรียกร้องให้ต้องถูกจำคุกเต็มเวลาตามปกติ ทั้ง นี้การจำคุกเฉพาะวันที่ กำหนดนี้จะถูกนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่มีความเสี่ยงต่ำดังนั้นผู้กระทำความผิดซึ่ง กระทำ

³⁸ ธานี วรภัทร์, “การบังคับโทษจากคุกในประเทศอังกฤษ”, วารสารกฎหมายธุรกิจบัณฑิตย์, ปีที่ 7, ฉบับที่ 1, น.29, (มกราคม-มิถุนายน2550). อ้างใน เอมอร ถนอมพฤติกุล. การจำคุกเฉพาะวันที่กำหนด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์.กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554, หน้า 20.

³⁹ Clarissa Penfold, Gillian Hunter and Mike Hough, “The Intermittent Custody Pilot: A Descriptive Study”, Home Office Online Report, <http://library.npia.police.uk/docs/hordsolr/rdsolr2306.pdf>, p.1. __

ความผิดทางเพศ หรือกระทำอาชญากรรมร้ายแรงอย่างการปล้นทรัพย์ หรือผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับปัญหาการใช้สารพิษร้ายแรงจะไม่ถูกนำมาพิจารณาให้ใช้การจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดนี้⁴⁰

แนวคิดการจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดในประเทศออสเตรเลีย มีปรากฏครั้งแรกในรัฐ New South Wales ซึ่งเริ่มขึ้น จากการที่ผู้พิพากษาและรัฐบาลได้ตระหนักถึงผลกระทบต่อผู้กระทำความผิดในการลงโทษจำคุกเต็มเวลาจึงได้มีการแสดงแนวความคิดในการพัฒนาทางเลือกอื่นของคำพิพากษาลงโทษจำคุกที่นอกจากการลงโทษจำคุกในเรือนจำเพื่อให้ผู้กระทำความผิดมีความเครียดน้อยลงและมีศักยภาพในการกลับเข้าสู่สังคมต่อไปได้ อีกทั้ง ยังเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายของกรมราชทัณฑ์ที่ต้องดูแลและเลี้ยงดูนักโทษที่ต้องโทษจำคุกและบรรเทาความรุนแรงที่จะเกิดกับผู้กระทำความผิด⁴¹

ดังนั้น ในปี 1970 จึงเริ่มมีทางเลือกของการจำคุกโดยใช้การจำคุกเป็นช่วงระยะเวลาแทน (Periodic Detention) และมีการออกกฎหมายเกี่ยวกับการจำคุกเป็นช่วงระยะเวลานี้ขึ้นมา คือ Periodic Detention of Prisoners Act 1970 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 1971 โดยใน New South Wales ผู้กระทำความผิดที่จะถูกพิพากษาให้ใช้การจำคุกเป็นช่วงระยะจะเป็นผู้กระทำความผิดที่ได้รับโทษจำคุกเกินสามเดือน แต่ไม่เกินสามปี โดยในครั้งแรกนั้น มีผู้กระทำความผิดที่ถูกควบคุมโดยใช้มาตรการจำคุกเป็นช่วงระยะเวลานี้เพียง 10 คน ซึ่งถูกควบคุมอยู่ในศูนย์คุมขังที่ The Long Bay Prison Complex โดยมีเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมเป็นผู้จัดการดูแล เมื่อมาตรการดังกล่าวได้รับการยอมรับมากขึ้น ในเดือนกรกฎาคม ปี 1973 จึงมีศูนย์คุมขังที่สองเกิดขึ้นที่ Parramatta ในปี 1974 ได้เกิดศูนย์คุมขังที่ Silverwater และ Bathurst และในปี 1974 ถึง 1976 มีศูนย์คุมขังเกิดขึ้น ที่ Emu Plains และ Tomago รวมทั้งหมด 6 ศูนย์สำหรับนักโทษชายเท่านั้น

การจำคุกเป็นช่วงระยะเวลานี้ในช่วงแรกๆ จะไม่นำมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้หญิงเลย เนื่องจากผู้ควบคุมไม่เห็นด้วยกับการจำคุกเป็นช่วงระยะเวลา เพราะเห็นว่าเป็นการทำลายจารีตประเพณีและรูปแบบของการจำคุกแบบเดิมที่เคยมีมา แต่ต่อมาก็ได้มีการแก้ไขกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ให้มีการนำการจำคุกเป็นช่วงระยะเวลาดังกล่าวมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้หญิงได้ เหมือนกับผู้ชาย และมีการบังคับใช้มาตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 1977 เป็นต้นมา เพื่อให้ผู้กระทำ

⁴⁰ เอมอร์ ธนอมพฤติกุล. การจำคุกเฉพาะวันที่กำหนด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารคดี สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.

⁴¹ Bill Cullen, Michael Dowding and John Griffin, "Correction Services in New South Wales", (Sydney: The Law Book Company Limited, 1988) อ้างใน อาริษา มณีสว่าง, "การคุมความประพฤติ: ศึกษาการเลี้ยงการลงโทษจำคุกโดยการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลา", วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2550, หน้า 62-63.

ความคิดที่เป็นผู้หญิงยังสามารถดูแลครอบครัวและบุตรของตนได้ตามปกติ ซึ่งจะช่วยให้เด็กได้รับความอบอุ่นจากทั้ง พ่อและแม่ โดยเห็นว่าการที่ไม่พบหน้าแม่เพียงสัปดาห์ละ 2 วัน ย่อมมีผลดีกว่าการไม่พบหน้าแม่เลยเป็นเวลานาน ทำให้บุตรยังได้รับความอบอุ่นและไม่กลายเป็นเด็กมีปัญหาอันเป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในทางที่ผิดและนำไปสู่การเกิดอาชญากรรมในที่สุด อีกทั้ง ในช่วงเวลาที่ผู้กระทำความผิดถูกคุมขังอยู่ในศูนย์นั้น ผู้กระทำความผิดจะต้องชดเชยความคิดของตนให้แก่สังคมโดยการทำงานบริการสังคม ทำงานในองค์กรของรัฐ เช่น โรงพยาบาล บ้านพักคนชรา เป็นต้น ทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับการอบรมบ่มนิสัย มีจิตใจเอื้อเฟื้อเพื่อแผ่ช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน มีความโอบอ้อมอารีมากยิ่งขึ้น

ต่อมาเขตปกครองตนเอง (Australian Capital Territory) ประเทศออสเตรเลียก็ได้รับเอาการลงโทษจำคุกเป็นช่วงระยะเวลาสั้นมาใช้เช่นกัน โดยเริ่มแรกมีหลักเกณฑ์ปรากฏอยู่ใน Periodic Detention Act 1995 ซึ่งต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติ Crimes (Sentencing) Act 2005 และพระราชบัญญัติ Crimes (Sentence Administration) Act 2005 มาบังคับใช้อันส่งผลให้ Periodic Detention Act 1995 ถูกยกเลิกไป แต่ยังคงไว้ซึ่งสาระสำคัญของหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจำคุกเป็นช่วงระยะเวลา

3.1 วัตถุประสงค์ของการจำคุกเฉพาะวันที่กำหนด

การลงโทษจำคุกแบบเต็มเวลาเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อหลายประการ เพราะเป็นการแยกตัวผู้กระทำความผิดออกจากครอบครัวและสังคม การขัดขวางการประกอบอาชีพ การบังคับให้อยู่กับคนแปลกหน้า การสูญเสียการจ้างแรงงาน และก่อให้เกิดการติตราในหลายรูปแบบในขณะเดียวกัน ในกรณีที่ได้มีการกำหนดโทษและบริหารอย่างเหมาะสม การพิพากษาลงโทษจำคุกเฉพาะวันอาจจะบรรลุวัตถุประสงค์ในการลงโทษ (เช่น การยับยั้ง การประณาม) เพราะมีการควบคุมตัวโดยการจำกัดบริเวณ การปฏิเสธสิทธิบางประการ แต่ก็ไม่ถึงกับควบคุมตัวไว้เต็มเวลาตามปกติเพราะมีการปล่อยให้ผู้กระทำความผิดได้ออกไปทำงาน เรียนหนังสือ หรือดูแลครอบครัวได้ โดยการลงโทษอาจจะรวมถึงการกำหนดเงื่อนไขที่วางไว้เพื่อที่จะส่งเสริมการกลับตัวของผู้กระทำความผิด และส่งเสริมการกลับเข้าสู่สังคม และวัตถุประสงค์ในการสมานฉันท์ ในกรณีที่เงื่อนไขของสังคมได้วางไว้ที่เหมาะสม และการบังคับเป็นอย่างดี พวกเขาสามารถที่จะส่งเสริมไม่ให้มีการกระทำความผิดในครั้งต่อไปโดยการลดพฤติกรรมทางอาชญากรรมของผู้กระทำความผิดให้น้อยลง และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีที่มีต่อสังคมให้มากขึ้น⁴²

⁴² Julian V. Roberts, *supra* note 20, p.9. เอมอร์ ธนอมพฤติกุล. การจำคุกเฉพาะวันที่กำหนด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารคดี สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554, หน้า 23.

การจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดนั้น ถือว่าเป็นการตอบสนองและตรงตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษตามกฎหมายหลายประการ⁴³ ตัวอย่างเช่น เพื่อให้แน่ใจว่าผู้กระทำความผิดจะถูกลงโทษอย่างเพียงพอสำหรับความผิดนั้นแล้ว ทั้งนี้เพราะการใช้การลงโทษจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดนั้น เป็นมาตรการที่ยังคงให้ผู้กระทำความผิดต้องถูกจำกัดอิสรภาพอยู่เพราะต้องมาอยู่ในเรือนจำหรือสถานที่ตามที่ระบุในคำพิพากษา อีกทั้ง ยังเป็นการป้องกันอาชญากรรมโดยการข่มขู่ยับยั้ง ผู้กระทำผิดและบุคคลอื่นๆ จากการกระทำความผิดอย่างเดียวกันหรือคล้ายกัน ทั้งนี้เพราะการใช้การลงโทษจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดนั้น แม้ว่าจะไม่ได้ถูกจำคุกแบบเต็มเวลาตามปกติก็ตามแต่ก็มีช่วงที่ผู้กระทำความผิดต้องชดใช้ให้แก่การกระทำความผิดของตนเอง และหากว่าในระหว่างที่ถูกปล่อยตัวไปได้กลับไปกระทำผิดซ้ำอีกหรือทำผิดเงื่อนไขต่างๆ ที่วางไว้ผู้กระทำความผิดก็จะต้องกลับมารับโทษจำคุกแบบเต็มเวลาทันที สิ่งนี้ย่อมก่อให้เกิดความรู้สึกสำนึกผิดในการกระทำของตนเองและไม่กล้าที่จะกระทำความผิดซ้ำ อีกทั้ง ยังเป็นการทำให้คนในสังคมเกรงกลัวที่จะกระทำความผิดเช่นกันเพราะถ้ากระทำความผิดก็อาจถูกจำกัดอิสรภาพได้

จึงอาจกล่าวได้ว่าเหตุผลของการจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดหรือเป็นช่วงระยะเวลา ก็คือสามารถหลีกเลี่ยงผลลัพธ์เชิงลบบางประการของการจำคุก เช่น การสูญเสียการจ้างงาน การสูญเสียที่อยู่อาศัย หรือการสูญเสียความสัมพันธ์ในครอบครัว ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้เป็นที่รู้กันว่าอาจนำมาสู่การเพิ่มขึ้น ของอัตราการกระทำความผิดซ้ำของผู้กระทำความผิด ทั้งนี้เพื่อให้ผู้กระทำความผิดที่ถูกจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดจะยังสามารถคงบทบาทของพนักงานที่มีคุณภาพ บทบาทความเป็นบิดามารดา และบทบาทผู้หาเลี้ยงครอบครัวได้ในเวลาเดียวกับที่ต้องถูกลงโทษอย่างไรก็ตามมีการวิจัยกล่าวว่าต้นทุนที่เป็นไปได้ และประโยชน์ของการจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดนั้น ยากที่จะประเมินได้ และแม้ประเมินได้ก็เป็นเพียงการคาดเดาเท่านั้น การปล่อยให้เรือนจำไม่มีคนนั้น อาจจะเป็นการทำให้เกิดการเสียประโยชน์ไปเปล่าๆ แต่ในกรณีที่มีคนอยู่ในเรือนจำนั้นอาจจะเป็นการเสียค่าใช้จ่ายที่สูงกว่าเดิม ซึ่งมันไม่ควรจะเป็นเช่นนั้น ไม่ว่าผู้กระทำความผิดจะถูกปล่อยตัวเฉพาะวันที่กำหนดจะกระทำความผิดในช่วงถูกปล่อยตัวหรือไม่เป็นเรื่องที่บอกได้ยาก และมันก็เป็นที่ยากที่จะกล่าวว่า จะมีผลต่อการกระทำความผิดซ้ำในระยะเวลาดังกล่าว ผลกระทบที่มีต่อความเชื่อมั่นของประชาชนเป็นเรื่องยากที่จะตัดสิน ในกรณีผู้กระทำความผิดร้ายแรงได้กระทำผิดลงในช่วงปล่อยตัว จะทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในระบบแต่ก็ต้องยอมรับว่าเป็นเรื่องจริงถ้าการกระทำความผิดร้ายแรงได้กระทำโดยผู้กระทำความผิดตามคำพิพากษาจำคุกเฉพาะวันที่กำหนด มันจะมีผลกระทบต่อประชาชนในเรื่องความเชื่อมั่นในกรณีที่กระทำความผิดนั้นร้ายแรง และมีการกระทำความผิดซ้ำ

⁴³ Review of Periodic Detention, “A Report of the NSW Sentencing Council”,

สำหรับบุคคลซึ่งการบังคับใช้การจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดนั้น ไม่อาจจะปรับใช้ได้กับบุคคลดังกล่าว ดังนั้น จึงต้องขึ้นอยู่กับว่าจะใช้บังคับโทษดังกล่าวอย่างไรจึงจะเหมาะสม⁴⁴

ความเห็นดังกล่าวไม่อาจที่จะสรุปได้อย่างแน่ชัดจากการที่ศึกษารัฐที่ได้ใช้การจำคุกเฉพาะวันที่กำหนด การจำคุกระยะสั้นที่ได้บังคับใช้ในประเทศสหรัฐอเมริกา ตัวอย่างเช่น การลงโทษในการละเมิดเงื่อนไขของชุมชน การใช้การจำคุกแบบสุดสัปดาห์ ในประเทศยุโรปบางประเทศมีการยกเลิกไป แต่การจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดสามารถที่จะใช้ได้ผ่านทางอื่น ผู้กระทำ ความผิดที่ถูกพิพากษาให้ไปอยู่ในสถานที่ที่กำหนด รวมถึงการทำทัณฑ์บน หรือ การจำคุกนอกสถานที่ และไปการรายงานตัวตามระยะเวลาที่กำหนด การอยู่บ้านตามเคอร์ฟิว การใช้เครื่องควบคุมทางอิเล็กทรอนิกส์ ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง และ การห้ามไม่ให้เข้าไปยังบริเวณใดบริเวณหนึ่งไม่ว่าเวลาใดๆ สิ่งเหล่านี้ อาจจะได้ว่าเป็นการควบคุมตัวเฉพาะวันที่กำหนดโดยชุมชน ความเห็นดังกล่าวไม่ได้วิเคราะห์พิจารณาในกรณีที่มีทรัพยากรที่พร้อมแก่การสนับสนุน มาตรการดังกล่าว และ การควบคุมตัวผู้กระทำ ความผิดในกรณีที่ควบคุมตัวเฉพาะวันที่กำหนด กรมคุมประพฤติ สถานที่ที่ได้รับการรับรองให้จำคุกนอกสถานที่ได้ และสถานที่รายงานตัว (เปลี่ยนชื่อเป็น ศูนย์ควบคุมตัวผู้ใหญ่) นั้น ก็ถือได้ว่าเป็นแหล่งทรัพยากรที่เหมาะสมแก่นโยบายดังกล่าว โดยการ ใช้ประโยชน์จากแหล่งดังกล่าวให้เกิดประโยชน์สูงสุด และกระทำภายในขอบเขต ซึ่งจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาวิเคราะห์มากกว่านี้

แต่กระนั้น การจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดนั้น ได้รับการมองว่าเป็นการลงโทษที่มีความยืดหยุ่น กล่าวคือ การจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดนั้น เป็นหนึ่งในการลงโทษทางเลือกที่มีประโยชน์มาก การลงโทษจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดถูกชี้ให้เห็นว่า ให้เป็นดุลพินิจสำหรับผู้พิพากษา มีความยืดหยุ่นมากขึ้นในการนำมาลงโทษผู้กระทำ ความผิด โดยก่อให้เกิดความเสียหายและกระทบกระเทือนน้อยที่สุดต่อผู้กระทำ ความผิดและครอบครัวของผู้กระทำ ความผิดนอกจากนั้น ยังเห็นว่าเป็นทางเลือกที่มีประโยชน์ มีความยืดหยุ่น และมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้เนื่องจากผู้กระทำ ความผิดยังสามารถไปทำงานประกอบอาชีพของตนเองได้ในกรณีที่ผู้กระทำ ความผิดมีงานทำ ไปศึกษาเล่าเรียนในกรณีที่ผู้กระทำ ความผิดยังคงเป็นนักศึกษาอยู่ และอยู่ร่วมกับครอบครัวได้ตามปกติ เพราะยังให้โอกาสผู้กระทำ ความผิดยังสามารถใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนได้

ผู้สนับสนุนการจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดเห็นว่า การจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดนั้น ใช้ได้กับวัตถุประสงค์ของการลงโทษหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการข่มขู่ยับยั้งผู้กระทำผิดและบุคคลอื่นๆ จากการกระทำ ความผิดอย่างเดียวกันหรือคล้ายกัน การส่งเสริมการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำ

⁴⁴ The Halliday Report, "Making Punishments Work: A Review of the Sentencing Framework for England & Wales", <http://www.homeoffice.gov.uk/documents/halliday-report-sppu/>, pp.34-35.

ความผิดการปกป้องสังคมโดยการจำกัดความสามารถของผู้กระทำความผิดที่จะกลับไปกระทำ ความผิดอีกครั้งหนึ่ง การส่งเสริมฟื้นฟูความสัมพันธ์ในระหว่างคนในชุมชน ผู้กระทำความผิดและเหยื่อ เป็นต้น

อีกทั้ง ยังมองว่าการจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดเป็นตัวกลางระหว่างการจำคุกเต็ม เวลาจำคุก และการคุมความประพฤติ กล่าวคือ เป็นมาตรการที่มีความเข้มงวดมากกว่าการคุมความ ประพฤติโดยทั่วไป เพราะยังมีลักษณะของการจำกัดเสรีภาพในร่างกายของผู้กระทำความผิดอยู่ทำให้ผู้กระทำความผิดขาดความสะดวกสบายในการถูกจำกัดเสรีภาพ แต่ก็ไม่รุนแรงเท่ากับการจำคุก เต็มเวลา การจำคุกในเรือนจำควรใช้ควบคุมผู้ร้ายที่เป็นอันตรายต่อสังคม และต้องควบคุมตัวเพื่อมิ ให้ออกไปก่อความเดือดร้อนต่อสังคมภายนอกได้

3.2 รูปแบบของการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลา

การจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 รูปแบบหลักๆ ดังต่อไปนี้⁴⁵

3.2.1 มาตรการกึ่งควบคุมหรือการปลดปล่อยรายวัน (Semi-Detention or Daily Release) จะนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่ต้องโทษจำคุกระยะสั้น แม้ศาลจะมีคำพิพากษาให้จำคุก แล้วแต่ศาลก็ยังให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้กลับเข้ามาทำงานในสังคมได้ตามปกติ

3.2.2 มาตรการจำคุกรายวัน (Day Imprisonment) เป็นมาตรการที่กำหนดให้ ผู้กระทำความผิดจะต้องเข้าสู่ศูนย์ควบคุมที่จัดทำไว้โดยเฉพาะทุกวัน โดยในแต่ละวันจะต้องถูก ควบคุมอยู่ศูนย์เป็นเวลาตามที่กำหนด เช่น ไม่น้อยกว่า 8 ชั่วโมง เป็นระยะเวลา 6 เดือน หรืออาจเข้า ศูนย์ควบคุมเป็นระยะเวลาตามที่กำหนด เช่น 13 ชั่วโมงต่อวัน โดยใน 1 สัปดาห์ให้เข้ามาสู่ศูนย์ ควบคุมเพียง 6 วันเท่านั้น โดยตอนเย็น ผู้กระทำความผิดก็จะกลับไปนอนที่บ้านพักของตนเอง

3.2.3 มาตรการจำคุกในวันหยุด เป็นมาตรการที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องโทษ จำคุกจะได้รับประโยชน์จากคำพิพากษาที่ให้มีการจำคุกเฉพาะวันที่กำหนด โดยอาจมีการกำหนด ช่วงเวลาจำคุกในวันหยุดสุดสัปดาห์ (Weekend Intermittent Custody) หรือจำคุกในระหว่างสัปดาห์ (Weekday Intermittent Custody)

การจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดในแต่ละรูปแบบที่ศาลนำมาใช้นั้น ไม่ว่าจะเป็ นการจำคุกในวันหยุดสุดสัปดาห์หรือการควบคุมตัวระหว่างสัปดาห์นั้น ย่อมมีลักษณะที่แตกต่างกัน ออกไป ซึ่งศาลจะใช้ดุลพินิจพิจารณาให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน และประเภทของ

⁴⁵ 44Rehabilitation of Prisoners, Presented to Parliament by the Secretary of State for the Home Department by Command of Her Majesty, March 2005,

ฐานความผิดความร้ายแรงของผู้กระทำที่ได้รับจากการกระทำดังกล่าว เป็นต้น ทั้งนี้การจำคุกในวันหยุดสุดสัปดาห์จะเหมาะสมสำหรับผู้กระทำความผิดที่มีงานประจำทำในช่วงวันจันทร์ถึงศุกร์ หรือผู้กระทำความผิดที่ยังศึกษาเล่าเรียนในช่วงวันจันทร์ถึงศุกร์ หรือผู้กระทำความผิดที่มีภาระต้องรับผิดชอบครอบครัว ส่วนการจำคุกในระหว่างสัปดาห์จะเหมาะสมสำหรับผู้กระทำความผิดที่ไม่มีงานประจำทำหรือไม่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในช่วงวันจันทร์ถึงวันศุกร์ แต่ต้องการที่จะรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัวหรือความสัมพันธ์ในสังคมไว้ โดยทั้งนี้ไม่ว่าศาลจะใช้มาตรการจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดในรูปแบบใดก็ตาม ศาลจะต้องกำหนดวันและเวลาที่ถูกต้องในแต่ละรูปแบบไว้ในคำพิพากษาให้ชัดเจน⁴⁶

4. แนวความคิดเกี่ยวกับการเล็งโทษจำคุก

การนำเอาระบบเรือนจำมาเป็นมาตรการในการลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดนั้น ได้มีพัฒนาการมากกว่าสองศตวรรษ โดยหวังว่าจะนำเรือนจำเป็นมาตรการลงโทษที่มีมนุษยธรรม และเกิดประโยชน์แก่สังคมมากกว่าการลงโทษที่ทรมาณแบบเดิม แต่เมื่อเวลาผ่านไปความเชื่อมั่นในระบบเรือนจำได้ลดน้อยลงตามลำดับ เนื่องจากระบบเรือนจำได้สะท้อนให้เห็นผลกระทบทางลบต่อผู้กระทำความผิดเองและต่อสังคมส่วนรวมหลายประการ เพราะแนวคิดในระยะหลังมักเชื่อว่าผู้กระทำความผิดที่เข้าไปอยู่ในเรือนจำนั้นเป็นผู้ที่มีความบกพร่องทางบุคลิกภาพและทางสังคม ดังนั้นการแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิดจึงมีความสำคัญและจำเป็น โดยเฉพาะผู้กระทำความผิดที่กระทำโดยพลั้งพลาดไปหรือไม่มีสันดานเป็นโจรผู้ร้าย ให้สามารถปรับตัวเข้ารับสังคมภายนอกได้ แต่เนื่องจากสภาพเรือนจำที่ไม่เหมาะสมสำหรับการแก้ไข และการลงโทษจำคุกยังเป็นการแยกผู้กระทำความผิดออกจากสังคมโดยเด็ดขาด ทำให้ยากต่อการปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมภายหลังพ้นโทษ ดังนั้น แนวความคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยเล็งโทษจำคุกจึงได้มีการพัฒนาและนำมาใช้อย่างแพร่หลายและรวดเร็วมากขึ้น

4.1 ความหมายของการเล็งโทษจำคุก

การเล็งโทษจำคุก หมายถึง การลิดโทษจำคุก หรือการลิดผลร้ายจากการใช้วิธีการจำคุกที่มนุษย์บุุคคลทั่วไปพยายามหลีกเลี่ยงให้ไกลที่สุด โดยรัฐต้องบังคับให้บุคคลเหล่านั้นรับเอาผลบางอย่างจากการกระทำผิดไป แต่ทั้งนี้รัฐยังคงเปิดโอกาสให้บุคคลที่สามารถกลับตัวเป็นคนดีและยังคงอยู่ในสังคมต่อไปได้ ซึ่งความผิดดังกล่าวมิได้ก่อให้เกิดอันตรายต่อสังคมแต่อย่างใด

⁴⁶ อาริยามณีสว่าง, “การคุมความประพฤติ: ศึกษาการเล็งโทษจำคุก โดยการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลา”, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2550, หน้า 95.

โดยจะเปลี่ยนจากการลงโทษจำคุกมาเป็นการลงโทษด้วยรูปแบบที่เหมาะสม⁴⁷ นอกจากนี้ยังอาจหมายถึงการใช้มาตรการอื่นในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดแทนการลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดในเรือนจำ เช่น การรอลงอาญา การลงโทษปรับ เป็นต้น ซึ่งเป็นมาตรการที่เกิดขึ้นก่อนที่ผู้กระทำความผิดจะเข้าสู่เรือนจำ ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ถูกจำกัดอิสรภาพเลย กับอีกกรณีหนึ่งซึ่งเป็นมาตรการที่นำมาใช้หลังจากที่ผู้กระทำความผิดได้ถูกจองจำอยู่ในเรือนจำมาแล้วระยะหนึ่ง และได้รับการปลดปล่อยออกสู่สังคมอย่างมีเงื่อนไขก่อนครบกำหนดโทษอีกด้วย ซึ่งมาตรการดังกล่าวนี้ มีความหมายใกล้เคียงกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในชุมชน (Community – Based Correction) กล่าวคือ เป็นการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในชุมชนแทนการลงโทษจำคุกในเรือนจำตามปกติ ซึ่งการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในชุมชนนี้ หมายรวมถึง การใช้มาตรการในการควบคุมและแก้ไขผู้กระทำความผิดแบบต่างๆ ที่ได้กระทำในชุมชนโดยอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่ในแต่ละชุมชนเข้ามาช่วยแก้ไขผู้กระทำความผิดเช่น พนักงานคุมประพฤติ อาสาสมัคร รวมทั้งเปิดโอกาสให้องค์กรเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขผู้กระทำความผิดอีกด้วย⁴⁸

มาตรการเลี้ยงการลงโทษจำคุกนี้ ถือได้ว่าเป็นมาตรการเบี่ยงเบนผู้กระทำความผิดออกจากเรือนจำ อย่างหนึ่ง โดยได้มีเงื่อนไขต่างๆ มากำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องปฏิบัติตามซึ่งจะมีอยู่หลายรูปแบบเพื่อนำไปบังคับใช้ให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดและรูปแบบของการกระทำความผิดโดยจะส่งผลถึงการแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดด้วย เช่น การรอลงโทษ โดยมีเงื่อนไขคุมประพฤติอันเป็นมาตรการที่ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ต้องเข้าสู่เรือนจำแต่ต้องมารายงานตัวต่อเจ้าพนักงานคุมประพฤติตามเวลาที่กำหนดต้องทำงานสาธารณะประโยชน์ โดยไม่รับค่าตอบแทน ต้องจ่ายค่าชดเชยให้แก่ผู้เสียหาย หรือการใช้มาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลา เป็นต้น โดยมาตรการเหล่านี้เหมาะสำหรับผู้กระทำความผิดเป็นครั้งแรก หรือกระทำความผิดโดยพลาดไม่มีสันดานชั่วร้าย หรือผู้ต้องโทษจำคุกระยะสั้น อันจะส่งผลให้ผู้กระทำความผิดได้รับผลกระทบจากการลงโทษน้อยกว่าการถูกจำคุกในเรือนจำ ทำให้ผู้กระทำความผิดยังมีศักยภาพในการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้ต่อไป ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ตัวผู้กระทำความผิดครอบครัวและสังคมมากกว่าการลงโทษจำคุกแบบเต็มเวลา

⁴⁷ วัชรภรณ์ จิตรชุ่ม. การหลีกเลี่ยงการลงโทษจำคุกโดยงานคุมประพฤติ ศึกษาเฉพาะอัตราโทษการรอลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา, 2545, หน้า 115

⁴⁸ นันทิ จิตสว่าง. *หลักทัณฑ์วิทยา หลักการวิเคราะห์ระบบงานราชทัณฑ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร, 2540, หน้า 115.

4.2 วัตถุประสงค์ของการเลี้ยงโทษจำคุก

การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยเลี้ยงการลงโทษจำคุกนี้ เป็นแนวคิดที่ใช้รูปแบบต่างๆ ที่มีอยู่อย่างหลากหลายมาใช้ลงโทษกับผู้กระทำความผิด (Diversion Programming in Criminal Justice) และมุ่งที่จะใช้วิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในชุมชน ให้สอดคล้องกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน โดยดูจากพฤติกรรมแห่งการกระทำความผิดและฐานความผิดซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญดังนี้⁴⁹

4.2.1 เพื่อเป็นการลดความเสียหายของโทษจำคุกระยะสั้น หรือลดบรยากาศในแก่ผู้ต้องขังที่กระทำความผิดหลบหนีโทษจากการถูกคุมขังในเรือนจำ และเป็นการลดโอกาสในการเรียนรู้หรือถ่ายทอดเทคนิคอาชญากรรมจากผู้ต้องขังที่เป็นอาชญากรอาชีพ อันอาจจะทำให้กลายเป็นอาชญากรอาชีพไปในที่สุด และยังสามารถกลับเข้าสู่สังคมใช้ชีวิตได้ตามปกติ ไม่ถูกตราหน้าว่าเป็นคนขี้คุก หรือถูกตัดออกจากครอบครัว เพื่อนฝูง และสังคมซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาอื่นตามมา

4.2.2 เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดได้ปรับสภาพชีวิตในชุมชนอิสระให้ดียิ่งขึ้น โดยผู้กระทำความผิดจะได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ที่คอยควบคุม สอดส่องดูแล และให้คำปรึกษาตลอดจนให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ เพื่อให้ผู้กระทำความผิดสามารถปรับตัวเองในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ตามปกติ สามารถประกอบอาชีพ อยู่ร่วมกับญาติพี่น้องได้ อีกทั้งยังจะทำให้ผู้กระทำความผิดได้ทราบความเจริญก้าวหน้าของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปและไม่กลับไปติดต่อกับสังคมในเรือนจำอีก

4.2.3 เพื่อลดความแออัดคับแคบของสถานที่คุมขัง โดยเรือนจำควรเป็นสถานที่ที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดร้ายแรงที่เป็นอันตรายต่อสังคมซึ่งต้องควบคุมตัวไว้หรือตัดออกจากสังคมเป็นเวลานาน อันจะทำให้สังคมเกิดความปลอดภัยมากขึ้น

4.2.4 เพื่อช่วยประหยัดงบประมาณของรัฐที่ต้องนำมาใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูผู้ต้องขังบางประเภทที่ไม่จำเป็น เช่น ผู้กระทำความผิดเล็กน้อย หรือกระทำความผิดโดยพลั้งพลาดไปหรือผู้ที่กระทำความผิดไปเพราะมีเหตุจำเป็นต่างๆ มิได้เกิดจากจิตใจชั่วร้าย ซึ่งหากใช้มาตรการอื่นแทนการลงโทษจำคุก ทำให้ผู้กระทำความผิดสามารถกลับเข้าสู่สังคมทำงานหาเลี้ยงตัวเองและครอบครัวต่อไปได้ ทำให้รัฐไม่จำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดูแลผู้กระทำความผิดประเภทนี้และครอบครัวของบุคคลดังกล่าวเลย

⁴⁹ ประเสริฐ เมฆมณี . *หลักทัณฑ์วิทยา*. กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์, 2523, หน้า 570.

4.3 รูปแบบของการลงโทษจำคุก

การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยลงโทษจำคุกนั้น เป็นแนวทางการลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ ซึ่งจะทำให้การบริหารเรือนจำมีประสิทธิภาพมากขึ้น และยังทำให้การฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเป็นไปอย่างเหมาะสมอีกด้วย โดยมาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยลงโทษจำคุกนั้น ได้ใช้กันอย่างแพร่หลายและเป็นสากลเพื่อเบี่ยงเบนผู้กระทำความผิดออกจากกระบวนการยุติธรรม ซึ่งมีอยู่หลายประเภท และหลายรูปแบบต่างกันไปตามแต่ละขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่อาจนำไปใช้กับผู้ต้องหา จำเลย และผู้กระทำความผิด โดยมีการกำหนดเงื่อนไขให้บุคคลเหล่านี้ปฏิบัติแทนการลงโทษจำคุก ซึ่งมาตรการลงโทษจำคุกนี้อาจแบ่งเป็น 2 รูปแบบ กล่าวคือ การใช้มาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดแบบไม่ควบคุมตัว (Non-Custodial Penalties) เช่น การรอลงอาญาด้วยการคุมประพฤติ การลงโทษปรับ การชดเชยค่าเสียหาย การให้ผู้กระทำความผิดทำงานสาธารณะทดแทนการลงโทษจำคุก เป็นต้น⁵⁰ ซึ่งในบางประเทศก็มีรูปแบบการลงโทษที่คล้ายกับมาตรการดังกล่าว โดยถือว่าเป็นมาตรการลงโทษระดับกลาง (Intermediate Sanction) ที่มีระดับความเข้มงวดมากกว่าการคุมประพฤติทั่วไป แต่ไม่ถึงกับการลงโทษจำคุกในเรือนจำ โดยแบ่งระดับความเข้มงวดในการควบคุมสอดส่องดูแลและผลกระทบที่ผู้กระทำความผิดแต่ละคนจะได้รับต่างกันออกไป ประกอบด้วย การปรับ การคุมความประพฤติ โดยเข้มงวด การริบทรัพย์สิน การจ่ายค่าชดเชยแก่ผู้เสียหาย การทำงานสาธารณะ การกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในบ้านของตัวเองโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ การส่งตัวเข้าค่ายทหาร การใช้ศูนย์รายงานตัว การใช้ศูนย์ควบคุมในชุมชน⁵¹ เป็นต้น

ส่วนการลงโทษผู้กระทำความผิดโดยลงโทษจำคุกอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การใช้มาตรการลงโทษแบบกึ่งควบคุม (Semi-Custodial Penalties) เช่น การปรับ การสั่งปล่อยโดยมีเงื่อนไข การทำทัณฑ์บน การคุมประพฤติแบบเข้มงวด การรอลงอาญา เป็นต้น ซึ่งมาตรการดังกล่าวจะคล้ายกับการลงโทษจำคุก แต่ผู้กระทำความผิดจะถูกจำกัดเสรีภาพในร่างกายเพียงบางช่วงเวลาโดยผู้กระทำความผิดยังสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้ตามปกติ อีกทั้งเมื่อถึงช่วงเวลาที่ต้องถูกควบคุมตัวทางเจ้าหน้าที่ก็จะช่วยฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับตัวเป็นคนดีไม่ถูกตราหน้าว่าเป็นคนจู้จุกไม่มีปัญหาครอบครัวและยังเป็นการข่มขู่ผู้กระทำความผิดทำให้รู้สึกกลัวในการที่จะกระทำความผิดอีกเพราะไม่ต้องการที่จะสูญเสียอิสรภาพโดยเด็ดขาด ซึ่งทั้งสองมาตรการดังกล่าวนี้มีวัตถุประสงค์ที่เน้นถึงการป้องกันสังคม โดยพยายามสร้างรูปแบบของมาตรการการแก้ไขฟื้นฟูและควบคุมดูแลผู้กระทำความผิดให้มีความเหมาะสมและหลากหลายมากกว่าการจำคุกและการคุม

⁵⁰ David Biles. Crime and Justice in Australia. p. 102.

⁵¹ Carlson Norman A. Op.cit.

ประพฤติ โดยต้องนำมาใช้ให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละประเภท อีกทั้งยังเป็นการลดค่าใช้จ่ายของรัฐในการควบคุมผู้กระทำความผิดอีกด้วย ซึ่งรูปแบบของการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด โดยเลี้ยงโทษจำคุกนั้นสามารถจำแนกลักษณะต่างๆ ในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมได้ดังต่อไปนี้

4.3.1 ขั้นตอนก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

เป็นการเลี้ยงหรือเบี่ยงเบนผู้กระทำความผิดออกไปจากกระบวนการยุติธรรม เช่น ใช้ศาลหมู่บ้าน หรือมาตรการทางสังคมสงเคราะห์โดยหน่วยงานด้านสวัสดิการกับผู้กระทำความผิด เป็นต้น เป็นการให้ชุมชนบำบัด ซึ่งจะใช้กับผู้กระทำความผิดเพียงเล็กน้อยไม่เป็นอันตรายต่อสังคม สามารถจะใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้ตามปกติอันจะเป็นการลดคดีที่จะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้อย่างเด็ดขาด เพราะผู้กระทำความผิดจะไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเลย ซึ่งแนวทางที่สำคัญและมีการนำมาใช้ได้แก่ การระงับข้อพิพาทนอกศาล⁵² อันเป็นมาตรการหนึ่งที่สามารถลดปริมาณคดีที่จะเข้าสู่ศาลได้ อีกทั้งยังเป็นการเยียวยาความเสียหายและเกิดจิตสำนึกในการกระทำของผู้กระทำความผิด และการให้อภัยและยอมรับการชดใช้ของผู้ได้รับความเสียหาย นอกจากนี้เมื่อข้อพิพาทดังกล่าวได้ระงับไปแล้ว คู่กรณีก็ยังสามารถที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุขด้วย

การระงับข้อพิพาทนอกศาลนี้อาจดำเนินการในลักษณะไม่เป็นทางการในระดับชุมชน ที่เรียกว่าศาลหมู่บ้าน โดยมีโดยมีรูปแบบที่เรียกว่าการให้อनुญาโตตุลาการ กล่าวคือเมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้น คู่กรณีจะอาศัยบุคคลที่สามซึ่งเป็นผู้ที่ทั้งสองฝ่ายเชื่อถือหรือเป็นผู้ที่ได้รับ ความเคารพนับถือจากบุคคลทั่วไปเข้ามาเป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท หรือการที่ให้ผู้คนที่ถูกตั้งขึ้นมาเป็นอนุญาโตตุลาการเข้ามาทำหน้าที่ตัดสินข้อพิพาทที่เกิดขึ้น ซึ่งรูปแบบที่ไม่เป็นทางการดังกล่าวนี้ ได้พัฒนาจากอดีตจนถึงปัจจุบันมากขึ้นจนทำให้มีรูปแบบทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งเดิมได้นำมาใช้ระงับข้อพิพาททางแพ่งเป็นจำนวนมาก ต่อมาก็นำมาใช้ระงับข้อพิพาททางอาญาและทางปกครองมากขึ้น แต่ด้วยข้อจำกัดทางกฎหมายทำให้การดำเนินการดังกล่าวไม่ปรากฏให้เห็นชัดเจน ต่างจากการปรับ การคุมประพฤติ ที่มีกฎหมายรองรับไว้อย่างชัดเจนและนำมาใช้กันอย่างแพร่หลาย

⁵² วรณิ วงศาสุลักษณ์. (2547, มิถุนายน-กรกฎาคม). “การระงับข้อพิพาททั้งในและนอกศาล : มาตรการหนึ่งในการลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล.” วารสารยุติธรรม, ปีที่ 4, ฉบับที่ 5, หน้า 47-48. อ้างใน อาริษา มณีสว่าง, “การคุมความประพฤติ: ศึกษาการเลี้ยงการลงโทษจากคุกโดยการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลา”, (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2550, หน้า31.

4.3.2 ขั้นตอนระหว่างการศึกษาในกระบวนการยุติธรรม

ซึ่งผู้กระทำความผิดได้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมแล้ว แต่เมื่อพิจารณาลักษณะความผิดที่กระทำประกอบกับปัจจัยอื่นๆ แล้ว ผู้กระทำความผิดไม่ควรที่จะได้รับโทษถึงจำคุก โดยรูปแบบต่างๆ ที่จะนำมาใช้นั้นก็ขึ้นอยู่กับว่าคดีนั้นอยู่ในขั้นตอนของหน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบ กล่าวคือ อยู่ในขั้นตอนระหว่างการดำเนินคดีของตำรวจ หรือการพิจารณาสั่งคดีของพนักงานอัยการ หรือระหว่างการศึกษาของศาล ซึ่งในแต่ละขั้นตอน ก็มีวิธีที่แตกต่างกันออกไป เช่น

1) ในระหว่างการดำเนินคดีของตำรวจ เป็นวิธีการที่จะทำให้คดีเล็กๆน้อยๆ เสร็จสิ้นไปจากกระบวนการยุติธรรมอีกทั้งยังเป็นการลดภาระของศาลและพนักงานอัยการด้วยโดยถือว่าเป็นการเลิกคดีอาญา ในความผิดเล็กๆน้อยๆ และความผิดที่มีโทษปรับให้เสร็จสิ้นไปจากชั้นพนักงาน โดยการเลิกคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยมี 2 กรณี กล่าวคือ การเลิกคดีอาญาโดยยอมชำระค่าปรับและการเลิกคดีอาญาโดยการเปรียบเทียบ⁵³

(1) การเลิกคดีอาญาโดยยอมชำระค่าปรับ ตามมาตรา 37 (1) บัญญัติว่า “ในคดีโทษปรับสถานเดียว คดีอาญาเลิกกันได้เมื่อผู้กระทำความผิดยินยอมเสียค่าปรับในอัตราอย่างสูงสำหรับความผิดนั้นแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนศาลพิจารณา” และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 79 บัญญัติว่า “ในคดีที่มีโทษปรับสถานเดียว ถ้าผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดนำค่าปรับในอัตราอย่างสูงสำหรับความผิดนั้นมาชำระก่อนที่ศาลเริ่มต้นสืบพยาน ให้คดีนั้นเป็นอันระงับไป” เมื่อผู้กระทำความผิดยอมชำระค่าปรับยอมทำให้คดีอาญาระหว่างรัฐกับผู้ถูกกล่าวหาเลิกกัน

(2) การเลิกคดีอาญาโดยการเปรียบเทียบ ตามมาตรา 37 และ มาตรา 38 ซึ่งได้วางหลักเกณฑ์ในการเปรียบเทียบไว้ กล่าวคือ คดีที่เปรียบเทียบได้นั้นจะต้องเป็นคดีความผิดลหุโทษ และความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวอย่างสูงไม่เกินสองพันบาท และความผิดที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะให้เปรียบเทียบได้ เช่น พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ.2522 มาตรา 163 เป็นต้น โดยกฎหมายได้กำหนดให้เจ้าพนักงานเป็นผู้กำหนดค่าปรับซึ่งผู้ต้องหาจะต้องชำระและเมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามจำนวนที่เจ้าพนักงานกำหนดไว้ภายในเวลาอันสมควรแล้วแต่ต้องไม่เกินสิบห้าวัน คดีนั้นเป็นอันเสร็จเด็ดขาด แต่ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมชำระตามที่เปรียบเทียบหรือยินยอมแล้ว แต่ไม่ยอมชำระเงินค่าปรับภายในเวลาที่กำหนดก็จะต้องดำเนินคดีต่อไป

การเปรียบเทียบปรับถือได้ว่าเป็นการลงโทษต่อทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด โดยเชื่อว่าเป็นการลงโทษเพื่อป้องปรามหรือข่มขู่ ทำให้ผู้กระทำความผิดมีความเข็ดหลาบไม่กระทำความผิดซ้ำอีก และยังเป็นวิธีการที่สามารถลดคดีปริมาณคดีที่จะขึ้นสู่ศาลด้วย

⁵³ คณิต ณ นคร. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2549, หน้า 346-347.

2) ระหว่างการพิจารณาสั่งฟ้องคดีของพนักงานอัยการ ก็อาจใช้มาตรการชะลอการฟ้อง ที่ให้อำนาจพนักงานอัยการใช้ดุลพินิจในการสั่งชะลอการฟ้องคดีแก่ผู้กระทำความผิดบางประเภทเอาไว้ก่อนหากเห็นว่า ถ้ามีการฟ้องร้องต่อไปจะเป็นผลเสียต่อผู้ต้องหาหรือสังคมจากนั้นก็ปล่อยผู้กระทำความผิดไปโดยมีเงื่อนไข เช่น เงื่อนไขการคุมประพฤติภายในระยะเวลาหนึ่งหากไม่มีการกระทำความผิดเงื่อนไขหรือมิได้ไปกระทำความผิดที่ใดอีก พนักงานอัยการก็จะสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหาคนนั้น แต่หากไปกระทำความผิดขึ้นอีก หรือกระทำความผิดเงื่อนไข ก็จะถูกฟ้องในคดีที่ชะลอไว้และในคดีที่ทำผิดใหม่อีกด้วย⁵⁴ โดยในประเทศไทยยังไม่มีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการชะลอฟ้องขึ้นมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม แต่ทางอัยการสูงสุดได้มีการผลักดันให้มีพระราชบัญญัติชะลอฟ้องขึ้นมาใช้ซึ่งยังคงอยู่ในระหว่างการพิจารณาของรัฐสภา แต่ในพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติให้อำนาจพนักงานอัยการในการนำมาตราการชะลอฟ้องมาใช้ได้เป็นครั้งแรกอันเป็นบทบัญญัติเฉพาะที่นำมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่เสพยาเสพติดเท่านั้นมิได้มีผลบังคับเป็นการทั่วไป

3) ระหว่างการพิจารณาคดีของศาล เมื่อคดีขึ้นสู่การพิจารณาคดีของศาลแล้ว ผู้พิพากษาจะทำการสืบพยานคู่ความทั้งสองฝ่ายเพื่อให้ทราบข้อเท็จจริง อันนำไปสู่การพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิด ซึ่งโทษที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับนั้นจะต้องมีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา โดยผู้กระทำความผิด จะถูกลงโทษสถานใดนั้นขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาล ในการกำหนดโทษให้มีความเหมาะสมกับระดับความรุนแรงของผู้กระทำความผิดแต่ละคน โดยทั่วไปนั้นระดับความรุนแรงที่ศาลจะนำมาใช้ในการลงโทษผู้กระทำความผิดนั้นอาจแบ่งเป็น 3 ระดับ กล่าวคือ การลงโทษขั้นต่ำ (Minimum) ได้แก่ การจ่ายค่าชดเชยแก่ผู้เสียหาย (Restitution) การปรับเป็นรายวัน (Day fines) การริบทรัพย์สิน (Forfeitures) การทำงานบริการสังคม (Community service) และการคุมประพฤติทั่วไป (Probation) เป็นต้น การลงโทษระดับกลาง (Intermediate Sanction) ได้แก่ การคุมประพฤติแบบเข้มงวด (Intensive supervision) การคุมขังผู้กระทำความผิดในที่อยู่อาศัย (House arrest) การควบคุมผู้กระทำความผิดโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic monitoring) ศูนย์รายงานตัว (Day reporting center) และศูนย์ควบคุมในชุมชน (Residential community corrections) ศูนย์กักขังผู้ถูกคุมความประพฤติ (Probation Detention Center) การคุมประพฤติแบบฝึกค่ายทหาร (Probation Boot Camp) เป็นต้น ซึ่งการลงโทษขั้นต่ำและการลงโทษระดับกลาง ดังกล่าว ถือได้ว่าเป็นมาตรการไม่ควบคุมตัว (Non – Custodial Measure) อย่างหนึ่ง และการลงโทษขั้นสูงสุด ได้แก่ การลงโทษกักขัง (Jail) หรือการจำคุกในเรือนจำ (Prison) เป็นต้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นมาตรการควบคุมตัว (Custodial Measure) นอกจากนี้ยังมีมาตรการลงโทษผู้กระทำ

⁵⁴ นที จิตสง่า. เล่มเดิม หน้า 126.

ความผิดที่มีความรุนแรงมากกว่าการลงโทษแบบไม่ควบคุมตัว แต่ไม่ถึงกับจำต้องลงโทษผู้กระทำ ความผิดด้วยการควบคุมตัวไว้ในเรือนจำ ซึ่งเรียกว่ามาตรการกึ่งควบคุม (Semi – Custodial Measure) ได้แก่ การคุมขังเป็นช่วงระยะเวลา (Periodic Detention) และระบบบ้านกึ่งวิถีหรือศูนย์ ควบคุมในชุมชน (Half – Way House or Detention Center) โดยแต่ละรูปแบบอธิบายพอสังเขปได้ ดังนี้

(1) มาตรการไม่ควบคุมตัวผู้กระทำความผิด (Non – Custodial Measure)

ก. การใช้มาตรการลงโทษขั้นต่ำต่อผู้กระทำความผิด (Minimum Sanction)

ได้แก่

- การจ่ายค่าชดเชยแก่ผู้เสียหาย (Restitution) เป็นวิธีการที่ศาล นำมาใช้กับผู้กระทำความผิดเล็กน้อย ไม่มีความรุนแรงและไม่เป็นอันตรายต่อสังคมโดยวิธีการ ดังกล่าวนี้มีการใช้บังคับอย่างจริงจังในประเทศอเมริกาตั้งแต่ปี ค.ศ.1970 ซึ่งศาลมักจะนำมาใช้ ควบคู่กับการคุมประพฤติ วัตถุประสงค์สำคัญของวิธีการนี้นั้น ต้องการให้ผู้เสียหายลดความผิดที่จะ แก่แก่นผู้กระทำความผิดลงโดยใช้วิธีการชดเชยความเสียหายอันทำให้ผู้เสียหายได้รับประโยชน์ ต่างๆ จากผู้กระทำความผิดแทน นอกจากนี้ยังช่วยป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิด ซ้ำขึ้นอีกและยังเป็นการช่วยแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอีกด้วย เพราะวิธีการดังกล่าวสามารถเห็น ได้ชัดเจนเป็นรูปธรรมและผู้กระทำความผิดจะต้องเป็นผู้ชดเชยความเสียหายนั้นด้วยตัวเองทำให้เกิด ความรู้สึกรับผิดชอบจากการกระทำความผิดของตนอยู่บ้าง ผู้กระทำความผิดมักยินยอมจ่าย ค่าชดเชยตามที่กำหนด เพราะส่งผลให้ผู้กระทำความผิดยังคงใช้ชีวิตอยู่ในสังคมประกอบอาชีพ ดูแลครอบครัวได้ตามปกติ โดยค่าชดเชยดังกล่าวนั้นศาลจะใช้ดุลพินิจกำหนดให้เหมาะสมกับความ ร้ายแรงที่ผู้เสียหายได้รับ ซึ่งมักจะเป็นส่วนหนึ่งของค่าเสียหายที่แท้จริงเท่านั้นโดยอาจคำนวณจาก ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลหรือค่าขาดรายได้จากการหยุดงาน เป็นต้น ต่างจากการจ่ายค่าชดเชย ความเสียหายในทางแพ่งที่ต้องเป็นไปตามความเสียหายที่แท้จริง อาจกล่าวได้ว่าการจ่ายค่าชดเชย ความเสียหายนี้นำไปสู่การปรองดองกันระหว่างผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายซึ่งในประเทศ อเมริกานิยมนำมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก⁵⁵

- การปรับเป็นรายวัน (Day fines) เป็นวิธีการจ่ายค่าปรับที่คำนวณ จำนวนเงินตามความเหมาะสมกับรายได้ ฐานะ และความสามารถในการจ่ายของผู้กระทำความผิด แต่ละคน โดยเริ่มปรากฏใช้บังคับในคำพิพากษาของศาลในประเทศทางเหนือของประเทศยุโรปมา

⁵⁵ Allen, Harry E. (2004). *Corrections in America: An Introduction* (10 th ed.). p. 143. อ้างใน อาริยา มณีสว่าง, “การคุมความประพฤติ: ศึกษาการเลี้ยงการลงโทษจากคุกโดยการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลา”, (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2550, หน้า34.

หลายปีแล้ว ต่อมาได้มีการนำมาใช้บังคับในประเทศอเมริกาเพื่อทดแทนการปรับแบบเดิมที่คำนึงถึงแต่ความผิดที่เกิดขึ้นเพียงอย่างเดียว ทำให้ผู้กระทำความผิดที่มีรายได้น้อยไม่มีเงินเพียงพอในการเสียค่าปรับต้องถูกลงโทษอื่นแทน เช่น การกักขังแทนค่าปรับ เป็นต้น ต่างจากผู้กระทำความผิดที่มีฐานะร่ำรวยซึ่งกระทำความผิดฐานเดียวกันแต่มีทุนทรัพย์เพียงพอที่จะจ่ายค่าปรับไม่ต้องรับผลร้ายจากการลงโทษ ซึ่งผลของการปรับดังกล่าวบางครั้งทำให้เกิดความไม่ยุติธรรม อีกทั้งยังเป็นการยากที่จะกำหนดค่าปรับให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดที่มีฐานะต่างกัน ได้ เพราะค่าปรับที่สูงเกินไปย่อมทำให้ผู้กระทำความผิดที่ยากจนไม่สามารถหาเงินมาจ่ายได้ ส่วนค่าปรับที่ต่ำเกินไปก็อาจทำให้ผู้กระทำความผิดที่มีฐานะร่ำรวยไม่สำนึกในการกระทำของตนอันเป็นเหตุให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำได้ง่าย

การปรับรายวันดังกล่าวนี้ เมื่อศาลกำหนดให้ผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับแล้ว หากผู้กระทำความผิดไม่สามารถจ่ายได้ครบในคราวเดียว ก็สามารถผ่อนค่าปรับนั้นเป็นงวดๆ ได้ตามระยะเวลาที่กำหนด โดยการกำหนดค่าปรับนั้น ศาลจะคำนึงถึงภาระและสถานะทางการเงิน หน้าที่การงานของผู้กระทำความผิดแต่ละคนประกอบด้วย วิธีการดังกล่าวนี้จะช่วยให้ผู้กระทำความผิดที่มีฐานะต่างกันชำระค่าปรับจำนวนต่างกันตามความเหมาะสมของฐานะทางการเงินทำให้การชำระค่าปรับมีความยุติธรรมมากขึ้น อีกทั้งยังทำให้มีผู้ฝ่าฝืนการจ่ายค่าปรับมีจำนวนน้อยลงด้วย

- การริบทรัพย์ (Forfeitures) เป็นโทษที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณซึ่งเดิมถือได้ว่าเป็นโทษที่มีความร้ายแรงและส่งผลต่อครอบครัวของผู้กระทำความผิดมากเกินไป เนื่องจากผู้กระทำความผิดต้องถูกยึดทรัพย์ทั้งหมดมาเป็นของรัฐ ด้วยเหตุดังกล่าวจึงยกเลิกและเปลี่ยนแนวคิดในการริบทรัพย์มาเป็นการริบเฉพาะสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความผิด⁵⁶ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การริบทรัพย์เป็นวิธีการที่ทำให้ผู้กระทำความผิดสูญเสียทรัพย์สินต่างๆ ที่จะต้องถูกริบซึ่งศาลมักนำไปใช้เพื่อเสริมกับมาตรการอื่น ซึ่งทรัพย์ที่จะถูกริบนั้นต้องเป็นทรัพย์ที่นำไปใช้ในการกระทำความผิดหรือเป็นทรัพย์สินที่มีอยู่โดยผิดกฎหมาย เป็นต้น อันจะส่งผลเพื่อให้สอดคล้องกับการลงโทษเพื่อทดแทนความผิดเนื่องจากต้องสูญเสียทรัพย์สินของตนไป อีกทั้งยังเป็นการข่มขู่ผู้กระทำความผิดด้วย เพราะทำให้เกิดความหลบจำ เนื่องจากทรัพย์ที่ริบนั้นบางชนิดมีราคาสูง เช่น การกระทำความผิดเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมหรือการค้ายาเสพติดที่มีรายได้และกำไรจำนวนมาก หากมีการริบทรัพย์ก็จำทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับความเสียหายทางทรัพย์สินมากพอสมควรอีก

⁵⁶ ณรงค์ ใจหาญ. *กฎหมายอาญาว่าด้วยโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย*. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2543, หน้า 81.

ทั้งยังเป็นการตัดโอกาสมิให้ผู้กระทำความผิดใช้ทรัพย์สินที่ถูกริบเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดซ้ำอีกด้วย

- การทำงานบริการสังคม (Community service) คือการกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องทำงานสาธารณะประโยชน์ตามที่ได้รับมอบหมายให้แก่สังคม โดยไม่ได้รับค่าตอบแทนจากการทำงาน เพื่อชดเชยความผิดที่ตนได้กระทำให้กับสังคมภายใต้การดูแลสอดส่องของพนักงานคุมประพฤติ โดยมากจะเป็นการทำงานให้กับองค์กรการกุศล หรือองค์กรสาธารณะที่ไม่หวังผลกำไรตอบแทน เช่น เป็นอาสาสมัครในโรงพยาบาล ทำความสะอาดถนน ทำความสะอาดสถานที่สาธารณะต่างๆ ได้แก่ โบสถ์ โรงเรียน หรือสร้างที่จอดรถ สนามเด็กเล่น บ้านพักคนชรา ขับรถให้คนชราในสถานพยาบาล ซ่อมแซมสถานที่ราชการ เป็นต้น นอกจากนี้ในช่วงหลังหากผู้กระทำความผิดเป็นทันตแพทย์ ศาลก็อาจกำหนดให้บุคคลดังกล่าวไปช่วยตรวจรักษาฟันให้แก่ประชาชนในศูนย์ ทันตกรรม เป็นเวลา 100 ชั่วโมง หรือหากผู้กระทำความผิดเป็นแพทย์ทั่วไป ศาลอาจกำหนดให้ไปตรวจรักษาผู้ป่วยหรือไปให้บริการทางการแพทย์แก่ผู้ถูกคุมขังในเรือนจำทุกวันเสาร์เป็นเวลา 50 ชั่วโมง เป็นต้น ปัจจุบันศาลในประเทศต่างประเทศได้นำวิธีการทำงานบริการสังคมไปใช้กับผู้กระทำความผิดอย่างกว้างขวางซึ่งแต่ละประเทศมีระยะเวลาในการทำงานไม่เท่ากัน เช่นประเทศนิวซีแลนด์ มีการสั่งให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทำงานบริการสังคมประมาณ 8 - 200 ชั่วโมง ประเทศอเมริกา กำหนดให้ทำงานบริการสังคมประมาณ 200 - 300 ชั่วโมง ส่วนประเทศไทยได้กำหนดให้ทำงานบริการสังคมประมาณ 12 - 200 ชั่วโมง เป็นต้น โดยศาลเห็นว่าหากนำวิธีการดังกล่าวมาใช้เป็นเงื่อนไขของการคุมประพฤติผู้กระทำความผิด จะทำให้ผู้ถูกคุมความประพฤติรู้จักทำงาน เกิดความรับผิดชอบ และมีระเบียบวินัยมากขึ้น

- การคุมประพฤติทั่วไป (Probation) เป็นมาตรการในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยเลี้ยงโทษจำคุกในเรือนจำอย่างหนึ่งที่ได้นำมาใช้อย่างเป็นสากลโดยเริ่มมองผู้กระทำความผิดในภาพพจน์ที่เปลี่ยนไปจากเดิมที่มีทัศนคติว่า อาชญากรเป็นคนชั่วร้ายไม่สมควรให้อภัยกลับกลายเป็นว่า อาชญากรเป็นผู้ที่เกิดมาต้องประสบกับความโชคร้าย เป็นผู้ป่วยของสังคมที่ต้องเยียวยาแก้ไขมากกว่าการลงโทษเพื่อแก้แค้นแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งมาตรการอย่างหนึ่งที่นำมาใช้กับผู้กระทำความผิดก็คือการคุมประพฤติ โดยการคุมความประพฤตินี้เป็นมาตรการอย่างหนึ่งที่มีโทษ แต่ได้พัฒนามาจากพื้นฐานของการลงโทษที่มีวัตถุประสงค์ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ในแต่ละประเทศจะมีรูปแบบ การกำหนดเงื่อนไขต่างๆ และวิธีการบังคับควบคุม

พฤติกรรมของผู้กระทำความผิดแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับปรัชญาทางกฎหมายและการเมืองของประเทศนั้นๆ⁵⁷

การคุมประพฤตินั้นมีต้นกำเนิดมาจากประวัติศาสตร์กฎหมายของประเทศอังกฤษและประเทศอเมริกาโดยมาจากแนวคิดของ John Augustus ซึ่งถือเป็นบิดาของการคุมประพฤติ โดยได้ริเริ่มนำผู้กระทำความผิดที่ถูกส่งตัวเข้าเรือนจำเข้ามารับการควบคุมดูแลในบ้านของตนเอง และได้ให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขผู้กระทำความผิด อีกทั้งยังหาสาเหตุและแก้ไขที่สาเหตุของการกระทำความผิดดังกล่าวจนบรรลุผลสำเร็จซึ่งถือได้ว่าเป็นรูปแบบของการคุมประพฤติครั้งแรก และได้มีการพัฒนารูปแบบการคุมประพฤติมาจนถึงปัจจุบันและได้ใช้บังคับอย่างแพร่หลาย โดยรูปแบบการคุมประพฤติได้ปรากฏชัดเจนขึ้นในปี ค.ศ. 1878 ในมลรัฐ Massachusetts กล่าวคือมีการออกกฎหมายเกี่ยวกับการคุมความประพฤติขึ้นมาใช้ มีการจัดตั้งองค์กร เจ้าหน้าที่ มารองรับการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว อันเป็นพื้นฐานที่พัฒนามาสู่อุปกรณ์การคุมประพฤติในปัจจุบัน โดยการคุมประพฤติดังกล่าวนี้ถือได้ว่าเป็นมาตรการทางเลือกหนึ่งที่น่ามาใช้บังคับผู้กระทำความผิดที่ไม่ต้องถูกจำคุกในเรือนจำ แต่เป็นมาตรการที่มีความเข้มงวดน้อยที่สุด เพราะผู้กระทำความผิดยังสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้ตามปกติภายใต้การสอดส่องดูแลของพนักงานคุมประพฤติ หรืออยู่ภายใต้เงื่อนไขอื่น ๆ ที่ศาลกำหนดไว้ด้วย⁵⁸ โดยผู้ที่จะได้รับการคุมประพฤตินั้น ในประเทศอเมริกาศาลจะพิจารณาความเหมาะสมจากการรายงานก่อนการพิจารณาและกฎหมายในแต่ละรัฐของผู้กระทำความผิดในแต่ละคน ซึ่งมักจะนำไปใช้กับผู้กระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรง หรือผู้กระทำความผิดครั้งแรก ไม่มีประวัติอาชญากรรมมาก่อน เป็นผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ผู้กระทำความผิดที่มีโอกาสในการกระทำความผิดซ้ำน้อย เป็นต้น ซึ่งผู้กระทำความผิดดังกล่าวเพียงใช้มาตรการควบคุมดูแลสอดส่องเพียงเล็กน้อยก็เพียงพอที่จะแก้ไขฟื้นฟูและป้องกันการกระทำผิดซ้ำแล้ว

เนื่องจากการคุมความประพฤติของประเทศต่างๆ มักจะมีวัตถุประสงค์หลักที่เหมือนกัน กล่าวคือ เพื่อต้องการให้ผู้กระทำความผิดสามารถปรับปรุงพฤติกรรมที่เป็นสาเหตุของการกระทำความผิดได้ ส่วนในรายละเอียดนั้นก็แตกต่างกันไป เช่น เรื่องเกี่ยวกับความรุนแรงของความคิด ประเภทของความคิด ซึ่งการที่ศาลจะมีคำสั่งให้มีการคุมความประพฤติได้นั้นศาลจะต้องคำนึงถึงพฤติกรรม หรือบุคลิกภาพของผู้กระทำความผิดว่ามี อายุ อุปนิสัย สุขภาพ ครอบครัว สภาพ

⁵⁷ นวลจันทร์ ทศนชัยกุล. *การคุมประพฤติและการพักการลงโทษ*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2532, หน้า 23.

⁵⁸ Belinda Rodgers McCarthy and Bernard J. McCarthy, Jr. (1997). *Community – Based Corrections* (3 rd ed.). p. 97.

จิตใจ อย่างไร ซึ่งประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยก็ได้บัญญัติไว้ชัดเจนตามมาตรา 56 รูปแบบของการคุมประพฤตินี้ได้พัฒนามาจากการรอกำหนดโทษและรอกำหนดโทษซึ่งศาลจะสั่งให้คุมประพฤติโดยไม่มีคำพิพากษาให้รอกำหนดโทษหรือรอกำหนดโทษไม่ได้และการรอกำหนดโทษก็จะนำมาใช้สำหรับโทษจำคุกเท่านั้น จะนำมาใช้กับโทษปรับและโทษจำคุกที่เปลี่ยนมาเป็นโทษกักขังไม่ได้ นอกจากนี้ในบางประเทศก็มีรูปแบบการคุมประพฤติแบบผสมผสาน (Shock Probation) คือ คำพิพากษาที่ลงโทษผู้กระทำความผิดโดยมีทั้งการจำคุกและการปล่อยโดยได้รับการควบคุมสอดส่องในชุมชน กล่าวคือ เมื่อมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกระยะสั้น และได้ถูกจำคุกมาประมาณ 90 ถึง 120 วัน แล้วปล่อยตัวไปโดยอยู่ภายใต้การคุมประพฤติ ซึ่งนักกฎหมายเห็นว่า การลงโทษจำคุกในระยะเวลาสั้นนั้น ยังสามารถข่มขู่ผู้กระทำความผิดมิให้คิดที่จะกระทำความผิดขึ้นอีกได้ โดยรูปแบบดังกล่าวยังมีใช้ในมลรัฐโอไฮโอ ประเทศสหรัฐอเมริกา แต่ก็มีนักกฎหมายบางฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับรูปแบบดังกล่าว เพราะเห็นว่าการคุมประพฤตินี้มีหลักการสำคัญ คือ ต้องการเลี้ยงโทษจำคุก มิใช่ต้องถูกลงโทษจำคุกก่อนแล้วจึงนำมาตราการคุมประพฤตินำมาใช้ เพราะแม้จะเป็นการลงโทษจำคุกระยะสั้น แต่ก็ทำให้ผู้กระทำความผิดที่ใช้รูปแบบดังกล่าวมีมลทินและมีประวัติหมองลงไปด้วย⁵⁹

เมื่อศาลมีคำพิพากษาแล้ว พนักงานคุมประพฤติจะทำการควบคุมและสอดส่องดูแลพฤติกรรมของจำเลย (Supervision) ให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำเพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติกลับตัวเป็นคนดี ไม่กระทำความผิดขึ้นมาอีก และช่วยเหลือตัวเองต่อไปได้ นอกจากนี้ยังคอยดูแลเพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติปฏิบัติตามเงื่อนไขของศาลที่กำหนดไว้ เช่น การกำหนดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติเข้าร่วมกิจกรรมตามที่กำหนด เข้าศึกษาเล่าเรียน ฝึกอาชีพ พักอาศัยอยู่ในสถานที่ที่ถูกจัดตั้งขึ้นสำหรับคุมประพฤติโดยเฉพาะตามที่ศาลกำหนด ห้ามกระทำการบางอย่าง หรือ ห้ามพบปะบุคคลที่กำหนด หรือห้ามเข้าไปในสถานที่ที่กำหนด เป็นต้น หากต้องการออกนอกเขตที่ศาลกำหนดก็ต้องขออนุญาตจากพนักงานคุมประพฤติก่อน และหากฝ่าฝืนหรือกระทำความผิดอาญาซ้ำขึ้นใหม่ ก็อาจถูกเพิกถอนการคุมประพฤติได้ อันจะส่งผลให้ผู้ถูกคุมความประพฤติได้รับโทษหนักขึ้นหรือได้รับการวางเงื่อนไขการคุมความประพฤติที่เข้มงวดขึ้น แต่หากภายในเวลาที่ศาลกำหนดผู้กระทำความผิดไม่ได้ทำผิดเงื่อนไขคุมประพฤติ หรือมิได้กระทำความผิดซ้ำอีก ก็จะพ้นโทษไปเป็นอิสระ

ข. การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางต่อผู้กระทำความผิด (Intermediate Sanction) มาตรการลงโทษระดับกลาง หรือ Intermediate Sanction นั้น หมายถึง ทางเลือกในการลงโทษที่พิจารณาถึงลำดับความต่อเนื่องที่อยู่ระหว่างการคุมความประพฤติแบบเดิมกับการจำคุกที่

⁵⁹ นวลจันทร์ ทศนชัยกุล. เล่มเดิม, หน้า 43.

ใช้อยู่ตามปกติ โดยมีการจัดระดับกลาง (Mid – range disposition) เพื่อนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดในชุมชน โดยเป็นวิธีการสำหรับผู้กระทำความผิดโดยใช้วิธีการสอดส่องดูแลหนักกว่าการคุมประพฤติแบบปกติ แต่ยังไม่ถึงขั้นจำคุกเต็มรูปแบบ ศาลจะใช้มาตรการลงโทษจำคุกระดับกลางเมื่อเห็นว่า การคุมประพฤติแบบเดิมนั้นเบาเกินไปแต่การกระทำความผิดนั้นก็ยังไม่สมควรที่จะลงโทษจำคุก⁶⁰ โดยวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการลงโทษระดับกลางนี้ก็เพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ โดยสร้างกลไกในการควบคุมผู้กระทำความผิดที่ไม่จำเป็นต้องใช้โทษจำคุกอันจะทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณมากขึ้น อีกทั้งเพื่อลดจำนวนผู้ต้องขังที่มีจำนวนมากขึ้นจนไม่เพียงพอกับพื้นที่ในเรือนจำ โดยมาตรการดังกล่าวนี้จะคำนึงถึงความสมดุลระหว่างประสิทธิภาพการควบคุมดูแลผู้กระทำความผิดและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น และมีมาตรการในรูปแบบต่างๆ ให้เลือกใช้เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคนมากที่สุด ซึ่งหากไม่มีมาตรการดังกล่าวนี้มาบังคับใช้ผู้กระทำความผิดก็ต้องถูกส่งตัวเข้าเรือนจำต่อไป

มาตรการลงโทษระดับกลาง หรือ Intermediate Sanction นี้ เกิดขึ้นครั้งแรกในมลรัฐจอร์เจีย ประเทศอเมริกา และถือได้ว่าเป็นต้นแบบของการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางในประเทศต่างๆต่อมา โดยรูปแบบของมาตรการดังกล่าวนี้ จะมีระดับความรุนแรงและวัตถุประสงค์ที่ต่างกันไปได้แก่

- การควบคุมอย่างใกล้ชิด (Intensive Supervision or Probation – ISP) หรือควบคุมประพฤติแบบเข้มงวดนี้ เป็นวิธีการที่มีความเข้มงวดกับเสรีภาพของผู้กระทำความผิดมากขึ้น โดยจะมีการสอดส่องและดูแลผู้กระทำความผิดมากขึ้นและดูแลอย่างใกล้ชิดยิ่งกว่าการคุมประพฤติทั่วไป เช่น กำหนดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติต้องมารายงานตัวกับพนักงานคุมประพฤติมากขึ้น เช่น กำหนดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติต้องมารายงานตัวกับพนักงานคุมความประพฤติมากขึ้น พนักงานคุมความประพฤติออกไปสอดส่องที่บ้านพักของผู้ถูกคุมความประพฤติหลายครั้งในแต่ละสัปดาห์ มีการห้ามออกนอกเคหสถานในช่วงเวลาที่กำหนด หรือมีการตรวจสอบประวัติอาชญากรทุกสัปดาห์ ทุกเดือน เป็นต้น โดยศาลจะพิจารณาให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดในแต่ละคน ซึ่งกระทำความผิดที่มีความรุนแรงมากขึ้นได้ แต่การกระทำความผิดนั้น แม้จะมีความรุนแรงแต่ลักษณะของการกระทำความผิดก็ยังไม่ควรที่จะถูกตัดออกจากสังคมอย่างถาวรโดยการจำคุก และหากนำวิธีการคุมประพฤติทั่วไปมาใช้ก็ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้ผู้กระทำความผิดปรับปรุง

⁶⁰ ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์. การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชนกับการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง. หน้า 260. อ้างใน อาริษา มณีสว่าง, “การคุมความประพฤติ: ศึกษาการเลี้ยงการลงโทษจากคุกโดยการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลา”, (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2550, หน้า 39.

ตนเองหรือควบคุมตัวเองได้ดีขึ้น ได้ยื่นอำนาจไปสู่การกระทำความผิดซ้ำอีกได้ ศาลก็จะนำการคุมประพฤติแบบเข้มงวดมาใช้

- การคุมขังผู้กระทำความผิดในที่อยู่อาศัย (House Arrest or Home Confinement or Home Detention) วิธีการดังกล่าวนี้ จะมีระดับความเข้มงวดเพิ่มมากขึ้นจากการคุมประพฤติแบบเข้มงวด โดยศาลจำกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องอยู่ในบ้านของตัวเองตลอดช่วงระยะเวลาที่ศาลกำหนด ซึ่งผู้กระทำความผิดจะออกจากบ้านได้เฉพาะกรณีไปทำงาน ไปเรียนหนังสือ หรือไปทำงานสาธารณะตามที่ศาลกำหนด ชื่อของจำเลย หรือพบแพทย์เวลาเจ็บป่วยหรือต้องการคำปรึกษาและคำแนะนำเท่านั้น นอกจากนี้ศาลอาจกำหนดเงื่อนไขให้ผู้กระทำความผิดปฏิบัติในขณะที่อยู่ในบ้านด้วย เช่น ห้ามเสพติด หรือห้ามดื่มสุราของมึนเมา หรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ผสมอยู่ด้วย โดยวิธีการดังกล่าวมักนำไปใช้เป็นเงื่อนไขหนึ่งในการคุมประพฤติแบบเข้มงวดและนำไปใช้กับผู้กระทำความผิดทั้งที่เป็นเด็กและผู้ใหญ่ ซึ่งเจ้าหน้าที่จะเข้าไปตรวจดูความเรียบร้อยว่าผู้กระทำความผิดอยู่ในที่อยู่อาศัยและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้เรียบร้อยหรือไม่ นอกจากนี้ผู้กระทำความผิดอาจรายงานตัวโดยผ่านทางโทรศัพท์ซึ่งจะมีการบันทึกเสียงของผู้กระทำความผิดเก็บไว้ล่วงหน้าแล้วนำมาเปรียบเทียบกับเสียงโทรศัพท์ว่าเป็นเสียงของผู้กระทำความผิดเองไม่ใช่เสียงของผู้อื่น นอกจากนี้พนักงานคุมประพฤติยังสามารถใช้เครื่องตรวจสอบสัญญาณแบบมือถือเพื่อตรวจดูว่าผู้กระทำความผิดอยู่ในบ้านหรือไม่โดยไม่ต้องเข้าไปในบ้านด้วยตนเองเพียงแต่ขับรถผ่านเท่านั้นก็สามารถตรวจสอบได้ นับว่าเป็นวิธีการที่สะดวกและลดอันตรายให้กับพนักงานคุมประพฤติฝ่ายตรวจการที่ต้องเข้าไปในพื้นที่เสี่ยงภัย

- การควบคุมผู้กระทำความผิดโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring) เป็นวิธีการที่ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาทำหน้าที่ส่งสัญญาณเพื่อบอกตำแหน่งของผู้กระทำความผิดว่าอยู่ที่ใดในการตรวจสอบการควบคุมผู้กระทำความผิดรูปแบบต่างๆ ในชุมชน โดยมักนำมาใช้ร่วมกับการคุมขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อยู่อาศัย เช่น ใช้เครื่องส่งสัญญาณวิทยุใส่ที่ข้อขา ข้อแขน หรือข้อเท้าของผู้กระทำความผิด หากผู้กระทำความผิดออกนอกบริเวณบ้าน อุปกรณ์จะส่งสัญญาณผ่านโทรศัพท์ไปยังศูนย์ควบคุมเพื่อรายงานให้ทราบว่ามีใครออกนอกเขตที่กำหนดบ้าง ทำให้การควบคุมผู้กระทำความผิดไว้ในบ้านมีความเข้มงวดมากยิ่งขึ้น เพราะผู้กระทำความผิดจะถูกตรวจสอบจากเครื่องมือที่ติดตั้งไว้ตลอดเวลา

- ศูนย์รายงานตัว (Day Reporting Center) ในประเทศออสเตรเลีย เรียกว่า Attendance Center เป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดต้องเข้าไปรายงานตัวกับเจ้าหน้าที่ของศูนย์ทุกวันตามสถานที่ที่กำหนดไว้ และนำไปใช้กับผู้กระทำความผิดทั้งที่เป็นเด็กและผู้กระทำความผิดทั่วไป โดยศูนย์รายงานตัวดังกล่าวนี้จะมีเจ้าหน้าที่คอยควบคุมสอดส่องดูแลช่วยเหลือผู้กระทำ

ความผิดในด้านต่างๆ เช่น หางานให้ทำ คอยให้คำปรึกษา หรือจัดกิจกรรมต่างๆ ให้ผู้กระทำความผิดเข้าร่วมตามความเหมาะสม ซึ่งวิธีการนี้ผู้กระทำความผิดยังคงอยู่ที่บ้านของตนเองและใช้ชีวิตประจำวันตามปกติ แต่ผู้กระทำความผิดต้องปฏิบัติตามแผนที่เจ้าหน้าที่กำหนดไว้กล่าวคือ มีเงื่อนไขเกี่ยวกับเวลาในการกลับเข้าบ้านและในช่วงบ่ายหรือตอนเย็นหลังเลิกงานต้องเข้ามารายงานตัวทุกวัน โดยเฉลี่ยผู้กระทำความผิดต้องเข้าติดต่อกับศูนย์รายงานตัวประมาณอาทิตย์ละ 60 ครั้ง ขึ้นอยู่กับความจำเป็นและพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดแต่ละคน และในช่วงระยะเวลาที่เข้ามารายงานตัวในศูนย์นั้นอาจมีกิจกรรมให้ผู้กระทำความผิดทำ เช่น ไปทำงานสาธารณะประโยชน์หรือโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด เป็นต้น

- ศูนย์ควบคุมในชุมชน (Residential Community Corrections or Community Residential Treatment Center) หรือรู้จักกันทั่วไปในนามบ้านกึ่งวิถีเขา ที่ถือได้ว่าเป็นวิธีการลงโทษระดับกลางที่มีความรุนแรงมากที่สุดรองลงมาจากการลงโทษจำคุกในเรือนจำ เพราะผู้กระทำความผิดที่ต้องเข้ามาอยู่ในศูนย์ควบคุมในชุมชนนี้ไม่สามารถกลับไปใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวได้ตามปกติ ซึ่งศาลอาจกำหนดให้ผู้กระทำความผิดเข้าไปอยู่ในศูนย์ควบคุมดังกล่าวเต็มวัน (Full - time) หรืออาจกำหนดให้เข้าไปอยู่เป็นช่วงเวลา (Part - time) ก็ได้ แล้วแต่ ศาลจะเห็นสมควร เมื่อผู้กระทำความผิดเข้ามาอยู่ในศูนย์ควบคุมดังกล่าวแล้วจะมีเจ้าหน้าที่คอยควบคุมดูแล ให้คำปรึกษาในด้านต่างๆ หากศาลอนุญาตให้ผู้กระทำความผิดไปเรียนหนังสือหรือไปทำงานในช่วงเวลากลางวันได้ เมื่อเสร็จภารกิจก็ต้องกลับมานอนในศูนย์ควบคุมดังกล่าวในเวลากลางคืนและระหว่างเวลาที่ผู้กระทำความผิดอยู่ในศูนย์ควบคุมก็จะมีเจ้าหน้าที่คอยให้การอบรมและฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความผิดให้กลับตนเป็นคนดีต่อไป

- การคุมประพฤติแบบผสมผสาน (Shock Probation) เป็นวิธีหนึ่งในคำพิพากษาแบบแยกส่วน (Split sentence) ซึ่งกำหนดให้จำเลยต้องเข้ารับโทษในเรือนจำช่วงระยะเวลาหนึ่งก่อนจะปล่อยเข้าระบบการควบคุมและสอดส่อง โดยมีเจตนาให้จำเลยเฝ้าระวังหลีกเลี่ยงในการกระทำความผิดขึ้นอีก และเพื่อเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดนั้นด้วย โดยรัฐ Ohio เป็นรัฐนำร่องในการนำวิธีการดังกล่าวมาใช้ตั้งแต่ปี 1965 ซึ่งนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่ต้องโทษจำคุกเป็นเวลา 30 - 130 วัน ก่อนที่จะถูกปล่อยตัวเข้ามาสู่ระบบการควบคุมสอดส่องตามปกติ หรือต้องจำคุกก่อนเป็นเวลา 6 เดือน สำหรับการพักการลงโทษ และต้องเป็นผู้กระทำความผิดครั้งแรกด้วย โดยจำเลยจะต้องเป็นผู้ยื่นคำร้องขอต่อศาล ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้ถือได้ว่าเป็นการช่วยให้ผู้กระทำความผิดสามารถแก้ไขฟื้นฟูจิตใจสามารถกลับตนเป็นคนดีและอยู่ในสังคมได้ตามปกติ

- การคุมประพฤติแบบฝึกค่ายทหาร (Probation Boot Camp)

เป็นการควบคุมและสอดส่องแบบเข้มข้นในช่วงเวลา 90 วัน ซึ่งจะใช้การดำเนินชีวิตตามแนวพื้นฐานของทหาร โดยการฝึกและโปรแกรมต่างๆ เหมือนการฝึกทหารเพื่อแก้ปัญหาผู้เสพติดและผู้กระทำความผิดอื่นๆ เมื่อเสร็จสิ้นภารกิจใน Boot Camp จึงจะกลับเข้าสู่การควบคุมและสอดส่องปกติ โดยผู้กระทำความผิดที่ถูกส่งตัวเข้าอยู่ใน Boot Camp นี้ ส่วนใหญ่จะเป็นผู้กระทำความผิดครั้งแรก และต้องโทษจำคุกระยะสั้น คือจะถูกคุมขังไว้เพียง 3-6 เดือน หลังจากนั้นจะปล่อยเข้าสู่สังคม โดยต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขการคุมประพฤติ เช่น มีการตรวจหาสารเสพติดในร่างกาย การติดตามดูแล ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาแนะนำ ติดตามหาที่ทำงานหรือสถานศึกษาต่อให้ เป็นต้น ซึ่งถือได้ว่าวิธีการดังกล่าวสามารถข่มขู่ยับยั้งและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดมิให้กระทำความผิดซ้ำได้

(2) การใช้มาตรการกึ่งควบคุมต่อผู้กระทำความผิด Semi – Custodial Measure

มาตรการกึ่งควบคุมผู้กระทำความผิด หรือ Semi – Custodial Measure นั้น เป็นมาตรการหนึ่งซึ่งคาบเกี่ยวกันระหว่างการคุมประพฤติโดยทั่วไปกับการจำคุกในเรือนจำ โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ ต้องการให้ผู้กระทำความผิดยังสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้ตามปกติ แต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขบางประการที่ศาลกำหนด อีกทั้งเพื่อต้องการหลีกเลี่ยงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดในเรือนจำ ซึ่งรูปแบบที่นำมาใช้นั้นจะต้องเหมาะสมกับประเภทและระดับในการกระทำความผิด โดยศาลอาจกำหนดให้ใช้มาตรการกึ่งควบคุมผู้กระทำความผิดเพียงอย่างเดียว หรืออาจใช้มาตรการกึ่งควบคุมร่วมกับมาตรการไม่ควบคุม (Non-Custodial measure) ก็ได้ แต่อย่างไรก็ตามวัตถุประสงค์ที่สำคัญร่วมกันของทั้งสองมาตรการดังกล่าวคือ ต้องการหลีกเลี่ยงผลกระทบที่จะเกิดจากการลงโทษจำคุกแบบเต็มเวลา และต้องการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับตนเป็นคนดีและสามารถกลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อีกครั้ง

รูปแบบของมาตรการไม่ควบคุม และมาตรการกึ่งควบคุมผู้กระทำความผิดนั้นนำมาใช้เพื่อแทนการลงโทษจำคุกระยะสั้น ซึ่งการลงโทษจำคุกในเรือนจำนั้นควรเป็นมาตรการสุดท้ายที่ศาลจะนำมาใช้กับผู้กระทำความผิด และต้องเป็นความผิดที่มีโทษร้ายแรง อีกทั้งผู้กระทำความผิดนั้นมีลักษณะเป็นอาชญากรอาชีพ ซึ่งศาลจะใช้ดุลพินิจในการกำหนดมาตรการดังกล่าวให้เหมาะสมกับตัวผู้กระทำความผิดและลักษณะความผิดที่ผู้กระทำความผิดได้ก่อขึ้น โดยรูปแบบนั้นย่อมต้องมีมนุษยธรรมในการลงโทษอยู่ในตัว ซึ่งรูปแบบของมาตรการกึ่งควบคุมที่นำมาใช้ ได้แก่ ระบบบ้านกึ่งวิถีหรือศูนย์ควบคุมในชุมชน (Halfway In House or Detention Center) และการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลา (Periodic Detention) อันเป็นมาตรการที่จะได้นำเสนอในการวิจัยนี้ต่อไป โดยรูปแบบของมาตรการกึ่งควบคุมที่นำมาใช้นั้นย่อมแตกต่างกันไปเช่น

- การคุมขังเป็นช่วงระยะเวลา (Periodic Detention) เป็นมาตรการกึ่งควบคุมอย่างหนึ่งที่มีความเข้มงวดมากกว่าการปล่อยอาญา โดยมีเงื่อนไขการคุมประพฤติโดยทั่วไป แต่ผลที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับนั้นก็ไม่รุนแรงเท่าการจำคุกในเรือนจำ ซึ่งมาตรการดังกล่าวนี้ จะทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับการควบคุมและปล่อยอย่างมีเงื่อนไขไปพร้อมๆ กัน โดยผู้กระทำความผิดจะถูกคุมขังไว้ในสถานคุมขังที่ตั้งขึ้นมาโดยเฉพาะซึ่งมิใช่เรือนจำในวันหยุดหรือวันว่างจากการทำงาน ส่วนในวันธรรมดาผู้กระทำความผิดก็กลับไปใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวทำงานตามปกติเป็นต้น⁶¹

- บ้านกึ่งวิถีเข้า หรือศูนย์ควบคุมในชุมชน (Halfway In House or Detention Center) เป็นศูนย์สำหรับผู้กระทำความผิดที่ได้รับการปล่อยตัวก่อนกำหนดซึ่งศาลจะสั่งให้พักในบ้านกึ่งวิถีแทนการจำคุกในเรือนจำ เพื่อช่วยปรับตัวผู้ต้องขังที่อยู่ในเรือนจำมานาน สามารถปรับตัวเพื่อกลับเข้าสู่สังคมได้ตามปกติอีกครั้งหนึ่ง โดยผู้ที่อยู่ในบ้านกึ่งวิถีนี้จะออกไปทำงานหรือเรียนหนังสือตามปกติ และกลับเข้ามาพักในบ้านกึ่งวิถีในตอนเย็นภายในเวลาที่กำหนด อันเป็นมาตรการที่อยู่ระหว่างสังคมนับกับเรือนจำ ในบางประเทศก็จัดให้วิธีการดังกล่าวเป็นมาตรการลงโทษระดับกลางอย่างหนึ่งเช่นกัน

4) ขั้นตอนหลังจากที่ได้รับโทษจำคุกแล้ว โดยผู้กระทำความผิดถูกศาลตัดสินพิพากษาให้รับโทษจำคุกโดยมีเงื่อนไขอื่นๆ เมื่อผู้กระทำความผิดได้เข้าสู่เรือนจำแล้วช่วงระยะเวลาหนึ่ง อาจได้รับการผ่อนผันให้ออกมานอกเรือนจำ หรือปลดปล่อยอย่างมีเงื่อนไขกลับเข้าสู่สังคมเพื่อทำประโยชน์และปฏิบัติตามกฎหมาย หรือเงื่อนไขต่างๆ แทนการจำคุก โดยมีรูปแบบต่างๆ ได้แก่

(1) บ้านกึ่งวิถีออก (Halfway Out House) บ้านกึ่งวิถีออก หรือ Halfway Out House นี้เป็นบ้านที่อยู่อาศัยทั่วไปสำหรับใช้ในการเตรียมปลดปล่อยผู้ใกล้พ้นโทษหรือพ้นโทษ เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้เรียนรู้และศึกษาแนวทางการดำเนินชีวิตในสังคมภายใต้กฎหมาย และได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ในบ้านกึ่งวิถี เพื่อเตรียมความพร้อมที่จะกลับเข้าสู่สังคมอีกครั้งหนึ่ง และถือว่ามาตรการดังกล่าวอยู่ระหว่างเรือนจำกับสังคม

(2) ทักษะนิคม (Penal Settlement) ทักษะนิคม หรือ Penal Settlement นี้เป็นสถานที่ที่มีลักษณะเป็นหมู่บ้านทั่วไปสำหรับผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดี มีความวิริยะอุตสาหะ ไม่ต้องได้รับการควบคุมอย่างเข้มแข็งในเรือนจำ เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้ต้องขังในการประกอบอาชีพต่อไป ซึ่งในทักษะนิคมนั้น จะเป็นที่พักผ่อนวิชาชีพ และจัดให้ผู้ต้องขังมีที่ดินทำกินภายหลังพ้นโทษ โดยมากจะเน้นเรื่องการเกษตรกรรม การทำไร่ทำนา หรือการเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

⁶¹ นที จิตสว่าง. เล่มเดิม, หน้า 128.

(3) การพักการลงโทษ (Parole) การพักการลงโทษ หรือ Parole นี้ เป็นมาตรการผสม คือ มีทั้งการใช้โทษจำคุกและต่อมาจึงปลดปล่อยออกจากเรือนจำกลับเข้าสู่สังคม โดยใช้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในชุมชนแทนการจำคุกในส่วนที่เหลือ ซึ่งจะนำมาใช้กับนักโทษเด็ดขาดที่ต้องรับโทษจำคุกในเรือนจำมาแล้วระยะหนึ่ง และได้รับการพิจารณาคัดเลือกให้ได้รับการปลดปล่อยก่อนครบกำหนดตามคำพิพากษาภายใต้เงื่อนไขการสอดคล้องดูแลความประพฤติ ไปจนกว่าจะครบกำหนดตามคำพิพากษาซึ่งหากมิได้กระทำผิดเงื่อนไขหรือกระทำผิดคดีอื่นๆ ขึ้นอีกภายในระยะเวลาดังกล่าว ผู้ได้รับการพักการลงโทษก็จะถูกปลดปล่อยเป็นอิสระ ไม่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขการคุมประพฤติอีกต่อไป ซึ่งในทางปฏิบัตินักโทษเด็ดขาดที่จะได้รับการพิจารณานั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีความประพฤติดี และโทษจำคุกที่เหลือไม่เกินหนึ่งในสามของกำหนดโทษ⁶²

(4) การลดวันต้องโทษ (Remission of Sentence) การลดวันต้องโทษ หรือ Remission of Sentence นี้ เป็นการปล่อยตัวผู้ต้องขังออกไปจากเรือนจำก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาของศาล (Early Release) ในรูปแบบการลดโทษ โดยเป็นการลดระยะเวลาในการต้องโทษจำคุกให้แก่ นักโทษเด็ดขาดที่ประพฤติตัวดีอยู่ในระเบียบวินัย มีความวิริยะอุตสาหะ ตั้งใจรับการฝึกอบรมและทำงานฝึกวิชาชีพมากขึ้นเพื่อเป็นรางวัลตอบแทน หากนักโทษเด็ดขาดคนใดเหลือโทษจำคุกที่ต้องรับต่อไปเท่ากับจำนวนวันลดวันต้องโทษจำคุกที่ได้รับ คณะกรรมการก็จะปล่อยตัวผู้นั้น โดยมีหลักเกณฑ์ที่ผู้ต้องโทษจะต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัดมากำหนด หากผู้ต้องโทษนั้นฝ่าฝืนเงื่อนไขหรือกระทำความผิดอาญาขึ้นอีกก็就会被จับมาควบคุมตัวในเรือนจำอีกเพื่อรับโทษที่เหลืออยู่ โดยไม่ต้องมีหมายจับหรือหมายจำคุกเลยและหากกระทำความผิดอาญาขึ้นเป็นคดีใหม่ก็จะต้องเพิ่มโทษในคดีใหม่เข้าไปด้วย

(5) การทำงานสาธารณะ (Community Work) การทำงานสาธารณะ หรือ Community Work นี้เป็นการปล่อยตัวผู้กระทำความผิดออกไปทำงานสาธารณะนอกเรือนจำ โดยไปทำงานเวลาเช้าและกลับมาในเรือนจำเวลาเย็น จนกว่าจะเสร็จภารกิจ ซึ่งผู้ต้องขังจะได้รับประโยชน์ตอบแทนจากการทำงานสาธารณะในรูปแบบต่างๆ เช่น ได้รับเงินปันผลจากการทำงานสาธารณะบางอย่าง หรืออาจได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกเท่ากับจำนวนวันที่ออกไปทำงานสาธารณะ ซึ่งเป็นการลดวันต้องโทษจำคุกให้สั้นลงและปลดปล่อยโดยมีเงื่อนไขคุมประพฤติด้วย

4.4 การเลี้ยงโทษจำคุกตามมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ (United Nations standard Minimum Rules for non-custodial Measures: The Tokyo Rules)

มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาตินี้ ถู้อตามเจตนารมณ์ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (The Universal Declaration of Human Rights) และกติการะหว่าง

⁶² นวลจันทร์ ทศนชัยกุล เล่มเดิม, หน้า 374.

ประเทศว่าด้วยเรื่องสิทธิทางการเมืองและสิทธิของพลเมือง (The International Covenant on Civil and Political Rights) นอกจากนี้ยังถือตามเจตนารมณ์เช่นเดียวกับมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ซึ่งได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปฏิบัติและการลงโทษผู้กระทำผิดไว้ โดยกำหนดว่าบุคคลใดจะถูกปฏิบัติหรือถูกลงโทษโดยการทรมาน ทารุณ โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมไม่ได้ อีกทั้งยังวางหลักเกณฑ์ว่า บุคคลทุกคนมีสิทธิเสรีภาพและมีความมั่นคงแห่งตน จะถูกจับกุมหรือกักขังหรือลิดรอนสิทธิเสรีภาพโดยมิชอบไม่ได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจของกฎหมาย

นอกจากนี้ขั้นตอนปฏิบัติต้องมีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้โดยองค์กรอื่น หากมีหลักประกันพอสมควรก็ต้องได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวไป และในการปฏิบัติต่อนักโทษหรือผู้ต้องขังนั้นก็ต้องเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยต้องมีการแยกนักโทษที่คดีเสร็จเด็ดขาดแล้วออกจากผู้ต้องขังระหว่างถูกดำเนินคดี ซึ่งต้องปฏิบัติต่อผู้ถูกคุมขังอย่างเหมาะสม เนื่องจากผู้กระทำผิดความผิดดังกล่าวได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ มีการแยกผู้ต้องขังที่เป็นเด็กกับผู้ใหญ่ ออกจากกัน และต้องได้รับการพิจารณาคดีที่รวดเร็ว⁶³ ในการลงโทษผู้กระทำผิดนั้นมิวัตถุประสงค์เพื่อต้องการเปลี่ยนแปลงและฟื้นฟูผู้กระทำผิดโดยเน้นผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคลหรือจำแนกลักษณะเพื่อหาสาเหตุของการกระทำผิดและหาแนวทางในการแก้ไขระยะเวลาในการลงโทษก็ต้องคำนึงถึงความสามารถของผู้กระทำผิดที่จะแก้ไขตนเองปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้น มิให้ถลำลึกไปสู่การกระทำผิดมากขึ้น จึงต้องพยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้กระทำผิดถูกลงโทษในลักษณะที่เป็นการทำลายศักยภาพในการกลับเข้าสู่สังคมตามปกติ ซึ่งองค์การสหประชาชาติมีความเชื่อว่าการเลี้ยงการลงโทษจำคุกเป็นวิธีการหนึ่งที่มีประสิทธิภาพโดยเป็นการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชน อีกทั้งยังเป็นประโยชน์สูงสุดทั้งต่อตัวผู้กระทำผิดเองและต่อสังคมโดยรวมเพราะเป้าหมายสุดท้ายของระบบงานยุติธรรมทางอาญา คือการให้ผู้กระทำผิดสามารถอยู่ในสังคมได้ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยหลักการดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงหลักมนุษยนิยม และเน้นให้เกิดความสงบสุขและปลอดภัย

ด้วยเหตุดังกล่าวในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด ครั้งที่ 68 (ค.ศ. 1990) ได้มีมติรับเกณฑ์ขั้นต่ำว่าด้วยมาตรการหลีกเลี่ยงการควบคุมผู้กระทำผิด (United Nations Standard Minimum Rules for Non-Custodial Measures) และกำหนดให้ใช้ชื่อว่า “ข้อกำหนดโตเกียว” (The Tokyo Rules) เพื่อให้ง่ายต่อการนำไปบริหาร มีความน่าเชื่อถือ และมีการยอมรับโดยทั่วไป ซึ่งประเทศที่เป็นสมาชิกสามารถนำไป

⁶³ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ 10. อังใน อาริยามณีสว่าง, “การคุมความประพฤติ: ศึกษาการเลี้ยงการลงโทษจากคุกโดยการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลา, 2550, หน้า 46.

ประยุกต์ใช้ได้ โดยคำนึงถึงนโยบายการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียม ประเพณีของประเทศนั้นๆ เอง

ข้อกำหนดโตเกียว (The Tokyo Rules) นี้ จึงเป็นมาตรการอื่นที่ใช้แทนการลงโทษ จำคุก โดยผู้มีอำนาจในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสามารถนำไปใช้ได้กับ ผู้กระทำความผิด ผู้ต้องหา และจำเลย ซึ่งมีการกำหนดเงื่อนไขให้บุคคลดังกล่าวปฏิบัติแทนการ ลงโทษจำคุกอันจะส่งผลให้สามารถแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดได้อย่างเหมาะสม การที่ผู้กระทำความผิด ไม่เข้าไปอยู่ในเรือนจำยอมทำให้ผู้กระทำความผิดอยู่ใกล้กับสังคมมากขึ้นและสามารถ ปรับตัวให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้ตามปกติ อีกทั้งยังเป็นการลดการกระทำความผิดซ้ำ ไม่เกิดการ เลียนแบบพฤติกรรมที่เป็นอันตรายและเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมอาชญากรรมอีก ด้านหนึ่งด้วย

จากหลักการดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ข้อกำหนดโตเกียวนี้ต้องการให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานยุติธรรมทางอาญา เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและช่วยให้ ผู้กระทำความผิดเกิดสำนึก รู้สึกรับผิดชอบและชดเชยการกระทำความผิดของตนเองต่อสังคมโดย คำนึงถึงสาเหตุและความรุนแรงของการกระทำความผิด ซึ่งเป็นไปตามลักษณะ พฤติกรรม สิ่งแวดล้อม และภูมิหลังของผู้กระทำความผิดแต่ละคน ซึ่งการเลียงโทษจำคุกตามมาตรฐานขั้นต่ำ ขององค์การสหประชาชาติ ตามข้อกำหนดโตเกียวอาจนำมาใช้ได้ ใน 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนก่อน ศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำคุก และขั้นตอนหลังศาลมีคำพิพากษาให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ จำคุกแล้ว⁶⁴ กล่าวคือ

4.4.1 ขั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำคุก

เมื่อผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาแล้วนั้น หากศาล พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้กระทำความผิดยังไม่สมควรได้รับโทษจำคุก ศาลก็อาจใช้มาตรการดังต่อไปนี้

1) การว่ากล่าวตักเตือน (Verbal Sanction)

การว่ากล่าวตักเตือน คือ การตำหนิ ห้าม หรือการตักเตือนผู้กระทำความผิด โดยผู้ที่มีอำนาจพิจารณาว่ากล่าวนั้นมีความเห็นว่า การว่ากล่าวตักเตือนมีความเหมาะสม สามารถทำให้ผู้กระทำความผิดกลับตัวได้และสำนึกในสิ่งที่ตนได้กระทำผิดนั้น สำหรับความเสมอภาคของทุกระบบกฎหมายที่ผู้ซึ่งมีอำนาจพิจารณาว่ากล่าวในการลงล้างการใช้ดุลพินิจ วิธีการว่ากล่าวตักเตือนมักจะนำไปใช้ในทางปฏิบัติมากกว่าการบัญญัติเป็นกฎหมาย แต่อย่างไรก็ตาม หาก

⁶⁴ United Nations standard Minimum Rules for non-custodial Measures: The Tokyo Rules. from <http://www.unhcr.ch/html/menu/3/b/h-comp46.htm>. อ้างใน รวีวัฒน์ ชวนมณีนันท์. (2544). มาตรการหลีกเลี่ยง การควบคุมผู้กระทำความผิดตามข้อกำหนดโตเกียว : การนำมาใช้ในประเทศไทย, หน้า 112-118.

องค์กรณีบัญญัติในบางประเทศเห็นสมควรกำหนดการว่ากล่าวตักเตือน ไว้ในรูปของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ย่อมทำได้ตามความเห็นของแต่ละประเทศนั้นๆ⁶⁵

2) การปล่อยโดยมีเงื่อนไข (Conditional discharge)

เมื่อบุคคลถูกกล่าวหาก่อนที่จะมีการพิจารณาพิพากษาคดีต่อไป ถ้าศาลยังมีได้มีคำพิพากษา ผู้กระทำความผิดอาจได้รับการปล่อยตัวโดยมีเงื่อนไข ซึ่งศาลจะพิจารณาถึง อายุ ชื่อเสียง สุขภาพ ภาวะจิตใจ ความประพฤติ สภาพแวดล้อม โดยอยู่ภายใต้การคุมและเงื่อนไขของการปล่อยตัวชั่วคราว

3) การลงโทษทางสถานภาพ (Status Penalties)

การลงโทษทางสถานภาพทางกฎหมาย คือ การบังคับบุคคลให้ปฏิบัติตามกฎหมายโดยยึดหลักสิทธิมนุษยชนและหน้าที่ โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อม การลงโทษทางสถานภาพเป็นการจำกัดสิทธิส่วนบุคคลของผู้กระทำผิด เช่น ไม่มีสิทธิในการลงคะแนนเสียง ไม่อนุญาตให้มีใบขับขี่ การลงโทษทางสถานภาพอาจเป็นคำสั่งของศาลซึ่งถือเป็นมาตรการเล็งโทษจำคุกวิธีการหนึ่ง อาจเปรียบเสมือนเป็นการปรับ ซึ่งอาจจะจำกัดหรือไม่จำกัดเวลาก็ได้ขึ้นอยู่กับกระบวนการพิจารณา วิธีการดังกล่าวนี้อาจช่วยให้ผู้กระทำความผิดและครอบครัวยังคงทำงานตามปกติจะไม่ถูกกีดกันจากสังคม

4) การลงโทษทางเศรษฐกิจ และการปรับเป็นเงิน (Economic sanctions monetary Penalties)

การปรับนั้นถือได้ว่าเป็นการลงโทษที่เล็งโทษจำคุกในชั้นพื้นฐานซึ่งสามารถนำมาใช้ได้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และเป็นที่ยอมรับอยู่หลายประเทศซึ่งโดยทั่วไปการปรับนั้น อาจรวมถึงการใช้ค่าเสียหาย ค่าทดแทนด้วยเงินสด หรือแรงงาน หรือการกระทำใดๆ ตามที่กฎหมายได้บัญญัติรูปแบบไว้ อันจะแตกต่างกันไปตามเวลาและสถานที่ การบังคับโทษปรับนั้นหากอยู่ในชั้นพิจารณาของศาล ศาลจะต้องพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมของผู้กระทำความผิด สถานภาพทางครอบครัว อาชีพ และสุขภาพของผู้กระทำความผิด และต้องพิจารณาถึงความสามารถในการชำระค่าปรับของผู้กระทำความผิดก่อนเสมอ โดยผู้กระทำความผิดอาจ

⁶⁵ “Selection of Non-Custodial Measures in the Sentencing of Adults and in the Disposition of Juveniles” Annual Report for 1996 and Resource Material Series No.51. UNAFEI.Fuchu, Tokyo. December 1997. p. 228.

สามารถชำระค่าปรับได้ทันที หรือมีระยะเวลาในการกำหนดให้นำค่าปรับมาชำระ หรือมีเงื่อนไขในการผ่อนชำระก็ได้⁶⁶

5) การริบทรัพย์สินหรือคำสั่งยึดทรัพย์ (Confiscation or an expropriation order)

การริบทรัพย์สินทางอาญา เป็นกระบวนการที่กระทำต่อบุคคลโดยเป็นส่วนหนึ่งของการฟ้องคดีอาญา และเป็นการทำให้ขาดกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโดยมีต้องใช้ค่าตอบแทน ตามรัฐธรรมนูญของประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดห้ามมิให้มีการริบทรัพย์สินทั้งหมดแต่จะริบเฉพาะทรัพย์สินที่ผิดกฎหมายเท่านั้น ซึ่งศาลเป็นผู้มีภาระในการวินิจฉัย อีกทั้งการพิสูจน์กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินว่าได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ รวมถึงการริบทรัพย์สินทางแพ่ง (Civil Forfeiture) และทางอาญา (Criminal Forfeiture) จะต้องไม่ขัดกับหลักรัฐธรรมนูญด้วย

6) การจ่ายค่าสินไหมทดแทนหรือคำสั่งชดใช้ความเสียหาย (Restitution to the victim or a compensation order)

การชดใช้ความเสียหายแก่ผู้เสียหายหรือคำสั่งให้จ่ายค่าชดเชยนี้เป็นกรณี que ผู้กระทำความผิดจะต้องเป็นผู้ชดใช้ค่าเสียหายให้แก่บุคคลผู้ถูกรุ้ยร้ายนั้น โดยตรงซึ่งในทางปฏิบัติจะนำมาใช้ในกรณีเป็นคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา และถือว่าเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรมได้

4.4.2 ขั้นตอนหลังจากศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำคุกแล้ว

หากศาลพิจารณาแล้วมีคำพิพากษาลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดแต่เห็นว่าผู้กระทำความผิดดังกล่าวยังไม่ควรที่จะถูกจำคุกในเรือนจำ ศาลอาจนำมามาตรการต่อไปนี้นำมาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดนั้นได้

1) การรอกการลงโทษหรือการรอกการกำหนดโทษ (Suspended or deferred sentence)

การรอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษถือเป็นมาตรการที่ศาลนิยมนำมาใช้ในการเล็งโทษจำคุกให้แก่ผู้กระทำความผิดมากที่สุด ซึ่งศาลจะใช้ดุลพินิจในการรอกการลงโทษผู้กระทำความผิดก็ต่อเมื่อศาลพิพากษาลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิด แต่เมื่อพิจารณาถึงความรุนแรงในการกระทำความผิด ความประพฤติ อายุ ประวัติอาชญากร การประกอบอาชีพ และปัจจัยอื่นๆ แล้วเห็นว่ากรกระทำของผู้กระทำความผิดนั้นยังไม่เป็นอันตรายต่อสังคมโดยรวม

⁶⁶ "Selection of Non-Custodial Measures in the Sentencing of Adults and in the Disposition of Juveniles" Annual Report for 1996 and Resource Material Series No.51. UNAFEI.Fuchu, Tokyo. December 1997. p. 230.

จนถึงขนาดต้องถูกตัดออกจากสังคมโดยเด็ดขาด และเป็นมาตรการซึ่งให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้แก้ไขปรับปรุงตนเองโดยชุมชนบำบัดอย่างหนึ่ง

2) การคุมประพฤติและการสอดส่องภายใต้การควบคุมของศาล (Probation and Judicial supervision)

การคุมประพฤติและการสอดส่องภายใต้การควบคุมของศาลนี้มีแนวคิดที่ว่า ผู้กระทำความผิดบางคนสามารถแก้ไขฟื้นฟูได้โดยไม่ต้องเข้าไปอยู่ในเรือนจำ เช่น ผู้กระทำความผิดเล็กน้อยที่ไม่มีสันดานเป็นอาชญากรอาชีพ กระทำความผิดเพราะมีเหตุจำเป็นบางอย่าง หรือเพราะมีเหตุบกพร่องของบุคลิกภาพเป็นต้น ซึ่งมาตรการคุมประพฤตินี้เป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้ผู้กระทำความผิดยังสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้ตามปกติ ยังประกอบอาชีพ เลี้ยงดูตนเองและครอบครัวต่อไปได้โดยอยู่ภายใต้การสอดส่องดูแลของพนักงานคุมประพฤติเพื่อให้สามารถแก้ไขตนเองได้ โดยอาจใช้วิธีการทางสังคมสงเคราะห์ การให้คำปรึกษาทางจิตวิทยา การใช้กลุ่มบำบัด การฝึกอบรม เป็นต้น อีกทั้งยังเป็นมาตรการที่ช่วยประหยัดงบประมาณของรัฐได้ทางหนึ่งด้วย

3) คำสั่งให้ทำงานบริการสังคม (A community service order)

การทำงานบริการสังคมเป็นรูปแบบของการใช้แรงงานผู้กระทำความผิดเพื่อชดเชยผลเสียของการลงโทษจำคุกระยะสั้น โดยกำหนดให้ผู้กระทำความผิดที่กระทำความผิดเล็กน้อยทำงานสาธารณะในสังคมเพื่อทดแทนการลงโทษจำคุก อีกทั้งเป็นการทำงานเพื่อชดเชยการกระทำความผิดของตนที่ได้กระทำละเมิดต่อสังคม ซึ่งมาตรการดังกล่าวจะเป็นเงื่อนไขที่นอกเหนือจากการรายงานตัวตามปกติ เพื่อเป็นการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรม และจิตใจของผู้ถูกควบคุมความประพฤติให้ประชาชนและสังคมยอมรับว่า เขาสำนึกในการกระทำความผิดและยังทำประโยชน์ให้กับผู้อื่นได้

4) การส่งตัวไปรับการรักษา (Referral to an attendance center)

เนื่องจากการกระทำความผิดนั้นผู้กระทำความผิดได้กระทำไปโดยมีปัญหามาจากสุขภาพกายและภาวะแห่งจิต ซึ่งศาลจะยังไม่มีภารกิจบังคับโทษใดๆ แต่จะส่งตัวผู้กระทำความผิดไปรับการรักษาบำบัดรักษาโดยกำหนดระยะเวลาหรือจนกว่าผู้นั้นจะอยู่ในภาวะปกติเช่นผู้กระทำความผิดที่ติดยาเสพติด ผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะป่วยทางจิตหรือจิตเภท เป็นต้น เมื่อเป็นปกติแล้วจึงนำบุคคลดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมต่อไป

5) การควบคุมผู้กระทำความผิดในที่อยู่อาศัย (House A rest)

การควบคุมผู้กระทำความผิดในที่อยู่อาศัย หมายถึง การใช้ที่อยู่อาศัยของบุคคลเพื่อควบคุมผู้กระทำความผิด ซึ่งลักษณะของที่อยู่อาศัยนั้นจะต้องเป็นที่อยู่อาศัยชั่วคราวหรือถาวรของผู้กระทำความผิด แต่ต้องมีลักษณะเป็นที่อยู่อาศัยอย่างแท้จริง โดยจะทำการควบคุม

ผู้กระทำความผิดไว้ในที่อยู่อาศัยตลอดเวลา ห้ามออกนอกบริเวณที่จำกัดตลอด 24 ชั่วโมง หรืออาจถูกจำกัดในบางช่วงเวลา เช่น กลางวัน กลางคืน เป็นต้น

6) วิธีการอื่นๆ ที่เป็นการแก้ไขโดยไม่ใช้เรือนจำ (Any other mode of non-institutional treatment)

การส่งตัวผู้กระทำความผิดไปยังศูนย์ควบคุม (Attendance Center) มีลักษณะคล้ายเป็นศูนย์เยาวชนแต่ต่างกันที่ผู้กระทำความผิดจะต้องเข้าร่วมทำกิจกรรมตามที่ศูนย์กำหนด เพื่อเป็นการอบรมบ่มนิสัยเด็กที่มีความประพฤติไม่ดี ให้มีความเคารพกฎหมายและสิทธิในตัวบุคคลและทรัพย์สินของผู้อื่น ซึ่งในระหว่างที่อยู่ที่ศูนย์ควบคุมนั้นผู้กระทำความผิดจะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่างๆ อย่างเคร่งครัด อีกทั้งยังเป็นการช่วยให้ผู้กระทำความผิดใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ และแนะนำให้ทราบถึงหน่วยงานต่างๆ ที่ตนเองอาจนำวิชาความรู้ที่ตนได้เรียนมาไปใช้ภายหลังการปลดปล่อยได้

7) การผสมผสานวิธีการต่างๆ เข้าด้วยกัน (Some combination of the measures)

การผสมผสานวิธีการต่างๆ เข้าด้วยกันอาจมีหลายมาตรการด้วยกัน เช่น การควบคุมและสอดส่องแบบเข้ม การฝึกแบบค่ายทหาร บ้านกึ่งวิถี เป็นต้น ดังได้กล่าวมาแล้ว

ดังนั้น เมื่อทุกประเทศได้ตระหนักถึงผลเสียของการลงโทษจำคุกในเรือนจำแล้ว จึงได้นำมาตรการเล็งโทษจำคุกตามข้อกำหนดโตเกียว (The Tokyo Rules) ดังกล่าวข้างต้นมาเป็นแนวทางในการนำไปมาใช้บังคับภายในแต่ละประเทศ โดยรูปแบบในการนำมาใช้บังคับย่อมแตกต่างกันไปตามสภาพสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมต่างๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับประชาชนและระบบกฎหมายของประเทศนั้นๆ โดยอยู่บนพื้นฐานตามหลักอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยาแนวใหม่ ที่ให้ความสำคัญกับการเล็งโทษจำคุกมากกว่าการจำคุกผู้กระทำความผิด ซึ่งปัจจุบันหลายประเทศได้นำมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่ต้องโทษจำคุกระยะสั้นมากขึ้น

4.5 การเล็งโทษจำคุกในประเทศไทย

4.5.1 การเล็งโทษจำคุกตามประมวลกฎหมายอาญา

การเล็งโทษจำคุกตามประมวลกฎหมายอาญานี้ เป็นเรื่องที่กฎหมายกำหนดให้ศาลใช้ดุลพินิจเปลี่ยนโทษให้เกิดผลดีแก่ผู้กระทำความผิด ซึ่งมีด้วยกันสามวิธีดังต่อไปนี้⁶⁷

1) วิธีการให้ศาลมีอำนาจยกโทษจำคุกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 55 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “ถ้าโทษจำคุกที่ผู้กระทำความผิดจะต้องรับมีกำหนดเวลาเพียงสามเดือนหรือน้อย

⁶⁷ หยุด แสงอุทัย. กฎหมายอาญา ภาค 1 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525, หน้า 178-187

กว่า ศาลจะกำหนดโทษจำคุกให้น้อยลงอีกก็ได้ หรือถ้าโทษจำคุกที่ผู้กระทำความผิดจะต้องรับมีกำหนดเวลาเพียงสามเดือนหรือน้อยกว่า และมีโทษปรับด้วย ศาลจะกำหนดโทษจำคุกให้น้อยลงอีก หรือยกโทษจำคุกเสีย คงให้ปรับแต่อย่างเดียวกันก็ได้” จากบทบัญญัติดังกล่าวสามารถแบ่งออกเป็นสองกรณีคือ

(1) ในกรณีที่ศาลให้ลงโทษจำคุกสถานเดียว และโทษจำคุกที่ผู้กระทำความผิดจะต้องรับมีกำหนดเวลาเพียงสามเดือนหรือน้อยกว่า ซึ่งผู้นั้นจะเคยรับโทษจำคุกมาก่อนหรือไม่ก็ตาม⁶⁸ ศาลสามารถใช้ดุลพินิจกำหนดโทษจำคุกให้น้อยลงอีกก็ได้ เช่น กำหนดโทษจำคุกเหลือเพียงเดือนเดียวก็ได้ แต่การลดโทษจำคุกดังกล่าวนี้ก็ยังคงขัดกับหลักที่ว่า ศาลไม่ควรลงโทษจำคุกจำเลยที่มีระยะเวลาอันสั้น เพราะผู้กระทำความผิดก็ยังคงต้องรับโทษจำคุกอยู่

(2) ในกรณีที่ศาลลงโทษจำเลยสองสถานคือจำคุกและปรับ ถ้าโทษจำคุกที่ผู้กระทำความผิดจะต้องรับมีกำหนดเวลาเพียงสามเดือนหรือน้อยกว่า ศาลสามารถใช้ดุลพินิจสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้คือ จะลดโทษจำคุกให้น้อยลงแล้วลงโทษทั้งจำทั้งปรับก็ได้⁶⁹ หรือศาลจะยกโทษจำคุกเสียแล้วลงแต่โทษปรับไว้เพียงอย่างเดียวก็ได้ โดยกฎหมายต้องการให้ลงโทษผู้กระทำความผิดอยู่บ้าง กล่าวคือ อาจลงโทษจำคุกให้น้อยลงหรือไม่ลงโทษจำคุกเลยแต่ยังลงโทษปรับ แต่จะไม่ลงโทษเลยแม้แต่ปรับนั้นทำไม่ได้⁷⁰

ส่วนใหญ่ศาลมักจะใช้ดุลพินิจในการยกโทษจำคุกนี้ ในกรณีที่เป็นการกระทำความผิดเล็กน้อย เช่น ผัวตีเมียบาดเจ็บ⁷¹ หรือพยายามบุกรุกจะขึ้นบันไดบ้านจำคุกสองเดือนปรับห้าร้อยบาท⁷² เป็นต้น หรือแม้เป็นการกระทำความผิดระหว่างที่ศาลรอการลงโทษอยู่ศาลก็อาจใช้ดุลพินิจยกโทษจำคุกตามมาตรา 55 ได้⁷³ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้กระทำความผิดไม่ต้องรับโทษที่รอไว้ อีกด้วย

2) วิธีการรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 วรรคแรก ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุก และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามปี ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษเมื่อศาลได้

⁶⁸ จิตติ ดิงศภัทย์. เล่มเดิม, หน้า 1202.

⁶⁹ กรณีดังกล่าวไม่ตรงกับหลักที่ว่า ศาลไม่ควรลงโทษจำคุกในระยะเวลาอันสั้น.

⁷⁰ จิตติ ดิงศภัทย์. เล่มเดิม, หน้า 1203.

⁷¹ คำพิพากษาฎีกาที่ 1147 / 2495.

⁷² คำพิพากษาฎีกาที่ 738 / 2515.

⁷³ คำพิพากษาฎีกาที่ 781 / 2482, คำพิพากษาฎีกาที่ 484 / 2482.

คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิดหรือเหตุอื่นอันควรปรานีแล้ว เห็นเป็นการสมควร ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้น มีความผิดแต่รอการกำหนดโทษไว้ หรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ แล้วปล่อยตัวไป เพื่อให้โอกาสผู้นั้นกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้กำหนด แต่ต้องไม่เกินห้าปี นับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของผู้นั้นด้วยหรือไม่ก็ได้” จะเห็นได้ว่ามาตรา 56 วรรคแรกได้กำหนดวิธีการให้ใช้ 2 วิธีด้วยกัน กล่าวคือ

(1) วิธีการรอการกำหนดโทษ ซึ่งศาลจะพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดแต่ยังไม่กำหนดโทษให้จำเลยทราบว่าจะมีโทษเท่าใด

(2) วิธีการรอการลงโทษ เป็นกรณีที่ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดและกำหนดโทษไว้ แต่ศาลจะรอการลงโทษไว้ก่อน ซึ่งวิธีการนี้เป็นวิธีที่ศาลใช้มากที่สุดเพื่อหลีกเลี่ยงการลงโทษจำคุกระยะสั้น โดยศาลจะให้โอกาสผู้กระทำความผิดโดยปล่อยตัวผู้กระทำความผิดกลับไปใช้ชีวิตอยู่ตามปกติ สามารถประกอบอาชีพ ทำมาหากินเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ไม่เป็นการระงับของสังคม แต่ผู้กระทำความผิดจะต้องไม่กระทำความผิดขึ้นอีกในระหว่างเวลาที่ศาลกำหนด หรืออาจจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขต่างๆ ที่ศาลเห็นสมควรกำหนดไว้ เพื่อเป็นการคุมความประพฤติของผู้นั้น โดยสาเหตุที่ศาลใช้วิธีการรอการลงโทษนี้ก็เนื่องมาจาก ผู้กระทำความผิดกฎหมายอาญาส่วนใหญ่จะกระทำความผิดอาญาที่ไม่ร้ายแรง ซึ่งมีโทษจำคุกระยะสั้น ไม่มีนิสัยชั่วร้ายหรือมีจิตเป็นโจร อาจกระทำความผิดไปโดยไม่ตั้งใจ หรือประมาท หรือเป็นผู้ที่กระทำความผิดอาญาเป็นครั้งแรกก็ไม่สมควรให้บุคคลเหล่านี้ต้องได้รับผลร้ายจากการลงโทษจำคุก ถือได้ว่าเป็นวิธีการหนึ่งที่เหมาะสมกับตัวผู้กระทำความผิดบางประเภทเท่านั้น

3) วิธีเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง ตามมาตรา 23 ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุก และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อนหรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ ศาลจะพิพากษาให้ลงโทษกักขังไม่เกินสามเดือนแทนโทษจำคุกนั้นก็ได้” การเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังนั้นกระทำกันน้อยมาก โดยสถานที่ในการกักขังนั้น เดิมกฎหมายบัญญัติให้กักตัวไว้ในสถานที่กักขังซึ่งกำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำ⁷⁴ อันอาจเป็นที่อยู่อาศัยของผู้ต้องหาเอง หรือเป็นที่อยู่ของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้ต้องโทษกักขัง⁷⁵ ก็ได้ แต่ในทางปฏิบัติยังไม่มีการกระทำดังกล่าว เนื่องจากสถานที่กักขังเกือบจะไม่มีเลย ซึ่งในปัจจุบันมักกักขังไว้ในสถาน

⁷⁴ ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 24.

⁷⁵ ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 26.

ตำรวจหรือกองกำกับการที่มีสภาพเหมาะสมแต่ประการใด⁷⁶ อันอาจทำให้ผู้ต้องโทษกักขังได้รับความทรมาณมากกว่าการลงโทษจำคุกในเรือนจำอีกด้วย อีกทั้งการลงโทษผู้กระทำความผิดมีหลักสำคัญเพื่อแก้ไขให้ผู้กระทำความผิดกลับตัวเป็นพลเมืองดี โทษที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับจึงควรมีความเหมาะสมกับสภาพความผิด ดังนั้น จึงมีการแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าวในมาตรา 24 วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 15) พ.ศ. 2545 ว่า ผู้ใดต้องโทษกักขัง ให้กักตัวไว้ในสถานที่กักขังซึ่งกำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำ สถานีตำรวจ หรือสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน และได้บัญญัติเพิ่มเติมในมาตรา 24 วรรคสาม ว่า ถ้าความปรากฏแก่ศาลว่าการกักขังผู้ต้องโทษกักขังตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้นั้น หรือทำให้ผู้ซึ่งต้องพึ่งพาผู้ต้องโทษกักขังในการดำรงชีพได้รับความเดือนร้อนเกินสมควรหรือมีพฤติการณ์พิเศษประการอื่นที่แสดงให้เห็นว่าไม่สมควรกักขังผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่ดังกล่าว ศาลจะมีคำสั่งให้กักขังผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่อื่นซึ่งมิใช่ที่อยู่อาศัยของผู้นั้นเอง โดยได้รับความยินยอมจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ก็ได้ กรณีเช่นว่านี้ ให้ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดให้ผู้ต้องโทษกักขังปฏิบัติ และหากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ดังกล่าวยินยอม ศาลอาจมีคำสั่งแต่งตั้งผู้นั้นเป็นผู้ควบคุมดูแล และถือว่าผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญานี้ ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น มีผลบังคับใช้เมื่อพ้นสามปี ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา (8 มกราคม 2546) จึงมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 9 มกราคม 2549 เป็นต้นมา

การเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นโทษกักขังดังกล่าวนี้ แม้ว่าโดยสภาพแล้วผู้ต้องโทษกักขังจะยังคงถูกจำกัดเสรีภาพในร่างกายอยู่เหมือนโทษจำคุก เพียงแต่โทษกักขังจะเบากว่าโทษจำคุกเท่านั้น การที่กฎหมายกำหนดให้มีการเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังนั้น เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญามีเจตนารมณ์เพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิดถูกตราหน้าว่าเคยต้องโทษจำคุกมาก่อนซึ่งเป็นที่น่าอับอายและเป็นที่รังเกียจของสังคม⁷⁷ และยังคงมีสิทธิต่างๆ ตามกฎหมายอื่นด้วย เช่น สิทธิในการเลือกตั้ง สิทธิในการเข้ารับราชการ หรือ สิทธิในการทำงานต่างๆ เป็นต้น⁷⁸ นอกจากนี้โทษกักขังที่เปลี่ยนจากโทษจำคุกนั้นอาจถูกเปลี่ยนกลับไปเป็นโทษจำคุกได้อีกด้วยตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 27⁷⁹ แต่จะต้องปรากฏว่าโทษเดิมนั้น ศาลสั่งให้ลงโทษจำคุกเท่านั้น หากศาล

⁷⁶ คณิต ณ นคร ก (2543). เล่มเดิม. หน้า 342.

⁷⁷ หยุด แสงอุทัย. เล่มเดิม, หน้า 188 – 189.

⁷⁸ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (พฤศจิกายน-ธันวาคม). “การลงทัณฑ์สุดสัปดาห์.” คุณภาพ, ปีที่ 32, เล่ม 6, หน้า 54.

⁷⁹ คณิต ณ นคร ก (2543). เล่มเดิม, หน้า 342.

สั่งให้กักขังแทนค่าปรับก็เพื่อบังคับเอาค่าปรับเท่านั้น เพราะไม่ใช่โทษที่กฎหมายบัญญัติไว้ในความผิดเดิมที่ได้ทำลง อันจะเป็นการขัดมาตรา 2 ดังนี้ การเปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุกตามมาตรา 27 นี้ จึงจำกัดเฉพาะกรณีที่ศาลเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง ตามมาตรา 23 อยู่ก่อนแล้วเท่านั้น ศาลจึงจะเปลี่ยนโทษกักขังกลับเป็นจำคุกได้

4.5.2 การเปลี่ยนโทษจำคุกตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์

นอกจากประมวลกฎหมายอาญาแล้ว ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ยังได้กำหนดมาตรการบางอย่างไว้เพื่อให้ผู้ต้องขังที่อยู่ในเรือนจำสามารถกลับเข้าสู่สังคมก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษา ซึ่งได้แก่ การพักการลงโทษ และการลดวันต้องโทษจำคุก

1) การพักการลงโทษ ถือเป็นมาตรการหลักสำหรับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดและเป็นวิธีการปฏิบัติงานของกรมราชทัณฑ์อีกรูปแบบหนึ่งที่กำหนดให้เรือนจำและทัณฑสถานนำมาปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง โดยให้สังคมและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการแก้ไขฟื้นฟูสภาพจิตใจผู้ต้องขังให้มีความพร้อมที่จะประพฤตินั้นเป็นพลเมืองดี สามารถประกอบอาชีพสุจริต และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดีภายหลังพ้นโทษ โดยผู้ต้องขังจะได้รับการปล่อยตัวออกไปจากเรือนจำหรือทัณฑสถานก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาของศาล โดยนักโทษนั้นจะต้องได้รับโทษจำคุกมาแล้วระยะหนึ่ง ขณะที่อยู่ในเรือนจำได้แสดงให้เห็นถึงความประพฤติดีมีความอดุสาหะ ความก้าวหน้าในการศึกษา และทำงานเกิดผลดี หรือทำความชอบแก่ราชการเป็นพิเศษ อาจได้รับประโยชน์ให้ได้รับการพักการลงโทษ ต่อเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของกำหนดโทษ ตามหมายศาล ในขณะนั้น หรือไม่น้อยกว่า 10 ปี ในกรณีที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต และระยะเวลาที่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้น ให้กำหนดไม่น้อยกว่า 1 ปี ต่ำไม่เกิน กำหนดโทษที่ยังเหลืออยู่⁸⁰ ซึ่งคณะกรรมการราชทัณฑ์อาจพิจารณาให้พักโทษเป็นรายบุคคล ซึ่งนักโทษดังกล่าวอาจจะได้รับการอนุมัติให้ปล่อยตัวไปใช้ชีวิตในสังคมได้ตามปกติภายหลังเงื่อนไขคุมประพฤติหรือไม่ก็ได้ โดยนักโทษดังกล่าว ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่เคร่งครัดตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ หากฝ่าฝืน ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวก็อาจถูกจับมาอีก โดยมีต้องมีหมายจับหรือหมายจำคุก และนำกลับเข้าจำคุกต่อไปตามกำหนดโทษที่ยังเหลืออยู่ และให้ผู้มีอำนาจสั่งการพักการลงโทษตามมาตรา 32 (5) สั่งเพิกถอนการพักการลงโทษ และจะลงโทษทางวินัยอีกด้วยได้⁸¹

การพักการลงโทษดังกล่าวนี้จึงเป็นวิธีการชักจูงใจให้นักโทษกลับตัวประพฤติตนเป็นคนดี เพราะนักโทษที่จะได้รับการเสนอชื่อให้ได้รับการพักการลงโทษนั้นจะต้อง

⁸⁰ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479, มาตรา 32 (5).

⁸¹ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ฉบับที่ 4 พ.ศ.

เป็นผู้ที่ไม่เคยกระทำความผิดในขณะที่ถูกควบคุมตัวอยู่เลย นอกจากนี้ยังส่งผลดีต่อตัวนักโทษโดยตรงเนื่องจาก เป็นการลดปัญหาความกดดันทางจิตใจ โดยเฉพาะผู้ต้องขังที่ต้องโทษระยะยาว ผู้ต้องขังที่ไม่ตั้งใจกระทำความผิด หรือกระทำความผิดเพราะความประมาท ทำให้ได้รับการปลดปล่อยในเวลาอันเหมาะสมเมื่อได้รับ โทษจำคุกมาพอสมควรแล้ว นักโทษที่ได้รับการปล่อยตัวคุมประพฤติซึ่งถือว่าเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อ จะได้มีโอกาสปรับตัวให้เข้ากับครอบครัว ญาติพี่น้อง และสังคมภายนอกได้อย่างปกติสุขอันเป็นการป้องกันการกระทำผิดซ้ำได้อีกทางหนึ่ง และยังส่งผลให้ให้สังคมปลอดภัยจากผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษออกมามากขึ้น เพราะนักโทษเหล่านี้เป็นนักโทษที่มีความประพฤติดี อยู่ในระเบียบวินัย ตั้งใจรับการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ หลังจากปล่อยตัวพักการลงโทษออกจากเรือนจำแล้วยังต้องอยู่ภายใต้การควบคุมความประพฤติอีกระยะหนึ่งจนกว่าจะครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาศาล หากออกมาแล้วไม่ประพฤติปฏิบัติตนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ อาจถูกนำตัวกลับเข้าคุมขังยังเรือนจำตามเดิม

2) การลดวันต้องโทษจำคุก อาจถือได้ว่าเป็นมาตรการกึ่งควบคุมรูปแบบหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดีได้มีโอกาสสะสมจำนวนวันที่ได้รับการลดโทษจำคุก อันมีผลให้บุคคลดังกล่าวได้รับการพิจารณาปลดปล่อยไปจากเรือนจำก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษา โดยอยู่ภายใต้การดูแลของพนักงานคุมความประพฤติ เพื่อเป็นรางวัลตอบแทนการประพฤติดีของนักโทษเช่นเดียวกับการพักการลงโทษ อีกทั้งยังเป็นมาตรการที่ช่วยในการลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังได้ด้วย เมื่อผู้ต้องขังคนใดมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนดให้ลดวันต้องโทษได้แล้ว อธิบดีกรมราชทัณฑ์ก็จะเสนอชื่อนักโทษดังกล่าวเพื่อให้คณะกรรมการราชทัณฑ์พิจารณาลดวันต้องโทษจำคุก ซึ่งอาจจะอนุมัติหรือไม่ก็ได้ โดยนักโทษที่จะได้รับการพิจารณานั้นต้องเป็นนักโทษเด็ดขาด ซึ่งจำนวนวันที่ได้รับการลดโทษนั้นย่อมต่างกันไปตามชั้นของนักโทษเด็ดขาด กล่าวคือ ชั้นเยี่ยม ได้รับการลดโทษ เดือนละ 5 วัน ชั้นดีมาก ได้รับการลดโทษเดือนละ 4 วัน และชั้นดี ได้รับการลดโทษเดือนละ 3 วัน เป็นต้น หากผู้ต้องขังที่ได้รับการลดโทษจำคุกกระทำผิดวินัยอาจถูกหักจำนวนวันต้องโทษที่ได้รับการสะสมไว้ และหากปฏิบัติผิดเงื่อนไขคุมประพฤติก็อาจถูกนำตัวกลับเข้ามาคุมขังในเรือนจำอีกครั้งตามกำหนดโทษที่เหลืออยู่ โดยไม่ต้องมีหมายจับหรือหมายจำคุกเลย

4.5.3 การเลียงโทษจำคุกตามกฎหมายอื่น

เนื่องจากปัญหานักโทษล้นเรือนจำที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนั้น แม้ประเทศไทยจะนำมาตรการต่างๆ มาใช้เพื่อเบี่ยงเบนผู้กระทำความผิดออกจากเรือนจำ ไม่ว่าจะเป็นประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้วนั้น ก็ยังมีการนำกฎหมายอื่นๆ มาใช้กับผู้กระทำความผิดเพื่อเลียงการลงโทษจำคุก เพราะไม่ต้องการให้ผู้กระทำความผิดเข้าไปอยู่

ในเรือนจำโดยไม่จำเป็น หรือเพื่อต้องการลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำให้น้อยลง อันเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าวทางหนึ่ง ซึ่งกฎหมายอื่นที่ที่บัญญัติรองรับการเลี้ยงโทษจำคุกดังกล่าวไว้ได้แก่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่บัญญัติถึงการพระราชทานอภัยโทษให้เป็นบุคคล โดยการยื่นเรื่องขอถวายฎีกาตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดตามมาตรา 259-267 และการพระราชทานอภัยโทษให้แก่ส่วนรวม โดยการตราพระราชกฤษฎีกาและกำหนดเงื่อนไข หลักเกณฑ์ต่างๆ ของผู้ที่อยู่ในข่ายจะได้รับพระราชทานอภัยโทษ ซึ่งมาตรการดังกล่าวนี้มี จุดประสงค์ที่ทำให้ผู้กระทำความผิดพ้นไปจากเรือนจำก่อนกำหนดโทษตามคำพิพากษาได้ทางหนึ่ง

5. การคุมประพฤติและการควบคุมโดยการใช้กำไลอิเล็กทรอนิกส์ (Electr onic Monitoring: EM)

5.1 การคุมประพฤติ

แนวคิดการคุมประพฤติ มีผู้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมายของการคุมประพฤติดังนี้ สุพจน์ สุโรจน์ (2525, หน้า 135-136) ได้กล่าวว่า การคุมประพฤติ หมายถึง

1. สถานะทางกฎหมาย ซึ่งหมายความว่า การที่ผู้กระทำความผิดจะเรียกว่าผู้ถูกคุมประพฤตินั้นจะต้องเป็นผู้ที่ได้กระทำความผิดก่อนและศาลได้มีคำพิพากษา หรือคำสั่งให้คุมความประพฤติของผู้กระทำความผิดคนนั้นไว้ และอยู่ภายใต้การควบคุมและสอดส่องของพนักงานคุมประพฤติ

2. คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล การที่ผู้กระทำความผิดคนใดจะถูกคุมความประพฤติได้นั้น ต้องมีคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้คุมความประพฤติผู้กระทำความผิดคนนั้นก่อน เช่นในประเทศอังกฤษ ศาลจะมีคำสั่งคุมความประพฤติจำเลยโดยตรง

3. ระบบงาน หมายความว่า จะต้อง มีหน่วยงานและการบริหารงาน โดยมีสายการบังคับบัญชาจากสูงไปหาต่ำ คือ ตั้งแต่ในระดับสูงไปจนถึงพนักงานคุมประพฤติและเจ้าหน้าที่ธุรการต่าง ๆ ระบบงานคุมประพฤติในบางประเทศ ก็มีสถานะเป็นหน่วยงานอิสระ ระดับกรม หรือคณะกรรมการ และในบางแห่งก็มีระดับเป็นสำนักงานและระดับกอง

สมรรถชัย วิชาลาภรณ์ (2539, หน้า 1-2) ได้ให้ความหมายไว้ตามความเห็นของนักวิชาการ ดังกล่าวข้างต้นไว้ว่า การคุมประพฤติ หมายถึง การทดลองหรือการพิสูจน์เกี่ยวกับนิสัยและความประพฤติ ตลอดจนความมีระเบียบวินัยของผู้กระทำความผิด ที่ศาลให้โอกาสปล่อยตัวไป โดยมีเงื่อนไขและอยู่ภายใต้การดูแลของพนักงานคุมประพฤติว่า จะสามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในชุมชนได้มากน้อยเพียงใด

การคุมประพฤติ (probation) มาจากคำว่า probere ในภาษาละติน ซึ่งแปลว่า การทดลองหรือการพิสูจน์ ในระยะแรกคำว่า probation ใช้ในความหมายของระยะเวลา ในการทดสอบความพร้อมของนักบวชในศาสนาคริสต์ เมื่อคำว่า probation ได้ถูกนำไปใช้ในความหมายของการศึกษาในกรณีที่นักศึกษาทำคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดและต้องตกอยู่ในระหว่าง probation ก็หมายความว่า ถูกภาคทัณฑ์ไว้ก่อนเพื่อให้โอกาสทดลองเรียนแก้ตัวอีก 1 เทอม ถ้าทำคะแนนได้ดีขึ้นพ้นจากเกณฑ์ที่กำหนด ก็จะพ้นจาก probation และได้เรียนต่อไป ถ้าไม่สามารถทำคะแนนได้สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอีกครั้งหนึ่ง ก็อาจจะถูกออกให้พ้นจากสถานภาพการเป็นนักศึกษาไป ในกรณีที่คำว่า probation ถูกนำไปใช้ในการปฏิบัติราชการก็มีความหมายใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ใช้ในกรณีราชการที่เข้ามาใหม่ซึ่งจะยับยั้งไม่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการ จนกว่าจะครบระยะเวลา ซึ่งเรียกว่า “ทดลองปฏิบัติราชการ”

สำหรับในกระบวนการยุติธรรม จอห์น ออ๊กสตัน เป็นผู้ที่น่าคำนึงมาใช้เป็นคนแรก และต่อมา เมื่อ probation เป็นที่ยอมรับกันมากขึ้น จึงได้มีการใช้คำนี้สืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ในระยะแรก ๆ คำว่า probation ถูกนำมาใช้ในความหมายของการทดสอบหรือการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับตัวทั้งนี้ได้มีการปล่อยตัวผู้กระทำความผิด ไปโดยมีการประกันตัว ต่อมาได้มีการคิดแปลงและปฏิบัติมาตรการบางอย่างในระบบ เช่น การเปลี่ยนจากตัวประกันเป็นการรอลงอาญาในศาลผู้ใหญ่หรือเป็นคำสั่งของศาลที่ไม่ใช่โทษทางอาญาในศาลเด็ก เป็นต้น (กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม, 2542, หน้า 5)

อัญชลี สุวรรณวิช (2532, หน้า 21) กล่าวว่าไว้ว่าการคุมประพฤติถูกใช้ใน 4 ความหมาย คือ คำสั่งศาล สถานภาพ ระบบหรือระบบย่อย และกระบวนการ โดยมีรายละเอียดดังนี้ คือ

1. การคุมประพฤติ ในความหมายที่เป็นคำสั่งของศาล ถูกนำไปใช้ในครั้งแรกในฐานะที่เป็นการชะลอหรือการพักคำพิพากษาไว้ก่อน ภายใต้การคุมประพฤติผู้กระทำความผิดยังคงมีความอิสระภาพในชุมชนต่อไป โดยอยู่ภายใต้การคุมประพฤติและเงื่อนไขที่แน่นอน ซึ่งกำหนดโดยศาลในปัจจุบันนี้ มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น การคุมประพฤติถูกใช้เพิ่มมากขึ้น ในฐานะที่เป็นคำพิพากษาในตัว

2. การคุมประพฤติ ในความหมาย ซึ่งหมายถึง สถานภาพสะท้อนให้เห็นถึงตำแหน่งของผู้กระทำความผิดซึ่งถูกตัดสินให้คุมประพฤติ สำหรับผู้กระทำความผิดสถานภาพที่อยู่ในระหว่างการคุมประพฤติมีความแตกต่างจากสถานภาพการเป็นพลเมืองอิสระ และเป็นผู้กระทำความผิดที่ถูกกักขัง

3. การคุมประพฤติ ในความหมายที่เป็นระบบย่อย ในการแก้ไขผู้กระทำความผิด โดยตัวของมันเองแล้ว การคุมประพฤติเป็นระบบย่อยของกระบวนการยุติธรรม นอกจากนี้ การคุม

ประพจน์จะถูกใช้เมื่อหมายถึงระบบย่อยของการคุมประพจน์ เมื่อนำไปใช้ในความหมายนี้การคุมประพจน์จะหมายถึง หน่วยงานหรือองค์การซึ่งบริหารกระบวนการคุมประพจน์สำหรับเด็กหรือผู้ใหญ่

4. การคุมประพจน์ ในความหมายที่เป็นกระบวนการ หมายถึง กิจกรรมและบริการต่าง ๆ ซึ่งแสดงถึงระบบการติดต่อสัมพันธ์กันของศาล ผู้กระทำความผิด และชุมชน กระบวนการตั้งแต่การเตรียมรายงานสำหรับศาล การคุมความประพฤติ และการหาหรือกำหนดการบริการสังคมสำหรับผู้ถูกคุมความประพฤติ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ความหมายของการคุมประพจน์โดยรวมก็คือ การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด โดยจะมีการมองไปที่วัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อเป็นการป้องกันสังคม โดยจะมีการพิจารณาผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคล กรณีที่ผู้กระทำความผิดใดมีนิสัยและความประพฤติที่มีความกระทำความผิดซ้ำๆ ก็จำเป็นที่จะต้องใช่วิธีตัดโอกาสในการกระทำความผิด ซึ่งก็คือการกักขัง จำคุก หรือประหารชีวิต แต่สำหรับผู้กระทำความผิดครั้งแรกหรือกระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรง ก็จะใช้วิธีการแก้ไขฟื้นฟูเพื่อปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพและพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปให้กลับมาเป็นผู้เคารพกฎหมายและอยู่ในสังคมได้เป็นปกติสุข

ระบบคุมประพจน์ในประเทศไทย

ประเทศไทยเริ่มมีการนำระบบคุมประพจน์มาใช้เป็นครั้งแรกตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2495 โดยมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนก่อน ส่วนผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ นั้น แม้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 มาตรา 56, 57 และ 58 จะได้บัญญัติถึงวิธีการเกี่ยวกับการคุมประพจน์ไว้ แต่อย่างไรก็ตามศาลคงใช้มาตรการรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษเพียงอย่างเดียวโดยไม่ใช่วิธีการคุมความประพฤติเนื่องจากยังไม่มีหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่จะมารับผิดชอบดำเนินการตามคำพิพากษาของศาลได้

จนกระทั่งรัฐบาลได้ผ่านพระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุมประพจน์ตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2522 และได้มีการจัดตั้งสำนักงานคุมประพจน์กลางซึ่งเป็นหน่วยงานระดับกอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ กระทรวงยุติธรรม และได้เปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2522 โดยดำเนินการในกรุงเทพมหานครก่อน ต่อมาจึงเปิดดำเนินการสำนักงานคุมประพจน์ในส่วนภูมิภาคทั่วประเทศ เนื่องจากมีการขยายงานออกสู่ส่วนภูมิภาคมากขึ้น จึงให้สำนักงานคุมประพจน์กลางมีปริมาณงาน ขอบเขต อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบมากขึ้น ดังนั้นเพื่อประสิทธิภาพและความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน สำนักงานคุมประพจน์จึงได้รับการยกฐานะให้เป็น “กรมคุมประพจน์” เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2535 สังกัดกระทรวงยุติธรรม

เกณฑ์ที่ศาลพิจารณาในการคุมความประพฤติ

ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56 วรรคแรก การคุมความประพฤติเป็นส่วนหนึ่งของการรอกการกำหนดโทษหรือการรอกการลงโทษ และผู้ที่ศาลจะรอกการกำหนดโทษหรือการลงโทษ ต้องเข้าเกณฑ์ดังนี้ (ก) กระทบความผิดที่มีโทษจำคุก (ข) โทษจำคุกนั้นศาลจะลงโทษจริงๆ ไม่เกิน 2 ปี และ (ค) ไม่เคยต้องโทษจำคุกมาก่อน เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ เมื่อครบเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว ศาลยังจะต้องพิจารณาข้อมูลอื่นประกอบด้วย เช่น อายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม เป็นต้น ซึ่งในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้สืบเสาะและพินิจจำเลยมาก่อนข้อมูลเหล่านี้จะปรากฏในรายงานที่พนักงานคุมประพฤติเสนอต่อศาล พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ เมื่อศาลเห็นสมควรรอกการลงโทษและคุมความประพฤติจำเลยไว้ ศาลจะกำหนดเงื่อนไขให้จำเลยปฏิบัติตาม เงื่อนไข 5 ข้อ

1. ให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุไว้เป็นครั้งคราว เพื่อให้เจ้าพนักงานจะได้สอบถาม แนะนำช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพ หรือจัดให้กระทำกิจกรรมบริการสังคม หรือสาธารณประโยชน์ตามที่เจ้าพนักงานและผู้กระทำความผิดเห็นสมควร
2. ให้ฝึกหัดหรือทำงานอาชีพอันเป็นกิจจะลักษณะ
3. ให้ละเว้นการคบหาสมาคมหรือการประพฤติใดอันอาจนำไปสู่การกระทำความคิดในทำนองเดียวกันอีก
4. ให้ไปรับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดให้โทษความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจหรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด
5. เงื่อนไขอื่นๆ ตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเพื่อแก้ไขฟื้นฟู หรือป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำหรือมีโอกาสกระทำความผิดขึ้นอีก

ศาลจะสั่งใช้เงื่อนไขข้อที่ 1 เป็นหลักและข้ออื่นเป็นส่วนประกอบ และให้พนักงานคุมประพฤติคุมความประพฤติจำเลยตลอดระยะเวลาที่ศาลคุมความประพฤติไว้ซึ่งตามกฎหมายไม่เกิน 5 ปี แต่ในทางปฏิบัติส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 1–2 ปี และระยะเวลารายงานส่วนมากจะเป็น 1 เดือนต่อครั้งถึง 3 เดือนต่อครั้งอย่างไรก็ดี ลักษณะสำคัญของการคุมความประพฤติคือเอาโทษจำคุกมาชั่ง และขณะเดียวกันมีเจ้าหน้าที่คอยสอดส่องดูแลและช่วยเหลือผู้ถูกคุมความประพฤติด้วย

ประโยชน์ของการคุมประพฤติ

กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม (2540, หน้า 3) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการคุมประพฤติไว้ว่า

1. เป็นการคุ้มครองป้องกันสังคมจากอาชญากรรม

2. ช่วยเหลือศาลให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับจำเลยอย่างละเอียดและถูกต้องพร้อมทั้งความเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อศาลจะได้ใช้ดุลยพินิจว่าควรจะใช้มาตรการหรือวิธีการใดที่เหมาะสมกับจำเลยแต่ละคน

3. เปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดได้ออกไปใช้ชีวิตร่วมกับครอบครัวและสังคมได้อย่างปกติสุขและสามารถประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตัวเอง เลี้ยงครอบครัว เสียภาษีบำรุงรัฐและชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายได้

4. ประหยัดค่าใช้จ่ายของรัฐได้เป็นจำนวนมาก เพราะว่าการจำคุกผู้กระทำความผิดหนึ่งคนจะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมากกว่าการคุมประพฤติผู้กระทำความผิดคนเดียวกันนี้ถึงประมาณ 11 เท่า

5. ลดความแออัดในเรือนจำได้มาก

6. แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรงเป็นรายบุคคลที่ได้ผลดีกว่าการจำคุกบุคคลประเภทเดียวกัน

ในการนี้จะเห็นว่าการคุมประพฤติ ก่อให้เกิดผลดีต่างๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นการลดภาระของรัฐบาลที่จะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการควบคุมผู้กระทำความผิดคดีเล็กน้อยไว้ในเรือนจำ อีกทั้งเป็นการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับตัวเป็นพลเมืองที่ดีและอยู่ภายในสังคมเป็นปกติสุข ซึ่งถือว่าเป็นการตัดวงจรของการเกิดปัญหาอาชญากรรมอย่างหนึ่งความเป็นมาและพัฒนาการของงานคุมประพฤติผู้ใหญ่ในประเทศไทย 1 มกราคม 2500 ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 ซึ่งเป็นประมวลกฎหมายอาญา ฉบับปัจจุบันได้มีผลบังคับใช้ มาตรา 56-58 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ได้บัญญัติ เกี่ยวกับการกำหนดโทษหรือการรอกการลงโทษผู้กระทำความผิดไว้ และให้ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติผู้กระทำความผิดนั้นด้วย ซึ่งในทางปฏิบัติศาลไม่อาจใช้วิธีดำเนินการคุมความประพฤติได้อย่างจริงจัง เนื่องจากยังไม่มีความพร้อมทางด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงจนกระทั่ง พ.ศ. 2519 รัฐบาลได้กำหนดนโยบายด้านความยุติธรรมว่า “รัฐบาลจะจัดให้มีระบบคุมประพฤติ ผู้ที่ศาลพิพากษาว่า การกระทำความผิดทางอาญาบางประเภทที่ไม่เป็นภัยต่อสังคมส่วนรวม แทนการจองจำอันเป็นการทำลายอนาคตผู้นั้นและเป็นภาระแก่งบประมาณแผ่นดิน” 7 สิงหาคม 2522 กระทรวงยุติธรรม ได้รับมอบหมายให้จัดตั้งสำนักงานคุมประพฤติกลางและเริ่มดำเนินงานในเขตคุมประพฤติกรุงเทพมหานคร ซึ่งปรากฏว่าการดำเนินงานคุมประพฤติได้รับผลสำเร็จเป็นอย่างดี ประกอบกับรัฐบาลได้เล็งเห็นว่าการดำเนินงานคุมประพฤติเป็นเรื่องของการกระจายความเป็นธรรมและ โอกาสทางสังคมให้แก่ประชาชน รัฐบาลจึงได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา ในปี พ.ศ. 2523 ที่จะขยายงานคุมประพฤติผู้กระทำความผิดออกไปสู่ภูมิภาค เพื่อคุ้มครองและป้องกันสังคมจากอาชญากรรม และช่วยเหลือควบคุมสอดส่อง

ผู้กระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรงให้กลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคมโดยไม่ต้องจำคุก พ.ศ. 2544 ได้มีการกำหนดแผนงานและโครงการในด้านการพัฒนางานคุมประพฤติ ซึ่งรวมถึงโครงการขยายงานคุมประพฤติผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ออกสู่ส่วนภูมิภาคไว้ใน แผนพัฒนาฯ และกระทรวงยุติธรรมฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2544-พ.ศ. 2549) ซึ่งโครงการนี้ได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาของศาลและกระทรวงยุติธรรมทุกฉบับจนกระทั่งกระทรวงยุติธรรม ได้มีการประกาศใช้แผนแม่บทศาลและกระทรวงยุติธรรมฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2538-พ.ศ. 2544) ก็ยังมีโครงการขยายงานคุมประพฤติไว้เช่นเดิม พ.ศ. 2526 ได้การเปิดดำเนินการสำนักงานคุมประพฤติในส่วนภูมิภาคเป็นครั้งแรกที่จังหวัดสมุทรปราการ ชลบุรี และเชียงใหม่ พ.ศ. 2529 เริ่มมีการนำประชาชนเข้ามามีส่วนรวม ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ในชุมชนในรูปแบบของอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2530 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-พ.ศ. 2534) ด้านแผนงานความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ได้กล่าวถึงงานคุมประพฤติไว้อย่างชัดเจนว่า “จะใช้การคุมความประพฤติผู้กระทำความผิดที่กระทรวงยุติธรรม และกรมราชทัณฑ์อยู่เพื่อระบายความแออัดในสถานที่ควบคุมและลดภาระของรัฐบาลในการควบคุมผู้กระทำความผิดและผู้ต้องขัง” พ.ศ. 2535 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-พ.ศ. 2539) ได้ระบุส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานคุมประพฤติว่า “จะเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมด้านมวลชนสัมพันธ์การเผยแพร่ อบรมให้ความรู้ด้านการป้องกันอาชญากรรมแก่ประชาชน องค์กรชุมชนและผู้นำท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ทั้งในหน่วยงานของรัฐ กลุ่มอาสาสมัครต่างๆ ผู้นำชุมชน และผู้นำท้องถิ่น เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกัน” 15 มีนาคม 2535 สำนักงานคุมประพฤติกลางยกฐานะขึ้นเป็นกรมคุมประพฤติ 24 มิถุนายน 2542 การดำเนินงานของกรมคุมประพฤติกว้างขอบเขตครอบคลุมพื้นที่กรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาค โดยมีสำนักงานคุมประพฤติทั่วประเทศทั้งสิ้น 76 สำนักงาน (กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม, 2542, หน้า 10-11)

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่า การดำเนินงานของกรมคุมประพฤติตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน มีความสอดคล้องกับแผนงานระดับชาติ ตลอดจนนโยบายของรัฐ ซึ่งเป็นสิ่งที่พัฒนาสังคมให้มีความสงบสุขอลดนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ด้วยวิธีการลงโทษเป็นสิ่งที่ได้มีมานานแล้ว ตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน ในการปฏิบัติตัวต่อผู้กระทำความผิดจะเป็นไปในทิศทางใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาล เหตุการณ์และสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคแต่ละสมัยการปฏิบัติตัวต่อผู้กระทำความผิดนั้นจะเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะการปกครอง และสังคมเป็นสำคัญ ซึ่งจะเห็นได้ว่าในสมัยโบราณจะถือ

หลักการแก้แค้นผู้กระทำความผิด จึงได้มีการกระทำที่ทารุณแก่ผู้กระทำความผิด อาทิเช่น การเขียน การตัดอวัยวะ การเนรเทศ และ การประหารชีวิต เป็นต้น (กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม, 2542, หน้า 4) ส่วนนโยบายการลงโทษผู้กระทำความผิดในระบบกึ่งอาชญากรรม ได้เน้นย้ำในด้านการแก้ไขพฤติกรรม ยิ่งกว่าการลงโทษแต่เพียงอย่างเดียว ทั้งยังได้มีการเสนอแนะมิให้กระทำการทารุณกรรมหรือทรมานแก่ผู้กระทำความผิด ไม่ว่าจะในรูปหรือกรณีใดๆ ทั้งสิ้นวัตถุประสงค์และแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด นานาประเทศและในประเทศไทยไม่ว่าจะเป็นไปในรูปแบบใด ต่างมีจุดมุ่งหมายสำคัญผสมผสานกลมกลืนระหว่างแนวความคิดการลงโทษ ที่มีมาแต่เดิม กับหลักสมมูลของการป้องกันสังคมสมัยดังนี้

1. เพื่อตอบแทนแก้แค้นผู้กระทำความผิด มีพื้นฐานมาจากความเห็นว่าอาชญากรรมเป็นการประทุษร้ายต่อผู้อื่น ควรจักได้รับการแก้แค้นตอบแทนอย่างสมสม ซึ่งปัจจุบันยังคงถือปฏิบัติ อยู่ในกระบวนการยุติธรรม ดังจะเห็นได้ว่าความผิดร้ายแรงในลักษณะต่างๆ มักได้รับการลงโทษ ถึงขั้นประหารชีวิต เป็นต้น

2. เพื่อชดเชยความผิดที่ก่อขึ้น พัฒนาจากหลักความเชื่อที่ว่า โทษนับเป็นสิ่งที่จำเป็นในความรู้สึกผิดชอบ และเป็นการตอบแทนความยุติธรรมที่ถูกประทุษร้าย ผู้กระทำความผิดจำเป็นต้องชดใช้ค่าเสียหาย ในความผิดที่ได้ก่อขึ้นจึงจะชอบธรรม อาจเปรียบได้กับโทษปรับหรืออาชญากรรมใช้ค่าเสียหายในปัจจุบัน เพื่อป้องกันสังคม พัฒนาจากความเชื่อที่ว่าอาชญากรรมเป็นโรคร้าย

3. เพื่อยับยั้งหรือป้องกันปราบปรามการกระทำความผิด การลงโทษจำเป็นต้องกำหนดบทลงโทษให้เป็นที่เกรงกลัวต่อผู้กระทำความผิด และมีให้เป็นที่เยี่ยงอย่างแก่ผู้อื่น ปัจจุบันเปรียบเทียบได้กับการลงโทษจำคุกที่มีกำหนดโทษจำคุกที่มีกำหนดโทษสูง หรือการประหารชีวิต เป็นต้น และเป็นการประทุษร้ายต่อสังคม เพราะฉะนั้น การที่จะให้สังคมปลอดภัยจึงจำเป็นต้องมีการจำคุกผู้กระทำความผิดตามตัวบทกฎหมาย และแยกตัวออกจากสังคม เพื่อมิให้มีโอกาสกลับไปกระทำความผิดใด ๆ ขึ้นอีกในระหว่างที่ถูกควบคุมตัว

4. เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด นักจิตวิทยาและนักอาชญาวิทยา เชื่อว่าบุคลิกภาพเป็นคุณสมบัติเฉพาะบุคคล การประกอบอาชญากรรมขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมทางสังคมของบุคคลนั้นๆ เป็นปฐมเหตุ การลงโทษจึงเป็นเพียงการยับยั้งมิให้ก่ออาชญากรรมเพียงชั่วระยะเวลาหนึ่ง ฉะนั้นการกำหนดวิธีการลงโทษผู้กระทำความผิดต้องให้สอดคล้องกับบุคลิกภาพและการแก้ไขผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคล เช่น การใช้ระบบการคุมประพฤติ เป็นต้น (กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม, 2542, หน้า 4) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแนวความคิดในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดนี้ เป็นหลักสำคัญของการคุมประพฤติ เนื่องจาก

การคุมประพฤติตั้งอยู่ในความเชื่อที่ว่า ผู้กระทำความผิดสามารถถูกแก้ไขฟื้นฟูได้ โดยใช้กลวิธีต่างๆ มาใช้อาจจะเป็น การทำงานบริการสังคม โดยให้ผู้กระทำความผิดมาทำงานร่วมกันทำให้รู้จักความสามัคคี ความมีน้ำใจ การเอื้ออาทรต่อกัน เป็นต้น

5.2 การควบคุมโดยการใช้กำไลอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring: EM)

การนำกำไลอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ควบคุมผู้กระทำความผิดในประเทศไทย

กำไลอิเล็กทรอนิกส์ คืออุปกรณ์ที่ใช้ควบคุมผู้กระทำความผิด ประกอบด้วยตัวอุปกรณ์ส่งสัญญาณ (Transmitter Device) โดยส่วนใหญ่จะนิยมใช้ติดตัวผู้กระทำความผิด มีลักษณะคล้ายนาฬิกาข้อมือ สายหนังรัดข้อมือตัวอุปกรณ์รับสัญญาณ (Receiver Unit) และศูนย์ควบคุมกลาง (Monitoring Center) ซึ่งทำหน้าที่ในการควบคุมและสอดส่องตัวผู้กระทำความผิดให้อยู่ในสถานที่และเวลาที่กำหนด (ซีต้า ธนจิตติวงศ์, 2553, น. 24-25) ซึ่งประเทศไทยได้นำกำไลอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ควบคุมผู้กระทำความผิดตั้งแต่ พ.ศ. 2556 เป็นต้นมา โดยประเทศไทยได้นำกำไลอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในกรณีดังต่อไปนี้

5.2.1 การควบคุมผู้ต้องโทษ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 89/2 วรรคหนึ่ง (3) กำหนดให้ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น พนักงานอัยการ ผู้บัญชาการเรือนจำ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ต้องจัดการตามหมายจำคุกได้ร้องขอต่อศาล หรือเมื่อศาลเห็นสมควร ศาลมีอำนาจในการสั่งให้จำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขตของผู้กระทำความผิดซึ่งต้องโทษจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของโทษตามคำพิพากษา หรือไม่น้อยกว่าสิบปีในกรณีต้องโทษจำคุกเกินสามสิบปีขึ้นไป หรือจำคุกตลอดชีวิตได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขต พ.ศ. 2556 ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานซึ่งได้แก่ผู้บัญชาการเรือนจำ หรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดการตามหมายจำคุก สามารถยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้มีการจำกัดการเดินทางและอาณาเขตแก่ผู้ต้องจำคุกได้ โดยให้คำนึงถึงเหตุจำเป็นซึ่งรวมถึงเหตุที่ผู้ซึ่งต้องจำคุกจะถึงอันตรายแก่ชีวิตถ้าต้องจำคุก ผู้ซึ่งต้องจำคุกจำเป็นต้องเลี้ยงดูบิดา มารดา สามี ภริยา หรือบุตร ซึ่งพึ่งตนเองไม่ได้ ผู้ซึ่งต้องจำคุกเจ็บป่วยและต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง และผู้ซึ่งต้องจำคุกมีเหตุควรได้รับการดูแลการบังคับให้จำคุกด้วยเหตุอื่น ๆ และเจ้าพนักงานผู้ร้องขออาจเสนอเงื่อนไขห้ามมิให้ออกนอกเคหสถานหรือสถานที่อื่นใดในช่วงเวลาที่กำหนด ร่วมกับการใช้กำไลอิเล็กทรอนิกส์ได้

ในระยะแรกได้มีการควบคุมผู้ต้องโทษด้วยการใช้กำไลอิเล็กทรอนิกส์โดยเน้นไปที่กลุ่มผู้ต้องโทษ 4 กลุ่ม (กระทรวงยุติธรรม, 2556, น. 24) คือ

- 1) ผู้ต้องขังชรา หรือป่วยเป็นโรคเอดส์ระยะสุดท้าย ไตวายเรื้อรัง มะเร็งระยะสุดท้าย หากจำคุกต่อไปต้องเสียชีวิตและต้องออกไปปรับการรักษา เช่น ฟอกไตหรือฉายรังสีทุกสัปดาห์
- 2) ผู้ต้องขังที่ต้องออกไปดูแลลูกและภรรยา หรือพ่อแม่ที่แก่ชรา ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้
- 3) ผู้ต้องขังที่เจ็บป่วยเรื้อรังและต้องเข้ารับการรักษาต่อเนื่อง
- 4) กลุ่มนักโทษที่มีเหตุทะเลาะวิวาทลงโทษ เช่น คลอดบุตร วิกฤตจิต

5.2.2 การคุมประพฤติ

การคุมประพฤติ เป็นวิธีการลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างมีเงื่อนไข โดยผู้กระทำความผิดยังคงดำเนินชีวิตอยู่ในสังคม ภายใต้การควบคุมของพนักงานคุมประพฤติ มีวัตถุประสงค์เพื่อการแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคลโดยไม่แยกตัวผู้กระทำความผิดออกจากสังคม ในขณะที่เดียวกันก็มุ่งที่จะป้องกันสังคมให้ปลอดภัยด้วย โดยผู้ถูกคุมประพฤติจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ หากผู้ถูกคุมประพฤติไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข ศาลมีอำนาจในการเพิกถอนคำสั่งและกำหนดการลงโทษที่ยังไม่ได้กำหนดโทษหรือลงโทษจำคุกซึ่งรอการลงโทษไว้ได้ คำไล่อเล็กทรอนิกส์ได้นำมาใช้ในการคุมประพฤติผู้กระทำความผิดในหลายความผิด เช่น การจับรถขณะเมาสุราหรือของมีค่าอย่างอื่น การแข่งรถในทางสาธารณะ โดยไม่ได้รับอนุญาต ทำร้ายร่างกายความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตลอดจนการลักทรัพย์ การบุกรุก การฉ้อโกงนักท่องเที่ยว และการทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์โดยไม่ได้รับอนุญาตที่เกิดขึ้นในบริเวณท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ซึ่งผู้กระทำความผิดเหล่านี้ มักจะฝ่าฝืนเข้าไปในบริเวณห้ามเข้าตามคำสั่งศาลและกระทำความผิดซ้ำอีก ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทย

5.2.3 การปล่อยชั่วคราว

การปล่อยชั่วคราว คือการอนุญาตให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยพ้นจากการควบคุมของเจ้าพนักงานหรือศาลตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่ให้ถูกควบคุมไว้เกินความจำเป็นในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลจะต้องพิจารณาถึงความหนักเบาแห่งข้อหา พยานหลักฐาน พฤติการณ์ต่างๆ แห่งคดี หลักประกันประกอบการขอปล่อยชั่วคราว พฤติการณ์ของผู้ต้องหาหรือจำเลย ภัยอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากการปล่อยชั่วคราว คำคัดค้านของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ โจทก์ และผู้เสียหาย ประกอบการวินิจฉัยคำร้องขอปล่อยชั่วคราวด้วย ในการอนุญาตปล่อยชั่วคราวนั้น เจ้าพนักงานหรือศาลสามารถกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่ของผู้ถูกปล่อยชั่วคราว หรือกำหนดเงื่อนไขอื่นใดให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือ

เพื่อปกป้องภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการปล่อยชั่วคราวได้ ตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแต่อย่างไรก็ตาม การนำกำลังอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นวิธีการลงโทษวิธีการหนึ่ง ดังนั้น การนำมาใช้ควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยในระหว่างการปล่อยชั่วคราว จึงเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลย เนื่องจากในระหว่างการปล่อยชั่วคราวนั้นยังไม่ได้มีการพิสูจน์ว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยกระทำความผิดจริงตามข้อกล่าวหา ด้วยเหตุนี้ จึงได้มีการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในส่วนที่เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวผู้ที่ถูกปล่อยชั่วคราว เข้าสู่การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยกำหนดหลักเกณฑ์ในการปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวว่า จะสามารถนำมาใช้ได้ต่อเมื่อผู้ถูกปล่อยชั่วคราวยินยอม แต่หากผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีอายุไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ แม้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวยินยอมก็ไม่สามารถนำมาใช้ได้ จะนำมาใช้ได้ต่อเมื่อผู้ถูกปล่อยชั่วคราวนั้นมีพฤติการณ์ที่อาจเป็นภัยต่อบุคคลอื่นอย่างร้ายแรง หรือมีเหตุสมควรประการอื่น เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลย ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม 2558 เป็นต้นมา

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความผิดกรณีเมาแล้วขับ ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก

1. ชนิดของโทษและลักษณะของการลงโทษทางอาญาของประเทศไทย

ในทางอาญาเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ปฏิบัติที่สังคมมีต่อการกระทำความผิดทั้งในด้านการปราบปรามและในด้านการป้องกัน สำหรับปฏิบัตินี้ในด้านการปราบปรามก็คือการลงโทษผู้กระทำความผิดส่วนในด้านการป้องกันกันก็ได้แก่การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย

โทษทางอาญา โทษเป็นวิธีการบังคับ (Sanction) ที่รัฐใช้ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดทางอาญาการศึกษาเรื่องโทษจำเป็นต้องรู้ถึงชนิดของโทษอาญาและลักษณะของโทษนั้นๆ วิธีการเพิ่มโทษและลดโทษ การยกโทษจำคุก การรอกการลงโทษและรอกการกำหนดโทษโทษโทษโทษจำคุก การระงับของโทษอาญา รวม 4 เรื่องด้วยกัน ซึ่งมีตัวบทที่จะต้องศึกษาตามมาตรา 18 ถึงมาตรา 38 มาตรา 51 ถึงมาตรา 58 มาตรา 79 และมาตรา 95 ถึงมาตรา 101

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 บัญญัติว่า “โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดมีดังนี้

- (1) ประหารชีวิต
- (2) จำคุก
- (3) กักขัง
- (4) ปรับ
- (5) ริบทรัพย์สิน

โทษประหารชีวิต และโทษจำคุกตลอดชีวิต มิให้บังคับแก่ผู้ซึ่งกระทำความผิดในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีในกรณีผู้ซึ่งกระทำความผิดในขณะที่อายุต่ำกว่าสิบแปดปีได้กระทำความผิดที่มีระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิตให้ถือว่าระวางโทษดังกล่าวได้เปลี่ยนเป็นระวางวางโทษจำคุก 50 ปี จากบทบัญญัติ มาตรา 18 วรรคหนึ่ง จึงกล่าวได้ว่า โทษตามประมวลกฎหมายอาญา มีอยู่ 5 ชนิดด้วยกัน คือ

1.1 โทษประหารชีวิต

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 19 บัญญัติว่า “ผู้ใดต้องโทษประหารชีวิตให้ดำเนินการด้วยวิธีฉีดยาหรือสารพิษให้ตายหลักเกณฑ์และวิธีการประหารชีวิตให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ประหารชีวิตแล้วศาลจะต้องออกหมายส่งตัวจำเลยและผู้ต้องโทษประหารชีวิตให้กรมราชทัณฑ์ ซึ่งเป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่จะดำเนินการประหารชีวิต โดยจะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 247, 248, 261 และมาตรา 262 กล่าวคือ จะดำเนินการประหารชีวิตทันทีไม่ได้จะต้องรอไว้ให้พ้นกำหนด 60 วันนับแต่วันฟังคำพิพากษาพิพากษาเสียก่อน ทั้งนี้แม้จะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษประหารชีวิตแล้วโทษประหารชีวิตนี้จะไม่นำไปใช้บังคับแก่ผู้กระทำความผิดที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปด ปี และในกรณีที่ผู้กระทำความผิดต่ำกว่า 18 ได้กระทำความผิดที่มีระวางโทษประหารชีวิต ให้เปลี่ยนเป็นระวางโทษจำคุก 50 ปี (มาตรา 18 วรรคสอง และวรรคสามเพิ่มเติมโดยมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2546) ในการเพิ่มโทษมิให้เพิ่มขึ้นถึงประหารชีวิต (ป.อ. มาตรา 51) และในการลดโทษประหารชีวิตไม่ว่าจะเป็นการลดมาตราส่วนโทษหรือลดโทษที่จะลงให้ลดดังต่อไปนี้ (1) ถ้าจะลดหนึ่งในสามให้ลดเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต (2) ถ้าจะลดกึ่งหนึ่งให้ลดเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือโทษจำคุกตั้งแต่ 25 ปี 50 ปี (ป.อ. มาตรา 52)

1.2 โทษจำคุก

โทษจำคุก อาจแบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ

- ก. โทษจำคุกตลอดชีวิต
- ข. โทษจำคุกโดยมีกำหนดเวลา

การลงโทษจำคุกในกฎหมายที่บัญญัติความผิดอันมีโทษจำคุกนั้น จะกำหนดโทษโทษจำคุกไว้สถานเดียว เช่น จำคุกตลอดชีวิต หรือกำหนดไว้ 2 สถาน คือ จำคุกและปรับ หรือ 3 สถาน คือ จำคุกหรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ แล้วแต่กรณีแห่งการกระทำความผิดและความเหมาะสมของโทษนั้นๆ แต่ความผิดบางชนิดที่ค่อนข้างร้ายแรงจะกำหนดระวางโทษขั้นต่ำและขั้นสูงจำคุกหรือปรับ ฉะนั้นกรณีที่ศาลจะลงโทษจำเลยจึงต้องเป็นไปตามที่ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ลงโทษจำคุกและโทษปรับด้วยเป็น 2 สถาน เช่น ความผิดฐานกรรโชกทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 337 กำหนดให้ลงโทษจำคุกและปรับ ถ้าศาลเห็นสมควรจะลงแต่โทษจำคุกอย่างเดียวโดยไม่ลงโทษปรับด้วยก็ได้ (ป.อ. มาตรา 20) แต่ถ้าโทษจำคุกที่ผู้กระทำความผิดจะต้องรับมีกำหนดเพียงสามเดือนหรือน้อยกว่า ศาลจะกำหนดโทษจำคุกให้น้อยลงอีกก็ได้ หรือถ้าโทษจำคุกที่

ผู้กระทำความผิดจะต้องรับมีกำหนดเวลาเพียงสามเดือนหรือน้อยกว่ามีโทษปรับด้วยศาลจะกำหนดโทษจำคุกให้น้อยหรือจะยกโทษจำคุกเสียคงให้ปรับแต่อย่างเดียวกันก็ได้ (ป.อ. มาตรา 55)

ส่วนในกรณีที่กฎหมายกำหนดโทษไว้ 3 สถาน คือ ให้จำคุกหรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจให้ลงโทษจำคุกหรือโทษปรับอย่างเดียว หรือลงโทษทั้งจำคุกและปรับด้วยก็ได้ตามที่ศาลเห็นสมควร

การคำนวณระยะเวลาจำคุก

1. ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 21 ให้นับวันเริ่มจำคุกรวมคำนวณเข้าด้วยเป็นหนึ่งวันเต็มโดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนชั่วโมงของวันเริ่มจำคุกนั้น เช่น ศาลอ่านคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกจำเลยเวลา 15.00 น. และศาลออกหมายจำคุกส่งตัวจำเลยไปถึงเรือนจำเวลา 18.00 น. ก็ต้องนับวันนั้นเป็นวันเริ่มจำคุกหนึ่งวันเต็ม

2. ถ้าระยะเวลาจำคุกกำหนดเป็นเดือน เช่น ศาลพิพากษาให้จำคุกจำเลย 3 เดือน ให้นับสามสิบวันเป็นหนึ่งเดือน

3. ถ้าระยะเวลาจำคุกเป็นปีให้คำนวณเป็นปีปฏิทินราชการ

4. เมื่อผู้ต้องโทษจำคุกถูกจำคุกครบกำหนดแล้วให้ปล่อยตัวไปในวันถัดจากวันครบกำหนดโทษ เช่น ครบกำหนดโทษจำคุกวันที่ 9 กันยายน 2548 ต้องปล่อยตัวไปในวันที่ 10 กันยายน 2548

การนับวันจำคุกและการหักวันถูกคุมขัง

1. ให้เริ่มนับวันจำคุกตั้งแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา (ป.อ. มาตรา 22 ซึ่งหมายถึงวันที่ศาลอ่านคำพิพากษาให้จำเลย (ป.วิ.อ. มาตรา 182)

2. ในกรณีที่ศาลพิพากษาจำคุกจำเลยถ้าจำเลยถูกคุมขังมาก่อนศาลพิพากษาคดีนั้น ศาลต้องหักวันถูกคุมขังออกจากระยะเวลาจำคุกตามคำพิพากษาให้แก่จำเลยด้วยเว้นแต่คำพิพากษานั้นจะกล่าวไว้เป็นอย่างอื่น (ป.อ. มาตรา 22) กล่าวคือ ศาลจะไม่หักวันคุมขังให้โดยจะให้นับวันจำคุกตั้งแต่วันที่ศาลพิพากษาก็ได้ หรือจะนับโทษจำคุกคดีนี้ต่อจากคดีอื่นก็ได้ ซึ่งศาลจะต้องระบุไว้ในคำพิพากษานั้น

3. การหักวันถูกคุมขังออกจากโทษจำคุกนี้ จะต้องเป็นวันถูกคุมขังอยู่ใน“คดีเรื่องนั้น” กล่าวคือ เป็นวันที่จำเลยถูกคุมขังอยู่ในคดีเรื่องเดียวกับที่โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษนั่นเอง

1.3 โทษกักขัง

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 23 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกและในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อนหรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิด

ลหุโทษ ศาลจะพิพากษาให้ลงโทษกักขังไม่เกิน 3 เดือนแทนโทษจำคุกนั้นก็ได้ ตามมาตรา 23 นี้ หลักเกณฑ์ในการลงโทษกักขังแทนโทษจำคุกมีดังนี้

1. ต้องเป็นการกระทำความผิดที่มีโทษจำคุก ซึ่งมีระยะเวลาให้จำคุกโดยจะมีโทษปรับหรือโทษริบทรัพย์สินรวมอยู่ด้วยหรือไม่ก็ตาม ดังนั้นเป็นความผิดที่มีโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต หรือมีแต่ปรับอย่างเดียว และโทษริบทรัพย์สินโดยไม่มีโทษจำคุกที่มีกำหนดเวลา ศาลจะใช้โทษกักขังแทนไม่ได้

2. ความผิดที่มีโทษจำคุกดังกล่าว ศาลจะลงโทษจำคุกได้ไม่เกิน 3 เดือนคำว่า “ศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน” ตามมาตรานี้หมายความว่าถึงโทษสุทธิที่ศาลลงโทษจริงๆ

3. ต้องไม่ปรากฏว่าจำเลยได้รับโทษจำคุกมาก่อน เว้นแต่เป็นโทษจำคุกสำหรับความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ คำว่า “ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อน” หมายความว่าจำเลยในคดีที่กำลังพิจารณาอยู่นี้ไม่ได้รับโทษจำคุกมาก่อนเวลาที่ศาลพิพากษาคดีนี้ แต่ถ้าปรากฏว่าจำเลยได้รับโทษจำคุกหรือกำลังรับโทษจำคุกอยู่ในคดีอื่น ไม่ว่าจะคดีอื่นนั้น ศาลจะพิพากษาถึงที่สุดแล้วหรือไม่ก็ตีเรียกว่าจำเลยได้รับโทษจำคุกมาก่อนคือ ถือเอาข้อเท็จจริงในการรับโทษจำคุกคดีอื่นของจำเลยเป็นสำคัญในขณะที่จะพิพากษาคดีนี้ว่าจำเลยได้รับโทษจำคุกในคดีอื่นหรือไม่

4. โทษกักขังต้องมีกำหนดเวลาเท่ากับโทษจำคุกที่ศาลจะลงโทษ ไม่เกิน 3 เดือนนั้นด้วย เช่น ศาลพิพากษาให้จำคุก 2 เดือน อันเป็นโทษสุทธิ ก็ต้องลงโทษกักขัง 2 เดือนแทนโทษจำคุกนั้น

การบังคับโทษกักขังแทนโทษจำคุก

เมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษกักขังแทนโทษจำคุกตามมาตรา 23 และจะกักขังไว้ในไหนได้บ้างมีบัญญัติอยู่ในมาตรา 24 ดังนี้ “ผู้ใดต้องโทษกักขัง ให้กักตัวไว้ในสถานที่กักขังซึ่งกำหนดไว้ อันมิใช่เรือนจำ สถานีตำรวจ หรือสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน

ถ้าศาลเห็นเป็นสมควร จะสั่งในคำพิพากษาให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของผู้นั้นเอง หรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ หรือสถานที่อื่นที่อาจกักขังได้เพื่อให้เหมาะสมกับประเภท หรือสภาพของผู้ถูกกักขังก็ได้

ถ้าความปรากฏแก่ศาลว่า การกักขังผู้ต้องโทษกักขังไว้ในสถานที่กักขังตามวรรคหนึ่ง หรือวรรคสอง อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้นั้น หรือ ทำให้ผู้อื่นซึ่งต้องพึงพาผู้ต้องโทษกักขังในการดำรงชีพได้รับความเดือดร้อนเกินสมควร หรือมีพฤติกรรมการอื่นที่แสดงให้เห็นว่าไม่สมควรกักขังผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่ดังกล่าว ศาลจะมีคำสั่งให้กักขังผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่อื่นซึ่งมิใช่ที่อยู่อาศัยของผู้นั้นเอง โดยได้รับความยินยอมจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ก็ได้

กรณีเช่นนี้ให้ศาลมีอำนาจกำหนดตามบทบัญญัติ มาตรา 24 สถานที่กักขังแทน โทษจำคุก มี 2 ประเภท คือ

1. สถานที่กักขังซึ่งกำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำ สถานีตำรวจ หรือสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน
2. ที่อาศัยของผู้ต้องโทษกักขังนั่นเอง หรือที่อาศัยของผู้อื่นที่ยินยอมรับตัวไว้หรือสถานที่อื่นที่อาจกักขังได้

ข้อสังเกต

1. สถานที่กักขังตามข้อ 2 ศาลต้องระบุไว้ในคำพิพากษา แต่สถานที่กักขังตามข้อ 1 ศาลไม่ต้องสั่งในคำพิพากษาให้ลงโทษกักขังแล้ว ศาลก็ออกหมายกักขังส่งตัวจำเลยไปยังสถานที่นั้นเลย
2. ถ้าการกักขังตามข้อ 1 หรือข้อ 2 อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้ต้องโทษกักขังหรือบุคคลผู้ ซึ่งต้องพึ่งพาผู้ต้องโทษกักขังในการดำรงชีพได้รับความเดือดร้อนเกินสมควร หรือมีพฤติกรรมพิเศษประการอื่นที่แสดงให้เห็นว่าไม่สมควรกักขังผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่ดังกล่าว ศาลจะมีคำสั่งให้กักขังผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่อื่น โดยศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ต้องโทษกักขังปฏิบัติ

สิทธิและหน้าที่ของผู้ต้องโทษกักขัง

1. ผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่ซึ่งกำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำ สถานีตำรวจหรือสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน (ป.อ. มาตรา 24 วรรคหนึ่ง) ผู้ต้องโทษกักขังมีสิทธิและหน้าที่ดังต่อไปนี้

- ก. สิทธิได้รับการเลี้ยงดูจากสถานที่นั้น แต่ภายใต้บังคับของสถานที่นั้น
- ข. สิทธิที่จะรับอาหารจากภายนอกโดยค่าใช้จ่ายของตนเอง
- ค. สิทธิที่จะใช้เสื้อผ้าของตนเอง
- ง. สิทธิที่จะได้รับการเยี่ยมอย่างน้อยวันละหนึ่งชั่วโมง
- จ. สิทธิที่จะรับและส่งจดหมายได้

ฉ. มีหน้าที่ต้องทำงานตามระเบียบ ข้อบังคับ และวินัย ถ้าผู้ต้องโทษกักขังประสงค์จะทำงานอย่างอื่น ก็ให้อนุญาตให้เลือกทำได้ตามประเภทงานที่ตนสมัคร แต่ต้องไม่ขัดต่อระเบียบข้อบังคับ วินัย หรือความปลอดภัยของสถานที่นั้น (ป.อ. มาตรา 25)

2. ผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่อาศัยของผู้นั่นเอง ของผู้ที่ยอมรับผู้ต้องโทษกักขัง หรือสถานที่อื่นที่อาจกักขังได้ มีสิทธิดังนี้สิทธิที่จะดำเนินการในวิชาชีพหรืออาชีพของตนในสถานที่

ดังกล่าว และในการนี้ศาลจะกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ต้องโทษกักขังปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดหรือไม่ก็ได้แล้วแต่ศาลเห็นสมควร (ป.อ.มาตรา 26)

การเปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุก

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 27 บัญญัติว่า “ถ้าในระหว่างที่ผู้ต้องโทษกักขังตามมาตรา 23 ได้รับโทษกักขังอยู่ ความปรากฏแก่ศาลเองหรือปรากฏแก่ศาลตามคำแถลงของพนักงานอัยการ หรือผู้ควบคุมดูแลสถานที่กักขังว่า

- (1) ผู้ต้องโทษฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับ หรือวินัยของสถานที่กักขัง
- (2) ผู้ต้องโทษกักขังไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด หรือ
- (3) ผู้ต้องโทษกักขังต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก

ศาลอาจเปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุก มีกำหนดเวลาตามที่ศาลเห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินกำหนดเวลาของโทษกักขังที่ผู้ต้องโทษกักขังจะต้องได้รับต่อไป” การเปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุกตามมาตรา 27 นี้เป็นดุลพินิจของศาลที่จะเปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุกหรือไม่ก็ได้ ถ้าศาลเปลี่ยนเป็นโทษจำคุก กฎหมายบังคับไว้ว่าจะจำคุกเกินกว่ากำหนดเวลาของโทษกักขังที่จะได้รับต่อไปไม่ได้ แต่อนุญาตให้ศาลจำคุกเท่าใดก็ได้ ภายในกำหนดเวลาของโทษกักขังที่จะได้รับต่อไปนั้น

1.4 โทษปรับ

โทษปรับเป็น โทษในทางทรัพย์สินที่ศาลกำหนดโดยคำพิพากษาภายในขอบเขตที่กฎหมายบัญญัติไว้ โทษปรับตามกฎหมายได้บัญญัติจำนวนเงินค่าปรับไว้ตามลักษณะความผิดนั้นๆ เป็นอัตราโทษปรับ การลงโทษปรับจึงต้องเป็นไปตามอัตราโทษในกฎหมาย ซึ่งศาลจะใช้ดุลพินิจว่าจะลงโทษปรับเท่าใดภายในอัตราโทษปรับนั้นๆ เว้นแต่มีอัตราโทษปรับขั้นต่ำและขั้นสูงไว้ก็ต้องเป็นไปตามนั้น กรณีโทษปรับที่กฎหมายกำหนดไว้พร้อมกับโทษจำคุก ศาลจะจำคุกอย่างเดียวโดยไม่ปรับด้วยก็ได้เมื่อเห็นสมควร (ป.อ. มาตรา 20) เว้นแต่ความผิดนั้นร้ายแรงหรือมีเหตุอื่นอันควรลงโทษทั้งจำคุกและการบังคับโทษปรับ

1. ผู้ต้องโทษปรับจะต้องชำระค่าปรับตามจำนวนที่กำหนดไว้ในคำพิพากษาต่อศาล (ป.อ. มาตรา 28)

2. ระยะเวลาชำระค่าปรับ เนื่องจากตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 28 มิได้กำหนดระยะเวลาชำระค่าปรับไว้ ใดแต่บัญญัติไว้ในมาตรา 29 วรรคหนึ่งว่า “ผู้ใดต้องโทษปรับและไม่ชำระค่าปรับภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลพิพากษา ผู้นั้นจะต้องถูกยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับ หรือมิฉะนั้นจะถูกกักขังแทนค่าปรับ แต่ถ้าศาลเห็นเหตุอันควรสงสัยว่าผู้นั้นจะหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับ ศาลจะสั่งเรียกประกันหรือจะสั่งให้กักขังผู้นั้นแทนค่าปรับไปพลางก่อนก็ได้”

ตามมาตรา 29 วรรคหนึ่ง นี้หมายความว่า เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้ผู้ต้องโทษชำระค่าปรับ ผู้นั้นต้องชำระค่าปรับให้ครบถ้วนในวันนั้น หากไม่ชำระหรือชำระไม่ครบ ศาลจะสั่งเรียกประกันการชำระค่าปรับ ถ้าผู้ต้องโทษไม่มีประกันต่อศาล ศาลจะสั่งกักขัง แทนค่าปรับไปพลางก่อนในวันที่ศาลพิพากษานั้นเอง กรณีผู้ต้องโทษปรับขอประกันการชำระค่าปรับและศาลอนุญาตแล้ว จะต้องทำสัญญาประกันกับศาลด้วย ถ้าผิดสัญญาประกันผู้นั้นจะต้องใช้เงินตามที่ระบุไว้ในสัญญาประกันหรือตามที่ศาลเห็นสมควร ซึ่งเรียกว่าศาลปรับนายประกัน ซึ่งกรณีนี้มีใช้ค่าปรับหรือผู้ต้องโทษปรับ ดังนั้นเมื่อพ้น 30 วัน นับแต่วันมีคำพิพากษาหากผู้ต้องโทษปรับ ไม่ชำระค่าปรับ ศาลจะสั่ง (1) ยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับ (2) กักขังแทนค่าปรับเว้นแต่ผู้ต้องโทษปรับจะได้ขอประกันการชำระค่าปรับและศาลอนุญาตแล้ว

การยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับ

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29 วรรคหนึ่ง เมื่อศาลพิพากษาลงโทษปรับจำเลยวันใด ศาลจะสั่งให้ยึดทรัพย์จำเลยมาใช้ค่าปรับก่อนครบ 30 วันนับแต่วันมีคำพิพากษาไม่ได้และแม้ศาลจะสงสัยว่าจำเลยหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับโดยจำเลยไม่ขอประกันการชำระค่าปรับศาลก็ได้แต่กักขังแทนค่าปรับไปพลางก่อนเท่านั้น จะยึดทรัพย์ของจำเลยไปพลางก่อนเพื่อใช้ค่าปรับก่อนครบกำหนด 30 วัน ไม่ได้ ศาลจะสั่งยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับได้ต่อเมื่อจำเลยไม่ชำระค่าปรับภายใน 30 วัน นับแต่วันมีคำพิพากษาให้ปรับเว้นแต่จำเลยจะมีประกันการชำระค่าปรับระหว่างนั้น

กรณีศาลให้กักขังแทนค่าปรับไปพลางก่อน ถ้าการกักขังนั้นได้ทำไปจนครบ 30 วันนับแต่วันมีคำพิพากษาและยังไม่ครบกำหนดวันกักขัง เมื่อปรากฏว่าผู้ต้องโทษปรับมีทรัพย์สินพอจะยึดมาใช้ค่าปรับที่ยังเหลืออยู่จากการกักขังได้ ศาลจะสั่งยึดทรัพย์ของผู้ต้องโทษปรับ มาใช้ค่าปรับที่ยังเหลืออยู่ จากการกักขัง ได้ ศาลจะสั่งยึดทรัพย์ของผู้ต้องโทษปรับมาใช้ค่าปรับยังเหลืออยู่ได้ โดยงดหรือไม่กักขังต่อไป

1.5 โทษริบทรัพย์สิน

โทษริบทรัพย์สินมีลักษณะแตกต่างจากโทษอื่นๆ ที่กล่าวมาแล้ว โทษที่กล่าวมาแล้ว 4 ชนิดนั้นมิได้เป็นโทษที่มุ่งลงแก่ตัวทรัพย์สินโดยตรง ส่วนโทษริบทรัพย์สินเป็นโทษที่ลงแก่ทรัพย์สินเป็นสำคัญ ว่าเข้าหลักเกณฑ์ที่จะริบได้หรือไม่ โดยไม่คำนึงถึงตัวบุคคลว่าได้กระทำความผิดหรือไม่ เช่น ทรัพย์สินที่ต้องริบโดยเด็ดขาด ตาม ป.อ. มาตรา 32 หรือ ทรัพย์สินที่ศาลใช้ดุลพินิจได้ว่า จะริบ ไม่ริบ ตาม ป.อ. มาตรา 33 ก็มุ่งถึงทรัพย์สินเป็นสำคัญ โดยไม่คำนึงถึงตัวบุคคลว่ากระทำความผิดหรือไม่ เช่น ทรัพย์สินที่บุคคลมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดตาม ป.อ. มาตรา 33 (1) จะเห็นได้ชัดว่าบุคคลนั้นยังมีได้กระทำความผิด ศาลก็อาจริบได้

ลักษณะของทรัพย์สินที่จะถูกริบได้

ทรัพย์สินที่จะถูกริบได้ตามประมวลกฎหมายอาญา แบ่งออกได้ดังนี้ คือ

(1) ทรัพย์สินที่ศาลจะต้องริบโดยเด็ดขาด ตามมาตรา 32

(2) ทรัพย์สินที่ศาลจะต้องริบ เว้นแต่จะเป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด ตามมาตรา 34

(3) ทรัพย์สินที่อยู่ในดุลพินิจของศาลว่าจะริบหรือไม่ก็ได้ เว้นแต่จะเป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด ตามมาตรา 33

(1) ทรัพย์สินที่ศาลจะต้องริบโดยเด็ดขาด

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 32 บัญญัติว่า “ทรัพย์สินใดที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิดให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นอย่างผู้กระทำความผิดและผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่” ตามมาตรา 32 นี้บังคับให้ศาลต้องริบทรัพย์สินที่ระบุไว้ไม่อยู่ในดุลพินิจของศาลศาลจะไม่ริบไม่ได้ การริบทรัพย์สินประเภทนี้จึงดูจากตัวทรัพย์สินเป็นสำคัญ ทรัพย์สินที่ศาลจะต้องริบโดยเด็ดขาดตาม ป.อ. มาตรา 32 มี 2 กรณี คือ

ก. ทรัพย์สินที่ กฎหมายบัญญัติ ว่าผู้ใดทำเป็นความผิดหมายถึงมีบทบัญญัติของกฎหมายบัญญัติห้ามมิให้บุคคลทำทรัพย์สินอันใดบ้าง เมื่อมีกฎหมายห้ามมิให้บุคคลทำทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้น หากมีผู้ทำทรัพย์สินเช่นนั้นขึ้นมาก็เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าผู้ใดทำความผิด คือเป็นความผิดในตัวเอง เช่น ปืนทำเองหรือปืนไม่มีทะเบียนที่เรียกว่า ปืนเถื่อน สุราเถื่อน ฝิ่นเฮโรอีน กัญชา เงินปลอม หรือธนบัตรปลอม ดวงตราปลอม แสตมป์ปลอม เหล่านี้ ถ้าผู้ใดทำขึ้นมาก็เป็นทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติว่าผู้ใดทำเป็นความผิด ศาลต้องริบเสมอ ถึงแม้จะไม่ใช่ทรัพย์สินของจำเลยหรือจำเลยมิได้กระทำความผิดหรือไม่ถูกลงโทษก็ตาม

ข. ทรัพย์สิน ที่ กฎหมายบัญญัติ ไว้ว่าผู้ใดมีไว้เป็น ความผิด หมายถึงมีบทบัญญัติของกฎหมายบัญญัติห้ามมิให้บุคคลมีไว้ เมื่อมีกฎหมายห้ามมิให้บุคคลมีทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่งไว้ ทรัพย์สินนั้นก็จะเป็นทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าผู้ใดมีไว้เป็นความผิด เช่น ปืนเถื่อน เฮโรอีน ฝิ่น กัญชา ยาบ้า ธนบัตรปลอม เป็นต้น

โทษริบทรัพย์สินตามมาตรา 32 นี้ มุ่งตัวที่ทรัพย์สิน ดังนั้นแม้คดีนั้นศาลยกฟ้องศาลก็พิพากษาให้ริบทรัพย์สินได้ เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 2176/2543 ศาลพิพากษายกฟ้องโจทก์ฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ครอบครองเพื่อจำหน่ายจึงไม่อาจริบเมทแอมเฟตามีนตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทประเภทตามตรา 116 ได้ แต่การมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเป็นความผิด ศาลริบได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 32 และคำพิพากษาฎีกาที่ 2090/2542

เมื่อพยานหลักฐานโจทก์ยังเป็นที่ยสงสัยว่าอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนของกลางตามฟ้องเป็นของจำเลยหรือไม่ ควรยกประโยชน์แห่งความ

(2) ทรัพย์สินที่ศาลจะต้องริบ เว้นแต่จะเป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยการกระทำความผิดประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 34 บัญญัติว่า “บรรดาทรัพย์สิน (1) ซึ่งได้ให้ตามความในมาตรา 143 มาตรา 144 มาตรา 149 หรือมาตรา 150 มาตรา 167 มาตรา 201 หรือมาตรา 202 (2) ซึ่งได้ให้เพื่อจูงใจบุคคลให้กระทำความผิดเพื่อเป็นรางวัลในการที่บุคคลใดกระทำความผิดให้ริบเสียทั้งสิ้น เว้นไว้แต่ทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด” ทรัพย์สินดังระบุไว้ในมาตรา 34 นี้เป็นมูลฐานสำคัญที่ทำให้เสื่อมเสียความยุติธรรมและเป็นเหตุให้เกิดอาชญากรรมด้วย จึงบัญญัติให้ศาลต้องริบเสียทั้งสิ้น

(3) ทรัพย์สินที่อยู่ในดุลพินิจของศาลว่าจะริบหรือไม่ก็ได้ เว้นแต่จะเป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33 บัญญัติว่า “ในการริบทรัพย์สินนอกจากศาลจะมีอำนาจริบตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้วให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบทรัพย์สินดังต่อไปนี้อีกด้วย คือ

- (1) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือ
- (2) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยได้กระทำความผิด

เว้นแต่ทรัพย์สินเหล่านี้เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด” ทรัพย์สินตามมาตรา 33 นี้ต่างกับทรัพย์สินตามมาตรา 32 และมาตรา 34 ตรงที่ว่ากฎหมายให้อยู่ในดุลพินิจของศาลที่จะสั่งให้ริบหรือไม่ก็ได้ มาตรา 33 ใช้คำว่า “ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบ” ไม่ได้บังคับให้ศาลต้องริบเช่นทรัพย์สินตามมาตรา 32 และ 34 ซึ่งกฎหมายใช้คำว่า “ให้ริบเสียทั้งสิ้น”

(4) การริบทรัพย์สินตามกฎหมายอื่น

การริบทรัพย์สินใน 3 กรณี ดังกล่าวข้างต้น เป็นการริบทรัพย์สิน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 32, 33 และ 34 ซึ่งเป็นหลักการใหญ่ใช้ได้ทั่วไปในความผิดอาญาทั้งปวงเว้นแต่กฎหมายอื่นบัญญัติถึงการริบทรัพย์สินไว้โดยเฉพาะแล้วก็ต้องเป็นไปตามข้อยกเว้นของมาตรา 17 และมาตรา 33 วรรคหนึ่ง เช่น พ.ร.บ.การพนัน พ.ศ. 2478 มาตรา 10 บัญญัติเป็นพิเศษว่าทรัพย์สินพนันที่จับได้ในวงเล่นให้ริบทั้งสิ้นส่วนทรัพย์สินที่ไม่ได้เอาออกพนันและเครื่องมือที่ใช้ในการเล่นให้ศาลมีอำนาจริบได้ตามประมวลกฎหมายอาญา การริบทรัพย์สินตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ. 2484 การริบทรัพย์สินตาม พ.ร.บ.การค้าข้าว พ.ศ. 2489 พ.ร.บ.สำรวจและกักกันข้าว พ.ศ. 2489 เป็นต้น

(5) ผลของการริบทรัพย์สิน

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 35 บัญญัติว่า “ทรัพย์สินซึ่งศาลพิพากษาให้ริบให้ตกเป็นของแผ่นดิน แต่ศาลจะพิพากษาให้ทำให้ทรัพย์สินนั้นใช้ไม่ได้หรือทำลายทรัพย์สินนั้นเสียก็ได้” การริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญาก็ดี ตามกฎหมายอื่นก็ดีเมื่อศาลพิพากษาให้ริบมีผล 3 ประการ คือ

- (1) ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน
- (2) ศาลจะพิพากษาให้ทำลายหรือทำให้ทรัพย์สินนั้นใช้ไม่ได้ต่อไปก็ได้
- (3) ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ครอบครองทรัพย์สินที่ศาลริบส่งทรัพย์สินนั้นต่อศาลในเวลาที่กำหนด ถ้าผู้นั้นไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล ศาลมีอำนาจสั่งดังต่อไปนี้
  - ก. ให้ยึดทรัพย์สินนั้น
  - ข. ให้ชำระราคา หรือสั่งยึดทรัพย์สินอื่นของผู้นั้นชดเชยราคาจนเต็มหรือ
  - ค. ถ้าศาลเห็นว่าจะส่งทรัพย์สินได้แต่ไม่ส่ง หรือชำระราคาใดแต่ไม่ชำระให้ศาลกักขังผู้นั้นได้จนกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่ง แต่ต้องไม่เกิน 1 ปี (ป.อ.มาตรา 37)

(6) ทรัพย์สินที่จะริบต้องมีตัวทรัพย์สินอยู่

เมื่อศาลพิพากษาให้ ริบทรัพย์สินมีผลให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินและศาลยังมีอำนาจพิพากษาให้ทำลายหรือทำให้ทรัพย์สินนั้นใช้ไม่ได้ต่อไป ตามมาตรา 35 ทั้งมีอำนาจสั่งให้ผู้ครอบครองทรัพย์สินที่ถูกริบส่งมอบแก่ศาล หรือให้ยึดทรัพย์สินนั้นตามมาตรา 37 ดังนั้นทรัพย์สินที่ศาลจะพิพากษาให้ริบต้องมีตัวทรัพย์สินนั้นอยู่ในขณะศาลพิพากษาคดีนั้น ไม่ว่าจะจับได้ทรัพย์สินนั้นมาเป็นของกลางในคดีแล้ว หรืออยู่ในความครอบครองของใคร ซึ่งอาจเป็นเจ้าพนักงานหรือพนักงานสอบสวน หรือผู้ที่พนักงานสอบสวนมอบให้รักษาของกลางนั้นไว้ หรือแม้ของกลางนั้นเจ้าพนักงานได้คืนให้จำเลยไปแล้วแต่โจทก์ ยังมีคำขอให้ริบทรัพย์สินนั้นอยู่แต่ถ้าหากทรัพย์สิน นั้นถูกทำลายหรือสูญหายไปแล้วไม่ว่า ด้วยเหตุใด ศาลจะไม่ริบเพราะไม่มีตัวทรัพย์สินที่จะตกเป็นของแผ่นดินได้

(7) การขอคืนทรัพย์สินที่ศาลริบ

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 36 บัญญัติ ว่า “ในกรณีที่ศาลสั่งให้ริบทรัพย์สินตามมาตรา 33 หรือมาตรา 34 ไปแล้ว หากปรากฏในภายหลังโดยคำเสนอของเจ้าของแท้จริงว่าผู้เป็นเจ้าของแท้จริงมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด ก็ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สิน ถ้าทรัพย์สินนั้นยังคงอยู่ในครอบครองเจ้าพนักงานแต่คำเสนอของเจ้าของแท้จริงนั้นจะต้องกระทำต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด” ตามมาตรา 36 นี้ การขอคืนทรัพย์สินที่ศาลริบต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 4 ประการ คือ

1) ต้องเป็นทรัพย์สินที่ศาลริบตามมาตรา 33 และมาตรา 34

2) ผู้ขอคืนต้องเป็นเจ้าของแท้จริงในทรัพย์สินนั้น และต้องมิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดนั้นด้วย คำว่า “เจ้าของที่แท้จริง” ตามมาตรา 36 นี้ เป็นบุคคลเดียวกันกับเจ้าของทรัพย์สินซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด ตามวรรคสองของมาตรา 33 และ 34 นั้นเอง กล่าวคือจำเลยผู้กระทำความผิดได้อำนาจทรัพย์สินของผู้อื่นไปใช้ในการกระทำความผิด หรือเพื่อใช้กระทำความผิด หรือได้ทรัพย์สินของผู้อื่นมาโดยการกระทำความผิดตามมาตรา 33 หรือเอาทรัพย์สินของผู้อื่นไปใช้ในการกระทำความผิดตามมาตรา 34 โดยผู้อื่นนั้นมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดของจำเลย และมีสิทธิขอคืนทรัพย์สินที่ศาลริบแล้วได้ตามมาตรา 36 ผู้เป็นเจ้าของที่แท้จริงต้องมีกรรมสิทธิ์มาก่อนในขณะที่จำเลยเอาทรัพย์สินของผู้อื่นไปใช้ในการกระทำความผิด

3) เจ้าของแท้จริงต้องมีคำเสนอขอคืนต่อศาลภายใน 1 ปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษาถึงที่สุดให้ริบ หมายความว่า เจ้าของแท้จริงต้องยื่นคำร้องขอคืนต่อศาลชั้นต้นที่พิจารณาพิพากษาคดีนั้น แม้ศาลชั้นต้นจะไม่ริบแต่ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาพิพากษาให้ริบก็ต้องยื่นคำร้องขอคืนต่อศาลชั้นต้นนั้นเอง โดยยื่นคำร้องขอคืนภายใน 1 ปีนับแต่วันศาลพิพากษาถึงที่สุด

4) ศาลจะสั่งให้คืนได้ต่อเมื่อทรัพย์สินนั้นยังคงมืออยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงาน หมายความว่า ทรัพย์สินที่เจ้าของแท้จริงขอคืนต่อศาลต้องอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงาน ศาลจึงจะคืนให้ได้ เพราะถ้าทรัพย์สินนั้นสูญหายไปไม่มีอยู่เสียแล้ว ศาลก็ย่อมจะคืนไม่ได้

2. พระราชบัญญัติจราจรทางบก

2.1 แนวคิดและวัตถุประสงค์ของการบัญญัติกฎหมายจราจร

กฎหมายจราจร ได้มีการตรากฎหมายจราจรขึ้นเป็นฉบับแรก คือ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2477 การร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้อาศัยหลัก จากกฎหมายจราจรของประเทศอังกฤษนำมาดัดแปลงแก้ไขให้เหมาะสมกับประเทศไทยและต่อมาได้มีพระราชบัญญัติการขนส่งพ.ศ. 2497 ออกใช้บังคับเกี่ยวกับการขนส่ง สาเหตุที่ต้องมีการบัญญัติกฎหมายเหล่านี้คือออกใช้บังคับด้วยเหตุผล เพื่อการจัดระเบียบในการจราจรให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพการจราจรและจำนวนยานพาหนะที่เพิ่มขึ้น เพื่อก่อให้เกิดความสะดวกและความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของประชาชนผู้ใช้รถใช้ถนน⁸²

⁸² นักรัศม์ ชูหิรัญญ์วัฒน์. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรของผู้ขับขีรถจักรยานยนต์ภายในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา, 2555, หน้า 4.

ด้วยความเจริญของสังคมทำให้การใช้รถ ใช้ถนนมีความสำคัญและจำเป็นต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์มากขึ้น ประกอบกับความเจริญทางเทคโนโลยีทำให้มีการพัฒนารูปแบบและเครื่องยนต์กลไกของยานพาหนะที่นำมาใช้บนถนนจึงได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายจราจรให้มีความทันสมัยและเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี โดยได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 ขึ้นใช้บังคับแทนกฎหมายที่เกี่ยวกับการจราจรที่ใช้บังคับอยู่แต่เดิมเพื่อให้สามารถควบคุมบังคับ ผู้ขับขี่ ผู้ประกอบการและตัวรถ ให้เกิดความปลอดภัยและสะดวกในการสัญจรยิ่งขึ้น

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายจราจร

ประธาน วัฒนพาณิชย์ กล่าวว่า การบังคับใช้กฎหมายโดยทั่วไป หมายถึง การนำกฎหมายมาบังคับใช้ เพื่อควบคุมความประพฤติของสมาชิก โดยการดำเนินการอย่างเป็นทางการบนการต่อเนื่องและสัมพันธ์กันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมของรัฐได้แก่การดำเนินการในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจในการรักษากฎหมายซึ่ง หากมีการฝ่าฝืน จะต้องสืบสวนสอบสวนและจับกุมผู้กระทำความผิดส่งต่อให้พนักงานอัยการทำหน้าที่ฟ้องร้องคดีศาลยุติธรรม จะทำหน้าที่พิจารณาและตัดสินคดีและมีพนักงานราชทัณฑ์ทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุม คุมขัง ตามที่ศาลสั่งลงโทษโดยมีมาตรฐานในการปฏิบัติงาน รวมทั้งมาตรการอันเป็นหลักประกันในการปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน ทั้งนี้ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายและระบบงานยุติธรรมของรัฐทั้งระบบสามารถอำนวยความสะดวกและตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาสังคม⁸³

กฤษฎา จันทรศรี ได้อธิบายว่า จุดมุ่งหมายสำคัญของการบังคับใช้กฎหมายจราจรก็เพื่อเป็นการข่มขู่ยับยั้งผู้ละเมิดหรือผู้ที่มีแนวโน้มที่จะละเมิดกฎหมาย หรือระเบียบเกี่ยวกับการจราจร ในขณะที่เดียวกันการบังคับใช้กฎหมายที่เหมาะสมมิใช่ เพื่อให้ผู้ละเมิดกฎหมายเกิดความเสียหายความคับข้องใจหรือความเกลียดชังผู้บังคับใช้กฎหมาย แต่ เพื่อให้ผู้ละเมิดกฎหมายได้เรียนรู้ที่จะหลีกเลี่ยงพฤติกรรมละเมิดกฎหมายหรือลดพฤติกรรมที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนในการใช้รถใช้ถนนโดยไม่คำนึงถึงบุคคลอื่น⁸⁴

ดังนั้นวัตถุประสงค์เบื้องต้นของการบังคับใช้กฎหมายจราจรก็คือ การจูงใจไม่ให้มีการละเมิดกฎหมายจราจร แรงจูงใจเช่นนี้ ประการหนึ่งก็คือ ด้านจิตวิทยา ได้แก่ความกลัวที่จะถูกเปรียบเทียบปรับ การจำคุก การถูกเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่การเสื่อมเสียศักดิ์ศรี ความอับอายเนื่องจากแรงกดดันทางสังคมแรงจูงใจอีกประการหนึ่งก็คือ การเป็นตัวอย่างที่ดี ได้แก่ การกระทำสิ่งที่ไม่ถูกต้องและการเป็นตัวอย่างแก่บุคคลอื่น โดยเฉพาะเยาวชนความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ

⁸³ สมศักดิ์ บุญถม. ปัจจัยที่มีผลต่อการบังคับใช้กฎหมายจราจรของตำรวจจราจร, 2541, หน้า 44.

⁸⁴ กฤษฎา จันทรศรี. การจราจรในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่: ปัญหาและแนวทางแก้ไข, 2537, หน้า 16.

จรรยา ก็เป็นแรงจูงใจอีกประการหนึ่งที่เจ้าหน้าที่ตำรวจควรจะต้องใช้วิธีการต่างๆ วิธีเพื่อห้ามปรามบุคคลจากการละเมิดกฎหมายจราจร เป้าหมายแรก คือ การได้รับความร่วมมือจากประชาชนในการปฏิบัติตามกฎหมายด้วยความเต็มใจ ประการต่อมา ก็คือการดำเนินการต่อผู้ที่ละเมิดกฎหมายไม่ว่าจะด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่อด้วยวิธีการตามความเหมาะสม

2.1.2 ลักษณะของกฎหมายจราจร

อิทธิ มุสิกะพงษ์ ได้กล่าวถึงลักษณะของกฎหมายจราจรไว้ว่า กฎหมายจราจรเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้น เพื่อให้เกิดความสะดวกและปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนนเป็นกฎเกณฑ์ที่ตั้งขึ้น เพื่อใช้บังคับ เพื่อการจัดระเบียบการจราจรให้ทันกับการพัฒนาการเทคโนโลยียานยนต์ และสภาพการใช้รถใช้ถนน ดังนั้นกฎหมายจราจรจึงมีลักษณะเป็นกฎหมายเทคนิค (Technical Law) คือบัญญัติขึ้นด้วยเหตุผลทางเทคนิค (Technical Reason) เพื่อการจัดระเบียบทางสังคม (Social Order) ไม่ได้บัญญัติตามเหตุผลทางด้านศีลธรรม (Moral Reason) เช่น การเดินรถทางซ้ายทางขวาไม่มีความผิดในตัวของมันเอง ความถูกผิดเกิดขึ้นเนื่องจากการตั้งกฎเกณฑ์ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าโดยพื้นฐานของกฎหมายจราจรแล้วบัญญัติขึ้นเพื่อประโยชน์ทางปกครองและทางบริหารโดยกำหนดกฎเกณฑ์ และมาตรการต่างๆ เพื่อบังคับให้เกิดความสะดวกและปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนนฉะนั้นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์จึงอยู่นอกเหนือความรู้สึกมนุษย์ในเรื่องความผิดถูกทางศีลธรรมซึ่งหลายๆ ประเทศได้แยกความผิดจราจรนี้ให้สิ้นสภาพการเป็นความผิดอาญาโดยพิจารณาจัดให้การกระทำผิดดังกล่าวเป็นลักษณะของ “การฝ่าฝืนระเบียบ” เท่านั้นเป็นผลให้การกำหนดนโยบายทางอาญาต่อผู้กระทำผิดกฎหมายจราจรไม่จำเป็นต้องใช้โทษและกระบวนการทางอาญามาบังคับเช่นเดียวกับความผิดอาญาทั่วไป ทั้งนี้ เพื่อหลีกเลี่ยงผลเสียในการเข้ามาสู่กระบวนการทางอาญาและการพิจารณาของศาล แต่สำหรับกฎหมายไทยไม่ได้แยกความผิดจราจรออกไปจากกฎหมายอาญา ทั้งนี้เป็นเพราะแนวคิดในการร่างกฎหมายไทยที่นำแนวความคิดของประเทศอังกฤษมาใช้ประกอบกับการที่สังคมไทยประชาชนยังขาดสำนึกในการปฏิบัติตามกฎหมายด้วยตนเอง หรือขาดหลักความเชื่อฟังกฎหมาย (Obedient to Law) ดังนั้น เพื่อให้กฎหมายที่บัญญัติขึ้นมีผลบังคับใช้จึงต้องอาศัยบทลงโทษทางอาญามาใช้บังคับกฎหมายจราจรที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ซึ่ง เป็นการแก้ไขกฎหมายฉบับเดิมที่ใช้มากกว่า 20 ปี แล้ว การแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายใหม่ จะเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบันเพียงใดต้องพิจารณาจากการยอมรับหรือการปฏิบัติของสังคมส่วนใหญ่ว่าสามารถที่จะปฏิบัติตามได้หรือไม่ ทั้งนี้กฎหมายที่ออกมาไม่ควรที่จะเป็นสภาพบังคับผู้ใช้ถนนมากเกินไป แต่กฎหมายจราจรของประเทศไทยร่างออกมาใช้โดยคำนึง ถึงหลักความปลอดภัยเป็นประการสำคัญ ซึ่งถือว่าเป็นการใช้หลัก ตามแบบอย่างประเทศในยุโรป การถือหลัก ความปลอดภัยโดยการเน้นหนักเช่นนี้

ย่อมจะเกิดการหย่อนยานในหลักความสะดวกในการสัญจรไปข้างแต่อย่างไรก็ตามการเลือกหลักความปลอดภัยไว้ก่อนความสะดวกก็จะลดค่าความสูญเสียเกี่ยวกับชีวิตและทรัพย์สินลงไปได้มาก⁸⁵

2.1.3 การบังคับใช้กฎหมายจราจร

การบังคับใช้กฎหมายจราจรหมายถึง การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกรูปแบบเพื่อป้องกันการละเมิดกฎหมายจราจร ซึ่งได้แก่การตรวจตราในเขตพื้นที่รับผิดชอบหากพบการกระทำความผิดก็ดำเนินการไปตามอำนาจและหน้าที่การบังคับใช้กฎหมายจราจรนี้ไม่ได้จำกัดขอบเขตแต่เพียงการจับกุมและออกใบสั่งเท่านั้นแต่จะรวมไปถึงการป้องกันไม่ให้ผู้ขับขี่รถและคนเดินเท้าละเมิด โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือไม่ตั้งใจ เช่น การเลี้ยวรถในที่ห้าม หรือ การเดินหม่อมลอย เป็นต้น⁸⁶

การบังคับใช้กฎหมายสำหรับการจราจรในประเทศไทย มีเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ของกรมขนส่งทางบก เป็นผู้ที่มีอำนาจบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจราจร โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องหามาตรการกวดขันมิให้มีการฝ่าฝืนกฎจราจรรักษากฎหมายให้ศักดิ์สิทธิ์โดยการนำกฎหมายที่มีอยู่แล้วมาปฏิบัติให้เคร่งครัดยิ่งขึ้นด้วยความซื่อตรงต่อหน้าที่ของตนเอง หากปล่อยปละละเลยให้มีการละเมิดกฎจราจรแล้วอาจเกิดอุบัติเหตุและความเสียหายให้แก่ชีวิตและทรัพย์สินได้ต่อไปนอกจากนี้จะทำให้การจราจรติดขัดอีกด้วย

จุดมุ่งหมายสำคัญของการบังคับใช้กฎหมายจราจรก็เพื่อเป็นการข่มขู่ยับยั้งผู้ละเมิดหรือผู้มีแนวโน้มจะละเมิดกฎหมาย หรือระเบียบเกี่ยวกับการจราจร ในขณะที่เดียวกันการบังคับใช้กฎหมายจราจรที่เหมาะสมนั้น มิใช่เพื่อทำให้ผู้ละเมิดได้เรียนรู้ที่จะหลีกเลี่ยงพฤติกรรมละเมิดกฎหมายหรือลดพฤติกรรมที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนในการใช้รถใช้ถนนโดยไม่คำนึงถึงบุคคลอื่น⁸⁷ วัตถุประสงค์ของการควบคุมการจราจรโดยทั่วไปแล้วก็ เพื่อความปลอดภัยเป็นระเบียบเรียบร้อยของผู้ใช้รถใช้ถนนตลอดจนเพื่อให้การจราจรมีความคล่องตัวสามารถเคลื่อนไหวได้โดยไม่ติดขัดเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องมีหน้าที่พื้นฐาน 3 ประการดังนี้

1. การสืบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับอุบัติเหตุจราจร
2. การกำกับดูแลงานจราจร

⁸⁵ สมศักดิ์ บุญถม. ปัจจัยที่มีผลต่อการบังคับใช้กฎหมายจราจรของตำรวจจราจร, 2541, หน้า 37.

⁸⁶ กองกำกับการณ์นโยบายและแผน, กองบัญชาการตำรวจภูธร. การบริหารการจราจร. กองกำกับการณ์นโยบายและแผนกองบัญชาการตำรวจภูธร ภาค 3, 2530, หน้า 12 – 13.

⁸⁷ กฤษดา จันทร์ศรี. การจราจรในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่: ปัญหาและแนวทางแก้ไข, 2537, หน้า 16.

3. การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับจราจรซึ่งถือว่าภาระหน้าที่พื้นฐานนี้เป็นสิ่งที่เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติเป็นประจำในการควบคุมการจราจรจะเห็นได้ว่า การบังคับใช้กฎหมายจราจรของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นความพยายามที่จะควบคุมบุคคลทั่วไปให้ปฏิบัติตามกฎหมายจราจร

2.2 ความผิดและโทษตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก

การกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการจราจรเป็นการกระทำผิดที่มีโทษทางอาญาประเภท Mala Prohibita ซึ่งหมายถึงการกระทำผิดที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ว่าเป็นความผิด กล่าวคือการกระทำนั้นๆ ไม่ได้เป็นความชั่วหรืออาชญากรรมด้วยตัวของมันเองแต่อย่างใด เช่น การที่ผู้ขับขี่รถยนต์จะเลี้ยวซ้ายหรือเลี้ยวขวา ก็ย่อมสามารถกระทำได้โดยอิสระหากขับขี่ในบ้านของตนเองแต่หากขับขี่ไปบนท้องถนนแล้วฝ่าฝืนเครื่องหมายจราจรบังคับห้ามเลี้ยวซ้ายเข้าก็จะเป็นความผิดทันที ทั้งที่การเลี้ยวซ้ายหรือเลี้ยวขวาก็ไม่ได้เป็นการชั่วหรือเป็นอาชญากรรมแต่อย่างใด

การแบ่งประเภทความผิดตามกฎหมายจราจรอาจจะแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ความผิดประเภทที่เกี่ยวกับการจอดรถ (Parking Violation) เป็นการที่ผู้ขับขี่ได้กระทำความผิดหลังจากที่หยุดรถ หรือจอดรถแล้วแม้จะก่อให้เกิดอุบัติเหตุหรือมีความร้ายแรงน้อยกว่า แต่โอกาสที่จะทำให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัดได้ง่าย เช่น การจอดรถในเขตป้ายจอดรถประจำทาง การจอดรถในที่ห้ามจอด การจอดรถซ้อนคัน เป็นต้น

2. ความผิดประเภทที่เกี่ยวกับการขับเคลื่อนรถ (Moving Violation) เป็นการที่ผู้ขับขี่ได้กระทำความผิดขณะที่อยู่ในระหว่างขับขี่ความผิดประเภทนี้ ถือว่าเป็นความผิดประเภทที่ร้ายแรงและเป็นสาเหตุให้เกิดอุบัติเหตุจราจรมากที่สุด ได้แก่การขับรดด้วยความเร็วเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด ขับรดฝ่าฝืนสัญญาณจราจร ขับรดในขณะที่มีน้ำฝน เป็นต้น

2.3 ความผิดและโทษตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้รถ

จากการศึกษาพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 พบว่าได้มีการบัญญัติความผิดและอัตราโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติจราจรทางบกที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้รถใช้ถนน พอสรุป ได้ดังนี้

2.3.1 ลักษณะ 2 การใช้ทางเดินรถ หมวด 1 การขับรด

มาตรา 33 ในการขับรด ผู้ขับขี่ต้องขับรดในทางเดินรถด้านซ้ายและต้องไม่ล้ำกึ่งกลางของทางเดินรถ เว้นแต่ในกรณีต่อไปนี้ ให้เดินทางขวาหรือล้ำกึ่งกลางของทางเดินรถได้

- 1) ด้านซ้ายของทางเดินรถมีสิ่งกีดขวางหรือถูกปิดการจราจร
- 2) ทางเดินรถนั้นเจ้าพนักงานจราจรกำหนดให้เป็นทางเดินรถทางเดียว
- 3) ทางเดินรถนั้นกว้างไม่ถึงหกเมตร

มาตรา 34 ในการใช้ทางเดินรถที่ได้จัดแบ่งช่องเดินรถในทิศทางเดียวกันไว้ตั้งแต่สองช่องขึ้นไป หรือที่ได้จัดช่องเดินรถประจำทางไว้ในช่องเดินรถซ้ายสุด ผู้ขับขี่ต้องขับรถในช่องซ้ายสุดหรือใกล้กับช่องเดินรถประจำทาง เว้นแต่ในกรณีต่อไปนี้ ให้เดินทางขวาของทางเดินรถได้

- (1) ในช่องเดินรถนั้นมีสิ่งกีดขวางหรือถูกปิดการจราจร
- (2) ทางเดินรถนั้น เจ้าพนักงานจราจรกำหนดให้เป็นทางเดินรถทางเดียว
- (3) จะต้องเข้าช่องทางให้ถูกต้องเมื่อเข้าบริเวณใกล้ทางร่วมทางแยก
- (4) เมื่อจะแซงขึ้นหน้ารถคันอื่น
- (5) เมื่อผู้ขับขี่ขับรถด้วยความเร็วสูงกว่ารถในช่องเดินรถด้านซ้าย

มาตรา 151 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 33 มาตรา 34 มาตรา 39 มาตรา 52 มาตรา 61 หรือมาตรา 66 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองร้อยบาทถึงห้าร้อยบาท

มาตรา 43 ห้ามมิให้ผู้ขับขี่ขับรถ

- (1) ในขณะที่อ่อนความสามารถในอันที่จะขับ
- (2) ในขณะที่เมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น
- (3) ในลักษณะกีดขวางการจราจร
- (4) โดยประมาทหรือน่าหวาดเสียว อันอาจเกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สิน
- (5) ในลักษณะที่ผิดปกติวิสัยของการขับรถตามธรรมดา หรือไม่อาจแลเห็นทางด้านหน้าหรือด้านหลัง ด้านใดด้านหนึ่งหรือทั้งสองด้านได้พอแก่ความปลอดภัย
- (6) คร่อมหรือทับเส้นหรือแนวแบ่งช่องเดินรถ เว้นแต่เมื่อเปลี่ยนช่องเดินเลี้ยวรถ หรือกลับรถ
- (7) บนทางเท้าโดยไม่มีเหตุอันสมควร เว้นแต่รถลากเข็นสำหรับทารก คนป่วยหรือคนพิการ
- (8) โดยไม่คำนึงถึงความปลอดภัยหรือความเดือดร้อนของผู้อื่น
- (9) ในขณะที่ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ เว้นแต่การใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ใช้อุปกรณ์เสริมสำหรับการสนทนาโดยผู้ขับขี่ไม่ต้องถือหรือจับโทรศัพท์เคลื่อนที่นั้น

มาตรา 160 ตรี ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 43 (2) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นมีกำหนดไม่น้อยกว่าหกเดือน หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่ง

แสนบาท และให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นมีกำหนดไม่น้อยกว่าหนึ่งปี หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

ถ้ากระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงหกปี และปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสองหมื่นบาท และให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นมีกำหนดไม่น้อยกว่าสองปี หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

2.3.2 ลักษณะ 17 เบ็ดเตล็ด

มาตรา 122 ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์และคนโดยสารรถจักรยานยนต์ต้องสวมหมวกที่จัดทำขึ้น โดยเฉพาะเพื่อป้องกันอันตรายในขณะที่ขับขี่และโดยสารรถจักรยานยนต์

ห้ามมิให้ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ตามวรรคหนึ่งขับขี่รถจักรยานยนต์ในขณะที่คนโดยสารรถจักรยานยนต์มิได้สวมหมวกที่จัดทำขึ้น โดยเฉพาะเพื่อป้องกันอันตราย

ลักษณะและวิธีการใช้หมวกเพื่อป้องกันอันตรายตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่ภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช หรือผู้นับถือลัทธิศาสนาอื่นที่ใช้ผ้าหรือสิ่งอื่น โทกศิระตามประเพณีนิยมนั้น หรือบุคคลใดที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 123 ห้ามมิให้ผู้ขับขี่รถยนต์ยอมให้ผู้อื่นนั่งที่นั่งตอนหน้าแถวเดียวกับที่นั่งผู้ขับขี่รถยนต์เกินสองคน

ผู้ขับขี่รถยนต์ต้องรัดร่างกายด้วยเข็มขัดนิรภัยไว้กับที่นั่งในขณะที่ขับขี่รถยนต์ และต้องจัดให้คนโดยสารรถยนต์ ซึ่งนั่งที่นั่งตอนหน้าแถวเดียวกับที่นั่งผู้ขับขี่รถยนต์รัดร่างกายไว้กับที่นั่งด้วยเข็มขัดนิรภัยขณะโดยสารรถยนต์ และคนโดยสารรถยนต์ดังกล่าวต้องรัดร่างกายด้วยเข็มขัดนิรภัยไว้กับที่นั่งในขณะที่โดยสารรถยนต์ด้วย

ประเภทหรือชนิดของรถยนต์ ลักษณะและวิธีการใช้เข็มขัดนิรภัยตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามที่อธิบดีกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 148 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 6 วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง มาตรา 8 วรรคหนึ่ง มาตรา 9 มาตรา 10 มาตรา 11 มาตรา 14 วรรคหนึ่ง มาตรา 20 มาตรา 36 มาตรา 37 มาตรา 38 มาตรา 41 มาตรา 42 มาตรา 44 มาตรา 51 มาตรา 54 มาตรา 55 วรรคหนึ่ง มาตรา 57

มาตรา 85 มาตรา 60 มาตรา 62 มาตรา 63 มาตรา 68 มาตรา 69 มาตรา 70 มาตรา 71 มาตรา 73 วรรคสอง มาตรา 74 มาตรา 76 มาตรา 83 มาตรา 84 มาตรา 87 มาตรา 88 มาตรา 96 วรรคหนึ่ง มาตรา 97 มาตรา 101 มาตรา 107 มาตรา 108 มาตรา 109 มาตรา 110 มาตรา 111 มาตรา 112 มาตรา 114 วรรคหนึ่ง มาตรา 118 มาตรา 119 มาตรา 120 มาตรา 121 มาตรา 122 วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม มาตรา 123 มาตรา 124 มาตรา 126 มาตรา 129 หรือมาตรา 133 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

ถ้าผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์กระทำความผิดตามมาตรา 122 วรรคสอง ผู้กระทำต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง

มาตรา 134 ห้ามมิให้ผู้ใดแข่งรถในทาง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงานจราจร

ห้ามมิให้ผู้ใดจัด สนับสนุน หรือส่งเสริมให้มีการแข่งรถในทาง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงานจราจร

มาตรา 160 ทวิ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 134 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นมีกำหนดไม่น้อยกว่าหนึ่งเดือน หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

ตารางที่ 3.1 สรุปฐานความผิดและโทษตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522

ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนของผู้ขับขี่

ที่	ฐานความผิด	มาตราที่กำหนด ความผิด	อัตราโทษ
1	ขับรถในทางเดินรถทางขวา	ม.33,151	ปรับตั้งแต่ 200 - 500บาท
2	ขับรถผิดช่องทางเดินรถ	ม.34, 151	ปรับตั้งแต่ 200 - 500บาท
3	ขับรถในขณะที่เมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น	ม.43(2), 160 ตริ	จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือ ปรับตั้งแต่ 5,000 – 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับและให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ไม่น้อยกว่า 1 เดือนหรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่
4	ขับจักรยานยนต์ไม่สวมหมวกนิรภัย	ม.122, 148	ปรับไม่เกิน 500 บาท

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ที่	ฐานความผิด	มาตราที่กำหนด ความผิด	อัตราโทษ
5	โดยสารรถจักรยานยนต์ไม่สวมหมวกนิรภัย	ม.122 , 148	ปรับไม่เกิน 500 บาท
6	ขับขี่ที่คนโดยสารรถจักรยานยนต์ไม่สวมหมวกนิรภัย	ม.122 วรรคสอง, 148 วรรคสอง	ผู้ขับขี่ต้องโทษปรับเป็นสองเท่า
7	ขับขี่และใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่	ม.43(9), 157	ปรับตั้งแต่ 400 – 1,000 บาท
8	ขับขี่โดยไม่คาดเข็มขัดนิรภัย	ม.123, 148	ปรับไม่เกิน 500 บาท
9	ผู้โดยสารนั่งด้านหน้าไม่คาดเข็มขัดนิรภัย	ม.123, 148	ปรับไม่เกิน 500 บาท
10	แข่งรถในทางเดินรถ	ม.134,160ทวิ	จำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือ ปรับตั้งแต่ 2,000 – 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับและให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ไม่น้อยกว่า 1 เดือนหรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติจราจรทาง พ.ศ.2522 ได้กำหนดโทษสำหรับผู้กระทำความผิดไว้ทั้งโทษจำคุก โทษปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ และมาตรการในการลงโทษกรณีขับขี่ขณะเมาสุราของประเทศไทยในปัจจุบันมีตั้งแต่การจำคุก เปรียบเทียบปรับซึ่งในทางปฏิบัติส่วนใหญ่ศาลมักจะใช้มาตรการเยียวยาหลายวิธี เช่นการสั่งคุมประพฤติ การเข้าสู่มาตรการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมหรือการรอลงอาญาแล้วแต่กรณี แต่กับพบว่าในปัจจุบันมีจำนวนผู้ขับขี่ขณะเมาสุราเพิ่มขึ้นทุกวัน ถึงแม้ในหลายหน่วยงานจะได้มีการณรงค์ให้ผู้ขับขี่งดดื่มสุราขณะขับขี่ก็ตาม ดังเช่น โครงการเมาไม่ขับ ยังคงพบผู้ฝ่าฝืนขับรถขณะเมาสุราจำนวนไม่น้อยลงอย่างใด ทั้งนี้ อาจเกิดจากปัจจัยอีกหลายประการไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสถานที่ จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พฤติกรรมของผู้ขับขี่รวมทั้งทัศนคติของผู้ขับขี่ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับมาตรการของประเทศอื่นๆ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาแล้วพบว่ามีการลงโทษผู้ขับขี่ขณะเมาสุราที่หลากหลายกว่าประเทศไทยมาก เช่น การจำคุก การเปรียบเทียบปรับ การให้เข้ารับการบำบัด การบำเพ็ญสาธารณะ

ประโยชน์ การกักบริเวณภายในบ้าน (เฉพาะเวลากลางคืนหรือวันหยุด) การติดตั้งเครื่องวัดระดับแอลกอฮอล์ภายในรถยนต์ โดยมีแนวคิดว่า การจำกัดอย่างเดียวนั้นไม่ใช่วิธีที่ดีที่สุดในการลงโทษ ผู้กระทำความผิดจึงกำหนดมาตรการที่หลากหลายซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในแง่ของการบังคับใช้กฎหมาย สังคมและตัวผู้กระทำความผิดเอง

3. ความเหมาะสมและรูปแบบของการนำการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลามาบังคับใช้กรณี เมาแล้วขับตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก

จากที่ได้ทำการศึกษาในหัวข้อที่ 2 จะเห็นว่า การกระทำความผิดเกี่ยวกับเมาแล้วขับตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก มาตราที่ 43⁸⁸ นั้น มีทั้งโทษจำและโทษปรับตลอดจนการพักหรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ ตามที่บัญญัติโทษไว้ในมาตราที่ 160⁸⁹ ตรี ซึ่งถือว่าเป็นมาตรการลงโทษที่

⁸⁸ มาตรา 53 ห้ามมิให้ผู้ขับขี่ขับรถ

- (1) ในขณะที่อ่อนความสามารถในอันที่จะขับ
- (2) ในขณะที่เมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น
- (3) ในลักษณะกีดขวางการจราจร
- (4) โดยประมาทหรือน่าหวาดเสียว อันอาจเกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สิน
- (5) ในลักษณะที่ผิดปกติวิสัยของการขับรถตามธรรมดา หรือไม่อาจแลเห็นทางด้านหน้าหรือ

ด้านหลัง ด้านใดด้านหนึ่งหรือทั้งสองด้าน ได้พ้อแก่ความปลอดภัย

- (6) คร่อมหรือทับเส้นหรือแนวแบ่งช่องเดินรถ เว้นแต่เมื่อเปลี่ยนช่องเดินรถเลี้ยวรถ หรือกลับรถ
- (7) บนทางเท้าโดยไม่มีเหตุอันสมควร เว้นแต่รถลากเข็นสำหรับทารก คนป่วยหรือคนพิการ
- (8) โดยไม่คำนึงถึงความปลอดภัยหรือความเดือดร้อนของผู้อื่น
- (9) ในขณะที่ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ เว้นแต่การใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่โดยใช้อุปกรณ์เสริมสำหรับการ

สนทนาโดยผู้ขับขี่ไม่ต้องถือหรือจับ โทรศัพท์เคลื่อนที่นั้น

⁸⁹ มาตรา 160 ตรี 45 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 43 (2) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้ผู้นั้นมีกำหนดไม่น้อยกว่าหกเดือน หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท และให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้ผู้นั้นมีกำหนดไม่น้อยกว่าหนึ่งปี หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัสผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงหกปี และปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสองหมื่นบาท และให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้ผู้นั้นมีกำหนดไม่น้อยกว่าสองปี หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

รุนแรง แต่จากสถิติการคุมประพฤติผู้กระทำผิดในช่วงเทศกาลปีใหม่ 2560 พบว่า ช่วงปีใหม่นี้มีคดีเข้าสู่กระบวนการคุมประพฤติจากสำนักงานคุมประพฤติทั่วประเทศ 121 แห่ง จำนวน 4,833 คดี เป็นคดีขับรถขณะเมาสุรา 4,342 คดี คดีขับรถประมาท 38 คดี และคดีอื่นๆ 452 คดี ซึ่งคดีขับรถขณะเมาสุราเพิ่มขึ้นจากปี 2559 ร้อยละ 25.09 หรือ 871 คดี⁹⁰ และยังเป็นผู้กระทำความผิดซ้ำมากกว่า ร้อยละ 50 แม้จะมีบทลงโทษที่รุนแรงกรณีเมาแล้วขับ แต่ศาลมักจะพิจารณาลงโทษคุมประพฤติและโทษปรับผู้กระทำความผิดแทนการลงโทษจำคุกเนื่องจากอาจเห็นว่าการลงโทษจำคุกนั้นเป็นมาตรการลงโทษที่รุนแรงและจะส่งผลกระทบต่อผู้กระทำความผิดในระยะยาวจนเป็นเหตุให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวต่อบทลงโทษหรือรู้สึกว่าการลงโทษนั้นไม่มีผลกระทบต่อชีวิตตนเองมากนัก

3.1 ผลของการนำมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลามาใช้บังคับกรณีเมาแล้วขับตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก

จากที่เราได้ทำการศึกษาเรื่องการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาใน บทที่ 2 เราจะเห็นว่า มาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลานั้นสามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ในการลงโทษทางอาญาได้เป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็นการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนข่มขู่ยับหรือตัดโอกาสในการกระทำความผิดซ้ำของผู้กระทำความผิดโดยการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดนั้นถือว่ามาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาเป็นมาตรการลงโทษระดับกลางที่ให้โอกาสผู้กระทำความผิดในการแก้ไขปรับปรุงตัวได้ดีกว่าการลงโทษจำคุกในเรือนจำแบบเต็มเวลา นอกจากนี้มาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลายังเป็นมาตรการที่สามารถแก้ไขจุดด้อยของมาตรการคุมประพฤติได้อีกด้วย

ดังนั้นหากนำมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลามาบังคับใช้ในกรณีความผิดเมาแล้วขับตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก แล้วน่าจะเป็นประโยชน์แก่สังคมและตัวผู้กระทำความผิดมากกว่าเนื่องจากกรณีการจำคุกระยะสั้นนั้นแม้จะเป็นการลงโทษเพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้รับรับผลร้ายจากการกระทำของตนก็ตามแต่การจำคุกในระยะสั้นๆ นั้นไม่สามารถที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรืออบรมบ่มนิสัยผู้กระทำความผิดได้แต่ในทางกลับกันผู้กระทำความผิดกลับได้มีโอกาสได้เข้าไปสัมผัสชีวิตในเรือนจำได้ทำให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสที่จะเรียนรู้ถ่ายทอดพฤติกรรมอาชญากรรมให้แก่กันทำให้ผู้กระทำความผิดบางคนเมื่อพ้นโทษออกมาแล้วกลับไปก่ออาชญากรรมที่ร้ายแรงกว่าเดิม นอกจากนี้ผู้กระทำความผิดเมื่อพ้นโทษออกมาแล้วก็จะมีการบาปว่าเป็นคนขี้คุกไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชนทำให้ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมและชุมชน

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่.

⁹⁰ <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/734957> สืบค้นเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2560.

อยากลำบากจนเป็นเหตุให้กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกได้นอกจากนี้กรณีศาลสั่งคุมประพฤติ ผู้กระทำความผิดตามมาตรา 56 นั้นแม้จะเป็นการให้โอกาสผู้กระทำความผิดในการแก้ไขปรับปรุงตัวก็ตามแต่ในทางกลับกัน สังคมหรือชุมชนก็อาจมองได้ว่าผู้กระทำความผิดยังไม่ได้รับการลงโทษ หรือยังไม่ได้รับผลร้ายจากการกระทำของตนกฎหมายไม่สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้ส่งผลถึงความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมได้นอกจากนี้แม้ตัวผู้กระทำความผิดเองก็อาจมองว่ากฎหมายไม่สามารถลงโทษตนเองได้ทำให้ไม่เกรงกลัวและกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกได้หากเรานำมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลามาใช้เป็นมาตรการแรกในความผิดกรณีความผิดมาแล้วซ้ำตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกที่ศาลต้องการลงโทษจำคุกกระยะสั้นหรือการคุมประพฤติน่าจะเกิดผลดีมากกว่าดังนี้

3.2 ผลดีของการนำมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลามาใช้บังคับกรณีมาแล้วซ้ำตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก

ดังที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่ามาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาเป็นรูปแบบการลงโทษทางอาญาแบบหนึ่งซึ่งถือว่าเป็นมาตรการลงโทษระดับกลางที่คำนึงถึงทั้งการป้องกันสังคมและผลกระทบต่อตัวผู้กระทำความผิดถือได้ว่าเป็นเพิ่มทางเลือกให้แก่ศาลในการลงโทษผู้กระทำความผิด โดยเฉพาะในความผิดกรณีความผิดมาแล้วซ้ำตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกที่ศาลต้องการลงโทษจำคุกกระยะสั้นและเพื่อเป็นการป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดต้องถูกกีดกันจากสังคมตลอดจนผู้กระทำความผิดยังสามารถดูแลรับครัวและรับผลร้ายจากการกระทำของตนไปด้วยซึ่งจะสร้างความพอใจให้กับสังคมมากกว่าการคุมประพฤติตามมาตราที่ 55 และ 56 ตามประมวลกฎหมายอาญาทั้งจะก่อให้เกิดผลดีกับทั้งภาครัฐ สังคมและตัวของผู้กระทำความผิดเองดังนี้

3.2.1 ผลกระทบต่อกรมราชทัณฑ์

จากข้อมูลของกรมราชทัณฑ์เราจะเห็นว่ารัฐจำเป็นต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการดูแลผู้ต้องขังในปัจจุบันและต้องรับภาระแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของผู้ต้องขังจนทำให้เกิดปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำซึ่ง เรือนจำที่เราสามารถรองรับผู้ต้องขังได้เพียงรองรับได้มีเพียง 160,000 คน เท่านั้นแต่ปัจจุบันเรามีผู้ต้องขังที่อยู่ในเรือนจำถึง 323,183 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2558)⁹¹ ทำให้เรือนจำเกิดสภาพความแออัดขัดเคียดของผู้ต้องขังหรือที่เรียกว่าสภาวะผู้ต้องขังล้นเรือนจำส่งผลต่อสภาพความเป็นอยู่ของผู้ต้องขังในทางลบและยังส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการเรือนจำอีกด้วยเพราะทำให้การจัดสวัสดิการ และการดูแลผู้ต้องขังในด้านต่างๆ ทำได้ด้วยความยากลำบาก สภาพความแออัดทำให้ผู้ต้องขังต้องนอน กินและใช้ชีวิตความเป็นอยู่อย่าง

⁹¹ อ้างแล้วในบทที่ 1.

แออัด ผู้ต้องขังจำนวนมากต้องว่างงานเนื่องจากไม่มีสภาพที่เพียงพอและไม่มีงานเพียงพอที่จะช่วยให้ผู้ต้องขัง ทำให้ผู้ต้องขังต้องอยู่ว่างๆ คิดฟุ้งซ่าน และหันไปมีพฤติกรรมละเมิดกฎระเบียบของเรือนจำไม่ว่าจะเป็นการเล่นการพนันหรือแม้แต่หันไปสู่การกระทำผิดกฎหมายหรือประกอบอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติดในเรือนจำ⁹² ส่งผลต่อกระบวนการในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ต้องขังทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

ดังนั้นจะเห็นได้ว่ามาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาถือได้ว่าเป็นมาตรการหนึ่งที่จะช่วยลดจำนวนนักโทษในเรือนจำช่วยรัฐในการประหยัดงบประมาณในการดูแลผู้ต้องขัง เนื่องจากว่ามาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลานั้นผู้กระทำความผิดจะถูกคุมขังเพียงสัปดาห์ละสองวันเท่านั้นซึ่งจะสามารถช่วยรัฐในการลดค่าใช้จ่ายไปได้ถึง 5 วันต่อคนต่อสัปดาห์ นอกจากนี้ผู้กระทำความผิดยังสามารถดูแลครอบครัวได้ไม่ทำให้เกิดปัญหาครอบครัวตามมานอกจากนี้ยังเป็นการป้องกันไม่ให้มีการถ่ายทอดพฤติกรรมอาชญากรรมระหว่างผู้ต้องขังด้วยกันเนื่องจากมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลานี้จะนำมาบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดที่เกิดจากความพลั้งพลาดไปหรือกระทำไปด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์เป็นความผิดที่มีลักษณะไม่รุนแรงซึ่งผู้กระทำความผิดไม่ได้มีนิสัยเป็นอาชญากรอาชีพที่เป็นอันตรายต่อสังคมหากนำมาตราการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลามาบังคับใช้กับความผิดกรณีความผิดมาแล้วจับตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกแทนการจำคุกระยะสั้นจะสามารถช่วยลดจำนวนผู้ต้องขังและภาระของกรมราชทัณฑ์ได้เป็นอย่างมาก

3.2.2 ผลกระทบต่อตัวผู้ถูกคุมขังเป็นช่วงระยะเวลา

ดังที่กล่าวมาแล้วจะเห็นว่ามาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลานั้นเป็นมาตรการลงโทษระดับกลางที่มุ่งเน้นให้ผู้กระทำความผิดได้มีโอกาสในการปรับปรุงตนเองเพื่อกลับเข้ามาอยู่ในสังคมปกติโดยที่ตนเองยังได้รับผลร้ายจากการกระทำของตนอยู่บ้างแต่อาจไม่รุนแรงเหมือนการจำคุกในเรือนจำตามปกติซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

1) การลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดโดยใช้มาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลานั้นเป็นมาตรการที่ศาลใช้เป็นทางเลือกหนึ่งในการลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดเมื่อศาลเห็นสมควร ซึ่งผู้กระทำความผิดจะเข้าสู่ศูนย์คุมขังเป็นช่วงระยะเวลาตามที่ศาลกำหนดให้ส่วนวันธรรมดาผู้กระทำความผิดยังคงสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้ตามปกติอันเป็นมาตรการที่ทำให้ผู้กระทำความผิดยังมีศักยภาพที่จะอยู่ในสังคมได้ต่อไปสามารถทำงานเรียนหนังสือหรือดูแลครอบครัวต่อไปได้เพราะการถูกตัดออกจากสังคมเป็นเวลานานย่อมส่งผลต่อหน้าที่การงานความสัมพันธ์ใน

⁹²ดร.นันทิ จิตสว่าง สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2559 <https://www.gotoknow.org/posts/>.

ครอบครัวที่อาจเกิดความแตกแยกได้ การไม่พบสมาชิกในครอบครัวเพียงบางวันย่อมดีกว่าการไม่พบกันเป็นเวลานาน

2) การจำคุกโดยใช้มาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลานี้เป็นมาตรการซึ่งแยกผู้กระทำความผิดร้ายแรงที่ถูกจำคุกเต็มเวลาในเรือนจำออกจากผู้กระทำความผิดซึ่งถูกคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาอย่างเด็ดขาดย่อมไม่มีโอกาสที่จะได้รับการปลูกฝังการสั่งสอนการเลียนแบบพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดร้ายแรงและไม่กลายเป็นอาชญากรอาชีพไปในที่สุด อีกทั้งการถูกคุมขังเป็นช่วงเวลานั้นจะไม่ทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเคยชินในการที่จะอยู่ในเรือนจำอันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้กระทำความผิดกลับไปกระทำความผิดขึ้นและพร้อมที่จะกลับเข้าสู่เรือนจำอีก

3) มาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาจะมีความเคร่งครัดมากกว่าการคุมประพฤติโดยทั่วไป ดังนั้นการที่ผู้กระทำความผิดเข้าสู่ศูนย์คุมขังที่ตั้งขึ้นมาโดยเฉพาะนั้นแม้จะเป็นเวลาเพียงช่วงระยะเวลาที่ศาลกำหนด 2-3 วันก็ตามแต่ก็ยังมีลักษณะเป็นการจำกัดเสรีภาพในร่างกายของผู้กระทำความผิดอยู่ซึ่งจะทำให้ผู้กระทำความผิดที่ไม่ใช่อาชญากรอาชีพเกิดความรู้สึกและสำนึกในผลของการกระทำของตนเองดังกล่าว นอกจากนี้ยังเป็นการแยกผู้กระทำความผิดออกจากสภาพสังคมที่อาจนำไปสู่การกระทำความผิดซ้ำขึ้นอีกช่วยให้ผู้กระทำความผิดได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ได้รับการฟื้นฟูจิตใจให้กลับตนเป็นคนดี ทำให้ไม่กล้าที่จะกลับไปกระทำความผิดอีก

4) เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษจำคุกโดยให้นำมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลามาใช้บังคับแล้วผู้กระทำความผิดจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งศาลโดยเคร่งครัด และต้องไปรายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่ในศูนย์คุมขังตามวัน เวลา สถานที่ที่กำหนดในคำสั่งศาลเมื่อผู้กระทำความผิดได้ปฏิบัติตามคำสั่งศาลจนครบกำหนดแล้วก็จะถูกปล่อยตัวให้เป็นอิสระ ส่วนประวัติของผู้กระทำความผิดก็จะไม่ปรากฏว่าเคยต้องโทษจำคุกในเรือนจำมาก่อนซึ่งจะเป็นมลทินติดตัวไปตลอดชีวิตเพราะผู้กระทำความผิดยังไม่เคยถูกลงโทษจำคุกในเรือนจำมาก่อนอันจะส่งผลให้ผู้กระทำความผิดดังกล่าวไม่ถูกจำกัดสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลเช่นการตัดสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้งหรือบัพัญญูติของกฎหมายในการจำกัดสิทธิด้านการประกอบอาชีพต่างๆซึ่งมักได้รับการคาดการณ์ล่วงหน้าก่อนว่าผู้กระทำความผิดซึ่งต้องโทษจำคุกในเรือนจำนั้นจะเป็นบุคคลที่เป็นอันตรายต่อสังคมจึงไม่สมควรที่จะได้รับตำแหน่งทางราชการหรือหน่วยงานของรัฐหรือเป็นผู้ไม่สมควรให้ประกอบกิจการหรือทำงานในหน้าที่บางอย่างทั้งที่บุคคลดังกล่าวอาจเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการทำงานได้ดังนั้นแม้ว่าผู้กระทำความผิดซึ่งต้องถูกคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาจะถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกก็ตามแต่บุคคลดังกล่าวก็มิได้ถูกจำคุกในเรือนจำโดยผู้กระทำความผิดนั้นยังคงอยู่ในสังคมตามปกติแต่จะถูกจำกัดเสรีภาพในร่างกายเพียงบางช่วงเวลาตามที่ศาลกำหนดเท่านั้นซึ่งจะมีระยะเวลาเท่าใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับผู้กระทำความผิดแต่ละราย อีกทั้งสถานที่คุมขังก็

มิใช่เงื่อนไขที่ผู้กระทำความผิดติดนิสัยซึ่งมีลักษณะเป็นอาชญากรอาชีพอยู่แต่เป็นศูนย์กลางที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับผู้กระทำความผิดดังกล่าวโดยเฉพาะ

3.2.3 ผลกระทบต่อสังคม

การที่ผู้กระทำความผิดซึ่งได้รับโทษจำคุกนั้นสังคมส่วนใหญ่มักมองผู้กระทำความผิดดังกล่าวว่าเป็นคนจู้จุกจิกี่ระวางมีประวัติเลื่อมเสียดังเป็น “ตราบาป” แก่ผู้กระทำความผิดดังกล่าวทำให้ไม่กล้าที่จะเผชิญหน้ากับผู้คนในสังคมได้และผู้กระทำความผิดดังกล่าวเกิดความไม่มั่นใจในตนเองคอยระแวงอยู่เสมอว่าตนเป็นบุคคลที่สังคมไม่ให้โอกาส นอกจากนี้สถานภาพทางครอบครัวก็ย่อมเปลี่ยนแปลงไป หรือแตกแยกกันไปเพราะขาดการติดต่อหรือขาดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวเมื่อผู้กระทำความผิดพ้นโทษมาแล้วก็มักจะประสบกับปัญหาดังกล่าว ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมทั้งที่ตนเองเคยอาศัยอยู่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกและกลับเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมอีกครั้งหนึ่งและกลายเป็นอาชญากรอาชีพไปในที่สุดแต่นำมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลามาใช้บังคับแล้วแม้จะเป็นการลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดแต่ผู้กระทำความผิดก็ยังคงดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้ตามปกติในขณะที่เดียวกันผู้กระทำความผิดก็ยังคงต้องได้รับผลจากการกระทำความผิดของตนอยู่โดยต้องเข้าสู่ศูนย์กลางในช่วงวันหยุดหรือวันว่างตามที่ศาลกำหนดส่วนวันธรรมดาที่ยังคงมีภาระหน้าที่การงานที่ต้องดำเนินการต่อไปอีกทั้งผู้กระทำความผิดยังสามารถดูแลครอบครัวซึ่งทำให้สายใยครอบครัวยังไม่ถูกทำลายไปนอกจากนี้เมื่อผู้กระทำความผิดเข้าสู่ศูนย์กลางตามวันเวลาที่กำหนดแล้วอาจได้รับคำสั่งให้ออกมาช่วยเหลือสังคมเช่นการทำงานในสถานสงเคราะห์เด็กคนชราคนพิการหรือในโรงพยาบาลเป็นต้นอันเป็นการกระทำที่ชดเชยความผิดของตนให้กับสังคมนอกจากจะช่วยลดโอกาสจิตใจผู้กระทำความผิดให้เป็นคนดีมีความเมตตามากขึ้นแล้วยังส่งผลให้ประชาชนในสังคมยอมรับผู้กระทำความผิดมากขึ้นซึ่งอาจกล่าวได้ว่ามาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาเป็นการลดช่องว่างระหว่างบุคคลภายนอกกับผู้กระทำความผิดซึ่งถูกคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาให้เกิดความรู้สึกหวาดกลัวน้อยลงหรือลดความรังเกียจลงได้อีกทั้งยังสร้างทัศนคติที่ดีและสามารถยอมรับผู้กระทำความผิดบางประเภทที่กระทำความผิดครั้งแรกซึ่งไม่มีลักษณะของอาชญากรให้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและสามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้ตามปกติอันจะส่งผลให้สังคมยังคงมีผู้มีความรู้ความสามารถมาพัฒนาประเทศต่อไปได้

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การนำมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลามาใช้บังคับเป็นมาตรการแรกในกรณีความผิดมาแล้วซ้ำตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกแทนการลงโทษจำคุกและการคุมประพฤตินั้นย่อมจะเกิดผลดีต่อตัวผู้กระทำความผิดสังคมและราชการมากกว่าเนื่องจากการกระทำความผิดกรณีมาแล้วซ้ำตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกนั้นเป็นความผิดที่มีผลกระทบ

ต่อสังคม ซึ่งหากใช้มาตรการคุมประพฤติก็อาจทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวหรือเช็ดหลาบ และอาจกลับไปกระทำความผิดอีกแตกหากต้องถูกลงโทษจำคุกแล้วเมื่อพ้นโทษออกมาก็จะทำให้บุคคลนั้นมีมลทินตลอดจนมีผลกระทบต่อการประกอบวีรหรือการประกอบอาชีพได้แต่หาเรานำมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาบ้างมาใช้เป็นมาตรการแรกกรณีความผิดมาแล้วซ้ำตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกแล้วก็จะทำให้ผู้กระทำความผิดมีความรู้สึกว่าคุณได้รับผลร้ายจากการกระทำความผิดนั้นและยังเป็นการลดผลกระทบจากการลงโทษจำคุกด้วย

3.3 ข้อจำกัดทางกฎหมายในการนำมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลากรณีมาแล้วซ้ำตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกบ้างใช้ในประเทศไทย

ในปัจจุบันนี้ประเทศไทยยังไม่ได้มีการนำมาตรการการลงโทษระดับกลางมาใช้ อย่างจริงจังทำให้มาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาจึงยังไม่ถูกนำมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งหากหากมีการนำมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลามาใช้บ้างในประเทศไทยจำเป็นต้องคำนึงถึงเงื่อนไขต่างๆ เช่น สภาพสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และงบประมาณ ในการจัดตั้งศูนย์คุมขังขึ้นเพื่อรองรับมาตรการดังกล่าว โดยการบังคับใช้มาตรการดังกล่าวต้องเป็นไปอย่างทั่วถึงและเป็นไปในแนวทางเดียวกันอีกทั้งต้องฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ในการให้คำปรึกษาและเข้าใจในหลักการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดซึ่งต้องลงโทษจำคุกในวันหยุดอย่างถูกต้องแต่ในปัจจุบันยังไม่มี การนำมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลามาใช้บ้าง โดยเฉพาะยอมไม่สามารถนำมาตรการดังกล่าวมาใช้ บังคับได้อย่างทั่วถึงอีกทั้งยังไม่มีสถานที่คุมขังสำหรับผู้กระทำความผิดซึ่งถูกคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาไว้ โดยเฉพาะนอกจากนี้อาจมีอุปสรรคในด้านบุคลากรซึ่งยังไม่มี ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการดังกล่าวอย่างดีพอเนื่องจากยังไม่มี การฝึกอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ซึ่งปัญหา ดังกล่าวย่อมส่งผลให้มาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลา ยังไม่สามารถนำมาใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

นอกจากนี้การที่ผู้กระทำความผิดถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกนั้นแม้ศาลจะใช้ มาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาซึ่งผู้กระทำความผิดยังคงทำงานตามปกติในวันธรรมดาแต่ในช่วง วันหยุดหรือวันว่างผู้กระทำความผิดต้องถูกคุมขังอยู่ในศูนย์คุมขังตามที่ศาลกำหนดไว้โดยในบาง อาทิตย์ผู้กระทำความผิดอาจมีงานหรือกิจกรรมที่ต้องกระทำร่วมกับผู้ร่วมงานอื่นๆ แต่ตนมีหน้าที่ ต้องเข้าสู่ศูนย์คุมขังจึงทำให้ผู้กระทำความผิดต้องปฏิเสธในการร่วมทำกิจกรรมนั้นๆ ซึ่งอาจจะ ส่งผลทำให้เกิดความเครียดจากการพยายามปกปิดนายจ้างหรือเพื่อนร่วมงานของตนไม่ให้ทราบเรื่อง ที่ตนถูกคุมขังดังกล่าวเพราะกลัวเพื่อนร่วมงานไม่ยอมรับการทำงานของตนต่อไป

ดังนั้นการที่จะนำมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาบ้างมาใช้ อย่างจริงจังและเป็น รูปธรรมนั้นรัฐต้องทำการศึกษา รูปแบบและแนวทางในการนำมาใช้รอบด้านเพื่อให้ได้ รูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทยสามารถตอบสนองและอำนวยความสะดวกให้

เกิดขึ้นในสังคมตลอดจนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับคืนสู่สังคมได้ซึ่งในระยะแรกๆ อาจจำเป็นต้องใช้งบประมาณจำนวนมากแต่หากมองในระยะยาวแล้วก็จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมอย่างมากเช่นเดียวกันมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลานี้เป็นมาตรการกึ่งควบคุมอยู่ระหว่างการลงโทษจำคุกกับการรอกการลงโทษโดยมีเงื่อนไขคุมประพฤติซึ่งนำมาใช้เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงผลร้ายอันเกิดจากการจำคุกแบบเต็มเวลาในเรือนจำซึ่งเป็นมาตรการควบคุมที่เข้มงวดกว่าการรอกการลงโทษโดยมีเงื่อนไขคุมประพฤติโดยผู้กระทำความผิดยังคงถูกจำกัดอิสรภาพตามวันที่ศาลกำหนดและยังสามารถประกอบอาชีพดูแลครอบครัวหรือไปเรียนหนังสือได้ซึ่งจะส่งผลดีต่อการควบคุมดูแลและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดบางประเภทให้กลับตนเป็นคนดีได้อีกด้วยโดยการนำมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลามาใช้ในขั้นตอนก่อนที่ผู้กระทำความผิดจะเข้าสู่เรือนจำซึ่งให้อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจพิจารณาเพื่อนำมาใช้ให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละรายไปอันจะทำให้ผู้กระทำความผิดเหล่านั้นยังคงสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้ตามปกติในขณะที่ผู้กระทำความผิดก็ยังคงได้รับผลร้ายจากการกระทำของตนอยู่แต่เนื่องจากการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลายังไม่มีการนำมาใช้บังคับในประเทศไทยมาก่อนจึงก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายให้เกิดผลสำเร็จได้ซึ่งหากมีการนำมาบังคับใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรมก็จะเป็นช่องทางหนึ่งที่จะพัฒนากฎหมายไทยให้พัฒนาก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นแต่ถึงอย่างไรก็ตามแม้เราจะยังไม่มี การนำมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาบังคับใช้อย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมก็ตามแต่ในประมวลกฎหมายอาญาก็ได้บัญญัติเกี่ยวกับมาตรการเลี้ยงโทษจำคุกเอาไว้ใน มาตราที่ 56⁹³ และมาตราที่ 23⁹⁴ เกี่ยวกับ

⁹³มาตรา 56 ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุก และในคดีนั้นศาล จะลงโทษจำคุกไม่เกินสองปี ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อนหรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ เมื่อศาลได้คำนึง ถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษา อบรมสุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัยอาชีพและสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือเหตุอื่นอันควรปรานีแล้ว เห็นเป็นการสมควรศาลจะพิพากษาว่า ผู้นั้นมีความผิดแต่รอกการกำหนดโทษไว้ หรือกำหนดโทษแต่รอกการลงโทษไว้ แล้วปล่อยตัวไปเพื่อให้โอกาสผู้นั้นกลับตัวภายในระยะเวลา ที่ศาลจะ ได้กำหนด แต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดย จะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของผู้นั้นด้วยหรือไม่ก็ได้

เงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิดนั้น ศาลอาจกำหนดข้อเดียวหรือหลายข้อดังต่อไปนี้

(1) ให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุไว้เป็นครั้งคราว เพื่อเจ้าพนักงานจะได้สอบถามแนะนำ ช่วยเหลือหรือตักเตือนตาม ที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพหรือจัดให้ กระทำกิจกรรมบริการสังคม หรือสาธารณประโยชน์ตามที่ เจ้า พนักงานและผู้กระทำความผิดเห็นสมควร

(2) ให้ฝึกหัดหรือทำงานอาชีพอันเป็นกิจจะลักษณะ

การเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังซึ่งเราอาจนำมาวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการนำมามาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาบางกับใช้ดังต่อไปนี้

การนำมามาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาบางกับใช้โดยเป็นเงื่อนไขการคุมประพฤติ

ตามมาตรา 56

ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการเล็งโทษจำคุกไว้โดยกำหนดให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการเล็งโทษจำคุกกรณีที่ศาลพิจารณาลงโทษไม่เกินสองปี และและบุคคลผู้นั้นไม่เคยต้องโทษจำคุกมาก่อน โดยให้คำนึงถึง อายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรมสุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัยอาชีพและสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือเหตุอันอันควรปรานีแล้ว เห็นเป็นการสมควรศาลจะพิพากษาว่า ผู้นั้นมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษไว้ หรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้หากศาลจะพิพากษาลงโทษจำคุกโดยผู้กระทำความผิดต้องเข้าสู่เรือนจำก็จะเป็นการลงโทษที่รุนแรงมากเกินไปและเมื่อคำนึงถึงผลกระทบที่ผู้กระทำความผิดอาจได้รับแล้วย่อมเกิดผลเสียมากกว่าผลดีศาลจึงมีทางเลือกตามที่กฎหมายบัญญัติอันเป็นการเล็งโทษจำคุกดังกล่าวได้โดยใช้วิธีการรอการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56 เท่านั้นซึ่งมาตรการดังกล่าวมีผลให้ผู้กระทำความผิดได้รับการปล่อยตัวเป็นอิสระสามารถกลับเข้ามาอยู่ในสังคมได้ตามปกติอันทำให้สังคมทั่วไปมองว่าผู้กระทำความผิดยังไม่ได้รับผลร้ายจากการกระทำของตนเลยทำให้เกิดความไม่เชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้ในที่สุดดังนั้นหาก

(3) ให้ละเว้นการคบหาสมาคมหรือการประพฤติได้อันอาจนำไปสู่การกระทำความผิดในทำนองเดียวกันอีก

(4) ให้ไปรับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดให้โทษ ความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ หรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด

(5) เงื่อนไขอื่น ๆ ตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเพื่อแก้ไข ฟื้นฟูหรือป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำหรือมีโอกาสกระทำความผิดขึ้นอีก

เงื่อนไขตามที่ศาลได้กำหนดตามความในวรรคก่อนนั้น ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลตามคำขอของผู้กระทำความผิด ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น พนักงานอัยการหรือเจ้าพนักงานว่าพฤติการณ์ที่เกี่ยวแก่การควบคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิดได้เปลี่ยนแปลงไป เมื่อศาลเห็นสมควร ศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติมหรือเพิกถอนข้อหนึ่งข้อใดเสียก็ได้ หรือจะกำหนด เงื่อนไขข้อใด ตามที่กล่าวในวรรคก่อนที่ศาลยังมีได้กำหนดไว้เพิ่มเติมขึ้นอีกก็ได้.

⁴มาตรา 23 ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุก และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความคิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ ศาลจะพิพากษาให้ลงโทษกักขังไม่เกินสามเดือนแทนโทษจำคุกนั้นก็ได้.

จะนำมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลามาใช้บังคับ โดยเป็นส่วนหนึ่งของมาตรการคุมประพฤติตาม มาตรา 56 ก่อนผู้กระทำความผิดเข้าสู่เรือนจำน่าจะก่อให้เกิดผลดีกับตัวผู้กระทำความผิดมากกว่า การจำคุกในเรือนจำปกติหรือการคุมประพฤติซึ่งจะส่งผลให้ความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม ทางอาญามีแนวโน้มที่ดีขึ้น

แต่เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายเกี่ยวกับการลงโทษจำคุก ผู้กระทำความผิดที่สมควรนำมาตรการซึ่งคาบเกี่ยวระหว่างการคุมประพฤติกับการลงโทษจำคุกใน เรือนจำมาใช้บังคับต่างจากในต่างประเทศที่นำมาตรการดังกล่าวมาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดซึ่ง ผู้เขียนได้นำเสนอในบทที่ผ่านมาแล้วนั้นเมื่อศาลพิพากษาลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดแล้วหาก ศาลเห็นว่าผู้กระทำความผิดดังกล่าวยังไม่สมควรได้รับโทษจำคุกในเรือนจำศาลก็นิยมนำมาตรการ รอกการลงโทษโดยมีเงื่อนไขคุมประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56 มาใช้⁹⁵ซึ่งอาจพิจารณา ได้ดังนี้

1) เงื่อนไขเกี่ยวกับโทษ กล่าวคือผู้กระทำความผิดที่ศาลจะรอกการลงโทษได้นั้น ต้องเป็นผู้กระทำความผิดที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี โดยเป็นความผิดฐานใดๆ ก็ได้ซึ่ง ศาลจะพิจารณาโทษจำคุกนั้นในความผิดแต่ละกระทงและพิจารณาเป็นคดีๆ ไป

2) เงื่อนไขการไม่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อนกล่าวคือ ผู้กระทำความผิดหรือจำเลย นั้น จะต้องไม่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อนคดีที่ศาลกำลังพิจารณาพิพากษา หรือหากจำเลยเคยได้รับ โทษจำคุกมาก่อนต้องเป็นโทษจำคุกที่เกิดจากความผิดที่ได้กระ โดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ เท่านั้น

3) เงื่อนไขเกี่ยวกับเหตุเมื่อพิจารณาเงื่อนไขทั้งสองประการข้างต้นแล้วกฎหมาย กำหนดให้ศาลพิจารณาเหตุที่จะอ้างเพื่อรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษที่กฎหมายกำหนดไว้ คืออายุประวัติความประพฤติสติปัญญาการศึกษาอบรมสุขภาพภาวะแห่งจิตวัตถุประสงค์ในการ ลงโทษจำคุกในเรือนจำให้แก่ผู้กระทำความผิดที่ต้องโทษจำคุกซึ่งยังไม่มีลักษณะเป็นอาชญากร อาชีพหรือกระทำความผิดร้ายแรงอันเป็นอันตรายแก่สังคมหรือกระทำอาชีพและสิ่งแวดล้อมของผู้ นั้นหรือสภาพความผิดหรือเหตุอื่นอันควรปรานีซึ่งเหตุดังกล่าวถือว่าเป็นแนวทางในการใช้ดุลพินิจ ของศาลที่จะนำมาใช้ในการมีคำสั่งให้จำเลยได้รับการรอกการลงโทษและกำหนดเงื่อนไขในการคุม ประพฤติแก่ผู้กระทำความผิดโดยการคุมประพฤติในระหว่างรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษ นี้ถือว่าเป็นมาตรการเสริมเพื่อให้การรอกการกำหนดโทษหรือการรอกการลงโทษนั้นสามารถที่จะ ยับยั้งพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดที่อาจเกิดขึ้นซ้ำอีกได้

⁹⁵ คณิต ฒ นคร เล่มเดิม, 2543, หน้า 385.

การรอกการลงโทษจำคุกตามมาตรา 56 ดังกล่าวถือว่าเป็นการให้อำนาจศาลสามารถใช้ดุลพินิจได้อย่างกว้างขวางนอกจากนี้ศาลอาจกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติหรือไม่ก็ได้ตามมาตรา 56 วรรค 2 จากการพิจารณามาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลากับการรอกการลงโทษโดยมีเงื่อนไขคุมประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56 แล้วนั้นทั้งสองมาตรการนี้ต่างก็มีวัตถุประสงค์ในการลงโทษจำคุกในเรือนจำให้แก่ผู้กระทำความผิดที่ต้องโทษจำคุกซึ่งยังไม่มีลักษณะเป็นอาชญากรอาชีพหรือกระทำความผิดร้ายแรงอันเป็นอันตรายแก่สังคมหรือกระทำความผิดโดยมีเหตุบางประการก็ตามแต่ก็มีวิธีการใช้บังคับที่ต่างกัน โดยมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลานั้น เป็นมาตรการที่นำมาใช้เพื่อให้ผู้กระทำความผิดถูกจำกัดอิสรภาพบ้างแต่ในขณะที่เดียวกันผู้กระทำความผิดก็ยังคงสามารถอยู่ในสังคมต่อไปได้ซึ่งมีลักษณะที่เข้มงวดกว่าการรอกการลงโทษโดยมีเงื่อนไขคุมประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56 ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายมิได้ต้องการจำกัดอิสรภาพของผู้กระทำความผิดแต่อย่างใดเลยเพียงแต่มีการทำทัณฑ์บนไว้และให้ผู้กระทำความผิดมารายงานตัวตามเวลาที่ศาลกำหนดเท่านั้นซึ่งมีความรุนแรงน้อยกว่าการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาแต่ด้วยเหตุดังกล่าวผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าการจะนำมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลามาใช้บังคับในประเทศไทยนั้นหากมีการบัญญัติกฎหมายพิเศษขึ้นมาโดยเฉพาะเพื่อให้อำนาจศาลในการนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดซึ่งต้องโทษจำคุกกระชั้นที่มีความเหมาะสมก่อนที่ผู้กระทำความผิดจะเข้าสู่เรือนจำนั้นเป็นเรื่องใหญ่ที่มีความยุ่งยากและซับซ้อนเมื่อพิจารณาจากประมวลกฎหมายอาญาที่กำหนดให้อำนาจศาลในการนำมาตรการลงโทษจำคุกมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่ไม่มีพฤติการณ์ที่เป็นอันตรายต่อสังคมโดยรวมแล้วศาลอาจนำมาตรการรอกการลงโทษโดยมีเงื่อนไขคุมประพฤติมาใช้กับผู้กระทำความผิดดังกล่าวได้ซึ่งเมื่อพิจารณาเงื่อนไขเกี่ยวกับโทษและเงื่อนไขเกี่ยวกับเหตุแล้วหากจะนำมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลามาใช้ในประเทศไทยย่อมสามารถนำหลักเกณฑ์ดังกล่าวมาใช้ร่วมกันได้เนื่องจากทั้งมาตรการรอกการลงโทษโดยมีเงื่อนไขคุมประพฤติและมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลานั้นต่างก็เป็นมาตรการที่ศาลนำมาใช้เพื่อเป็นทางเลือกในการลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดซึ่งไม่ต้องการให้ผู้กระทำความผิดเข้าสู่เรือนจำเลยแม้ว่ามาตรการรอกการลงโทษจะเป็นมาตรการที่ไม่ต้องการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดเลย ซึ่งต่างจากมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาที่เป็นมาตรการกึ่งควบคุมโดยมีการจำกัดเสรีภาพในร่างกายอยู่บ้างก็ตามแต่การรอกการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56 นั้น ศาลสามารถกำหนดเงื่อนไขการคุมประพฤติผู้กระทำความผิดได้ตามมาตรา 56 วรรคสอง โดยอาจกำหนดให้ปฏิบัติข้อเดียวหรือหลายข้อก็ได้ เพราะเงื่อนไขการคุมประพฤติที่บัญญัติไว้ในกฎหมายนั้นได้กำหนดแยกออกเป็นข้อๆ อย่างชัดเจนมิได้บัญญัติเพื่อเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจในการกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติอย่างใดก็ได้โดยไร้ขอบเขต

จากการพิจารณาเงื่อนไขการคุมประพฤติผู้กระทำความผิดที่กำหนดไว้ในมาตรา 56 วรรคสองทั้ง 5 ข้อโดยละเอียดแล้วผู้เขียนมีความเห็นว่าหากจะนำมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลา มาใช้เพื่อเป็นเงื่อนไขการคุมประพฤตินั้นมาตรา 56 วรรคสอง (5) ได้เปิดโอกาสให้นำมาตรการดังกล่าว มาใช้บังคับได้โดยบัญญัติดังนี้ (5) เงื่อนไขอื่นๆตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเพื่อแก้ไขฟื้นฟูหรือ ป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำหรือมีโอกากระทำความผิดขึ้นอีก

เงื่อนไขการคุมประพฤติตามมาตรา 56 (5) นั้นเป็นเงื่อนไขการคุมประพฤติที่ บัญญัติขึ้นมาใหม่เพิ่มเติมจากเงื่อนไขการคุมประพฤติที่มีอยู่เดิมตามผลของมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2532 ซึ่งเหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติมประมวล กฎหมายอาญาในส่วนของเงื่อนไขการคุมประพฤตินี้ก็เพื่อต้องการให้นำวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำ ความผิดแบบกักขังมาบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น⁹⁶ เนื่องจากการ กำหนดเงื่อนไขการคุมประพฤติในประมวลกฎหมายอาญาดังกล่าวยังไม่เหมาะสมกับการดูแลและ แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดบางประเภทได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้มี ขอบเขตของเงื่อนไขการคุมประพฤติให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้นเมื่อพิจารณาจากถ้อยคำของเงื่อนไขการ คุมประพฤติในมาตรา 56 (5) ดังกล่าวแล้วจะเห็นได้ว่ากฎหมายได้เปิดกว้างให้แก่ศาล โดยจะกำหนด เงื่อนไขใดๆก็ได้ที่จะมีผลเป็นการแก้ไขฟื้นฟูหรือป้องกันการกระทำความผิดซ้ำซึ่งมาตรการคุมขัง เป็นช่วงระยะเวลานั้นเป็นมาตรการที่สามารถแก้ไขฟื้นฟูหรือป้องกันการกระทำความผิดซ้ำได้ เพราะสามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ในการลงโทษได้ทุกประการตามที่เราได้วิเคราะห์มาแล้ว ข้างต้นอีกทั้งเงื่อนไขการคุมประพฤติดังกล่าวก็มีได้จำกัดขอบเขตหรือรูปแบบของการนำมาตรการ ต่างๆมาใช้กับผู้กระทำความผิดจึงถือได้ว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการ กำหนดมาตรการที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดอย่างกว้างขวางด้วยเหตุดังกล่าวมาข้างต้น ผู้เขียนจึงมีเห็นว่าหากนำมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลามาใช้บังคับในฐานะเป็นเงื่อนไข หนึ่งของการคุมประพฤติตามมาตรา 56 (5) ย่อมทำให้มาตรการดังกล่าวสามารถนำมาใช้บังคับได้ง่าย มากขึ้นเนื่องจากไม่ต้องแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีอยู่เลยอีกทั้งเงื่อนไขเกี่ยวกับเหตุ และเงื่อนไขเกี่ยวกับโทษที่จะนำมาพิจารณานั้นก็ใช้หลักการเดียวกันเพียงแต่การคุมขังเป็นช่วง ระยะเวลาจะมีความเข้มงวดมากกว่าการคุมประพฤติตามปกติเท่านั้น

ดังนั้นหากศาลจะนำมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาดังกล่าวมาใช้บังคับกับ ผู้กระทำความผิดกรณีความผิดมาแล้วจับตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกที่ศาลพิพากษาลงโทษ จำคุกหรือให้คุมประพฤติให้ผู้กระทำความผิดต้องเข้าสู่ศูนย์คุมขังเป็นช่วงระยะเวลาตามที่ศาล

⁹⁶ บันทึกหลักการและเหตุผลท้ายพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2532.

เห็นสมควร โดยขึ้นอยู่กับผู้กระทำความผิดแต่ละรายซึ่งอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 วรรคสอง (5) จึงสามารถกระทำได้ไม่มีความจำเป็นต้องออกกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับ มาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาขึ้นใช้บังคับใหม่ซึ่งจะเป็นการยุ่งยากเมื่อศาลนำมาตราการคุมขัง เป็นช่วงระยะเวลามาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดแล้วส่งผลให้ผู้กระทำความผิดต้องเข้าสู่ศูนย์คุม ขังตามวันเวลาและสถานที่ที่ศาลกำหนดไว้ในคำพิพากษาจนครบกำหนดระยะเวลาตามคำพิพากษา ส่วนหลักเกณฑ์การใช้บังคับจะเป็นเช่นไรก็เป็นหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์ที่จะเป็นผู้พิจารณา หลักเกณฑ์ขึ้นมาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดดังกล่าวในขณะที่อยู่ในศูนย์คุมขังซึ่งอาจออกเป็น กฎกระทรวงขึ้นใช้บังคับกับมาตรการดังกล่าวได้อันจะทำได้ง่ายกว่าการออกกฎหมายพิเศษขึ้นใช้ บังคับหากมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาสามารถนำมาใช้ได้จริงนอกจากจะช่วยแก้ไขฟื้นฟู ผู้กระทำความผิดกรณีความผิดมาแล้วข้ามตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกให้กลับตนเป็นคนดีและ มีความรับผิดชอบต่อสังคมได้แล้วยังทำให้ผู้กระทำความผิดสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมต่อไปได้ ตามปกติในขณะที่เดียวกันผู้กระทำความผิดดังกล่าวก็ยังคงได้รับผลจากการกระทำความผิดของตน อยู่บ้าง นอกจากนี้ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ศาลสามารถนำมาตราการดังกล่าวมาใช้ให้เหมาะสมกับ ผู้กระทำความผิดแต่ละคนได้ ทำให้รูปแบบของการเลี้ยงโทษจำคุกในเรือนจำมีหลากหลายมาก ยิ่งขึ้นด้วยอันจะเป็นผลดีต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและต่อตัวผู้กระทำความผิดเอง

บทที่ 4

มาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดกรณีเมาแล้วขับในต่างประเทศ

จากที่เราได้ทำการศึกษามาตรการลงโทษจำคุกโดยใช้มาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาแล้วในบทที่ 2 และแนวทางในการนำมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาบังคับใช้ อย่างเป็นรูปธรรมในกรณีความผิดเมาแล้วขับตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกในประเทศไทยโดย ในมาตราที่ 56 (5) แห่งประมวลกฎหมายอาญาที่เปิดกว้างให้สามารถนำมาตรการดังกล่าวมาใช้ บังคับโดยดุลพินิจของศาล ซึ่งในบทนี้เราจะทำการศึกษาถึงรูปแบบและหลักเกณฑ์ในการนำ มาตรการลงโทษจำคุกโดยใช้มาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาในกฎหมายต่างประเทศ กรณีเมาแล้วขับในต่างประเทศโดยทำการศึกษาในรูปแบบการบังคับใช้กฎหมายของประเทศอังกฤษ ประเทศฝรั่งเศสและประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทาง วิเคราะห์ถึงโครงสร้างและ หลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่เหมาะสมเพื่อพัฒนารูปแบบและหลักเกณฑ์ในการนำมาตรการคุมขังเป็นช่วง ระยะเวลาบังคับใช้กรณีความผิดเมาแล้วขับในกฎหมายไทยต่อไป

1. มาตรการในการลงโทษกรณีเมาแล้วขับของประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษเป็นประเทศที่ถือว่าเป็นต้นกำเนิดของระบบกฎหมายแบบ (Common Law) หรือก็คือระบบกฎหมายจารีตประเพณี เนื่องจากแต่เดิมนั้นประเทศอังกฤษมีชนเผ่าอยู่มากมาย หลายชนเผ่าด้วยกัน ต่อมาได้มีการจัดตั้งศาลหลวงหรือศาลพระมหากษัตริย์ขึ้น โดยคัดเลือกผู้ พิพากษาที่มีความรู้จากส่วนกลางไปพิจารณาคดีในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งแต่ละชนเผ่าก็มีจารีตประเพณี ที่แตกต่างกันออกไป ทำให้เกิดปัญหาในการพิจารณาคดีมากมายภายหลังปัญหาก็ค่อยๆ หดไป เพราะเริ่มมีจารีตประเพณีที่มีลักษณะเป็นสามัญขึ้น โดยศาลหลวงได้ใช้จารีตประเพณีเหล่านี้ในการ พิจารณาคดี ในระบบคอมมอนลอว์ ซึ่งแต่เดิมจะไม่มีการบัญญัติกฎหมายไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เมื่อศาลใช้จารีตประเพณีในการพิพากษาคัดสินคดีแล้ว ก็จะมีการบันทึกคำพิพากษานั้นเอาไว้ เพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานในการพิจารณาคดีต่อไป หากข้อเท็จจริงในคดีเหมือนกับคดีก่อน ศาลก็จะ พิพากษาไปตามที่ได้มีการบันทึกไว้แล้ว ถือได้ว่าคำพิพากษาของศาลก็คือกฎหมายนั่นเอง แต่ปัจจุบันนี้ในประเทศอังกฤษได้ใช้ทั้งระบบกฎหมายแบบซีวิลลอว์และคอมมอนลอว์ควบคู่ กันไป โดยได้มีการบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวกับการลงโทษอยู่สามฉบับด้วยกัน คือ Criminal Justice

Act 1991 ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ได้วางหลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษของผู้พิพากษาโดยให้คำนึงถึงปัจจัยต่างๆในการพิจารณาว่าโทษที่ร้ายแรงควรได้รับการลงโทษร้ายแรงตามสัดส่วนกฎหมายฉบับที่สองคือ The Powers of Criminal Courts (Sentencing) Act 2000 ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ได้ประมวลมาตรการในการบังคับใช้กฎหมายอาญาให้อยู่ในกฎหมายฉบับเดียวกันเพื่อให้การบังคับโทษเป็นไปโดยเหมาะสมกับความผิดและผู้กระทำความผิดและในท้ายที่สุดมีการปรับปรุงกระบวนการกำหนดโทษฉบับล่าสุดซึ่งมีหลักเกณฑ์ที่แก้ไขหลักเกณฑ์การลงโทษและดุลพินิจในการกำหนดโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายสองฉบับแรกกฎหมายฉบับที่สามคือ Criminal Justice Act 2003 : ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายหลักในการกำหนดโทษที่มีในอังกฤษ

1.1 ประเภทของโทษตามกฎหมายของประเทศไทย⁹⁷

1.11 ประเภทของโทษตามกฎหมาย Common Law เดิมถ้าเป็นความผิดในคอมมอนลอว์ในคดี Felony ศาลลงโทษประหารชีวิต ส่วนคดี Misdemeanour ศาลมีอำนาจจำคุก หรือปรับได้ไม่จำกัดต่อมาในปี ค.ศ. 1905 มีกฎหมายกำหนดให้ อำนาจศาลในการลงโทษบุคคลที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 17 ปี ซึ่งกระทำความผิดในอังกฤษและเวลส์ คือ ประหารชีวิต จำคุก จำคุกโดยบังคับใช้แรงงาน ปรับ คุมประพฤติโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ

1.12 ประเภทของโทษตาม CJA 1991, PCC (S) A 2000 และ Criminal Justice and Court Service Act 2000 แยกออกเป็น 23 ประเภท ดังนี้

1) จำคุก (Imprisonment) โทษจำคุก คือ โทษที่กักขังผู้กระทำความผิดภายในเวลาที่กำหนด โดยศาลเป็นผู้กำหนดจำนวนโทษที่ผู้นั้นได้รับ และอาจมีการเปลี่ยนแปลงจำนวนโทษโดยการปล่อยก่อนกำหนดได้ โทษจำคุกนำมาใช้กับความผิดคอมมอนลอว์ทุกความผิดส่วนความผิดที่กำหนดไว้ในกฎหมายบัญญัติ จะลงโทษจำคุกได้ต่อเมื่อกฎหมายนั้นๆ ได้ระบุให้มีโทษจำคุก (Imprisonment Offence) สำหรับความผิดฐานฆ่าคน โดยเจตนา (Murder) เป็นความผิดที่กำหนดโทษแน่นอนไว้ในกฎหมาย คือ จำคุกตลอดชีวิต เดิมโทษจำคุกนำมาใช้กับบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 21 ปี ขึ้นไป แต่ในปัจจุบัน เมื่อ CJCSA 2000 กำหนดให้บุคคลอายุตั้งแต่ 18 ปี สามารถใช้โทษจำคุกได้ (มาตรา 61)

2) รอกการลงโทษจำคุก (Suspended Prison Sentence) การรอกการลงโทษจำคุกนี้เป็น คำสั่งของศาลที่จะไม่ให้บังคับโทษจำคุกภายในเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกิน 2 ปี และอาจมีการดำเนินการระหว่างการรอกการลงโทษได้ แต่ต้องไม่เกิน 2 ปี ความผิดที่ศาลจะสั่งรอกการลงโทษเป็นความผิดที่สามารถจำคุกได้ยกเว้นความผิดที่กำหนดโทษแน่นอนตามที่กฎหมายกำหนดเช่น

⁹⁷ ณรงค์ ใจหาญ และคณะ. เล่มเดิม. หน้า 68.

จำคุก ตลอดชีวิต ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดที่อาจจำคุก ได้ภายในเวลาที่รอการลงโทษ ผลคือ จะมีการลงโทษที่รอไว้ในคำพิพากษาคดีหลัง (PCC (S) A 2000 ss. 118 - 125)

3) การควบคุมเยาวชนที่กระทำผิดในสถานควบคุม (ปัจจุบันยกเลิกโดย ม. 61 ของ CJC (S) A 2000)

4) ควบคุม และสั่งให้ฝึกอบรม (Detention and Training Order) เป็นมาตรการในการกักขังผู้กระทำความผิดที่มีอายุระหว่าง 12-17 ปี ซึ่งได้กระทำความผิดที่อาจลงโทษจำคุกได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ มาตรการนี้ผู้ต้องคำพิพากษาต้องถูกกักขังในสถานที่ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (Secretary of State) กำหนด โดยอาศัยอำนาจตาม PCC (S) A 2000, s. 101 (1) เป็นเวลาครึ่งหนึ่งของระยะเวลาในคำพิพากษาและในครึ่งหลัง ผู้นั้นจะต้องอยู่ภายใต้การแนะนำในด้านการคุมประพฤติ หลักเกณฑ์ ที่นำมาตราการนี้มาใช้ คือ ผู้กระทำความผิด กระทำผิดที่มีโทษจำคุก แต่ไม่มีความจำเป็นต้องนำไปจำคุกในเรือนจำ ซึ่งเวลาในการสั่งให้เข้าไปควบคุมและฝึกอบรมนั้น จะต้องไม่น้อยกว่า 4 เดือนแต่ไม่เกิน 24 เดือน

5) ควบคุมภายใต้ PCC (S) A 2000, s. 91 ซึ่งใช้กับเด็กอายุ 10-17 ปี การควบคุมตามมาตรการนี้ ใช้กับผู้กระทำความผิดที่มีอายุระหว่าง 10-17 ปี ซึ่งได้กระทำความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 14 ปี หรือ โทษหนักกว่านั้น ยกเว้น ความผิดฐานฆ่าคนแต่ในความผิดดังต่อไปนี้ สามารถใช้มาตรการนี้ได้ คือ คดีที่เป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกาย เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ซึ่งกระทำโดยเด็กอายุตั้งแต่สิบสี่ปีขึ้นไป ความผิดฐานทำให้อื่นถึงแก่ความตายโดยการขับรถโดยประมาทอันมีสาเหตุจากการดื่มสุรา หรือเสพยาเสพติด หรือกรณีที่ผู้กระทำความผิดมีอายุไม่เกินสิบแปดปีกระทำความผิดฐานฆ่าคน และได้รับการอภัยโทษจำคุกตลอดชีวิตตามมาตรา 90 ของ PCC (S) A 2000 การคุมขังในกรณีนี้ เป็นการขังในสถานที่ ที่ Home Office กำหนดซึ่งอาจเป็นสถานที่คุมขังในที่ราชการส่วนท้องถิ่นดูแลหรือการคุมขังในบ้านของผู้ถูกคุมขังเอง และผู้ถูกคุมขังจะต้องอยู่ภายใต้ข้อบังคับที่กำหนดเช่นเดียวกับ การปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษจำคุก มาตรการนี้นำมาใช้กับความผิดที่พิจารณาโดย Indictment Trial และผู้นั้นได้กระทำความผิดที่อาจถูกจำคุกและไม่อาจใช้มาตรอื่น ๆ ที่เหมาะสมได้ สำหรับเวลาที่คุมขังตามมาตรา 91 นี้ ต้องไม่เกินอัตราโทษที่ผู้นั้นจะได้รับในความผิดที่กระทำ ในกรณีที่ผู้นั้นหลบหนีจากที่คุมขัง ผู้นั้นอาจจะต้องถูกจับมาคุมขังจนกว่าจะครบระยะเวลา

6) คำสั่งให้ฟื้นฟูในชุมชน (Community Rehabilitation Order) ตามมาตรา 35 ของ PCC (S) A 2000 เป็น มาตรการที่ผู้ได้รับคำสั่งต้องอยู่ภายใต้คำแนะนำของเจ้าพนักงานคุมประพฤติ ภายในเวลาที่ศาลกำหนด ทั้งนี้ศาลจะกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติได้ในคำสั่ง (เดิมคือคำสั่งให้คุมประพฤติ Probation Order) เช่น การกำหนดเรื่องสถานที่อยู่ หรือต้องไปบำบัดรักษา

อย่างหนึ่งอย่างใด คำสั่งให้ฟื้นฟูในชุมชนนี้ ต้องมีระยะไม่น้อยกว่าหกเดือน และไม่เกินสามปีคำสั่งตามมาตรานี้ ใช้กับผู้กระทำความผิดที่มีอายุตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไปและใช้กับความผิดทุกประเภทยกเว้นความผิดที่มีโทษกำหนดไว้แน่นอน โดยกฎหมาย หรือไม่สามารถลงโทษจำคุกได้ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 109-111 ของ PCC (S) A 2000 การที่จะใช้มาตรการนี้ผู้กระทำความผิดต้องยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมประพฤติและเป็นมาตรการที่เหมาะสมในการฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอีกทั้งเป็นการป้องกันสังคมไม่ให้เกิดภัย ภัยจากผู้กระทำความผิดนั้น ทั้งนี้ ศาลต้องพิจารณาความเหมาะสมในการใช้มาตรการนี้จากรายการสืบเสาะและพิจารณาโดยเปิดเผยในศาล การปฏิบัติตามมาตรการนี้เจ้าพนักงานคุมประพฤติจะเป็นผู้ดูแลในการบังคับให้เป็นไปตามคำสั่งและมีเงื่อนไขให้ศาลสั่งไว้ในคำสั่งลงโทษในชุมชน 5 ประการ คือ กำหนดที่อยู่กำหนดให้ต้องกระทำการอย่างใดตามที่กำหนดให้เข้ามารายงานตัวที่สำนักงานคุมประพฤติให้เข้าบำบัดรักษาทางจิต และให้เข้าบำบัดรักษาแอลกอฮอล์

7) คำสั่งให้ลงโทษโดยชุมชน (Community Punishment Order) เป็นมาตรการที่กำหนดไว้ในมาตรา 35 ของ PCC (S) A. 2000 เดิม เป็นคำสั่งให้ทำงานบริการสาธารณะ (Community Service Order) มาตรการนี้ นำมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่มีอายุตั้งแต่สิบหกปีขึ้นไปซึ่งได้กระทำความผิดที่สามารถลงโทษจำคุกทุกคดี ยกเว้น ความผิดที่กำหนดไว้แน่นอนตามกฎหมาย และไม่เข้าเงื่อนไขตามมาตรา 109-111 ของ PCC (S) A 2000 ผู้ต้องคำสั่งตามมาตรการนี้จะต้องทำงานบริการสาธารณะในชุมชนโดยไม่ได้รับค่าแรงเป็น เวลาไม่น้อยกว่า 40 ชั่วโมงแต่ไม่เกิน 240 ชั่วโมง ทั้งนี้ ชุมชนที่ผู้นั้นจะเข้าไปทำงานต้องพร้อมและจัดให้ผู้นั้นทำงานบริการสาธารณะ ในกรณีที่ผู้นั้นฝ่าฝืน คำสั่งให้ลงโทษโดยชุมชน อาจถูก ปรับไม่เกิน 1,000 ปอนด์หรือ อาจให้ทำงานสาธารณะ อย่างอื่นหรือ รับโทษจำคุก ในความผิดที่ได้กระทำใหม่ระหว่างที่ทำงานบริการสาธารณะ เพื่อชุมชนนั้น

8) คำสั่งให้ฟื้นฟูและลงโทษโดยชุมชน (Community Punishment and Rehabilitation Order) เดิมเป็นคำสั่งที่ศาลสั่งโดยรวมคำสั่งตามข้อ 6 และข้อ 7 เข้าด้วยกันเรียกว่า Combination Order ปัจจุบัน กำหนดไว้ในมาตรา 35 ของ PCC (S) A 2000 คำสั่งให้ฟื้นฟู และลงโทษโดยชุมชนผู้ได้รับคำสั่งจะต้องอยู่ในความคุมประพฤติจากเจ้าพนักงานคุมประพฤติและต้องทำงานบริการสาธารณะในชุมชนคำสั่งนี้ศาลนำมาใช้กับความผิดที่มีโทษจำคุกยกเว้นความผิดที่กำหนดโทษไว้แน่นอนตามกฎหมายและไม่เข้าองค์ประกอบตามมาตรา 109-111 ของ PCC (S) A 2000 คำสั่งนี้ ศาลมีอำนาจสั่งให้คุมประพฤติได้ 12 เดือน แต่ต้องไม่เกิน 3 ปีและสั่งให้ทำงานบริการสาธารณะในชุมชนได้ ตั้งแต่ 40 ชั่วโมง แต่ไม่เกิน 100 ชั่วโมง ผู้ที่ฝ่าฝืนคำสั่งศาลมีโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันปอนด์ หรืออาจถูกลงโทษจำคุกหากกระทำความผิดซ้ำในระหว่างที่ถูกคุมประพฤติ

9) คำสั่งห้ามออกนอกสถานที่ (Curfew Order) เป็นคำสั่งที่ศาลสั่งให้ผู้กระทำความผิดต้องอยู่ในสถานที่ที่กำหนดไว้โดยเฉพาะในคำสั่ง เช่น ในบ้านของผู้นั้นเอง

ภายในเวลาที่กำหนด คำสั่งนี้ศาลมีคำสั่งได้ทุกความผิด ยกเว้นความผิดที่กำหนดโทษไว้แน่นอน ตามกฎหมายหรือเป็นคดีที่ไม่เข้าเงื่อนไขตามที่ กำหนดไว้ในมาตรา 109-111 แห่ง PCC (S) A 2000 ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งห้ามออกนอกสถานที่นี้อาจใช้เครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อควบคุมได้ (Electronic Monitoring) คำสั่งห้ามออกนอกสถานที่ อาจกำหนดไว้ภายในเวลา 2-12 ชั่วโมงต่อวัน และมีกำหนดเวลาไม่เกิน 6 เดือน แต่ถ้าเป็นการกำหนดห้ามเด็กที่มีอายุระหว่าง 10-15 ปี อาจ กำหนดได้ไม่เกิน 3 เดือน ผู้ที่ฝ่าฝืนคำสั่งห้ามออกนอกสถานที่ จะต้องถูกปรับไม่เกิน 1,000 ปอนด์ หรือให้ทำงานบริการสังคม แต่ถ้าผู้ฝ่าฝืนมีอายุต่ำกว่า 16 ปี อาจสั่งให้เข้าไปอยู่ในศูนย์ฝึกได้ (Center Order)

10) คำสั่งให้บำบัดรักษาและตรวจยาเสพติด (Drug Treatment and Testing Order) เป็นคำสั่งที่กำหนดให้ผู้ได้รับคำสั่งต้องเข้าบำบัดและตรวจสารเสพติดในร่างกาย และต้องอยู่ ในการควบคุมของเจ้าพนักงานคุมประพฤติ คำสั่งนี้ศาลมีอำนาจสั่งในความผิดทุกความผิดยกเว้น ความผิดที่กำหนดโทษไว้แน่นอนในกฎหมายหรือกรณีที่ไม้อยู่ในบังคับของมาตรา 109-111 PCC (S) A2000 ผู้ที่อาจได้รับคำสั่งนี้ ต้องมีอายุ 16 ปี ขึ้นไปและต้องสมัครใจเข้ารับการรักษาด้วย ศาลจะ ออกคำสั่งให้รับการรักษาได้ ภายในเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือนแต่ไม่เกิน 3 ปี แต่อาจมีการทบทวน เพื่อปรับเปลี่ยนคำสั่งนั้นได้ ทุกเดือน ในกรณีที่ผู้ได้รับคำสั่งฝ่าฝืนต้องถูกปรับไม่เกิน 1,000 ปอนด์ หรืออาจถูกลงโทษจำคุกในกรณีที่กระทำความผิดจนได้รับโทษจำคุกระหว่างการบำบัด

11) คำสั่งให้มาเข้ารับการอบรมที่ศูนย์ฝึก (Attendance Centre Order) เป็นคำสั่งที่ กำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องเข้าไปที่ศูนย์ฝึกซึ่ง โดยปกติ จะเข้า ไปครั้ง ละ 2-3 ชั่วโมงในช่วง สุดสัปดาห์ โดยอยู่ภายใต้การควบคุมของตำรวจหรือเจ้าพนักงานคุมประพฤติ เพื่อให้มีการฝึกฝน ทางกายภาพ คำสั่งตามมาตรา นี้ ศาลต้องคำนึงถึงความสะดวกที่ผู้นั้นจะเข้ามารับการฝึกด้วยคำสั่ง ของศาลในกรณีนี้ ใช้กับความผิดที่มีโทษจำคุกทุกความผิด ยกเว้นความผิดที่มีโทษกำหนดไว้ แน่นอนตามกฎหมายหรือไม้อยู่ในบังคับของมาตรา 109-111 PCC (S) A 2000 และใช้กับผู้กระทำที่ มีอายุระหว่าง 10-20 ปี ศาลจะเป็นผู้กำหนดเวลาที่ผู้รับคำสั่งจะต้องเข้ามาฝึก โดยทั่วไปจะกำหนด ไว้ 12 ชั่วโมงยกเว้นในกรณีที่เป็เด็กอายุ ระหว่าง 10-13 ปี อาจกำหนดเวลาน้อยกว่า ส่วนกรณีที่ เป็นบุคคลที่มี อายุ 16 -20 ปี อาจกำหนดให้เป็น 36 ชั่วโมง ผู้ที่ฝ่าฝืนคำสั่งต้องโทษปรับไม่ เกิน 1,000 ปอนด์ หรือกลับไปถูกลงโทษตามกฎหมาย

12) คำสั่งให้มารับคำแนะนำจากเจ้าพนักงาน (Supervision Order) เป็นคำสั่งให้ อยู่ในการควบคุมของพนักงานคุมประพฤติและรับคำแนะนำในการปรับตัวเข้าสู่สังคม ตามเวลาที่ ศาลกำหนดและศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติได้ในคำสั่ง เช่น ให้ผู้กระทำความผิดต้อง เข้าฝึกอบรมในโครงการที่กำหนด เพื่อบำบัดผู้กระทำความผิด ศาลมีอำนาจออกคำสั่งนี้กับความผิด

ทุกความผิดยกเว้นความผิดที่กำหนดไว้แน่นอนตามกฎหมาย ผู้กระทำความผิดที่อาจได้รับคำสั่งนี้จะเป็นผู้ที่มีอายุ ระหว่าง 10-17 ปี โดยศาลที่จะออกคำสั่งอาจเป็นศาลเยาวชน หรือศาล Crown Court ก็ได้ ส่วนศาล Magistrate ไม่มีอำนาจออกคำสั่งในกรณีนี้ คำสั่งให้คุม ประพฤติไม่มีกำหนดเวลาขั้นต่ำไว้แต่กำหนดเวลาขั้นสูงไม่เกิน 3 ปี ส่วนเงื่อนไขที่ให้ออกปฏิบัติในการเข้าโครงการบำบัดรักษานั้น อาจกำหนดได้ไม่เกิน 90 วัน ส่วนข้อกำหนดในการห้ามมิให้ออกนอกบริเวณกำหนดได้ไม่เกิน 30 วัน ในกรณีที่ฝ่าฝืนคำสั่ง ผู้นั้นต้องโทษปรับไม่เกิน 1,000 ปอนด์หรืออาจถูกสั่งให้ไปฝึกในศูนย์ฝึก หรือสั่งห้ามออกนอกบริเวณ หรืออาจถูกลงโทษตามที่กำหนด

13) คำสั่งให้ปฏิบัติตามแผนคุมประพฤติ (Action Plan Order) เป็นคำสั่งที่กำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องอยู่ภายใต้การควบคุมและการให้คำแนะนำและต้องดำเนินการตามที่กำหนด ในคำสั่งคำสั่งนี้ศาลนำมาใช้กับทุกความผิดยกเว้นเป็นความผิดที่กำหนดโทษไว้แน่นอนตามกฎหมาย ผู้กระทำความผิดที่อาจได้รับคำสั่งนี้ มีอายุ ระหว่าง 10-17 ปี ศาลจะเป็นผู้พิจารณารายงานผลการดำเนินการตามคำสั่งซึ่งต้องกระทำภายใน 21 วันนับแต่สั่งให้ไปดำเนินการในกรณีที่ผู้นั้นฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งต้องถูกปรับไม่เกิน 1,000 ปอนด์ หรืออาจถูกสั่งห้ามออกนอกสถานที่ หรือเข้าฝึกในศูนย์ฝึก หรือเข้าร่วมกิจกรรมอื่นตามที่ ศาลกำหนดหรือถูกลงโทษจำคุกตามความผิด ที่กระทำ

14) ปรับ (Fine) เป็นโทษที่ผู้ได้รับจะต้องนำเงินมาชำระต่อศาล โทษปรับใช้กับความผิดทุกความผิด ยกเว้นความผิดที่มีโทษกำหนดไว้แน่นอน หรือไม่อยู่ในบังคับของ มาตรา 109-111 ของ PCC (S) A 2000 และใช้กับผู้กระทำความผิดทุกคนอย่างไรก็ดีหากเป็นเด็กอายุ ระหว่าง 10-15 ปี ศาลอาจสั่งให้บิดามารดาชำระค่าปรับแทนได้ในการกำหนดค่าปรับนั้นศาล จะต้องพิจารณาถึง ความสามารถทางการเงินของผู้กระทำความผิดที่จะชำระค่าปรับด้วยสำหรับคดี ที่พิจารณาแบบ Indictment ศาลมีอำนาจกำหนดค่าปรับได้โดยไม่มีจำนวนจำกัดส่วนการพิจารณา แบบ Summary ศาลจะกำหนดค่าปรับได้ตามตารางมาตรฐานที่มีอยู่ 5 ระดับและโทษปรับสูงสุดไม่ เกิน 5,000 ปอนด์ ผู้ฝ่าฝืนไม่ชำระค่าปรับอาจถูกจำคุกแทนค่าปรับ

15) คำสั่งปล่อย (Discharge) เป็น คำสั่งปล่อยโดยมีเงื่อนไขกับ ปล่อยโดยไม่มีเงื่อนไข โดยศาลจะกำหนดเวลาในการปล่อยไว้ หากไม่ได้กระทำความผิดซ้ำก็ได้รับการปล่อย ไม่ต้องถูกลงโทษจำคุก ศาลสามารถปล่อยโดยอาศัยคำสั่งนี้ได้กับความผิดทุกความผิดยกเว้น ความผิดที่มีโทษกำหนดไว้แน่นอนตามกฎหมายหรือกรณีไม่เข้ามาตรา 109-111 ของ PCC(S) A 2000 และศาลสามารถออกคำสั่งนี้กับผู้กระทำความผิดทุกคนไม่จำกัดอายุ สำหรับการปล่อยโดยมี เงื่อนไข ต้องกำหนดเวลาไว้ไม่เกิน 3 ปี แต่ไม่ได้กำหนดระยะเวลาขั้นต่ำไว้ผู้ที่ฝ่าฝืนกระทำความผิด ระหว่างเวลาที่กำหนด ในกรณีที่ปล่อยโดยมีเงื่อนไข จะต้องถูกนำมาลงโทษจำคุกต่อไป

16) คำสั่งให้ชดใช้ค่าเสียหาย (Reparation Order) เป็นคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดชดใช้ความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายหรือชุมชน คำสั่งนี้ศาลมีอำนาจสั่งได้ทุกความผิด ยกเว้นความผิดที่มีโทษกำหนดไว้แน่นอนตามกฎหมายและเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดมีอายุระหว่าง 10-17 ปี คำสั่งตามมาตรานี้อาจเป็นคำสั่งให้ทำงาน แต่ต้องไม่เกิน 24 ชั่วโมง และการชดใช้นี้ต้องดำเนินการให้เสร็จภายในเวลา 3 เดือน นับแต่วันออกคำสั่ง ผู้ฝ่าฝืนคำสั่งต้องถูกปรับไม่เกิน 1,000 ปอนด์ หรืออาจถูกสั่งห้ามออกนอกสถานที่หรือเข้าศูนย์ฝึกหรือชดเชยความเสียหายอย่างอื่นหรืออาจต้องโทษตามที่กฎหมายกำหนด

17) คำสั่งให้รักษาตัวในโรงพยาบาลหรือให้อยู่ในความปกครอง (Hospital Order or Guardianship Order) เป็นคำสั่งที่กำหนดให้ผู้นั้นต้องเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลโรคจิต ซึ่งกำหนดไว้ในคำสั่ง ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้นั้นได้รับการรักษาความป่วยทางจิต ส่วนคำสั่งให้อยู่ในความปกครองนั้น เป็นคำสั่งที่คล้ายกับการสั่งให้ถูกควบคุมตัว เพื่อรักษาในโรงพยาบาล แต่สถานที่นั้นเป็นสถานที่ของท้องถิ่นหรืออยู่ภายใต้การควบคุมของบุคคลอื่นที่กำหนดไว้คำสั่งของศาลนำมาใช้กับความผิดทุกความผิดที่มีโทษจำคุก ยกเว้นเป็นความผิดที่กำหนดโทษไว้แน่นอน หรือที่ไม่อยู่ในบังคับของมาตรา 109-111 ของ PCC (S) A 2000 ในกรณีที่เข้าไปรักษาในโรงพยาบาล ศาลอาจสั่งได้ทุกคนไม่จำกัดอายุ แต่กรณีที่สั่งให้อยู่ในความปกครองนั้น ใช้กับผู้กระทำความผิดที่มีอายุอย่างน้อย 16 ปี ในกรณีที่ศาลจะสั่งให้เข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลโรคจิตนั้น ศาลจะต้องได้รับใบความเห็นของแพทย์สองคนและอย่างน้อย แพทย์คนหนึ่งต้องเป็นจิตแพทย์ว่าผู้กระทำความผิดได้รับผลกระทบทางจิตจึงได้กระทำความผิดและมีโรงพยาบาลโรคจิตที่เหมาะสมให้เข้ารับการรักษาผู้ที่ไม่ยอมเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลโรคจิตตามที่กำหนดอาจถูกนำไปขังก่อนที่จะส่งเข้าไปรักษาในโรงพยาบาล เป็นเวลา 28 วันคำสั่งของศาลในการสั่งให้เข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลนี้ ศาลให้รักษาเป็นเวลา 6 เดือน หลังจากนั้นอาจขยายเวลาออกไปได้อีก 6 เดือน ส่วนคำสั่งให้อยู่ในความปกครอง สั่งได้ภายใน 12 เดือนแต่อาจขยายเวลาได้

18) คำสั่งให้อยู่ในสถานพยาบาล (Restriction Order) เป็นคำสั่งของศาล Crown Court ที่ กำหนดให้ผู้กระทำความผิดที่เป็นโรคจิตต้องอยู่จำกัดบริเวณในสถานพยาบาลโรคจิต ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้ผู้นั้นก่อเหตุร้ายต่อสังคมเงื่อนไขในการสั่งและหลักเกณฑ์เป็นกรณีเดียวกับที่กำหนดไว้ในข้อ 17

19) คำสั่งให้ชดใช้ค่าทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย (Compensation Order) เป็นคำสั่งที่กำหนดให้ผู้กระทำความผิดจ่ายค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายเป็นเงิน เพื่อชดใช้การที่ผู้เสียหายได้สูญเสียร่างกายหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิดคำสั่งนี้ ศาลอาจสั่งควบคู่ไปกับโทษที่ผู้กระทำความผิดได้รับ หรือ สั่ง แยกเป็นคำสั่งต่างหากผู้เสียหายเป็นผู้แจ้งความเสียหายให้

แก่ตำรวจพร้อมด้วยหลักฐานประกอบว่าคนได้รับความเสียหายอย่างไร เช่น ใบเสร็จค่ารักษาพยาบาล หรือค่าซ่อม เป็นต้นจากนั้นตำรวจจะส่งเอกสารให้แก่ Crown Prosecution Service เพื่อแสดงหลักฐานต่อศาล ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำความผิดชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย เช่น ค่าเสียหายแก่กายหรือจิตใจค่าเสียหายจากการสูญเสียทรัพย์สินจากการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์หรือทำให้เสียทรัพย์ หรือ น้อ โกง ค่าสูญเสียรายได้ค่ารักษาพยาบาล ค่าเดินทาง ค่าเสียหายอันเกิดจากการเจ็บปวดทรมานทุกขัทรมาณ ค่าเสียหายอันเกิดจากการที่สูญเสียร่างกายหรือเสียหายอันเกิดจากการยานพาหนะถูกลักอย่างไรก็ดีศาลมีดุลพินิจที่จะกำหนดค่าเสียหายโดยพิจารณาจากสถานของผู้กระทำความผิดด้วยว่าจะสามารถจ่ายค่าเสียหายได้หรือไม่ และเมื่อศาลมีคำสั่งแล้วผู้กระทำความผิด อาจชดใช้แบบผ่อนส่ง ได้ ผู้กระทำความผิดทุกคนอาจถูกสั่ง ให้ชดใช้ความเสียหายแต่ถ้าเป็นเด็กอายุระหว่าง 10-15 ปี บิดามารดาหรือผู้ปกครอง จะเป็นผู้จ่ายให้แทนและศาลอาจมีดุลพินิจให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองจ่ายค่าเสียหายแทนผู้กระทำความผิดที่มีอายุ 16-17 ปี ได้การสั่งให้ชดใช้ในกรณีนี้ผู้เสียหายไม่จำเป็นต้องร้องขอต่อศาล แต่ศาลจะเป็นผู้พิจารณาให้ผู้กระทำความผิดชดใช้ โดยพิจารณาจากหลักฐานที่ปรากฏต่อศาลว่าผู้เสียหายได้รับความเสียหายและผู้กระทำความผิดยอมรับว่าเป็นความเสียหายจริงแต่ถ้าความเสียหายนั้นยังไม่อาจประมาณ ได้ศาลก็ยังไม่ต้องสั่งให้ชดใช้ค่าเสียหาย ทั้งนี้ศาลต้องให้เหตุผลของการไม่สั่งให้ชดใช้ค่าเสียหายไว้ในคำสั่งจำนวนค่าเสียหายที่ศาลจะสั่งได้นั้นถ้าเป็นศาล Magistrate สั่งได้ไม่เกิน 5,000 ปอนด์ ในความเสียหายแต่ละความผิด ส่วนศาล Crown ไม่มีข้อจำกัดการจ่ายค่าเสียหายจ่ายเป็นจำนวนเงินตามที่กำหนดและหากไม่ยอมจ่าย มีมาตรการหลายประการที่จะบังคับตามกฎหมาย หากหลีกเลี่ยงไม่จ่ายค่าเสียหาย ผู้กระทำความผิดอาจถูกกักขังแทนค่าเสียหายได้

20) คำสั่งให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สิน (Restitution Order) เป็นคำสั่งศาลให้ผู้กระทำความผิดได้ทรัพย์สินมาเพราะได้กระทำความผิดฐานรับของโจรต้องนำทรัพย์สินที่ได้มาคืนให้เจ้าของที่แท้จริงผู้ที่ได้รับคำสั่งตามมาตรานี้จะต้องมีอายุที่จะสามารถคืนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดได้ และจะสั่งให้คืนได้ต่อเมื่อผู้นั้นถูกลงโทษเพราะรับของโจร อย่างไรก็ตาม ทรัพย์สินที่ได้มานั้นไม่ จำกัดเฉพาะรับมาจากการลักทรัพย์ อาจเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากความผิดฐานน้อ โกง หรือการริดเอาทรัพย์สินก็ได้

21) คำสั่งริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด (Deprivation Order) เป็นคำสั่งให้ริบทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดใช้ในการกระทำความผิดหรือเจตนาจะใช้ในการกระทำความผิดคำสั่งนี้ใช้กับทุกความผิดและกับผู้กระทำความผิดทุกคน โดยไม่จำกัดอายุ อย่างไรก็ตาม ศาลไม่อาจริบทรัพย์สินของผู้อื่นที่มิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดได้ทรัพย์สินที่ถูกริบนี้ จะนำไปขายทอดตลาดและอาจนำรายได้มา เพื่อชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหาย

22) คำสั่งริบทรัพย์สินในคดียาเสพติด (Confiscation Order: Drug Trafficking) เป็นคำสั่งของศาล Crown Court ริบผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดได้มาจากการค้ายาเสพติดไม่ว่าผู้กระทำความผิดจะมีอายุเท่าใดคำสั่งของศาลในกรณีนี้ศาลจะประเมินว่าผู้กระทำความผิดได้ผลประโยชน์จากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจำนวนเท่าใด และสั่งให้ผู้กระทำความผิดจ่ายเงินจำนวนดังกล่าวและศาลมีอำนาจกำหนดจำนวนเงินได้โดยไม่มีข้อจำกัดผู้กระทำความผิดไม่ยอมชดเชยกฎหมายมีมาตรการหลายอย่างที่บังคับให้ชดเชย แต่หากไม่ยอมชดเชย ต้องถูกกักขัง

23) คำสั่งริบทรัพย์สินในคดีอื่นๆ (Confiscation Order : Other Offending) เป็นคำสั่งที่ศาลริบทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดที่ได้มาจากการกระทำความผิดและเป็นความผิดที่พิจารณาแบบ Indictment ยกเว้นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดศาลมีอำนาจริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดแก่ผู้กระทำความผิดทุกคนโดยไม่จำกัดอายุ และไม่มีอัตราโทษขั้นสูง สำหรับการริบทรัพย์สินนี้หากผู้กระทำไม่ยอมส่งทรัพย์สินที่ริบ มีมาตรการหลายอย่างที่บังคับ แต่ถ้าผู้นั้นฝ่าฝืนไม่ยอมส่งทรัพย์สินให้อาจถูกกักขัง เพื่อบังคับให้ส่งได้

ต่อมาได้มีการกำหนดโทษเพิ่มเติมใน CJA 2003 ได้ปรับเปลี่ยนไปจากโทษที่กำหนดไว้ใน CJA 1991 และ PCC (S) A 2000 บางประการ เพื่อให้สามารถลงโทษจำคุก หรือ กักขังได้มากกว่าเดิมและมีมาตรการในการจำคุกหรือกักขังและกำหนดเงื่อนไขการที่ต้องปฏิบัติด้วย อีกทั้งมีมาตรการที่ศาลจะสามารถสั่งให้จำคุกหรือกักขังผ่อนส่ง หรือสุดสัปดาห์ได้ ซึ่งเป็นมาตรการที่เน้นการจำกัดเสรีภาพในร่างกายมากขึ้นและให้ศาลมีทางเลือกในการสั่งโดยไม่ต้องใช้เรือนจำเป็นสถานที่ในการควบคุม ซึ่งเป็นการบริหารกระบวนการลงโทษที่เพิ่มประสิทธิภาพและยังคงรักษาความปลอดภัยให้กับ สังคมได้มีการเพิ่มการลงโทษโดยการนำมาตรการกักขังเป็นช่วงระยะเวลา (Intermittent Custody)⁹⁸ ซึ่งเป็นมาตรการลงโทษที่ต้องการให้ผู้กระทำความผิดถูกจำกัดอิสรเสรีภาพมากกว่าปกติ แต่ก็ไม่ถึงกับเป็นการจำกัดอิสรเสรี โดยเด็ดขาดอย่างการลงโทษจำคุกเต็มเวลาในเรือนจำตามปกติ ซึ่งในพระราชบัญญัติว่าด้วยความยุติธรรมทางอาญา 2003 (Criminal Justice Act 2003) ฉบับนี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์ของการนำมาตรการกักขังเป็นช่วงระยะเวลาดังกล่าวมาใช้โดยบัญญัติไว้ในหมวดที่ 44 ส่วนที่ 12 มาตรา 181 (1)⁹⁹ ว่าด้วยเรื่องการพิพากษาลงโทษผู้กระทำ

⁹⁸ ณรงค์ใจหาญและคณะ, “รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัยเรื่องศึกษาความเป็นไปในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา”, สถาบันวิจัยหรือให้คำปรึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, มิถุนายน 2549, น.64-65. อ้างใน เอมอร ถนอมพฤติกุล การจำคุกเฉพาะวันที่กำหนด หน้า 27.

⁹⁹ Section 181 Prison sentences of less than 12 months

ความผิดที่ศาลจะกำหนดให้ลงโทษในเรือนจำน้อยกว่า 12 เดือน และกฎหมายได้บัญญัติให้ศาลนำ
 มาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลามาใช้กับกรณีดังกล่าวด้วยโดยได้บัญญัติหลักเกณฑ์การบังคับใช้
 มาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาไว้ในมาตรา 183¹⁰⁰คือเมื่อศาลมีคำพิพากษา

”(1) Any power of a court to impose a sentence of imprisonment for a term of less than 12 months on an offender may be exercised only in accordance with the following provisions of this section unless the court makes an intermittent custody order (as defined by section 183).”

¹⁰⁰ 3Section 183 Intermittent custody

”(1) A court may, when passing a sentence of imprisonment for a term complying with subsection (4)—

(a) specify the number of days that the offender must serve in prison under the sentence before being released on licence for the remainder of the term, and

(b) by order—

(i) specify periods during which the offender is to be released

temporarily on licence before he has served that number of days in prison, and

(ii) require any licence to be granted subject to conditions requiring

the offender’s compliance during the licence periods with one or more requirements falling within section 182(1) and specified in the order.

(2) In this Part “intermittent custody order” means an order under subsection

(1)(b).

(3) In this Chapter—

“licence period”, in relation to a term of imprisonment to which an intermittent custody order relates, means any period during which the offender is released on licence by virtue of subsection (1)(a) or (b)(i);

“the number of custodial days”, in relation to a term of imprisonment to which an intermittent custody order relates, means the number of days specified under subsection (1)(a).

(4) The term of the sentence—

(a) must be expressed in weeks,

(b) must be at least 28 weeks,

(c) must not be more than 51 weeks in respect of any one offence, and

(d) must not exceed the maximum term permitted for the offence.

(5) The number of custodial days—

(a) must be at least 14, and

(b) in respect of any one offence, must not be more than 90.

ให้ลงโทษจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดแล้วภายใน 1 สัปดาห์ศาลจะต้องระบุจำนวนวันที่ผู้กระทำความผิดจะต้องถูกจำคุกก่อนถูกปล่อยตัวโดยได้รับอนุญาตให้ชัดเจนในคำพิพากษาโดยระยะเวลาของการจำคุกนั้นจะต้องมีระยะเวลาอย่างน้อย 28 สัปดาห์และจะต้องไม่เกินกว่า 51 สัปดาห์สำหรับความผิดฐานหนึ่งและถ้าหากเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดมากกว่า 2 ฐานความผิดขึ้นไประยะเวลาของการจำคุกนั้นเมื่อรวมโทษจำคุกทั้งหมดแล้วจะต้องมีระยะเวลาไม่มากกว่า 65 สัปดาห์นอกจากนี้ศาลจะต้องกำหนดจำนวนวันที่ผู้กระทำความผิดจะต้องถูกควบคุมตัวไว้ให้ชัดเจนในคำพิพากษาซึ่งจำนวนวันในการควบคุมตัวจะต้องมีระยะเวลาอย่างน้อยที่สุด 14 วันและจะต้องไม่เกินกว่า 90 วันในกรณีที่เป็นการกระทำความผิดฐานหนึ่งและหากเป็นกรณีที่มีความผิดตั้งแต่ 2 ฐานขึ้นไปจำนวนวันในการควบคุมตัวจะต้องมีระยะเวลารวมกันแล้วไม่เกินกว่า 180 วัน

1.2 หลักเกณฑ์ทั่วไปของการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาในประเทศอังกฤษ

ในประเทศอังกฤษนั้นผู้กระทำความผิดที่ศาลสามารถพิพากษาลงโทษโดยใช้มาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาได้นั้น จะต้องเป็นผู้กระทำความผิดซึ่งต้องโทษจำคุกเป็นระยะเวลาน้อยกว่า 12 เดือน และเป็นลักษณะความผิดที่ยังไม่เป็นอันตรายต่อสังคมโดยนำมาปรับใช้อย่างเหมาะสม โดยนำประเด็นที่เกี่ยวกับความปลอดภัยของสาธารณชนในความผิดต่างๆ นั้นมาประกอบการพิจารณาอีกทั้งต้องขึ้นอยู่กับระดับความร้ายแรงที่ผู้เสียหายได้รับหรือพิจารณาจากผลของการกระทำความผิดดังกล่าวว่าผู้เสียหายได้รับผลร้ายมาน้อยเพียงใดหากเสียหายไม่มากศาล

---

(6) A court may not exercise its powers under subsection (1) unless the offender has expressed his willingness to serve the custodial part of the proposed sentence intermittently, during the parts of the sentence that are not to be licence periods.

(7) Where a court exercises its powers under subsection (1) in respect of two or more terms of imprisonment that are to be served consecutively—

(a) the aggregate length of the terms of imprisonment must not be more than 65 weeks, and

(b) the aggregate of the numbers of custodial days must not be more than 180.

(8) The Secretary of State may by order require a court, in specifying licence periods under subsection (1)(b)(i), to specify only—

(a) periods of a prescribed duration,

(b) periods beginning or ending at prescribed times, or

(c) periods including, or not including, specified parts of the week.

(9) An intermittent custody order which specifies two or more requirements may, in relation to any requirement, refer to compliance within such licence period or periods, or part of a licence period, as is specified in the order.”

อาจมีคำพิพากษาให้ใช้มาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาได้ ซึ่งการที่ผู้กระทำความผิดมีแนวโน้มที่จะได้รับการพิจารณาให้ถูกคุมขังเป็นช่วงระยะเวลานั้น ต้องเป็นกรณีที่เข้าองค์ประกอบตามที่กฎหมายกำหนดทุกประการและจะต้องเป็นที่พอใจแก่ศาลว่าการรอกการลงโทษไม่อาจนำมาปรับใช้ได้ดังนั้นขั้นตอนในเรื่องการรอกการลงโทษ (suspended sentence) จะต้องถูกนำมาปรับใช้และพิจารณาว่าในกรณีที่ไม่สามารถที่จะรอกการลงโทษได้จะสามารถที่จะปรับใช้มาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาได้หรือไม่¹⁰¹

เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดแล้ว ศาลจะต้องกำหนดระยะเวลาให้ชัดเจนภายใน 1 สัปดาห์ โดยศาลต้องระบุระยะเวลาที่ต้องโทษจำคุกให้ชัดเจนในคำพิพากษา ซึ่งระยะเวลาในการจำคุกตามคำพิพากษานั้น ย่อมแตกต่างกันไปในแต่ละศาล ซึ่งในประเทศอังกฤษนั้น แบ่งออกเป็น 2 ศาลคือ

1.2.1 ศาลแขวง (Magistrates Courts) ผู้พิพากษาจะต้องมีคำพิพากษาลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดต่ำสุดมีระยะเวลา 14 สัปดาห์ และระยะเวลาสูงสุด 26 สัปดาห์ สำหรับการกระทำความผิดฐานหนึ่งเท่านั้น แต่หากผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดขึ้นอีกหรือมีความผิดตั้งแต่ 2 ฐานความผิดขึ้นไป เมื่อรวมโทษจำคุกแล้วต้องมีระยะเวลาลงโทษจำคุกรวมกันไม่เกิน 52 สัปดาห์

1.2.2 ศาลอาญา (Crown Court) ตามพระราชบัญญัติ Criminal Justice Act 2003 มาตรา 181 (1) ได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการลงโทษจำคุกโดยใช้มาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาไว้ว่า เมื่อมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดเป็นระยะเวลาน้อยกว่า 12 เดือน ศาลอาจพิพากษาให้ผู้กระทำความผิดจำคุกในเรือนจำก็ได้โดยผู้กระทำความผิดจะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้ หรือ ศาลอาจมีคำพิพากษาให้ใช้มาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาก็ได้¹⁰²

เมื่อศาลเห็นว่าผู้กระทำความผิดยังไม่สมควรถูกลงโทษในเรือนจำอันเป็นการจำกัดเสรีภาพอย่างถาวร และพิจารณาแล้วเห็นว่า การกระทำความผิดดังกล่าวไม่เป็นอันตรายต่อสังคมโดยรวม อีกทั้งยังไม่สมควรถูกตัดออกจากสังคมอย่างสิ้นเชิง ศาลก็อาจนำมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลา มาใช้กับผู้กระทำความผิดดังกล่าวได้ โดยศาลต้องการให้ผู้กระทำความผิดดังกล่าวดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้ต่อไป ยังสามารถเรียนหนังสือ มีหน้าที่และความรับผิดชอบในหน้าที่การงานได้ตามปกติ อีกทั้งความสัมพันธ์ภายในครอบครัวย่อมไม่ถูกทำลายไปด้วยในขณะเดียวกัน ผู้กระทำความผิดก็ยังคงต้องรับผลจากการกระทำความผิดของตนอยู่บ้าง อันจะทำให้ผู้กระทำ

¹⁰¹ Andrew Ashworth, Sentencing and Criminal Justice, 4th edition (Cambridge, U.K.: Cambridge University Press, 2005), p.277.

¹⁰² Criminal Justice Act 2003, มาตรา 181 (1).

ความผิดที่ไม่มีนิตยสารเป็นอาชญากรอาชัพ หรือกระทำความผิดด้วยความพลั้งพลาดไปบางประการ สามารถสำนึกผิดและไม่กล้าที่จะกระทำความผิดขึ้นอีกได้ ซึ่งการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาสั้น ศาลจะต้องพิจารณาแล้วเห็นสมควรลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดมีระยะเวลาอย่างน้อย 28 สัปดาห์ แต่ต้องไม่เกิน 51 สัปดาห์ สำหรับความผิดฐานหนึ่ง หากผู้กระทำความผิดฐานหนึ่ง หากผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดมากกว่า 2 ฐานความผิดขึ้นไป เมื่อรวมโทษจำคุกแล้วต้องมีระยะเวลาไม่มากกว่า 65 สัปดาห์¹⁰³ และเมื่อผู้พิพากษาเห็นสมควรลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดเป็นระยะเวลาเท่าใดแล้ว ต้องระบุจำนวนวันที่ผู้กระทำความผิดจะต้องถูกคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาไว้ให้ชัดเจนลงในคำพิพากษาคด้วย

เมื่อผู้พิพากษาพิจารณาแล้วเห็นสมควรนำเอามาตรการกักขังเป็นช่วงระยะเวลามาใช้กับผู้กระทำความผิดแล้ว ศาลต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์อื่นๆ ที่สำคัญในการกำหนดระยะเวลาคุมขังดังกล่าวด้วย กล่าวคือ

- ศาลจะพิจารณาประเภทของความผิดตามที่กฎหมายระบุไว้ และความผิดที่มีมาก่อน โดยศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า การกระทำความผิดดังกล่าวยังไม่เป็นอันตรายต่อสังคมโดยรวม อันจะทำให้ผู้กระทำความผิดต้องถูกตัดออกจากสังคมอย่างถาวร

- ศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อผู้กระทำความผิดยังคงอยู่ในสังคมต่อไปย่อมไม่อาจที่จะกระทำความผิดร้ายแรงกว่าเดิมขึ้นอีกได้

- การคุมขังเป็นช่วงระยะเวลานี้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดบางประการเท่านั้น ซึ่งลักษณะของความผิดยังไม่เป็นอันตรายต่อสังคม แต่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ ศาลมักเห็นว่าเป็นการกระทำความผิดที่ไม่สมควรได้รับโทษจำคุกโดยใช้มาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลานอกจากนี้ในความผิดบางประเภท เช่น ความผิดเกี่ยวกับการใช้กำลังประทุษร้าย (Violence offences) หรือความผิดฐานลักทรัพย์ในเวลากลางคืน (Burglary offences) ศาลอาจพิพากษาให้ถูกคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาได้ โดยขึ้นอยู่กับระดับความร้ายแรงที่ผู้เสียหายได้รับ หรือพิจารณาจากผลของการกระทำความผิดดังกล่าวว่าผู้เสียหายได้รับผลร้ายมากน้อยเพียงใด หากเสียหายไม่มาก ศาลอาจมีคำพิพากษาให้คุมขังเป็นช่วงระยะเวลาได้

- ในระหว่างที่ผู้กระทำความผิดต้องถูกคุมขังเป็นช่วงระยะเวลานั้น ศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า มีสถานที่ในการคุมขังที่เหมาะสมแตกต่างหากจากเรือนจำ และสถานที่ที่อยู่อาศัยตามปกติ นั้นมีความเหมาะสม ไม่มีความเสี่ยงที่จะกระทำความผิดร้ายแรงขึ้นอีก ศาลจึงจะมีคำสั่งให้คุมขังเป็นช่วงระยะเวลาได้

¹⁰³ Criminal Justice Act 2003, มาตรา 183 (4),(7). อ้างใน อาริษา มณีสว่าง, เล่มเดิม หน้า 90.

- ศาลต้องพิจารณาถึงปัญหาสุขภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจ หากผู้กระทำความผิดติดยาเสพติดหรือติดสุราเรื้อรัง หรือได้รับสารพิษบางอย่างในร่างกาย หรือมีปัญหาสุขภาพจิต เป็นต้น หากปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้กระทำความผิดมีปัญหาดังกล่าวข้างต้น ศาลมักมีดุลพินิจว่าผู้กระทำความผิดไม่เหมาะสมที่จะนำมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลามาใช้บังคับ

1.3 กระบวนการพิจารณาของศาลในการนำมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลามาใช้บังคับ

ในกระบวนการพิจารณาของศาลกรณีที่จะนำมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลามาใช้บังคับใช้นั้นจะต้องพิจารณาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่โดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณาของศาลที่จะใช้การคุมขังเป็นช่วงระยะเวลา คือต้องเป็นกรณีที่ศาลจะลงโทษจำคุกหรือกักขังน้อยกว่า 12 เดือน และศาลเห็นว่าไม่อาจใช้การลงโทษโดยชุมชนหรือรอการลงโทษได้และก่อนที่ศาลจะลงโทษจำคุกหรือกักขังน้อยกว่า 12 เดือนศาลต้องพิจารณาว่าควรให้ใช้การลงโทษโดยการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาจะเหมาะสมหรือไม่ก่อนอย่างไรก็ดีศาลต้องคำนึงถึงว่าการลงโทษโดยการคุมขังเป็นช่วงเวลานี้จะไม่เป็นการเลือกปฏิบัติในการพิจารณาของศาลกรณีที่จะนำมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาใช้กับผู้กระทำความผิดนั้น Criminal Justice Act 2003 มาตรา 184¹⁰⁴ ได้กำหนดข้อจำกัดในการที่ศาลจะมีคำสั่งลงโทษกักขังเป็นช่วงระยะเวลาดังต่อไปนี้

“(1) ห้ามมิให้ศาลมีคำสั่งให้จำคุกเฉพาะวันที่กำหนดเว้นแต่จะได้รับการเสนอจากรัฐมนตรี (the Secretary of State) ที่เตรียมปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวในพื้นที่ที่ถูกระบุในคำสั่งควบคุมตัวเฉพาะวันที่กำหนด และการบอกกล่าวล่วงหน้าไม่ได้ถูกเพิกถอนไป

(2) ห้ามมิให้ศาลมีคำสั่งให้จำคุกเฉพาะวันที่กำหนดกับผู้กระทำความผิดเว้นแต่

(a) ได้ปรึกษาหารือกับเจ้าหน้าที่ของเจ้าพนักงานคุมประพฤติของท้องถิ่น

¹⁰⁴ Section 184 Restrictions on power to make intermittent custody order

(1) A court may not make an intermittent custody order unless it has been notified by the Secretary of State that arrangements for implementing such orders are in the area proposed to be specified in the intermittent custody order and the notice has not been withdrawn.

(2) The court may not make an intermittent custody order in respect of any offender unless

(a) it has consulted an officer of a local probation board,

(b) it has received from the Secretary of State notification that suitable prison accommodation is available for the offender during the custodial periods, and

(c) it appears to the court that the offender will have suitable accommodation available to him during the licence periods.

(3) In this section “custodial period”, in relation to a sentence to which an intermittent custody order relates, means any part of the sentence that is not a licence period.”

(b) ได้รับการแจ้งจากรัฐมนตรี (the Secretary of State) ถึงความเหมาะสมของสถานที่ในการจำคุกที่จัดหาไว้สำหรับผู้กระทำผิดในช่วงระยะเวลาที่ต้องมีการควบคุมตัวและ

(c) ปราบกฏต่อศาลว่าผู้กระทำผิดจะมีสถานที่พักที่เหมาะสมให้ผู้กระทำความผิดสามารถใช้ได้ในระหว่างที่ระยะเวลาของการปล่อยโดยได้รับอนุญาตมีผลบังคับ

(3) ในมาตรานี้ระยะเวลาของการควบคุมหมายถึงระยะเวลาใดๆ ของโทษที่ไม่ใช่ระยะเวลาที่ได้รับการปล่อยโดยได้รับอนุญาต”

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น อาจกล่าวได้ว่าการที่ศาลจะสั่งลงโทษกักขังเป็นช่วงระยะเวลาผู้กระทำความผิดนั้นศาลต้องปรึกษากับเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการคุมประพฤติ ท้องถิ่นด้วยเพื่อศาลจะได้กำหนดระยะเวลาในการควบคุมตัวได้อย่างเหมาะสมกับประเภทความผิด สภาพแวดล้อมครอบครัวมูลเหตุจูงใจในการกระทำนอกจากนี้ศาลยังต้องคำนึงถึงสถานที่ที่ใช้ในการควบคุมตัว โดยรัฐมนตรี (the Secretary of State) ต้องจัดให้มีสถานที่ในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดที่ศาลมีคำสั่งให้ใช้การคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาและต้องปรากฏต่อศาลว่าผู้กระทำความผิดมีสถานที่อยู่ที่พักอาศัยที่เหมาะสมจะถูกปล่อยตัวการถูกคุมขัง

เมื่อศาลพิจารณาแล้วเห็นสมควรเอาการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลามาใช้กับผู้กระทำความผิดแล้วศาลจะต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์อื่นๆ ที่สำคัญในการกำหนดระยะเวลาควบคุมตัวดังกล่าวด้วยกล่าวคือศาลจะต้องพิจารณาประเภทของความผิดตามที่กฎหมายระบุไว้และความผิดที่มีมาก่อน โดยศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าการกระทำความผิดดังกล่าวยังไม่เป็นอันตรายต่อสังคมโดยรวมอันจะทำให้ผู้กระทำความผิดต้องถูกตัดออกจากสังคมอย่างถาวรศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าเมื่อผู้กระทำความผิดยังคงอยู่ในสังคมต่อไปย่อมไม่อาจที่จะกระทำความผิดร้ายแรงกว่าเดิมขึ้นอีกได้¹⁰⁵

เมื่อศาลกำหนดจำนวนวันซึ่งต้องถูกคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาแล้ว ศาลอาจกำหนดเงื่อนไขอื่นๆ ไว้ในคำพิพากษาเพื่อนำมาใช้ในระหว่างที่ผู้กระทำความผิดถูกคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาได้ โดยได้กำหนดอยู่ใน Criminal Justice Act 2003 มาตรา 185 กล่าวคือ

- 1) การกำหนดให้ทำงาน โดยไม่มีค่าตอบแทน (unpaid work requirement)
- 2) การกำหนดให้ทำกิจกรรมต่างๆ (activity requirement)
- 3) การกำหนดให้เข้าโปรแกรม (programme requirement)
- 4) การกำหนดห้ามกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด (prohibited requirement)¹⁰⁶

¹⁰⁵ อาริยามณีสว่าง, “การคุมความประพฤติ: ศึกษาการลงโทษจำคุกโดยการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลา”, บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2550, น.90-91.

¹⁰⁶ Criminal Justice Act 2003 มาตรา 185.

การกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวนี้ศาลจะเป็นผู้พิจารณาและกำหนดเงื่อนไขต่างๆ อย่างชัดเจนไว้ในคำพิพากษาโดยจะพิจารณาจากรายงานความเห็นของพนักงานคุมประพฤติเพื่อให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคนในแต่ละฐานความผิดวัตถุประสงค์หลักในการใช้การลงโทษจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดนั้นคือการที่ผู้กระทำความผิดยังคงสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ที่มีอยู่ในสังคมต่อไปได้ และเมื่อระยะเวลาในการควบคุมนั้นได้ถูกปรับใช้ในการกระทำกิจกรรมที่ผ่านมาพบว่าการกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมหรือข้อกำหนดในขณะปล่อยตัวนั้นไม่อาจปฏิบัติได้อย่างไรก็ตามการมีข้อกำหนดบางประการเช่นการใช้คำสั่งห้ามออกนอกสถานที่การห้ามทำกิจกรรมบางประการและการตัดข้อกำหนดบางประการออกไปอาจจะเป็นการเหมาะสมในบางกรณี

1.4 การแก้ไขหรือการเพิกถอนคำสั่งการบังคับใช้มาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลา

สำหรับการแก้ไขหรือเพิกถอนคำสั่งการบังคับใช้มาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลานั้น Criminal Justice Act 2003 มาตรา 187 กำหนดให้พิจารณาจาก Schedule 10¹⁰⁷ โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังต่อไปนี้

กรณีแรกถ้าในระยะเวลาที่คำสั่งการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลามีผลใช้บังคับอยู่นั้นได้ปรากฏต่อศาลการว่ามีการร้องขอจากผู้กระทำความผิดหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบว่าพฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไปหลังจากได้มีคำสั่งคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาหากศาลพิจารณาเห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมศาลก็อาจจะเพิกถอนคำสั่งดังกล่าวได้ในกรณีของการแก้ไขคำสั่งโดยเหตุผลของการเปลี่ยนแปลงสถานที่พักอาศัย¹⁰⁸ ถ้าในระยะเวลาใดระหว่างการคุมขังที่มี

¹⁰⁷ Schedule 10 section 3(1) "Where at any time while a custody plus order or intermittent custody order is in force, it appears to the appropriate court on the application of the offender or the responsible officer that, having regard to circumstances which have arisen since the order was made, it would be in the interests of justice to do so, the court may—

(a) in the case of a custody plus order, revoke the order, and

(b) in the case of an intermittent custody order, amend the order so that it contains only provision specifying periods for the purposes of section 183(1)(b)(i).

¹⁰⁸ Schedule 10 section 4(1) " This paragraph applies where, at any time during the term of imprisonment to which a custody plus order or intermittent custody order relates, the appropriate court is satisfied that the offender proposes to change, or has changed, his residence during the licence period from the petty sessions area concerned to another petty sessions area.

(2) Subject to sub-paragraphs (3) and (4), the appropriate court may, and on the application of the Secretary of State or the responsible officer must, amend the

custody plus order or intermittent custody order by substituting the other petty sessions

คำสั่งให้คุมขังเป็นช่วงระยะเวลาที่มีผลใช้บังคับอยู่นั้น ความเป็นที่พอใจแก่ศาลว่าผู้กระทำความผิด เสนอการเปลี่ยนแปลง หรือมีการเปลี่ยนแปลงสถานที่พักอาศัยของเขาจากสถานที่หนึ่งไปอีก สถานที่หนึ่งในระหว่างที่คำสั่งกักขังเป็นช่วงระยะเวลาที่มีผลใช้บังคับอยู่นั้นศาลอาจจะแก้ไขโดย ให้ใช้สถานที่อื่นนั้นแทนสถานที่ที่ได้ระบุในคำสั่งเดิมได้ศาลอาจจะไม่แก้ไขคำสั่งให้จำคุกเฉพาะ วันที่กำหนดตามที่มีการเรียกร้องมาก็ได้ถ้าศาลเห็นว่าไม่สามารถใช้สถานที่นั้นกับผู้กระทำความผิด ได้ในกรณีนี้ศาลก็เพิกถอนข้อเรียกร้องนั้นได้หรือจะทดแทนโดยข้อเรียกร้องอื่นซึ่งสามารถใช้ สถานที่นั้นได้กับผู้กระทำความผิดได้ในกรณีนี้ศาลก็เพิกถอนข้อเรียกร้องนั้นไปหรือจะทดแทนโดย ข้อเรียกร้องอื่นซึ่งสามารถใช้ได้กับผู้กระทำความผิดถ้าผู้กระทำความผิดไม่มีสถานที่พักอาศัย นอกจากนี้ศาลอาจจะไม่แก้ไขคำสั่งจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดตามที่มีการเรียกร้องมาก็ได้ถ้ามีคำสั่ง ให้เข้าโปรแกรมอยู่ด้วยเว้นแต่ความปรากฏต่อศาลว่าโปรแกรมที่ศาลสั่งนั้นสามารถใช้ได้ใน สถานที่อื่นนั้นด้วยได้

กรณีที่สองการแก้ไขข้อเรียกร้องของคำสั่งคุมขังเป็นช่วงระยะเวลา¹⁰⁹ ถ้าใน ระยะเวลาใดระหว่างการคุมขังที่มีคำสั่งให้คุมขังเป็นช่วงระยะเวลาที่มีผลบังคับใช้อยู่นั้น เมื่อมีการ ร้องขอจากผู้กระทำความผิดรัฐมนตรี (the Secretary of State) หรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบศาลอาจจะ

---

area for the area specified in the order.

(3) The court may not amend under this paragraph a custody plus order or intermittent custody order which contains requirements which, in the opinion of the court, cannot be complied with unless the offender resides in the petty sessions area concerned unless, in accordance with paragraph 5, it either—

(a) cancels those requirements, or

(b) substitutes for those requirements other requirements which can be complied with if the offender does not reside in that area.

(4) The court may not amend under this paragraph any custody plus order or intermittent custody order imposing a programme requirement unless it appears to the court that the accredited programme specified in the requirement is available in the other petty sessions area.”

¹⁰⁹ Schedule 10 section 5(1) ” At any time during the term of imprisonment to which a custody plus order or intermittent custody order relates, the appropriate court may, on the application of the offender, the Secretary of State or the responsible officer, by order amend any requirement of the custody plus order or intermittent custody order—

(a) by cancelling the requirement, or

(b) by replacing it with a requirement of the same kind imposing different obligations, which the court could include if it were then making the order.”

มีคำสั่งแก้ไขข้อเรียกร้องของคำสั่งคุมขังเฉพาะวันที่กำหนดโดยการยกเลิกข้อเรียกร้องนั้นหรือโดยแทนที่ข้อเรียกร้องนั้นด้วยข้อเรียกร้องอื่นที่มีลักษณะอย่างเดียวกันแต่อาจใช้ต่างกัน

กรณีที่สามารถเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการปล่อยชั่วคราว¹¹⁰ ถ้าในระยะเวลาใดระหว่างการคำสั่งที่มีคำสั่งให้คุมขังเป็นช่วงระยะเวลาที่มีผลใช้บังคับอยู่นั้นเมื่อมีการร้องขอจากผู้กระทำความผิด รัฐมนตรี (the Secretary of State) หรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบศาลอาจจะแก้ไขคำสั่งที่ระบุระยะเวลาระหว่างที่ผู้กระทำความผิดถูกปล่อยก่อนที่จะต้องใช้เวลาในคุกโดยระบุช่วงระยะเวลาที่แตกต่างกันหรือให้ผู้กระทำความผิดอยู่ในคุกเป็นจำนวนเท่ากับวันที่ต้องถูกควบคุมตัว ทั้งนี้ศาลอาจไม่แก้ไขคำสั่งดังกล่าวก็ได้เว้นแต่จะได้รับการแจ้งจากรัฐมนตรี (the Secretary of State) ว่ามีสถานที่จำคุกที่เหมาะสมสำหรับผู้กระทำความผิดในระหว่างที่ระยะเวลาการคุมขังมีผลบังคับ

กรณีที่สั่งให้เพิกถอนหรือแก้ไขคำสั่งให้จำคุกเฉพาะวันที่กำหนดนั้นเจ้าหน้าที่ศาลจะต้องทำสำเนาคำสั่งเพิกถอนหรือแก้ไขนั้นส่งให้แก่ผู้กระทำความผิดและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในกรณีที่มีการแก้ไขคำสั่งให้ใช้สถานที่อื่นเป็นสถานที่ควบคุมตัวก็ให้ทำสำเนาที่แก้ไขคำสั่งนั้นส่งให้กับเจ้าพนักงานคุมประพฤติที่ทำหน้าที่ในท้องที่นั้นและศาลที่มีหน้าที่ในท้องที่นั้นด้วย¹¹¹

1.5 อัตราโทษของการเมาแล้วขับของประเทศอังกฤษ

กฎหมายของประเทศอังกฤษได้มีการกำหนดอัตราโทษของการ “เมาแล้วขับ” ตามพระราชบัญญัติความปลอดภัยทางถนน ค.ศ. 1988 ของประเทศอังกฤษกำหนดระดับแอลกอฮอล์ในเลือด (BAC) ไว้ดังนี้การตรวจวัดจากลมหายใจไม่เกิน 35 ไมโครกรัม/100 มิลลิลิตร การตรวจวัดจากเลือดต้องไม่เกิน 80 มิลลิกรัม/100 มิลลิลิตรและตรวจวัดจากการตรวจวัดจากปัสสาวะไม่เกิน 107 มิลลิกรัม/100 มิลลิลิตรแม้ว่าประเทศอังกฤษจะมีการกำหนดระดับแอลกอฮอล์ไว้ไม่เกิน 80 มิลลิกรัม/100 มิลลิลิตรหรือ 0.08 กรัม /100 มิลลิลิตรหรือ 80 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ แต่

¹¹⁰ Schedule 10 section 9(1) “On the making under this Schedule of an order revoking or amending a custody plus order or amending an intermittent custody order, the proper officer of the court must—

(a) provide copies of the revoking or amending order to the offender and the responsible officer,
(b) in the case of an amending order which substitutes a new petty sessions area, provide a copy

of the amending order to—

(i) the local probation board acting for that area, and
(ii) the magistrates' court acting for that area”.

¹¹¹ เอมอร์ ธอนอมพฤติกุล. “การจำคุกเฉพาะวันที่กำหนด”. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.

ในปี ค.ศ. 1998 ได้มีความพยายามในการแก้ไขกฎหมาย เพื่อลดระดับแอลกอฮอล์เป็น 50 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ แต่รัฐสภาของอังกฤษไม่ผ่านข้อเสนอดังกล่าว

สำหรับบทลงโทษในกรณีเมาแล้วขับของประเทศอังกฤษนั้นตามกฎหมายของประเทศอังกฤษ ได้มีการกำหนดอัตราโทษของการ “เมาแล้วขับ ” สรุปรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 การกำหนดอัตราโทษของการ “เมาแล้วขับ ”

ระดับ BAC	อัตราโทษ
ต่ำกว่า 0.08 กรัม/100 มิลลิลิตร	<ol style="list-style-type: none"> ตัดคะแนน 3-11 คะแนน ค่าปรับขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของศาล พักใช้ใบอนุญาตขับขี่ 12 เดือน
0.08-0.137 กรัม/100 มิลลิลิตร	<ol style="list-style-type: none"> ตัดคะแนน 3-11 คะแนน ปรับ 150 ปอนด์-150% ของรายได้ต่อสัปดาห์ พักใช้ใบอนุญาตขับขี่ 12-16 เดือน เข้ารับการบำบัดรักษา 4.5 เดือน
0.138- 0.206 กรัม/100 มิลลิลิตร	<ol style="list-style-type: none"> ตัดคะแนน 3-11 คะแนน ปรับ 150 ปอนด์-150% ของรายได้ต่อสัปดาห์ พักใช้ใบอนุญาตขับขี่ 17-22 เดือน เข้ารับการบำบัดรักษา 6 เดือน
0.207-0.275 กรัม/100 มิลลิลิตร	<ol style="list-style-type: none"> ตัดคะแนน 3-11 คะแนน ปรับไม่เกิน 5,000 พักใช้ใบอนุญาตขับขี่ 23-28 เดือน เข้ารับการบำบัดรักษา 7.5 เดือน บริการสังคม
สูงกว่า 0.275 กรัม/100 มิลลิลิตร	<ol style="list-style-type: none"> ตัดคะแนน 3-11 คะแนน ปรับไม่เกิน 5,000 พักใช้ใบอนุญาตขับขี่ 29-36 เดือน เข้ารับการบำบัดรักษา 9 เดือน บริการสังคม

โดยทั่วไปแล้วศาลของอังกฤษจะลงโทษด้วยการปรับระหว่าง 400-450 ปอนด์ (ประมาณ 20,000-22,500 บาท) และพักใช้ใบอนุญาตขับขี่เป็นเวลาอย่างน้อย 1 ปี อย่างไรก็ตามหากผู้ขับขี่ที่เมาแล้วขับก่อให้เกิดอุบัติเหตุและมีคนเสียชีวิตจะต้องโทษจำคุกไม่เกิน 14 ปี ปรับไม่มีจำกัดจำนวนเงิน ตัดคะแนน 3-11 คะแนนและเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่เป็นระยะเวลาอย่างน้อย 2 ปี นอกจากนี้ หากมีการกระทำผิดซ้ำ ภายในระยะเวลา 10 ปี หรือมีระดับแอลกอฮอล์สูงกว่าที่กฎหมายกำหนด 2.5 เท่า จะถือว่าเป็น “ผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงสูง” จะถูกพักใช้ใบอนุญาตขับขี่อย่างน้อย 3 ปี และหากต้องการขับขี่ยานพาหนะอีกหลังจากพ้นกำหนด จะต้องได้รับการรับรองจากแพทย์ก่อนว่าไม่มีปัญหาเกี่ยวกับแอลกอฮอล์

2. มาตรการในการลงโทษกรณีเมาแล้วขับของประเทศสหรัฐอเมริกา

มาตรการที่นำมาใช้ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในแต่ละยุคสมัยมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนไปตามบทบัญญัติของกฎหมายที่ผันแปรไปให้ทันกับสภาวการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้การปฏิบัติ ต่อผู้กระทำผิดที่นำมาใช้นั้น สามารถอำนวยความสะดวกให้บังเกิดทั้งแก่ผู้กระทำผิดเองและผู้ถูกระงับที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำผิดนั้นตลอดจนเป็นที่ยอมรับได้จากสังคมในมิติของความเป็นธรรมและยังจะเป็นหลักประกันต่อสังคมได้ว่ามาตรการดังกล่าวจะสามารถใช้เป็นกลไกในการป้องปรามมิให้เกิดการกระทำผิดในลักษณะเดียวกันขึ้นอีกอันจะนำไปสู่ผลสุดท้ายของมาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในมิติการปกป้องสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมได้ในอนาคต¹¹²

ในวิวัฒนาการของการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดยุคปัจจุบัน วิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ (Non-Institutional Treatment) ภายใต้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน (Community Based Correction) นับเป็นมาตรการหนึ่งที่ได้รับการยอมรับว่ามีประสิทธิภาพในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้กระทำผิด โดยการให้โอกาสแก่ผู้กระทำผิดที่ไม่ใช่อาชญากรโดยสันดาน ให้ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และปรับตัวที่สอดคล้องกับปทัสถานและกฎเกณฑ์ตลอดจนเงื่อนไขต่างๆ ของสังคมจนสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้เป็นปกติและไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำขึ้นเมื่อเทียบกับวิธีการที่ใช้เรือนจำมาตรการคุมประพฤติ (Probation) ที่ใช้ปฏิบัติอยู่ในนานาอารยประเทศในปัจจุบันจึงเป็นมาตรการที่ได้ถูกพัฒนามาจาก

¹¹² วรรณิการ์ แสงทอง. (ม.ป.ป.). มาตรการลงโทษระดับกลาง: อีกทางเลือกของการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด. สืบค้นเมื่อ 18 สิงหาคม 2560, จาก

แนวคิดดังกล่าวโดยมุ่งเน้นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดรายบุคคลโดยอาศัยการระดมทรัพยากรในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นสำคัญแต่อย่างไรก็ตามยังมีผู้กระทำผิดจำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้เป็นอาชญากรโดยสันดานและยังอยู่ในวิสัยที่จะสามารถแก้ไขฟื้นฟูให้ปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมเสียได้แต่กลับต้องได้รับการลงโทษด้วยวิธีการจำคุก ด้วยเหตุผลที่ว่ากระทำความผิดนั้นมีลักษณะของความรุนแรงตามที่กฎหมายกำหนดในขณะที่สังคมเองก็ไม่อาจยอมรับให้รอการลงโทษจำคุกและใช้วิธีการคุมประพฤติแบบปกติกับผู้กระทำผิดเหล่านี้ได้มาตรการลงโทษระดับกลาง (Intermediate Punishment) จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่พัฒนาขึ้นสำหรับผู้กระทำผิดที่จะใช้วิธีการลงโทษจำคุกก็ดูจะมีความรุนแรงเกินไปแต่จะใช้วิธีการคุมประพฤติก็น่าจะเบาเกินไปแนวคิดนี้มีที่มาจากสภาพปัญหาหนักโทษสั้นเรือนจำของประเทศสหรัฐอเมริกาต่อมาในปี ค.ศ. 1990 กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสหรัฐอเมริกาจึงได้เริ่มหามาตรการในการลงโทษที่เหมาะสมและเพียงพอกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดพอๆ กับการจัดการในเรือนจำจึงทำให้เกิดการพัฒนาวิธีการปฏิบัติสำหรับผู้กระทำผิดกลุ่มนี้ขึ้น

ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เป็นมาตรการทางเลือกแทนการลงโทษจำคุกหรือโทษปรับเป็นเวลากว่าสิบปีแล้ว ซึ่งช่วยลดปัญหาความแออัดในเรือนจำและงบประมาณค่าใช้จ่ายของรัฐบาลนอกจากนี้ยังเพิ่มมูลค่าจากการทำงานบริการสังคมที่ไม่มีค่าตอบแทนทำให้สังคมรวมทั้งผู้เสียหายได้รับการชดเชยด้วยผลการทำงานของผู้กระทำผิดอีกด้วย

ในมลรัฐจอร์เจียสหรัฐอเมริกาซึ่งถือเป็นต้นแบบของการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางจะมีลำดับขั้นของการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง ซึ่งมีระดับความเข้มข้นของการควบคุมดูแลอยู่ระหว่างการคุมประพฤติแบบปกติ (Basic Probation) ไปจนถึงการใช้เรือนจำ (Prison) โดยเพิ่มระดับความเข้มข้นดังกล่าวขึ้นตามลำดับดังนี้¹¹³

(1) การทำงานบริการสังคม (Community Service-CS) เป็นการให้ผู้กระทำผิดต้องทำงานให้กับชุมชนคล้ายกับเป็นการชดเชยความเสียหายโดยเน้นการใช้แรงงานมากกว่าการใช้ตัวเงินเช่นทำความสะอาดชุมชน ทำงานให้บ้านพักคนชรา เป็นต้น โดยศาลมีอำนาจจะสั่งให้ไปทำงานบริการสังคมเพียงอย่างเดียวหรือให้ทำควบคู่ไปกับการถูกคุมความประพฤติด้วยก็ได้และในการใช้CS ให้เป็นการลงโทษระดับกลางนั้นจะต้องกำหนดเวลาทำงานไม่น้อยจนเกินไป ดังเช่น ในมลรัฐจอร์เจียจะให้ทำงานบริการสังคมถึง 132 ชั่วโมงและใช้การคุม ความประพฤติแบบเข้มงวดพร้อมไปด้วย

¹¹³ Abadinsky, Howard. Probation and Parole: Theory and Practice, 1997. อ้างถึงใน วรรณิการ์ แสงทอง.(ม.ป.ป.). มาตรการลงโทษระดับกลาง: อีกทางเลือกของการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด (น. 1:4:3). สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2559, จาก

(2) การกักขังที่บ้าน (House Arrest หรือ Home Confinement หรือ Home Detention) เป็นการกำหนดให้ผู้กระทำผิดอยู่ในบ้านของตนเองทุกวันในช่วงเวลาหนึ่งจะออกนอกบ้านได้เฉพาะกรณีไปทำงานไปเรียนหรือรับคำปรึกษาแนะนำวิธีนี้มักใช้เป็นการคุมความประพฤติแบบเข้มงวดใช้ได้กับทั้งผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและผู้ใหญ่ การตรวจสอบการอยู่ที่บ้านนี้อาจตรวจสอบผ่านทางโทรศัพท์ และการออกไปสอดส่องที่บ้านหรือ อาจผ่านทางเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ที่เรียกว่าการควบคุมด้วยเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring-EM หรือ Electronic Surveillance) การใช้วิธีกักขังที่บ้านแล้วควบคุมด้วย EM นี้ จะมีการใช้ 2 แบบคือ การติดต่อแบบต่อเนื่อง (Continuous Contact) ด้วยการส่งสัญญาณไปยังเครื่องรับที่ตัวผู้กระทำผิดตลอดเวลาเมื่อใดที่ผู้กระทำผิดออกนอกเขตบ้านอุปกรณ์จะส่งสัญญาณผ่านโทรศัพท์ไปยังศูนย์ควบคุมกับการติดต่อแบบกำหนด (Programmed Contact) ด้วยการให้คอมพิวเตอร์จากศูนย์ควบคุมส่งโทรศัพท์ไปยังผู้กระทำผิดที่ถูกกักขังที่บ้าน เพื่อตรวจสอบว่ายังอยู่ในบ้านหรือไม่

(3) ศูนย์เลี้ยงโทษจากคุก (Probation Diversion Center) เป็นการควบคุมตัวไว้ในสถานที่ที่จัดไว้คล้ายกับหอพักนักศึกษาผู้กระทำผิดค่อนข้างมีอิสระเพราะสามารถออกไปทำงานนอกศูนย์ในช่วงกลางวันแต่ต้องจ่ายค่าที่พักค่าอาหารภายในศูนย์เองและเมื่อกลับเข้าศูนย์ต้องทำตามกฎระเบียบในการรักษาความสงบความสะอาดในศูนย์และห้องพักต้องทำงานบริการสังคมและเข้าโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟู เช่น โปรแกรมการเลิกสุราโปรแกรมการเลิกเสพยาเสพติด เป็นต้น

(4) ศูนย์กักขังผู้ถูกคุมความประพฤติ (Probation Detention Center) ผู้กระทำผิดจะถูกจำกัดเสรีภาพในศูนย์ ซึ่งคล้ายกับที่กักกันตัวชั่วคราวที่ไม่ใช่คุกเพราะมีสภาพความเป็นอยู่สะดวกสบายพอควรแต่ใช้ระบบรักษาความมั่นคงปลอดภัยขั้นต่ำแบบเรือนจำ (Minimum Security) ในทางปฏิบัติจะให้ผู้ถูกคุมประพฤติพักอยู่ประมาณ 60-120 วันและอาจใช้กับผู้ถูกคุมประพฤติที่กระทำผิดเงื่อนไขของศาลหรือกระทำผิดในคดีจราจรก็ได้ อย่างไรก็ตามการรักษาระเบียบวินัยยังไม่หนักเท่า Probation Boot Camp

(5) การคุมความประพฤติแบบค่ายฝึกทหาร (Probation Boot Camp) หรือการคุมความประพฤติแบบให้ตกใจกลัว (Shock Probation) บางที่เรียกว่า Shock Incarceration (การจำคุกแบบให้ตกใจกลัว) หรือ Split Sentence (คำพิพากษาแบบแยกส่วน) เพราะเป็นส่วนแรกของคำพิพากษาอาจให้เข้าเรือนจำหรือส่งตัวเข้า Boot Camp (ไม่ใช่เรือนจำ) ในส่วนที่สองจะใช้วิธีคุมความประพฤติต่อหลังจากออกจากเรือนจำหรือออกจาก Boot Camp การใช้ Probation Boot Camp มีหลักเกณฑ์ว่าผู้กระทำผิดจะต้องถูกจำคุกก่อน 3 ถึง 6 เดือนหรืออยู่ใน Boot Camp ที่ไม่ใช่เรือนจำ 3 เดือนแล้วจึงออกมาสู่สังคมภายนอกและเน้นการใช้กับผู้กระทำผิดที่อายุไม่มากนักและไม่เคยถูกจำคุกมาก่อน ภายใน Boot Camp จะมีการฝึกฝนแบบทหาร (Military Basic Training) ในทางปฏิบัติ Boot Camp

จึงใช้ได้ทั้งกับผู้กระทำผิดที่ศาลสั่งให้ใช้โดยตรงหรือใช้กับผู้ต้องขังที่ได้รับการพักการลงโทษตามที่เห็นสมควร

(6) การคุมความประพฤติแบบเข้มงวด (Intensive Probation Supervision-IPS หรือ Intensive Supervision of Probation-ISP) เป็นวิธีการที่เน้นความเข้มงวดกับเสรีภาพของผู้กระทำผิดในชุมชน (Restrictions on Freedom in the Community) เพื่อเลี่ยงการจำคุกและลดการกระทำผิดในอนาคตวัตถุประสงค์ของ IPS ก็คือ เพิ่มการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างพนักงานคุมประพฤติกับชุมชนเพื่อดูแลผู้ถูกคุมความประพฤติให้รับผิชอบต่อความผิดของตนเอง เช่น ชดใช้ค่าเสียหายให้เหยื่อ อาชญากรรมทำงานบริการสังคมเสียค่าธรรมเนียมการคุมความประพฤติ (Probation Fee) เป็นต้น อีกทั้งเพื่อลดโอกาสที่จะกระทำผิดซ้ำการคุมประพฤติแบบเข้มงวดเป็นหนึ่งวิธีการของมาตรการลงโทษระดับกลางในกลุ่มของการลงโทษที่ไม่ใช่การควบคุมไว้ในสถานที่ที่จัดให้ (Non-Residential Sanction) แต่เป็นการปล่อยผู้กระทำผิดออกไปอยู่ในชุมชนภายใต้การควบคุม และสอดคล้องอย่างเคร่งครัดที่เพิ่มระดับของความเข้มงวดกดดันให้มากขึ้นไปกว่าการควบคุมและสอดคล้องในการคุมประพฤติปกติ เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการจำคุกและลดการกระทำผิดที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งลดข้อโต้แย้งด้านประสิทธิภาพของการคุมประพฤติที่เกิดจากการควบคุมดูแลที่ผ่อนปรนไม่เคร่งครัดเท่าที่ควรสำหรับผู้กระทำผิดบางประเภทการคุมประพฤติแบบเข้มงวดนี้สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในขั้นตอนก่อนและหลังการจำคุกและการบังคับใช้อาจมีการกำหนดเงื่อนไขและกฎเกณฑ์ความเคร่งครัดที่แตกต่างกันไปแต่อย่างไรก็ตามประเด็นสำคัญของการนำวิธีการนี้ไปใช้ ก็คือต้องให้เหมาะสมกับความผิดโดยที่ประสิทธิภาพของวิธีการดำเนินการจะขึ้นอยู่กับความถี่ของการปฏิสัมพันธ์ในการควบคุมดูแลระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้กระทำผิดที่เน้นการติดตามตรวจตราและควบคุมเพิ่มขึ้นจากการบริการด้านการแก้ไขฟื้นฟู เช่นที่ปฏิบัติอยู่ในการคุมประพฤติปกติ

2.1 การบังคับใช้มาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาของมลรัฐนิวเจอร์ซีย์ประเทศสหรัฐอเมริกา

มลรัฐนิวเจอร์ซีย์มีวัตถุประสงค์การลงโทษขั้นพื้นฐานอยู่ 3 ประการ คือการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง เพื่อตัดโอกาสและเพื่อแก้ไขฟื้นฟู โดยฝ่ายนิติบัญญัตินิติบัญญัติจะกำหนดหลักเกณฑ์อย่างกว้างๆ สำหรับปัจจัยต่างที่นำมาพิจารณากำหนดโทษผู้กระทำผิดที่แตกต่างกันโดยพิจารณาจากพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องความรุนแรงของการกระทำและปัจจัยต่างๆประกอบ เช่น แรงจูงใจในการทำความผิด ปัญหาความเจ็บป่วยทางจิต ขอบเขตความเสียหาย ตลอดจนความเสียหายหรือการบาดเจ็บของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อโดยในกฎหมายอาญาแห่งมลรัฐนิวเจอร์ซีย์ มาตรา 85.00 อนุมาตรา 2¹¹⁴ ได้กำหนดให้สามารถนำมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลามาบังคับใช้ได้

¹¹⁴ New York Penal Laws section 85.00 Sentence of intermittent imprisonment.

2.1.1 หลักเกณฑ์ทั่วไปของการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาของมลรัฐนิวยอร์กประเทศสหรัฐอเมริกา

สำหรับหลักเกณฑ์ในการบังคับใช้มาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาตามกฎหมายอาญาแห่งมลรัฐนิวยอร์กมาตรา 85.00 อนุมาตรา 2 กล่าวไว้ว่าศาลอาจพิพากษาให้ใช้การคุมขังเฉพาะวันที่กำหนดในกรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้

- 1) ศาลพิพากษากำหนดโทษสำหรับบุคคลซึ่งไม่เคยกระทำความผิดร้ายแรงซ้ำในความผิดประเภท D หรือประเภท E หรือการกระทำความผิดอื่นใดที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรง
- 2) ศาลไม่ได้กำหนดโทษจากผู้อื่นแก่จำเลยในเวลาเดียวกันนั้นและ
- 3) จำเลยไม่ได้กำลังรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาอื่นเป็นระยะเวลาเกินกว่า 15 วัน โดยศาลอื่น¹¹⁵

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นอาจกล่าวได้ว่าการลงโทษโดยการกักขังเป็นช่วงระยษะเวลานี้จะไม่นำมาใช้กับผู้กระทำความผิดซ้ำ หรือบุคคลที่ถูกศาลสั่งให้จำคุกตามคำพิพากษาอื่นที่มีระยะเวลาเกินกว่า 15 วันมาแล้วหรือเมื่อบุคคลนั้นกำลังจะถูกศาลสั่งลงโทษจำคุกในคดีอื่นๆ ในเวลาเดียวกันนั้นการลงโทษคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาจะไม่ใช้กับผู้กระทำความผิดซ้ำที่ถูกพิพากษาสำหรับความผิดประเภท D¹¹⁶ ได้แก่ความผิดที่มีระยะเวลาจำคุกอย่างน้อย 2 ปีแต่ไม่เกิน 7 ปี หรือประเภท E¹¹⁷ ได้แก่ ความผิดที่มีระยะเวลาจำคุกอย่างน้อย 1 ปีครั้งแต่ไม่เกิน 4 ปี

“2. Authorization for use of sentence. The court may impose a sentence of intermittent imprisonment in any case where:

- (a) the court is imposing sentence, upon a person other than a second or persistent felony offender, for a class D or class E felony or for any offense that is not a felony; and
- (b) the court is not imposing any other sentence of imprisonment upon the defendant at the same time; and
- (c) the defendant is not under any other sentence of imprisonment with a term in excess of fifteen days imposed by any other court; and”.

¹¹⁵เอมอร์ ถนนอมพฤติกุล, เล่มเดิม หน้า 40-41.

¹¹⁶ New York Penal Laws Section 70.02 (3)(c) Class D felony.

¹¹⁷ New York Penal Laws Section 70.02 (3)(d) Class E felony.

2.1.2 กระบวนการพิจารณาของศาลในการนำมาตรการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลา มาบังคับใช้

สำหรับระยะเวลาในการลงโทษจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดนั้นตามกฎหมายอาญาแห่งมลรัฐนิวยอร์กมาตรา 85.00 อนุมาตรา 3¹¹⁸ กล่าวว่าไว้ว่าการลงโทษจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดอาจจะกำหนดในรูปแบบใดก็ได้ซึ่งอาจจะกำหนดโทษจำคุกในความผิดที่ได้ลงโทษก็ได้ระยะเวลาในการลงโทษนั้นจะเริ่มนับในวันที่ได้กำหนดโทษและจะคำนวณระยะเวลาจากวันดังกล่าวไม่ใช่จำนวนวันที่ถูกคุมขังอยู่เพื่อที่จะได้ไม่มีบุคคลใดต้องรับโทษนานกว่าที่ศาลกำหนด (ระยะเวลาซึ่งเริ่มนับจากวันซึ่งนานกว่าวันที่เริ่มนับโทษและได้สิ้นสุดระยะเวลาลง) หลังจากหักระยะเวลาซึ่งจะบังคับใช้ในการลงโทษจำคุกแต่จะไม่นำการหักระยะเวลาอนุญาตให้พักลดระยะเวลาในกรณีประพฤติดุติมาคำนวณ ในกรณีนี้บทบัญญัติแห่งมาตรา 500-1 ของกฎหมายทัณฑสถานจะไม่บังคับใช้ในการลงโทษจำคุกเฉพาะวันที่กำหนด

สำหรับการกำหนดโทษในกรณีที่ศาลกำหนดโทษจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดตามกฎหมายอาญาแห่งมลรัฐนิวยอร์กมาตรา 85.00 อนุมาตรา 4 กล่าวว่าไว้ว่า¹¹⁹

¹¹⁸ New York Penal Laws section 85.00 sentence of intermittent imprisonment

“3. Duration of sentence. A sentence of intermittent imprisonment may be for any term that could be imposed as a definite sentence of imprisonment for the offense for which such sentence is imposed. The term of the sentence shall commence on the day it is imposed and shall be calculated upon the basis of the duration of its term, rather than upon the basis of the days spent in confinement, so that no person shall be subject to any such sentence for a period that is longer than a period that commences on the date the sentence is imposed and ends on the date the term of the longest definite sentence for the offense would have expired, after deducting the credit that would have been applicable to a definite sentence for jail time but without regard to any credit authorized to be allowed against the term of a definite sentence for good behavior. The provisions of section five hundred-1 of the correction law shall not be applicable to a sentence of intermittent imprisonment.”

¹¹⁹ New York Penal Laws section 85.00 sentence of intermittent imprisonment

“4. Imposition of sentence. (a) When the court imposes a sentence of intermittent imprisonment the court shall specify in the sentence:

- (i) that the court is imposing a sentence of intermittent imprisonment;
- (ii) the term of such sentence;
- (iii) the days or parts of days on which the sentence is to be served, but except as provided in paragraph
- (iv) hereof such specification need not include the dates on which such days fall; and (iv) the first and last dates on which the defendant is to be incarcerated under the sentence.

1) เมื่อศาลจะใช้การคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาศาลต้องกำหนดไว้ในคำพิพากษา
ดังนี้

(1) ว่าศาลได้กำหนดให้ลงโทษโดยการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลา
(2) เงื่อนไขในการลงโทษ
(3) จำนวนวันหรือช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งของวันนั้นซึ่งจะต้องรับ
โทษเว้นแต่กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

(4) การระบุนั้นดังกล่าวไม่จำเป็นต้องระบุนั้นที่ผ่านพ้นไปแล้วและ
(5) วันเริ่มต้นและวันสิ้นสุดซึ่งจำเลยจะต้องถูกจำคุกตามคำพิพากษา

2) ศาลอาจจะใช้อำนาจดุลพินิจกำหนดวันใดๆ หรือระยะเวลาหลายๆ วัน
หรือช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งซึ่งจำเลยอาจจะถูกจำคุกและอาจจะระบุนั้นระยะเวลาเริ่มการรับโทษและต้องไม่
เกินกว่า 15 วันซึ่งจำเลยได้ถูกคุมขังอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ในกรณีที่ศาลจะพิจารณาให้นำการลงโทษ
โดยการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลามาใช้กับผู้กระทำความผิดคนใดนั้นเป็นดุลพินิจของศาลที่จะ
พิจารณาจากปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ตัวอย่างเช่นคดี *People v. Meredith*¹²⁰ ศาลได้วินิจฉัยว่าการที่ศาล
ใช้การลงโทษโดยการคุมขังเป็นช่วงระยะเวลาเป็นเวลาหกเดือนกับจำเลยที่เป็นผู้สนับสนุนความคิด
น้อย โกงนั้นไม่เป็นการใช้ดุลพินิจที่มากเกินไปแม้จำเลยไม่มีประวัติอาชญากรรมมาก่อนและแสดง
ความสำนึกผิดและมีการส่งจดหมายจำนวนมากในนามของเธอเพื่อเป็นการยืนยันและสมัครใจ
ทำงานบริการชุมชนศาลก็อาจพิจารณาปัจจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้องทั้งหมดได้

นอกจากนี้ในกฎหมายอาญาแห่งมลรัฐนิวยอร์กมาตรา 85.10 ยังได้มีการ
กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องของการส่งตัวการบอกกล่าวและหมายโดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

กรณีแรกเรื่องการส่งตัว¹²¹ การส่งตัวตามคำพิพากษาให้ใช้มาตรการคุมขัง
เป็นช่วงระยะเวลาและการปรับใช้กับคำพิพากษาต้องสอดคล้องกับกระบวนการพิจารณาวิธีสามัญคดีใน

(b) The court, in its discretion, may specify any day or days or parts thereof on which the
defendant shall be confined and may specify a period to commence at the commencement of the sentence and
not to exceed fifteen days during which the defendant is to be continuously confined.”

¹²⁰ 256 A.D.2d 641, 682 N.Y.S.2d 250

¹²¹ New York Penal Laws section 85.10 Commitment; notifications; warrants.

“1. Commitment. Commitment under a sentence of intermittent imprisonment and execution of
the judgment shall be in accordance with the procedure applicable to a definite sentence of imprisonment,
except that:

(a) detention of the defendant under the judgment shall be executed during the times specified in
the sentence; and

เรื่องการพิพากษาโทษจำคุกเว้นแต่ว่า (a) การกักขังตัวจำเลยตามคำพิพากษาบังคับใช้ในช่วงเวลาที่ระบุไว้ในคำพิพากษาด้วย (b) ศาลอาจจะกำหนดให้จำเลยรายงานตัวไปยังสถาบันแห่งใดแห่งหนึ่งที่ระบุไว้ในคำพิพากษาในวันเวลาที่ได้กำหนดให้เป็นการเริ่มการบังคับโทษตามคำพิพากษาในกรณีดังกล่าวจำเลยไม่จำเป็นที่จะต้องถูกควบคุมตัวให้อยู่ในความดูแลของเจ้าพนักงานเมื่อมีการพิพากษา

กรณีที่สองเรื่องหนังสือบอกกล่าว¹²² ส่วนของคำพิพากษาที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่ออกโดยศาลลงนามโดยผู้พิพากษาผู้ซึ่งได้กำหนดให้ส่งคำพิพากษาไปให้แก่จำเลยนั้นจะต้องนำไปด้วยในตอนส่งตัวและในสำเนาแต่ละฉบับของการส่งตัวจำเป็นที่จะต้องนำไปส่งด้วยในกรณีที่จำเลยไม่มาอยู่ในความควบคุมดูแลในระยะเวลาที่พิพากษาการส่งตัวและสำเนาคำพิพากษาจะต้องส่งไปยังบุคคลที่มีหน้าที่ในการบังคับโทษให้เป็นไปตามคำพิพากษาในระยะเวลาใดก็ตามถ้าจำเลยได้ไปรายงานตัวเพื่อที่จะถูกจำคุกตามที่กำหนดไว้ตามคำพิพากษาเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในสถาบันหรือแผนกใดๆ ซึ่งจำเลยได้ถูกส่งตัวไปหรือในกรณีที่บุคคลที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าพนักงานจะต้องแจ้งไปยังศาลเป็นลายลักษณ์อักษรถ้าจำเลยไม่ไปรายงานตัว

กรณีที่สามเรื่องหมาย¹²³ ในกรณีที่ได้รับการบอกกล่าวใดๆก็ตามศาลอาจจะออกหมายไปยังเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่รักษาความสงบสั่งให้บุคคลดังกล่าวหาตัว

(b) the court may provide that the defendant is to report to a specified institution on a specified date at a specified time to commence service of the sentence and in such case the defendant need not be taken into or retained in custody when sentence is imposed.”

¹²² 31New York Penal Laws section 85.10 Commitment; notifications; warrants.

“2. Notifications. A written copy of the sentence imposed by the court signed by the judge who imposed the sentence shall be delivered to the defendant and shall be annexed to the commitment and to each copy of the commitment required to be delivered or filed. When the defendant is not taken into or retained in custody at the time sentence is imposed, the commitment and copy of the sentence shall forthwith be delivered to the person whose duty it is to execute the judgment. If at any time the defendant fails to report for confinement as provided in the sentence the officer in charge of the institution or department to which such commitment is made or someone designated by such officer shall forthwith notify the court in writing of such failure to report.”

¹²³New York Penal Laws section 85.10 Commitment; notifications; warrants.

“3. Warrants. Upon receipt of any such notification the court may issue a warrant to an appropriate police officer or peace officer directing him to take the defendant into custody and bring him before the court. The court may then commit such person to custody or fix bail or release him on his own recognizance for future appearance before the court.”

จำเลยมายังศาลศาลอาจจะควบคุมตัวบุคคลดังกล่าวหรือประกันตัวหรือปล่อยตัวเพื่อปรากฏตัวใน
อนาคตต่อหน้าศาล

2.1.3 การแก้ไขหรือการเพิกถอนคำสั่งการบังคับใช้มาตรการคุมขังเป็นช่วง ระยะเวลา

การเปลี่ยนแปลงและเพิกถอนคำพิพากษาเฉพาะวันที่กำหนดมีปรากฏใน
กฎหมายอาญาแห่งมลรัฐนิวยอร์กมาตรา 85.05 ดังจะกล่าวต่อไปนี้

กรณีแรกเรื่องการอนุญาต¹²⁴ การพิพากษาลงโทษโดยใช้การคุมขังเป็นช่วง
ระยะเวลาศาลอาจจะใช้อำนาจดุลพินิจในการเปลี่ยนแปลงโทษบังคับใช้กับจำเลยและเมื่อศาล
เห็นสมควรอาจจะเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนการพิพากษาในกรณี

- 1) เป็นที่ปรากฏแก่ศาลว่าในช่วงเวลาในการลงโทษจำเลยได้กระทำความผิดอีก
- 2) จำเลยไม่ได้ไปรายงานตัวยังสถาบันซึ่งเขาได้ถูกส่งตัวให้ไปรายงานหรือ
ต่อสถาบันที่มอบหมายโดยหัวหน้าของหน่วยงานที่เขาได้ถูกส่งให้ไปรายงานตัวในวันใดหรือวันที่
ได้กำหนดไว้ในการส่งตัวโดยไม่มีเหตุอันควรมาแสดง
- 3) จำเลยได้ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับของสถาบันหรือหน่วยงานที่เขาได้
ถูกส่งตัวและหัวหน้าของสถาบันหรือหน่วยงานหรือตัวแทนของบุคคลดังกล่าวได้รายงานการ
ละเมิดดังกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษรแก่ศาล

¹²⁴New York Penal Laws section 85.05 Modification and revocation of sentences of intermittent imprisonment.

“1. Authorization. A sentence of intermittent imprisonment may be modified by the court in its discretion upon application of the defendant; and the court on its own motion may modify or revoke any such sentence if:

(a) the court is satisfied during the term of the sentence that the defendant has committed another offense during such term;

(b) the defendant has failed to report to the institution to which he has been committed, or to the institution designated by the head of the agency to which he has been committed, on a day or dates specified in the commitment and is unable or unwilling to furnish a reasonable and acceptable explanation for such failure; or

(c) the defendant has violated a rule or regulation of the institution or agency to which he has been committed and the head of such institution or agency or someone delegated by him has reported such violation in writing to the court.”

กรณีที่สองเรื่องการระงับการลงโทษ¹²⁵ในกรณีใดๆที่จำเลยไม่สามารถที่จะไปรายงานตัวยังสถาบันของหน่วยงานซึ่งเขาได้ถูกส่งตัวไประยะเวลาในการลงโทษจะสะดุดหยุดอยู่และการสะดุดหยุดอยู่นั้นจะเริ่มนับต่อเมื่อจำเลยมารายงานตัวยังสถาบันหรือปรากฏตัวต่อศาลและศาลได้กำหนดโทษตามคำพิพากษาอันใดจะเกิดขึ้นก่อนกันแล้วแต่กรณีในกรณีที่จำเลยรายงานตัวไปยังสถาบันก่อนที่จะพบศาลเขาจะถูกนำตัวไปยังศาล

กรณีที่สามเรื่องคำสั่งศาล¹²⁶ห้ามมิให้ศาลเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนคำพิพากษาการคุมขังเฉพาะวันที่กำหนดจนกว่าจะได้ฟังจำเลยเสียก่อนการเปลี่ยนแปลงใดๆ ในการพิพากษาจำคุกเฉพาะวันที่กำหนดอาจจะเปลี่ยนแปลงได้ดังนี้

1) อาจจะกำหนดให้

(1) แยกต่างหรือเพิ่มหรือลดวันหรือช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งของวันซึ่งจำเลยจะต้องถูกคุมขังหรือ

(2) ในกรณีที่จำเลยไม่ได้มารายงานตัวตามคำพิพากษาการขยาระยะเวลาตามคำพิพากษาในกรณีที่มีการสะดุดหยุดอยู่หรือทั้งสองประการและ

2) ศาลอาจมีคำสั่งในการทำงานเดียวกับคำพิพากษาเป็นลายลักษณ์อักษรตามที่ไต่ระบุไว้ในอนุมาตรา 2 ของมาตรา 85.10 ของหมวดนี้

¹²⁵New York Penal Laws section 85.05 Modification and revocation of sentences of intermittent imprisonment.

“2. Interruption of sentence. In any case where the defendant fails to report to the institution or to an institution of the agency to which he has been committed, the term of the sentence shall be interrupted and such interruption shall continue until the defendant either reports to such institution or appears before the court that imposed the sentence, whichever occurs first. If the defendant reports to the institution before he appears before the court, he shall be brought before the court.”

¹²⁶New York Penal Laws section 85.05 Modification and revocation of sentences of intermittent imprisonment.

“3. Action by court. The court shall not modify or revoke a sentence of intermittent imprisonment unless the defendant has been afforded an opportunity to be heard. Any modification of a sentence of intermittent imprisonment:

(a) may provide (i) for different or additional or fewer days or parts of days on which the defendant is to be confined, or (ii) where the defendant has failed to report as specified in the sentence, an extension of the term of the sentence for the period during which it was interrupted, or (iii) for both; and

(b) shall be by written order of the court and shall be delivered and filed in the same manner as the original sentence, as specified in subdivision two of section 85.10 of this article.”

กรณีที่ตั้งเรื่องระยะเวลาจำคุก¹²⁷ในกรณีที่ลงโทษโดยการคุมขังเป็นช่วง ระยะเวลาสั้นๆ ได้ถูกเพิกถอนและได้มีการลงโทษจำคุกแทนในความผิดฐานเดียวกันระยะเวลาที่ได้ ถูกคุมขังไปแล้วตามคาพิพากษาให้ถูกคุมขังเป็นช่วงระยะเวลา จะถูกคำนวณเป็นระยะเวลาจำคุก ตามอนุมาตรา 3 ของมาตรา 70.30 ของบทนี้จะถูกนำมาคิดรวมกับระยะเวลาจำคุกที่ได้มีในภายหลัง

2.2 การบังคับใช้กฎหมายเมาแล้วขับประเทศสหรัฐอเมริกา

การออกกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรณีเมาแล้วขับในประเทศสหรัฐอเมริกา เริ่มต้นขึ้นในปี ค.ศ. 2000 โดยในปีดังกล่าว มลรัฐส่วนใหญ่มีการกำหนดระดับแอลกอฮอล์ในเลือด ไว้ที่ 0.10 กรัม/100 มิลลิลิตร ต่อมาในปี ค.ศ. 2005 ทุกมลรัฐมีการกำหนดระดับแอลกอฮอล์ในเลือด ไว้ที่ 0.08 กรัม/100 มิลลิลิตร (Traffic Injury Foundation, 2009) แต่เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นประเทศที่แต่ละมลรัฐจะมีกฎหมายเป็นของตนเอง ดังนั้น กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกรณีเมาแล้ว ขับและบทลงโทษจะแตกต่างกันออกไปในแต่ละมลรัฐ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ จะกล่าวถึงเฉพาะ มลรัฐเท็กซัส เนื่องจากเป็นมลรัฐที่มีจำนวนอุบัติเหตุซึ่งเกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์ติดอันดับอยู่ใน กลุ่มสูงที่สุด

2.2.1 ข้อกำหนดของกฎหมาย

มลรัฐเท็กซัส ถือว่าเป็นมลรัฐที่มีความเข้มงวดหรือปราศจากการผ่อนปรน (Zero tolerance) ในเรื่องของการเมาแล้วขับ โดยไม่อนุญาตให้บุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ (อายุ น้อยกว่า 21 ปี) ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วมาขับขียานพาหนะบนท้องถนน และตามกฎหมายของ มลรัฐเท็กซัสกำหนดระดับแอลกอฮอล์ในเลือดไว้ที่ไม่เกิน 0.08 กรัม/100 มิลลิลิตร หรือ 80 มิลลิกรัม เปรอร์เซ็นต์ เช่นเดียวกับมลรัฐ อื่นๆ อย่างไรก็ตาม แนวทางการตรวจวัดหลักมี 3 แนวทางคือการ ตรวจวัดจากลมหายใจ การตรวจวัดจากเลือด และการตรวจวัดจากปัสสาวะ

2.2.2 กฎหมายกรณีเมาแล้วขับในมลรัฐเท็กซัส

บทลงโทษกรณีเมาแล้วขับของมลรัฐเท็กซัส จะมีความแตกต่างในแต่ละ กรณี ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของการกระทำความผิดและประวัติการกระทำความผิดกรณี เมาแล้วขับของแต่ละบุคคล ซึ่งมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

¹²⁷ 36New York Penal Laws section 85.05 Modification and revocation of sentences of intermittent imprisonment.

“4. Jail time. Where a sentence of intermittent imprisonment is revoked and a sentence of imprisonment is imposed in its place for the same offense, time spent in confinement under the sentence of intermittent imprisonment shall be calculated as jail time under subdivision three of section 70.30 of this chapter and shall be added to any jail time accrued against such sentence prior to imposition thereof.”

ตารางที่ 4.2 อัตราโทษกรณีเมาแล้วขับสำหรับผู้ที่มีบรรณานิติภาวะแล้ว

จำนวนครั้งที่กระทำความผิด	อัตราโทษ
การกระทำความผิดครั้งที่ แรก	<ol style="list-style-type: none"> ปรับไม่เกิน 2,000 ดอลลาร์ จำคุกตั้งแต่ 72 ชั่วโมง – 180 วัน พักใบอนุญาตขับขี่ 90 - 365 วัน หากครอบครองภาชนะบรรจุเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เปิดฝาแล้ว จะถูกกักขังเพิ่มขึ้น อีก 3-6 วัน ต้องจ่ายค่าธรรมเนียมรายปีเป็นจำนวนเงิน 2,000 ดอลลาร์เป็นระยะเวลา 3 ปี เพื่อรักษาสถานภาพของใบขับขี่ ***ศาลอาจตัดสินให้ภาคทัณฑ์การจำคุกและการพักใช้ใบอนุญาตขับขี่หากเป็นการกระทำความผิดครั้งแรก
การกระทำความผิดครั้งที่ 2	<ol style="list-style-type: none"> ปรับไม่เกิน 4,000 ดอลลาร์ จำคุกตั้งแต่ 30 วัน – 1 ปี พักใบอนุญาตขับขี่ 180 วัน - 2 ปี ต้องติดตั้งเครื่อง Ignition Interlock Device ถ้าหากกระทำความผิดตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไปภายในระยะเวลา 5 ปี ต้องจ่ายค่าธรรมเนียมรายปีเป็นจำนวนเงิน 2,000 ดอลลาร์ เป็นระยะเวลา 3 ปี เพื่อรักษาสถานภาพของใบขับขี่
การกระทำความผิดครั้งที่ 3	<ol style="list-style-type: none"> ปรับไม่เกิน 10,000 ดอลลาร์ จำคุกตั้งแต่ 2 – 10 ปี พักใบอนุญาตขับขี่ 180 วัน – 2 ปี ต้องติดตั้งเครื่อง Ignition Interlock Device ถ้าหากกระทำความผิดตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไปภายในระยะเวลา 5 ปี ต้องจ่ายค่าธรรมเนียมรายปีเป็นจำนวนเงิน 2,000 ดอลลาร์เป็นระยะเวลา 3 ปี เพื่อรักษาสถานภาพของใบขับขี่
กรณีเมาแล้วขับและมีผู้สาร อายุต่ำกว่า 15 ปี โดยสารมา ด้วย	<ol style="list-style-type: none"> ปรับไม่เกิน 10,000 ดอลลาร์ จำคุก 180 วัน – 2 ปี

สำหรับบุคคลที่กระทำผิดแต่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ จะมีบทลงโทษใกล้เคียงกับผู้ใหญ่ ยกเว้นการพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ ซึ่งจะพักใช้เป็นระยะเวลาที่น้อยกว่าซึ่งมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4.3 อัตราโทษกรณีเมาแล้วขับสำหรับผู้ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ

จำนวนครั้งที่กระทำความผิด	อัตราโทษ
การกระทำความผิดครั้งแรก	<ol style="list-style-type: none"> ปรับไม่เกิน 500 ดอลลาร์ ทำงานบริการสังคม 8-12 ชั่วโมง ต้องเข้ารับการฝึกอบรม พักใบอนุญาตขับขี่ 30 วัน
การกระทำความผิดครั้งที่ 2	<ol style="list-style-type: none"> ปรับไม่เกิน 500 ดอลลาร์ ทำงานบริการสังคม 20-40 ชั่วโมง อาจมีคำสั่งศาลให้เข้ารับการฝึกอบรม พักใบอนุญาตขับขี่ 60 วัน
การกระทำความผิดครั้งที่ 3 (กรณีอายุเกิน 17 ปี แต่ไม่ถึง 21 ปี)	<ol style="list-style-type: none"> ปรับตั้งแต่ 250-2,000 ดอลลาร์ อาจมีคำสั่งศาลให้เข้ารับการฝึกอบรม พักใบอนุญาตขับขี่ 180 วัน
การกระทำความผิดครั้งที่ 3 (กรณีอายุต่ำกว่า 17 ปี)	<ol style="list-style-type: none"> ปรับไม่เกิน 500 ดอลลาร์ ทำงานบริการสังคม 20-40 ชั่วโมง อาจมีคำสั่งศาลให้เข้ารับการฝึกอบรม พักใบอนุญาตขับขี่ 60 วัน

นอกจากนั้น กฎหมายของมลรัฐเท็กซัส ยังกำหนดไว้ว่า บุคคลใดที่ซื้อหรือขาย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับผู้ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ จะต้องโทษปรับไม่เกิน 4,000 ดอลลาร์ (ประมาณ 120,000 บาท) และ/หรือจำคุกไม่เกิน 1 ปี และหากบุคคลที่ “เมาแล้วขับ” ก่อให้เกิดอุบัติเหตุและทำให้มีผู้เสียชีวิต จะต้องโทษปรับไม่เกิน 10,000 ดอลลาร์ จำคุก 2-20 ปี และบริการสังคม 240 – 800 ชั่วโมง

2.2.3 กฎหมายกรณีเมาแล้วขับในมลรัฐ Pennsylvania

กฎหมาย Acts 24 of 2003 ของรัฐ Pennsylvania ในเรื่อง Driving after imbibing alcohol or using drugs (การขับรถยนต์หลังจากการดื่มสุราหรือใช้ยาเสพติด) สรุปประเด็นสำคัญจากกฎหมายได้ดังต่อไปนี้ คือ การกำหนดความผิดของผู้ขับขี่รถที่มีระดับแอลกอฮอล์จาก .10 เป็น .08% และบังคับให้ผู้กระทำความผิดซ้ำ (กระทำความผิดสองครั้งขึ้นไป) ต้องติด เครื่อง Ignition Interlock เพื่อป้องกันการสตาร์ทรถในกรณีที่มีระดับแอลกอฮอล์ในลมหายใจสูงกว่าที่กฎหมายกำหนดและยังให้ความสำคัญกับการบำบัดรักษาผู้ติดแอลกอฮอล์หรือผู้ติดยาเสพติด รวมทั้งกำหนดระบบการลงโทษผู้กระทำความผิด สามครั้ง และการลงโทษโดยการจำกัดใบอนุญาตในการประกอบอาชีพ ซึ่งได้แบ่งระดับความร้ายแรงของการกระทำความผิดตามระดับแอลกอฮอล์ และจำนวนครั้งในการกระทำความผิด โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้¹²⁸

¹²⁸ ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. (ม.ป.ป.). มาตรการทางกฎหมายของรัฐ Pennsylvania เรื่อง “เมาไม่ขับ .” สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2559, จาก <http://cas.or.th/index.php/alcoholdb/read/45>.

ตารางที่ 4.4 แสดงการกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดที่มีระดับแอลกอฮอล์ .08 - .099%

จำนวนครั้งที่กระทำความผิด	อัตราโทษ
การกระทำความผิดครั้งแรก	<ol style="list-style-type: none"> 1. ไม่มีการพักใบอนุญาตขับขี่ 2. ถูกคุมประพฤติขั้นสูงไม่เกิน 6 เดือน 3. ปรับ 300 ดอลลาร์ 4. ไม่ต้องติดตั้งเครื่อง Ignition Interlock 5. อาจต้องเข้ารับการบำบัดรักษาตามคำสั่งศาล 6. จ่ายเงินบำรุง เพื่อการดูแลรักษาถนนและโรงเรียนให้ปลอดภัย
การกระทำความผิดครั้งที่ 2	<ol style="list-style-type: none"> 1. พักใบอนุญาตขับขี่ชั่วคราวไม่เกิน 12 เดือน 2. ถูกจำคุกอย่างน้อย 5 วันแต่ไม่เกิน 6 เดือน 3. ปรับ 300-2,500 ดอลลาร์ 4. ต้องติดตั้งเครื่อง Ignition Interlock เป็นกำหนดเวลา 1 ปี 5. อาจต้องเข้ารับการบำบัดรักษาตามคำสั่งศาล 6. จ่ายเงินบำรุง เพื่อการดูแลรักษาถนนและโรงเรียนให้ปลอดภัย
การกระทำความผิดสามครั้งขึ้นไป	<ol style="list-style-type: none"> 1. พักใบอนุญาตขับขี่ชั่วคราวไม่เกิน 12 เดือน 2. ถูกจำคุกอย่างน้อย 10 วันแต่ไม่เกิน 2 ปี 3. ปรับ 500-5,000 ดอลลาร์ 4. ต้องติดตั้งเครื่อง Ignition Interlock เป็นกำหนดเวลา 1 ปี 5. อาจต้องเข้ารับการบำบัดรักษาตามคำสั่งศาล

ตารางที่ 4.5 แสดงการกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดที่มีระดับแอลกอฮอล์ .10-.159%

จำนวนครั้งที่กระทำความผิด	อัตราโทษ
การกระทำความผิดครั้งแรก	<ol style="list-style-type: none"> 1. พักใบอนุญาตขับขี่ชั่วคราวไม่เกิน 12 เดือน 2. จำกัดใบอนุญาตในการประกอบอาชีพบางประเภทเป็นเวลา 60 วัน 3. ถูกจำคุกอย่างน้อย 48 ชั่วโมงแต่ไม่เกิน 6 เดือน 4. ปรับ 500-5,000 ดอลลาร์ 5. กำหนดอัตราความเร็วในการขับรถ 6. อาจต้องเข้ารับการบำบัดรักษาตามคำสั่งศาล 7. จ่ายเงินบำรุงเพื่อการดูแลรักษาดถนนและโรงเรียนให้ปลอดภัย
การกระทำความผิดครั้งที่ 2	<ol style="list-style-type: none"> 1. พักใบอนุญาตขับขี่ชั่วคราวไม่เกิน 18 เดือน 2. ต้องติดตั้งเครื่อง Ignition Interlock เป็นกำหนดเวลา 1 ปี 3. ปรับ 1,500-10,000 ดอลลาร์ 4. อาจต้องเข้ารับการบำบัดรักษาตามคำสั่งศาล 5. ถูกจำคุกอย่างน้อย 90 วันแต่ไม่เกิน 5 ปี
การกระทำความผิดสามครั้งขึ้นไป	<ol style="list-style-type: none"> 1. พักใบอนุญาตขับขี่ชั่วคราวไม่เกิน 18 เดือน 2. ถูกจำคุกอย่างน้อย 1 ปีแต่ไม่เกิน 5 ปี 3. ปรับ 1,500-10,000 ดอลลาร์ 4. ต้องติดตั้งเครื่อง Ignition Interlock เป็นกำหนดเวลา 1 ปี 5. อาจต้องเข้ารับการบำบัดรักษาตามคำสั่งศาล

ตารางที่ 4.6 แสดงการกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดที่มีระดับแอลกอฮอล์ตั้งแต่ .160% ขึ้นไป

จำนวนครั้งที่กระทำความผิด	อัตราโทษ
การกระทำความผิดครั้งแรก	<ol style="list-style-type: none"> 1. พักใบอนุญาตขับขี่ชั่วคราวไม่เกิน 12 เดือน 2. จำกัดใบอนุญาตในการประกอบอาชีพบางประเภทเป็นเวลา 60 วัน 3. ถูกจำคุกอย่างน้อย 72 ชั่วโมงแต่ไม่เกิน 6 เดือน 4. ปรับ 1,000-5,000 ดอลลาร์ 5. กำหนดอัตราความเร็วในการขับรถ 6. อาจต้องเข้ารับการบำบัดรักษาตามคำสั่งศาล 7. จ่ายเงินบำรุงเพื่อการดูแลรักษาดนและโรงเรียนให้ปลอดภัย
การกระทำความผิดครั้งที่ 2	<ol style="list-style-type: none"> 1. พักใบอนุญาตขับขี่ชั่วคราวไม่เกิน 18 เดือน 2. ถูกจำคุกอย่างน้อย 90 วันแต่ไม่เกิน 5 ปี 3. ปรับขั้นต่ำ 1,500 ดอลลาร์ 4. ต้องติดตั้งเครื่อง Ignition Interlock เป็นกำหนดเวลา 1 ปี 5. อาจต้องเข้ารับการบำบัดรักษาตามคำสั่งศาล 6. จ่ายเงินบำรุงเพื่อการดูแลรักษาดนและโรงเรียนให้ปลอดภัย
การกระทำความผิดสามครั้งขึ้นไป	<ol style="list-style-type: none"> 1. พักใบอนุญาตขับขี่ชั่วคราวไม่เกิน 18 เดือน 2. ถูกจำคุกอย่างน้อย 1 ปีแต่ไม่เกิน 5 ปี 3. ปรับขั้นต่ำ 2,500 ดอลลาร์ 4. อาจต้องเข้ารับการบำบัดรักษาตามคำสั่งศาล 5. ต้องติดตั้งเครื่อง Ignition Interlock เป็นกำหนดเวลา 1 ปี

สรุปมาตรการลงโทษกรณีมาแล้วจับตามกฎหมายของ กฎหมาย Acts 24 of 2003 ของรัฐ Pennsylvania ในเรื่อง Driving after imbibing alcohol or using drugs (การขับรถภายหลังจากการดื่มสุราหรือใช้ยาเสพติด) ในลักษณะต่างๆ ได้ดังนี้

1. Two-hour Rule กำหนดให้ผู้ขับขี่รถที่มีระดับแอลกอฮอล์สูงกว่าที่กฎหมายกำหนด ถูกห้ามขับรถเป็นเวลา 2 ชั่วโมงเนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่ จะไม่สามารถควบคุมยานพาหนะนั้นได้ ภายหลังจากดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

2. Ungraded Misdemeanors เป็นการกระทำความผิดครั้งแรกหรือครั้งที่สอง ซึ่งจะใช้วิธีการคุมประพฤติหรือจำคุกไม่เกิน 6 เดือน ถือเป็นความผิดลหุโทษ

3. Treatment ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ติดยาเสพติดหรือสามารถมีคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดเข้ารับการบำบัด โดยกำหนดเงื่อนไขไว้ในคำพิพากษา (Court Reporting Network) และศาลยังสามารถกำหนดให้ผู้กระทำความผิดทำงานบริการสังคมได้อีกด้วย (Community Service Assignments)

4. Occupational Limited License การจำกัดใบอนุญาตในการประกอบอาชีพบางประเภทภายในเวลาที่กำหนด เช่น พนักงานขับรถโรงเรียน

5. Ignition Interlock การกำหนดให้ผู้กระทำความผิดซ้ำ (กระทำความผิดสองครั้งขึ้นไป) ต้องติดเครื่อง Ignition Interlock เพื่อป้องกันการสตาร์ทรถในกรณีที่ผู้ขับขี่มีระดับแอลกอฮอล์ในลมหายใจสูงกว่าที่กฎหมายกำหนด

6. Accelerated Rehabilitative Disposition การกำหนดอัตราความเร็วในการขับรถซึ่งผู้กระทำความผิดจะต้องยอมรับไปปฏิบัติภายในกำหนดเวลา 10 ปี โดยการใช้มาตรการกำหนดอัตราความเร็วนี้จะไม่ใช้บังคับในกรณีที่เกิดอันตรายแก่ชีวิตและร่างกายของผู้อื่น

7. Probable Cause เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจสั่งให้หยุดรถและตรวจสอบได้ในกรณีที่เห็นเหตุต้องสงสัยว่าผู้ขับขี่มีระดับแอลกอฮอล์สูงกว่าที่กฎหมายกำหนด

8. Points, Costs & Fine Distribution กำหนดให้ผู้ขับขี่ที่มีระดับแอลกอฮอล์สูงกว่าที่กฎหมายกำหนด อาจถูกตัดคะแนนในการต่อใบอนุญาตขับรถยนต์ หรือ ในกรณีที่มีการฟ้องคดีต่อศาลผู้กระทำความผิดจะต้องรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายในทางเทคนิคเกี่ยวกับการตรวจหาระดับแอลกอฮอล์ หรืออาจจะต้องจ่ายเงินบำรุง เพื่อการดูแลรักษาด่านและโรงเรียนให้ปลอดภัย

3. มาตรการในการลงโทษกรณีเมาแล้วขับของประเทศสิงคโปร์

สิงคโปร์เป็นประเทศสาธารณรัฐที่มีระบบรัฐสภา (Parliamentary Republic) มีประธานาธิบดีเป็นประมุขของประเทศ และนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้ารัฐบาล โดยคณะรัฐมนตรีเป็นผู้กำหนดนโยบายบริหารประเทศ มีรัฐสภาเป็นองค์กรสูงสุดในการร่างกฎหมาย รัฐสภาสิงคโปร์มีลักษณะ “สภาเดียว” (unicameral) มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 94 คน แบ่งเป็นสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชน 84 คน (วาระการดำรงตำแหน่งห้าปี) อีก 9 คน เรียกว่า Nominated Member of Parliament หรือ NMP มาจากการแต่งตั้งโดยประธานาธิบดีตามคำแนะนำของคณะกรรมการคัดเลือก (Select Committee) (วาระการดำรงตำแหน่งสองปีครึ่ง) และอีก 1 คน เรียกว่า Non-Constituency Member

of Parliament หรือ NCMP ซึ่งเป็นสมาชิกฝ่ายค้านที่ได้รับคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ของคะแนนเสียงทั้งหมดในเขตเลือกตั้งของตน (วาระการดำรงตำแหน่งห้าปี) สรุปได้ว่าจำนวนสมาชิกฝ่ายรัฐบาลมีทั้งหมด 84 คน นอกนั้นเป็นสมาชิกที่มาจากการแต่งตั้งและสมาชิกฝ่ายค้าน ทั้งนี้ ก็เพื่อให้มีการถ่วงดุลกันในระดับหนึ่งนั่นเอง

3.1 การบังคับโทษทางอาญาของประเทศสิงคโปร์

สิ่งที่น่าสนใจในกฎหมายของสิงคโปร์อีกประการหนึ่งที่ชาวต่างชาติให้ความสนใจอย่างมาก คือบทลงโทษ กฎหมายสิงคโปร์มีโทษดังต่อไปนี้

บทลงโทษทางอาญา

(1) โทษประหารชีวิตโดยการแขวนคอ (ยกเว้นผู้กระทำความผิดที่มีอายุไม่ถึงสิบแปดปี ณ วันที่มีการกระทำความผิด และสตรีมีครรภ์)

(2) จำคุกตลอดชีวิต

(3) จำคุกชั่วคราวระยะเวลาหนึ่ง

(4) ฆેียน (เฉพาะชายที่มีสุขภาพแข็งแรงและอายุไม่เกินห้าสิบปีเท่านั้น) สำหรับการกระทำความผิดรุนแรงตามที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 227-233 บัญญัติไว้ ได้แก่ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์และฆ่า ข่มขืน เสพยาเสพติด ทำลายทรัพย์สิน ก่อการจลาจล เป็นต้น

(5) ค่าปรับ สิงคโปร์ใช้โทษปรับเป็นเครื่องมือสำคัญในการบังคับใช้กฎหมาย และค่าปรับก็อยู่ในเกณฑ์สูงมาก เช่น ค่าปรับกรณีกินอาหารหรือดื่มน้ำในที่สาธารณะ/ยื่นล้ำเส้นเหลืองที่ชานชาลารถไฟฟ้า 500 ดอลลาร์สิงคโปร์ (12,000 บาท) ค่าปรับกรณีทิ้งขยะในที่ห้ามทิ้ง/ขว้างน้ำลายในที่สาธารณะ/สูบบุหรี่ในที่สาธารณะหรือที่ห้ามสูบ หรือแม้แต่ นำหมากรังเข้ามาในประเทศ 1,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ (24,000 บาท) และค่าปรับกรณีเดินลงไปในรางรถไฟฟ้า 5,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ (120,000 บาท) เป็นต้น

(6) ยึดทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด

(7) เพิ่มโทษกรณีกระทำความผิดซ้ำ

(8) กรรมการผู้จัดการ/ผู้อำนวยการ มีความรับผิดชอบกรณีนิติบุคคลกระทำความผิดแม้หลายประเทศจะเห็นว่ากฎหมายสิงคโปร์มีบทลงโทษที่หนัก แต่ก็ปรากฏว่าบทลงโทษลักษณะดังกล่าวทำให้ประเทศสิงคโปร์ได้รับการยอมรับว่าเป็นประเทศที่มีระเบียบวินัยและมีความปลอดภัยสูงมาก

บทลงโทษที่มีโทษทางอาญา

(1) พักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการ หรือเอกสารอื่น เช่น ใบอนุญาตขับขีรถยนต์ เป็นต้น

(2) การจำกัดเงื่อนไขต่างๆ ในการประกอบอาชีพ เช่น จำกัดเวลาการประกอบกิจการ หรือจำกัดประเภทสินค้าหรือบริการ เป็นต้น

(3) คำสั่งให้ปฏิบัติเสียให้ถูกต้อง

(4) มาตรการที่มีผลต่อรายได้ของผู้กระทำความผิด

(5) การเตือน

หลักเกณฑ์ในการวินิจฉัยประเภทและอัตราโทษ จะพิจารณาจากความร้ายแรงหรือผลของการกระทำนั้น ๆ เพื่อดูว่ามาตรการลงโทษทางอาญาจำเป็นหรือเหมาะสมกับการกระทำหรือไม่ และมาตรการลงโทษควรจะเป็นแบบใดเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของการกระทำความผิดอย่างไรก็ดีโทษดังกล่าวก็มีความยืดหยุ่นพอสมควร โดยหากเป็นความผิดเล็กน้อยเช่นขับรถผิดกฎจราจร ผู้กระทำความผิดอาจเลือกจ่ายค่าปรับซึ่งไม่มากนักเพื่อไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

3.2 กฎหมายกรณีเมาแล้วขับในประเทศสิงคโปร์

จำนวนอุบัติเหตุบนท้องถนนของประเทศสิงคโปร์ในช่วงปี ค.ศ. 2010 – 2011 มีจำนวนผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรเพิ่มขึ้นเพียง 3 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 1.60 เท่านั้น ในขณะที่จำนวนผู้บาดเจ็บลดลงจาก 8,347 ราย เป็น 7,734 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.33 ส่วนอุบัติเหตุที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นจาก 96 รายในปี ค.ศ. 2010 เป็น 113 ราย ในปี ค.ศ. 2011 คิดเป็นร้อยละ 18 โดยถือว่าเป็นอัตราเพิ่มขึ้นที่ต่ำมากและมีผู้เสียชีวิตเท่าเดิมคือ 5 คน แต่จำนวนผู้บาดเจ็บเพิ่มจาก 91 รายเป็น 108 ราย (Singapore Police Force, 2012) ตามกฎหมายของประเทศสิงคโปร์มีการกำหนดระดับแอลกอฮอล์ในเลือดไว้ไม่เกิน 0.08 กรัม/100 มิลลิตรและได้บัญญัติกฎหมายและบทลงโทษสำหรับกรณีเมาแล้วขับไว้พอสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4.7 อัตราโทษมาแล้วซ้ำของประเทศสิงคโปร์

จำนวนครั้งที่กระทำความผิด	อัตราโทษ
การกระทำผิดครั้งที่ 1	1. ปรับ \$1,000 – 5,000 (ประมาณ 25,000-125,000 บาท) 2. พักใช้ใบอนุญาตขับขี่อย่างน้อย 1 ปี 3. จำคุกไม่เกิน 6 เดือน
การกระทำผิดครั้งที่ 2	1. ปรับ \$3,000 – 10,000 (ประมาณ 75,000-250,000 บาท) 2. พักใช้ใบอนุญาตขับขี่อย่างน้อย 1 ปี 3. จำคุกไม่เกิน 12 เดือน
การกระทำผิดครั้งที่ 3 เป็นต้นไป	1. ปรับ \$30,000 (ประมาณ 750,000 บาท) 2. พักใช้ใบอนุญาตขับขี่อย่างน้อย 1 ปี 3. จำคุกไม่เกิน 3 ปี
กรณีเกิดอุบัติเหตุทำให้มีผู้บาดเจ็บหรือเสียชีวิต	จำคุกไม่เกิน 6 ครั้ง (ตามกฎหมายอาญา)

หมายเหตุ ในกรณีที่ผู้ขับขี่ไม่ยินยอมให้ตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ ถือว่ามีโทษเสมือน “มาแล้วซ้ำ” มีอัตราโทษปรับ \$1,000 – 5,000 (ประมาณ 25,000-125,000 บาท) หรือจำคุกไม่เกิน 6 เดือน

จากการศึกษาถึงมาตรการลงโทษกรณีมาแล้วซ้ำของประเทศอังกฤษประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศสิงคโปร์ ข้างต้นพบว่า แม้บทบัญญัติกฎหมายของทั้งสามประเทศจะมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง แต่ก็เห็นได้ว่าได้มีการบัญญัติมาตรการลงโทษที่หลากหลาย ตลอดจนการนำจำนวนครั้งที่กระทำความผิดเข้ามาเป็นเงื่อนไขในการเพิ่มเพิ่มโทษหรือมาตรการลงโทษจากเบาไปหาหนักทำให้เห็นระดับความรุนแรงในการใช้มาตรการลงโทษที่ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งหากนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายไทยและจะเห็นได้ว่ามาตรการลงโทษมาแล้วซ้ำของประเทศไทยเรานั้นกำหนดมาตรการลงโทษเพียงการลงโทษจำคุกโทษปรับและสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่เท่านั้น ไม่ได้มีความหลากหลายและระดับความรุนแรงของการลงโทษที่ชัดเจนส่วนใหญ่ศาลจะใช้มาตรการคุมประพฤติกับผู้กระทำความผิดแทนโทษจำคุกซึ่งที่ผ่านมามีเพียงไม่กี่รายที่ศาลสั่งลงโทษจำคุก อาจเนื่องมาจากศาลอาจเห็นว่าการลงโทษจำคุกนั้นจะมีผลกระทบมากเกินไป

ดังนั้น หากมีการเพิ่มมาตรการลงโทษกรณีมาแล้วซ้ำให้มีความหลากหลายและเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมปัจจุบันเพิ่มทางเลือกในการพิจารณาพิพากษาให้กับ

ศาลมากขึ้นก็จะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหากรณีมาแล้วข้อดีว่าเป็นทางเลือกหนึ่งของศาลในการพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดอีกด้วย

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

ปัญหาการเกิดอุบัติเหตุทางท้องถนนก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินเป็นจำนวนมากในแต่ละปีรัฐต้องสูญเสียงบประมาณจำนวนมากในการแก้ปัญหาและการรักษาพยาบาลผู้ที่ประสบอุบัติเหตุทางท้องถนนแม้ว่ารัฐจะมีการออกมาตรการต่างๆ เพื่อที่จะควบคุมและลดการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนแต่ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรจากการศึกษาสถิติข้อมูลการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน พบว่าสาเหตุสำคัญประการหนึ่ง คือ ปัญหาเมาแล้วขับซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ทุกฝ่ายพยายามเร่งดำเนินการแก้ปัญหาตั้งแต่การณรงค์สร้างกระแสต่อต้านการเมาแล้วขับการผลักดันการแก้ไขพระราชบัญญัติจราจรทางบก กระบวนการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพตัวชี้วัดความสำเร็จของกระบวนการยุติธรรมที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ประสิทธิภาพในการลงโทษและวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด เพราะหากการลงโทษและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดไม่มีประสิทธิภาพ งานของกระบวนการยุติธรรมย่อมไม่บรรลุเป้าหมายในการอำนวยความสะดวกและเป็นธรรมและคุ้มครองสังคมให้มีความสุข มั่นคงได้ ผู้ศึกษาจึงได้ทำการวิเคราะห์ปัญหามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความผิดกรณีเมาแล้วขับ โดยแบ่งเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1.1 การกำหนดโทษและระดับความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก

- (1) การลงโทษจำคุกกรณีเมาแล้วขับ
- (2) การคุมประพฤติกรณีเมาแล้วขับ

1.2 การนำมาตรการกักขังเป็นช่วงระยะเวลาบังคับใช้ในกรณีเมาแล้วขับ

1.1 การกำหนดโทษและระดับความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก

การลงโทษนั้นถือได้ว่าเป็นมาตรการตอบโต้ผู้กระทำความผิดหรือละเมิดกฎระเบียบข้อบังคับของสังคม โดยวัตถุประสงค์ของการลงโทษนั้นมีหลายประการ ได้แก่ การลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทนความผิดที่ได้กระทำขึ้น (Retribution) การลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) การลงโทษเพื่อตัดโอกาสมิให้กระทำความผิดขึ้นอีก (Incapacitation) และการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (Reformation and Rehabilitation) ซึ่งในอดีตนั้นรูปแบบการลงโทษ

จะมุ่งเน้นที่การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนความผิดที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำให้ และข่มขู่ให้กลัวรูปแบบและวิธีการลงโทษจึงเต็มไปด้วยความรุนแรงและมุ่งที่จะกระทำต่อร่างกายของผู้กระทำความผิดเป็นหลักแต่ในปัจจุบันเมื่อสภาพของสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปส่งผลให้รูปแบบแนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษมีการเปลี่ยนแปลงไปนอกจากจะลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อตอบแทนความผิดที่ได้กระทำแล้วยังคำนึงถึงผลกระทบและการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอีกด้วย นอกจากนี้การลงโทษในปัจจุบันยังตระหนักถึงความเหมาะสมและประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับจากการลงโทษมากขึ้นด้วย ส่งผลให้รูปแบบการลงโทษในปัจจุบันมีความหลากหลายและศาลสามารถปรับใช้รูปแบบการลงโทษที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคนอย่างเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

การกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการจราจรเป็นการกระทำผิดที่มีโทษทางอาญาประเภท Mala Prohibita ซึ่งหมายถึงการกระทำผิดที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ว่าเป็นความผิดในการกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกของไทยนั้น ได้นำโทษทางอาญามาบังคับใช้ โดยเฉพาะกรณีเมาแล้วขับนั้น ได้กำหนดบทลงโทษไว้คือ โทษจำคุก โทษปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ และมีมาตรการเสริมคือการให้อำนาจศาลในการพักใช้ใบอนุญาตขับขี่แต่ที่ผ่านกลับพบว่าศาลมักจะใช้มาตรการเลี้ยงโทษจำคุกโดยวิธีการคุมประพฤติแทนโทษจำคุกในกรณีขับจี้รถขณะเมาสุรา ซึ่งมีความรุนแรงน้อยไม่เพียงพอต่อการปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดส่งผลให้ผู้กระทำความผิดมีความรู้สึกว่าได้ถูกลงโทษหรือได้รับผลร้ายจากการกระทำนั้นทำให้ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอีกทั้งการลงโทษจำคุกในระยะสั้น โดยอาศัยเงื่อนไขในการปรับปรุงแก้ไขนั้น ยังเป็นผลเสียไม่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด

1.1.1 การลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดกรณีเมาแล้วขับ

การลงโทษจำคุกนั้นถือเป็นการลงโทษที่นิยมนำมาใช้มากในการลงโทษผู้กระทำความผิด เนื่องจากการลงโทษจำคุกสามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ของการลงโทษได้ทุกประการ และผู้กระทำความผิดไม่สามารถจะกระทำความผิดขึ้นมาได้อีก ทำให้ประชาชนในสังคมเกิดความรู้สึกปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินมากขึ้น อีกทั้งเรือนจำยังเป็นสถานที่ที่อบรมแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับตนเป็นคนดีได้แต่ถึงอย่างนั้นก็ตามการลงโทษจำคุกนี้แม้จะเป็นรูปแบบการลงโทษที่สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์การลงโทษได้ทุกประการและเป็นที่ยอมรับของสังคมในปัจจุบัน แต่หากเราพิจารณาให้ละเอียดแล้วจะเห็นว่าการลงโทษจำคุกนั้นมีความเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดบางประเภทที่มีความร้ายแรง ตัวผู้กระทำความผิดมีพฤติกรรมที่เป็นอันตรายต่อสังคมหรือเป็นผู้กระทำความผิดติดนิสัย เป็นอาชญากรอาชีพเท่านั้น การลงโทษจำคุกจึงควรนำมาใช้อย่างมีขอบเขตจำกัด โดยจะนำมาใช้ก็ต่อเมื่อไม่มีมาตรการลงโทษอื่นที่เหมาะสมมากกว่าการลงโทษจำคุกแล้วเท่านั้น อันถือเป็นมาตรการสุดท้ายที่จะนำมาลงโทษผู้กระทำ

ความผิด เพราะการลงโทษจำคุกจะส่งผลกระทบต่อที่เป็นผลเสียหายแก่ตัวผู้กระทำความผิดเองและต่อสังคม ไม่ว่าจะการลงโทษจำคุกนั้นจะเป็นไปในระยะสั้นหรือระยะยาวส่วนผู้กระทำความผิดบางประเภทที่ไม่ร้ายแรง หรือกระทำความผิดไปโดยไม่มีเจตนาชั่วร้าย เช่น กระทำด้วยความประมาทหรือด้วยความพลั้งพลาดไป หรือกระทำความผิดไปเพราะมีเหตุปัจจัยบางประการ หรือผู้กระทำความผิดซึ่งต้องโทษจำคุกในระยะสั้น เช่นกรณีเมาแล้วขับซึ่งบุคคลดังกล่าวในบางกรณีก็ยังไม่สมควรที่จะได้รับการลงโทษจำคุกในเรือนจำเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดได้รับผลกระทบจากการลงโทษจำคุกโดยไม่จำเป็น

ในการลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดกรณีเมาแล้วขับนั้น แม้ว่าโทษจำคุกจะดูเป็นโทษที่มีความรุนแรงและสามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ของการลงโทษได้ก็ตามแต่หากพิจารณาแล้วจะเห็นว่าเป็นเพียงมาตรการลงโทษจำคุกในระยะสั้นๆ ซึ่งไม่มีผลต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้กระทำความผิดเลย อีกทั้งยังส่งผลต่อผู้กระทำความผิดในระยะยาวไม่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขอีกด้วย ทำให้ศาลมักไม่ลงโทษจำคุก แก่ผู้กระทำความผิดกฎหมายจราจรกรณีเมาแล้วขับ โดยหันไปใช้มาตรการคุมประพฤติแทนเพื่อให้เกิดผลกระทบกับผู้กระทำความผิดน้อยที่สุด ส่งผลให้ผู้กระทำความผิดมีความรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับความลำบากหรือผลกระทบต่อการทำงานมากนัก ทำให้กลับมาก่อทำความผิดซ้ำอีก ดังนั้น การปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิดจึงควรผ่อนปรนวิธีการลงโทษโดยนำทฤษฎีการลงโทษเพื่อปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟูมาเป็นทฤษฎีหลักให้มีผลเป็นการข่มขู่ยับยั้งให้ไม่กล้ากระทำความผิดอีกซึ่งต้องอาศัยข้อเท็จจริงแห่งคดีที่เกี่ยวข้องกับพฤติการณ์แห่งคดี เพื่อนำข้อเท็จจริงดังกล่าวมาใช้เป็นเครื่องมือประกอบในการใช้ดุลพินิจกำหนดโทษด้วยการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายและบทลงโทษ เรื่องเมาแล้วขับตามกฎหมายของไทยกับต่างประเทศพบว่า ในต่างประเทศมีมาตรการลงโทษที่มีความหลากหลายกว่าเมื่อเทียบกับมาตรการและบทลงโทษของกฎหมายไทยที่มีเพียงโทษจำคุกโทษปรับและมาตรการพักใช้ใบอนุญาตขับขี่เท่านั้นอีกทั้งในกฎหมายของต่างประเทศยังมีการกำหนดจำนวนครั้งและปริมาณแอลกอฮอล์ เพื่อใช้ประกอบในการพิจารณากำหนดระดับและความรุนแรงของการลงโทษสำหรับความผิดกรณีเมาแล้วขับที่ชัดเจนอีกด้วย

1.1.2 การคุมประพฤติกรณีเมาแล้วขับ

ในพระราชบัญญัติจราจรทางบกกรณีเมาแล้วขับไม่ได้บัญญัติเรื่องการคุมประพฤติไว้ กำหนดเพียงมาตรการลงโทษจำคุกและโทษปรับเท่านั้นทำให้ผู้พิพากษาสามารถใช้ดุลพินิจในการลงโทษได้ค่อนข้างจำกัด และกฎหมายไทยยังขาดมาตรการที่เป็นทางเลือกอื่นๆ โดยเฉพาะมาตรการกึ่งควบคุมที่อยู่กึ่งกลางระหว่างการคุมประพฤติกับมาตรการจำคุกศาลจึงจำเป็นต้องนำมาตรการคุมประพฤตินำบังคับใช้แทนการลงโทษจำคุกเนื่องจากการลงโทษ

จำคุกจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้กระทำผิดและครอบครัวในระยะยาวนอกจากนี้ยังไม่มีผลถึงการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำผิดอีกด้วย เนื่องการลงโทษจำคุกในกรณีมาแล้วขับนั้นเป็นการลงโทษจำคุกในระยะสั้นๆ เท่านั้น ศาลจึงหันมาใช้มาตรการคุมประพฤติแทน ซึ่งเป็นมาตรการที่ไม่มีการเข้มงวดในการควบคุมพฤติกรรมของผู้กระทำผิดผู้กระทำผิดยังสามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติทำให้มีความรู้สึกที่ตนเองไม่ได้รับผลร้ายหรือความลำบากจากการกระทำของตนเท่าที่ควรส่งผลให้กลับไปกระทำผิดซ้ำ

1.2 การนำมาตรการกักขังเป็นช่วงระยะเวลาบังคับใช้ในกรณีมาแล้วขับน

การลงโทษจำคุกก็ถือเป็นการลงโทษที่นิยมนำมาใช้มากที่สุด เนื่องจากสามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ของการลงโทษได้ทุกประการและเป็นที่ยอมรับของสังคมในปัจจุบันแต่หากเราพิจารณาให้ละเอียดแล้วจะเห็นว่าการลงโทษจำคุกนั้น มีความเหมาะสมกับผู้กระทำผิดบางประเภทที่มีความร้ายแรง ตัวผู้กระทำผิดมีพฤติกรรมที่เป็นอันตรายต่อสังคมหรือเป็นผู้กระทำผิดคิดนิสัย เป็นอาชญากรอาชีพเท่านั้น การลงโทษจำคุกในระยะสั้นๆ หรือลงโทษจำคุกในกรณีความผิดที่บางกรณีผู้กระทำผิดมิได้มีได้เป็นผู้กระทำผิดคิดนิสัยหรือเป็นอาชญากรอาชีพนั้นการจำคุกอาจจะส่งผลกระทบต่อสังคมและผู้กระทำผิดและยังไม่มีผลถึงการยับยั้งอาชญากรรมอีกด้วย ดังนั้นการลงโทษจำคุกจึงควรนำมาใช้อย่างมีขอบเขตจำกัด โดยจะนำมาใช้ก็ต่อเมื่อไม่มีมาตรการลงโทษอื่นที่เหมาะสมมากกว่าการลงโทษจำคุกแล้วเท่านั้น

การลงโทษโดยใช้มาตรการกักขังเป็นช่วงระยะเวลานั้น ถือได้ว่าเป็นมาตรการลงโทษระดับกลางและเป็นมาตรการเล็งการลงโทษจำคุกรูปแบบหนึ่งที่สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ของการลงโทษได้ทุกประการนอกจากนี้มาตรการกักขังเป็นช่วงระยะเวลายังเป็นการลงโทษที่คำนึงถึงผลกระทบจากการจำคุกในเรื่องจำต่อตัวผู้กระทำผิดตลอดจนสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาให้กับประชาชนทั่วไปเนื่องจากการลงโทษโดยใช้การกักขังเป็นช่วงระยะเวลานั้นเป็นรูปแบบการลงโทษที่ให้โอกาสผู้กระทำผิดได้มีโอกาสที่จะแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองและผู้กระทำผิดก็ยังคงต้องรับผลร้ายจากการกระทำของตนอยู่แม้จะไม่รุนแรงเท่ากับการจำคุกในเรื่องจำก็ก็ตามแต่ก็ถือได้ว่าผู้กระทำผิดความผิดยังคงถูกจำกัดอิสรภาพอยู่บ้างแม้จะเพียงสัปดาห์ละ 2-3 วันก็ตาม ทำให้ผู้กระทำผิดเกิดความสำนึกในการกระทำของตนซึ่งการคุมประพฤติโดยทั่วไปที่ไม่มีการจำกัดเสรีภาพนั้นไม่สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ข้อนี้ได้ส่งผลให้ในหลายประเทศนำมามาตรการกักขังเป็นช่วงระยะเวลาบัญญัติไว้ในกฎหมายและนำมาบังคับใช้อย่างเป็นรูปธรรม เช่นในประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ได้นำรูปแบบการลงโทษโดยใช้มาตรการกักขังเป็นช่วงระยะเวลายังบังคับใช้เป็นมาตรการเล็งการลงโทษจำคุกรูปแบบหนึ่งดังที่ได้นำเสนอมาแล้ว

ในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มี การนำมาตรการคุมเข้มเป็นช่วงระยะเวลามาใช้ บังคับอย่างชัดเจน โดยมีเพียงรูปแบบการเลียงโทษจำคุกที่ใช้กันอย่างแพร่หลายคือ การรอก การลงโทษ โดยมีเงื่อนไขคุมความประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 ซึ่งทำให้ศาลมี ทางเลือกในการพิจารณาโทษผู้กระทำความผิดได้เพียงสองทางเท่านั้น คือ สั่งจำคุกในเรือนจำ หรือรอกการลงโทษซึ่งมาตรการดังกล่าวไม่มีความเคร่งครัด ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่รู้สึกรู้ว่าตนมี ความผิด เพราะยังสามารถใช้ชีวิตอยู่ตามปกติเพียงแต่ต้องไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ เดือนละครั้ง ไม่มีการอบรมหรือการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดให้ดีขึ้น ได้ สามารถที่จะกระทำความผิดซ้ำได้ง่ายขึ้น อีกทั้งประชาชนในสังคมยังเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัยที่ ผู้กระทำความผิดยังอยู่ในสังคม และทำให้เกิดความไม่มั่นใจในกระบวนการยุติธรรมของไทยมาก ยิ่งขึ้นนอกจากนี้หากนำมาตรการคุมเข้มเป็นช่วงระยะเวลามาใช้แทนการลงโทษจำคุกระยะสั้น ก็จะทำให้เกิดผลดีหลายประการทั้งต่อรัฐสังคมและแม้แต่ว่าผู้กระทำความผิดเองตลอดจนสามารถ ช่วยลดปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการแก้ไขปรับปรุง พฤติกรรมผู้ต้องขังในเรือนจำได้อีกด้วย แต่อย่างไรก็ตามแม้มาตรการคุมเข้มเป็นช่วงระยะเวลานี้จะ ไม่ใช่โทษที่จะนำมาใช้บังคับ แต่มาตรการดังกล่าวก็เป็นรูปแบบหนึ่งที่ศาลอาจนำมาใช้เพื่อเลียง การลงโทษจำคุกในเรือนจำได้ โดยมาตรการดังกล่าวสามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ของการ ลงโทษได้ทุกประการ หากศาลนำมาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดบางประเภทย่อมเกิดผลดีมากกว่า การเลียงโทษจำคุกที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

การนำมาตรการกักขังเป็นช่วงระยะเวลามาใช้ในความผิดกรณีเมาแล้วขับตาม พระราชบัญญัติจราจรทางบกแทนการจำคุกในระยะสั้นๆหรือการคุมประพฤติแบบทั่วไปนั้นจะทำให้ การลงโทษกรณีเมาแล้วขับมีความหลากหลายมากขึ้นและลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับผู้กระทำ ความผิดและครอบครัวในขณะเดียวกันผู้กระทำความผิดก็ยังคงต้องรับผลร้ายจากการกระทำของ ตนเองอยู่แม้จะไม่มากเท่าการจำคุกในเรือนจำก็ตามมาตรการดังกล่าวนอกจากจะเป็นผลดีต่อตัว ผู้กระทำความผิดและสังคมเกิดความปลอดภัยมากขึ้นแล้วการกักขังเป็นช่วงระยะเวลายังช่วยลด ปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำและน่าจะลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำของผู้กระทำความผิดกรณีเมาแล้ว ขับได้อีก ดังนั้นหากเรานำมาตรการกักขังเป็นช่วงระยะเวลามาใช้เป็นมาตรการลงโทษหนึ่งใน พระราชบัญญัติจราจรทางบกกรณีเมาแล้วขับก็จะทำให้ศาลมีทางเลือกในการพิจารณาโทษ ผู้กระทำความผิดมากขึ้นและยังเป็นการให้ออกาสผู้กระทำความผิดกรณีเมาแล้วขับได้มีโอกาสน ในแก้ไขพฤติกรรมของตนเอง โดยที่ตนเองยังต้องรับผลแห่งการกระทำความผิดอยู่บ้างแม้จะไม่รุนแรงเท่าการ จำคุกในเรือนจำก็ตาม แต่ก็ส่งผลให้ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับกรณีเมาแล้วขับถูกจำกัดอิสรภาพ โดยการกักขังเป็นช่วงระยะเวลาก็เพียงพอที่จะทำให้เขาเกิดความเกรงกลัวในการถูกคุมขังแล้ว

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเห็นว่า หากเรานำมาตรการกักขังเป็นช่วงระยะเวลาเป็นทางเลือกหนึ่งของศาลในการพิจารณาลงโทษผู้กระทำความผิดกรณีมาแล้วซ้ำแทนกรณีที่ศาลสั่งลงโทษจำคุกระยะสั้นหรือการรอกการลงโทษน่าจะเกิดผลดีต่อความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติทางอาญาธรรมและต่อตัวผู้กระทำความผิดเองนอกจากนี้ยังไม่เป็นการทำลายสถาบันครอบครัวและไม่ได้แยกผู้กระทำความผิดออกจากชุมชนอย่างถาวรด้วยซึ่งจะส่งผลกระทบต่อในระยะยาวหลังจากผู้กระทำความผิดพ้นโทษออกมาแล้วอันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้กระทำความผิดกลับไปกระทำความผิดซ้ำหรือกระทำความผิดใหม่ที่รุนแรงกว่าเดิมนอกจากนี้ช่วงเวลาที่ถูกกักขังยังสามารถให้ผู้กระทำความผิดได้ทำงานสาธารณะเพื่อตอบแทนหรือชดเชยความเสียหายให้กับสังคมอีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะ

จากที่ได้ศึกษามาตรการลงโทษกรณีขับรถขณะเมาสุราของต่างประเทศนั้นจะเห็นว่าในแต่ละประเทศที่ได้ศึกษามานั้นมีมาตรการลงโทษที่หลากหลายและได้นำเอาปริมาณแอลกอฮอล์กับจำนวนครั้งที่กระทำความผิดมาบัญญัติไว้อย่างชัดเจนเป็นเงื่อนไขสำคัญในการกำหนดมาตรการลงโทษควบคู่ไปกับมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด โดยกฎหมายของประเทศอังกฤษนั้นไม่มีการกำหนดโทษจำคุกในกรณีมาแล้วซ้ำแต่จะเป็นการตัดคะแนน การพักใบอนุญาต ขับขี่การปรับ การเข้ารับการบำบัดและการทำงานบริการสังคม โดยระยะเวลาในการพักใบอนุญาต ขับขี่ การเข้ารับการบำบัด หรือการทำงานบริการสังคมนั้นจะขึ้นอยู่กับปริมาณแอลกอฮอล์ที่ตรวจพบ ส่วนกฎหมายของมลรัฐเท็กซัส มลรัฐเพนซิลเวเนีย และประเทศสิงคโปร์ นั้นได้มีการกำหนดโทษจำคุกกรณีขับรถขณะเมาสุราไว้แต่ก็ได้้นำเอาปริมาณแอลกอฮอล์และจำนวนครั้งที่กระทำความผิดมาเป็นเงื่อนไขสำคัญในการสั่งลงโทษจำคุก โดย มลรัฐเท็กซัส นั้นได้มีการกำหนดโทษจำคุกในกรณีมาแล้วซ้ำตั้งแต่การกระทำผิดครั้งแรกสำหรับผู้ที่มีบรรลุนิติภาวะแล้วโดยนำจำนวนครั้งที่กระทำความผิดมาเป็นเงื่อนไขในการกำหนดระยะเวลาในการจำคุกส่วนผู้ที่กระทำความผิดที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะนั้นไม่ได้กำหนดโทษจำคุกไว้ส่วนของมลรัฐเพนซิลเวเนียและประเทศสิงคโปร์ ได้นำจำนวนครั้งที่กระทำความผิดมาเป็นเงื่อนไขในการลงโทษโดยมลรัฐเพนซิลเวเนียนั้นจะลงโทษจำคุกในการกระทำความผิดครั้งที่ 2 โดยนำปริมาณแอลกอฮอล์ในเลือดที่ตรวจพบมาเป็นตัวกำหนดระยะเวลาในการลงโทษจำคุกและหากมีปริมาณแอลกอฮอล์ที่ตรวจพบในร่างกายตั้งแต่ 0.160% ขึ้นไป กฎหมายได้กำหนดโทษจำคุกตั้งแต่การกระทำผิดครั้งแรก ส่วนของประเทศสิงคโปร์นั้นได้กำหนดโทษจำคุกไว้ในการกระทำความผิดครั้งที่ 3 โดยไม่ได้้นำปริมาณแอลกอฮอล์ที่ตรวจพบมาเป็นเงื่อนไขแต่ใช้จำนวนครั้งที่กระทำความผิด ซึ่งจะเห็นได้ว่าการลงโทษจำคุกใน

กรณีมาแล้วฉบับของต่างประเทศที่ยกมานี้มีมาตรการลงโทษที่หลากหลายมุ่งเน้นที่จะลงโทษเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการกระทำความผิด โดยเน้นการลงโทษให้เหมาะสมกับพฤติกรรมและการกระทำความผิดทำให้เกิดผลดีต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเนื่องจากมาตรการลงโทษที่มีความหลากหลายทำให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการลงโทษได้อย่างเหมาะสมกับกับตัวบุคคลผู้ศึกษาจึงมีความเห็นว่าควรมีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจราจรทางบกเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาการขับรถขณะเมาสุราดังนี้

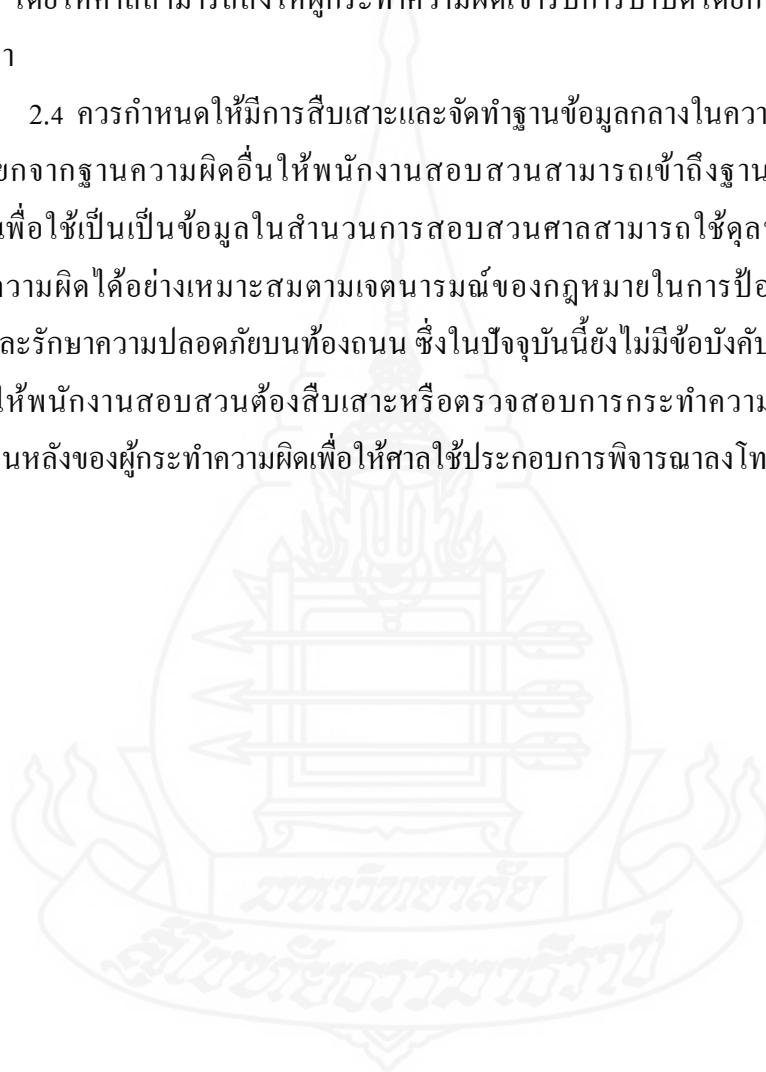
2.1 ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจราจรทางบกโดยนำจำนวนครั้งและปริมาณแอลกอฮอล์มาเป็นเงื่อนไขในการกำหนดความหนักเบาของการลงโทษทำให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการกำหนดมาตรการลงโทษได้เหมาะสมกับบุคคล ซึ่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันนี้มีได้กำหนดให้นำจำนวนครั้งและปริมาณระดับแอลกอฮอล์ในเลือดที่ตรวจพบมาเป็นเงื่อนไขในการกำหนดโทษโดยกำหนดเพียงว่าหากมีปริมาณแอลกอฮอล์ในเลือดขณะขับขี่เกิน 50 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ ถือว่าขับรถขณะเมาสุราและกำหนดอัตราโทษ ระวังโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี และปรับตั้งแต่ 5,000 – 20,000 บาท และในการดำเนินคดีกรณีมาแล้วฉบับนั้นมิได้มีบทบัญญัติของกฎหมายบัญญัติให้นำจำนวนครั้งมาประกอบการพิจารณาโทษโดยผู้ศึกษาเห็นว่าควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจราจรทางบกในส่วนของกำหนดอัตราโทษให้นำจำนวนครั้งที่กระทำความผิดและปริมาณแอลกอฮอล์ในเลือดมากำหนดความหนักเบาของอัตราโทษเพื่อให้การกำหนดโทษเป็นไปในแนวทางเดียวกันทั้งประเทศโดยนำบทบัญญัติของกฎหมายกรณีมาแล้วฉบับของมลรัฐเท็กซัส ประเทศสหรัฐอเมริกาและของประเทศสิงคโปร์ มาเป็นแนวทางในการพิจารณาเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสังคมไทยเพื่อให้เกิดความยุติธรรมในการลงโทษไม่เกิดผลกระทบต่อผู้กระทำความผิดมากเกินไปอันจะส่งผลถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดด้วย

2.2 ควรนำมาตรการลงโทษระดับกลาง ซึ่งเป็นมาตรการลงโทษที่พิจารณา ถึงลำดับความต่อเนื่องที่อยู่ระหว่างการคุมประพฤติปกติกับการจำคุกซึ่งเป็นกระบวนการสอดส่องดูแลที่เข้มข้นกว่า การคุมประพฤติแบบปกติ แต่ยังไม่ถึงขั้นจำคุกเต็มรูปแบบมาบัญญัติเพิ่มเติมในการลงโทษฐานขับรถขณะเมาสุรา โดยผู้ศึกษาเห็นว่ามาตรการกักขังเป็นช่วงระยะเวลา เป็นมาตรการหนึ่งในมาตรการลงโทษระดับกลาง ที่ควรจะนำมาบัญญัติเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติจราจรทางบก ในฐานความผิดขับรถขณะเมาสุรานอกเหนือจากโทษตามประมวลกฎหมายอาญาเพียงอย่างเดียว เพื่อให้ศาลใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการสั่งลงโทษผู้กระทำความผิดฐานขับรถขณะเมาสุราทำให้ศาลมีทางเลือกเพิ่มมากขึ้นในการใช้ดุลพินิจสั่งลงโทษผู้กระทำความผิดอีกทั้งยังจะช่วยลดผลกระทบจากการลงโทษจำคุกระยะสั้นซึ่งจะส่งผลต่อผู้กระทำความผิดในระยะยาวและยังจะช่วยแก้ปัญหา

ข้อบกพร่องของการคุมประพฤติและการทำงานบริการสังคมที่ผู้กระทำความผิดหรือสั่งคุมมองว่ามิได้รับผลร้ายจากการกระทำความผิดของตนทำให้การแก้ปัญหาและบังคับใช้กฎหมายไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

2.3 ในการลงโทษผู้กระทำความผิดกรณีมาแล้วซ้ำนั้น นอกจากมาตรการลงโทษแล้ว ควรจะมีการเพิ่มมาตรการฟื้นฟูบำบัดรักษากรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ติดสุราเรื้อรัง หรือดื่มสุราเป็นอาจิม โดยให้ศาลสามารถสั่งให้ผู้กระทำความผิดเข้ารับการบำบัดโดยกำหนดเงื่อนไขไว้ในคำพิพากษา

2.4 ควรกำหนดให้มีการสืบเสาะและจัดทำฐานข้อมูลกลางในความผิดฐานขับรถขณะเมาสุราแยกจากฐานความผิดอื่นให้พนักงานสอบสวนสามารถเข้าถึงฐานข้อมูลได้ในระบบออนไลน์เพื่อใช้เป็นข้อมูลในสำนวนการสอบสวนศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการลงโทษผู้กระทำความผิดได้อย่างเหมาะสมตามเจตนารมณ์ของกฎหมายในการป้องกันและแก้ปัญหาอุบัติเหตุและรักษาความปลอดภัยบนท้องถนน ซึ่งในปัจจุบันนี้ยังไม่มีข้อบังคับหรือบทบัญญัติของกฎหมายให้พนักงานสอบสวนต้องสืบเสาะหรือตรวจสอบการกระทำความผิดฐานขับรถขณะเมาสุราย้อนหลังของผู้กระทำความผิดเพื่อให้ศาลใช้ประกอบการพิจารณาลงโทษ

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

บรรณานุกรม

- กรมพล ท่องธรรมชาติ และพฤกษคดี ผ่องแผ้ว. (2539). ข้าราชการไทย: ความสำนึกและอุดมการณ์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกริกไกร จิระแพทย์. (2520). “คอร์รัปชันในรัฐบาลท้องถิ่นรัฐนิวเซาท์เวลส์”, ใน วารสาร สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2547). กลเม็ดเด็ดปีกคอร์รัปชัน. กรุงเทพฯ : บริษัทซัคเซสมีเดีย จำกัด. จัดทำโดย : สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นส่วนมาตรฐานทั่วไปการบริหารงานบุคคลส่วน
- ชูป กาญจนประกร. (2514). ระบบอุปถัมภ์ : การบริหารบุคคลในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.
- ชวงส์ ฉายะจินดา. (2539). สุขาภิบาล. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.
- ณรงค์ สัจพันธ์โรจน์. (2546). “การสกัดกั้นคอร์รัปชันในกระบวนการปฏิบัติจัดทำงบประมาณโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วม”, ใน รายงานการวิจัยมูลนิธิเอเชียและองค์กรเพื่อการพัฒนา ระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกา. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ทิศทางการปกครองท้องถิ่นของไทยและต่างประเทศ รศ.นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ(ผู้วิจัย) ดร.ลิขิต ธีระเวคิน (ที่ปรึกษา)
- ธีรยุทธ์ บุญมี. (2541). สังคมเข้มแข็ง ธรรมรัตน์แห่งชาติ ยุทธศาสตร์กู่หายหน้าประเทศ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สายธาร.
- นวลน้อย ตรีรัตน์ และคณะ. (2546). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล. รายงานการวิจัย.ม.ป.ท. : ม.ป.พ.
- เล่ม ๑๓๔ ตอนพิเศษ ๕๔ ง ราชกิจจานุเบกษา ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ : ประกาศคำสั่งคณะกรรมการ
ความสงบแห่งชาติ ที่ 8/2560 เรื่องการปฏิรูปการบริหารงานบุคคล
- แนวคิดเรื่องการรวมศูนย์อำนาจ โดยละเอียดโปรดดูรายงานผลการศึกษาคำถามหัวหน้าของการ
กระจายอำนาจในประเทศไทยและข้อเสนอ, สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหา
วิทยาลัยธรรมศาสตร์, หน้า 14 – 46 ประเทศไทยกับการกระจายอำนาจ
โดยวราวัลย์ อีสรานพวงศ์

- ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคณะ. (2541). รายงานการวิจัยเรื่องการคอร์รัปชันในระบบราชการไทย.
กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____ (2541). การคอร์รัปชันในระบบราชการไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____ (2546). การบริหารงานบุคคลกับผู้บริหารท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____ (2537). การคอร์รัปชันกับประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- _____ (2537). “การคอร์รัปชันกับประชาธิปไตยไทย”, ใน บทความความผันแปรการแก้ปัญหา
คอร์รัปชันในระบบราชการ. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และคณะ. (2543). รายงานการวิจัยดัชนีวัดคอร์รัปชัน : การสร้างและการ
ตรวจสอบความเชื่อถือได้. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ยุวดี ศรีธรรมรัฐ. (2545). การบริหารงานบุคคลในภาครัฐ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รสนา โตสิตระกูล. (2543). “บทเรียนจากการเคลื่อนไหวของภาคประชาสังคมกรณีทุจริตยาและ
เวชภัณฑ์กระทรวงสาธารณสุข”, ใน สัมมนาวิชาการประจำปี 2543. กรุงเทพฯ :
กระทรวงสาธารณสุข.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร
ตราไว้ ณ วันที่ 6 เมษายน พุทธศักราช 2560 เป็นปีที่ 2 ในรัชกาลปัจจุบัน
ราชกิจจานุเบกษา 6 เมษายน 2560 เล่ม 134 ตอนที่ 40
ราชกิจจานุเบกษา ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ หน้า ๑๐๕ เล่ม ๑๓๔ ตอนพิเศษ ๕๔ง
ราชกิจจานุเบกษา ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ หน้า ๑๑๐ เล่ม ๑๓๔ ตอนพิเศษ ๕๔ง
- ลิขิต ชีรเวทิน. (2544). วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิทยากร เชียงกุล. (2549). แนวทางปราบคอร์รัปชันอย่างได้ผล: เปรียบเทียบไทยกับประเทศอื่น.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สายธาร.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2547). การบริหารและการจัดการเทศบาลในยุคปฏิรูปการเมือง. กรุงเทพฯ :
บีเจเพรส.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2544). โรงเรียนองค์การแห่งการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิการพิมพ์.
- ศุภชัย ยาวะประภาส. (2543). ทศนคติของข้าราชการต่อการคอร์รัปชันในระบบราชการไทย.
กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (ม.ป.ป.). ระบบการบริหารงานบุคคล
ส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น:ส่วนมาตรฐานทั่วไปการบริหารงานบุคคล
ส่วนท้องถิ่น

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	สิบลำรวจ โทอุเทน มิ่งก่อ
วัน เดือน ปีเกิด	17 กันยายน 2519
สถานที่เกิด	อำเภอปากท่า จังหวัดอุตรดิตถ์
ประวัติการศึกษา	นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ.2549
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนด่านแม่ละเมาวิทยาคม
ตำแหน่งที่ทำ	ครูวิทยฐานะชำนาญการ

